

NA KANAWAI

O KA

MOI KALAKAUA I,

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAU IA E KA

HALE AHAOLELO KAU KANAWAI,

I KE KAU O

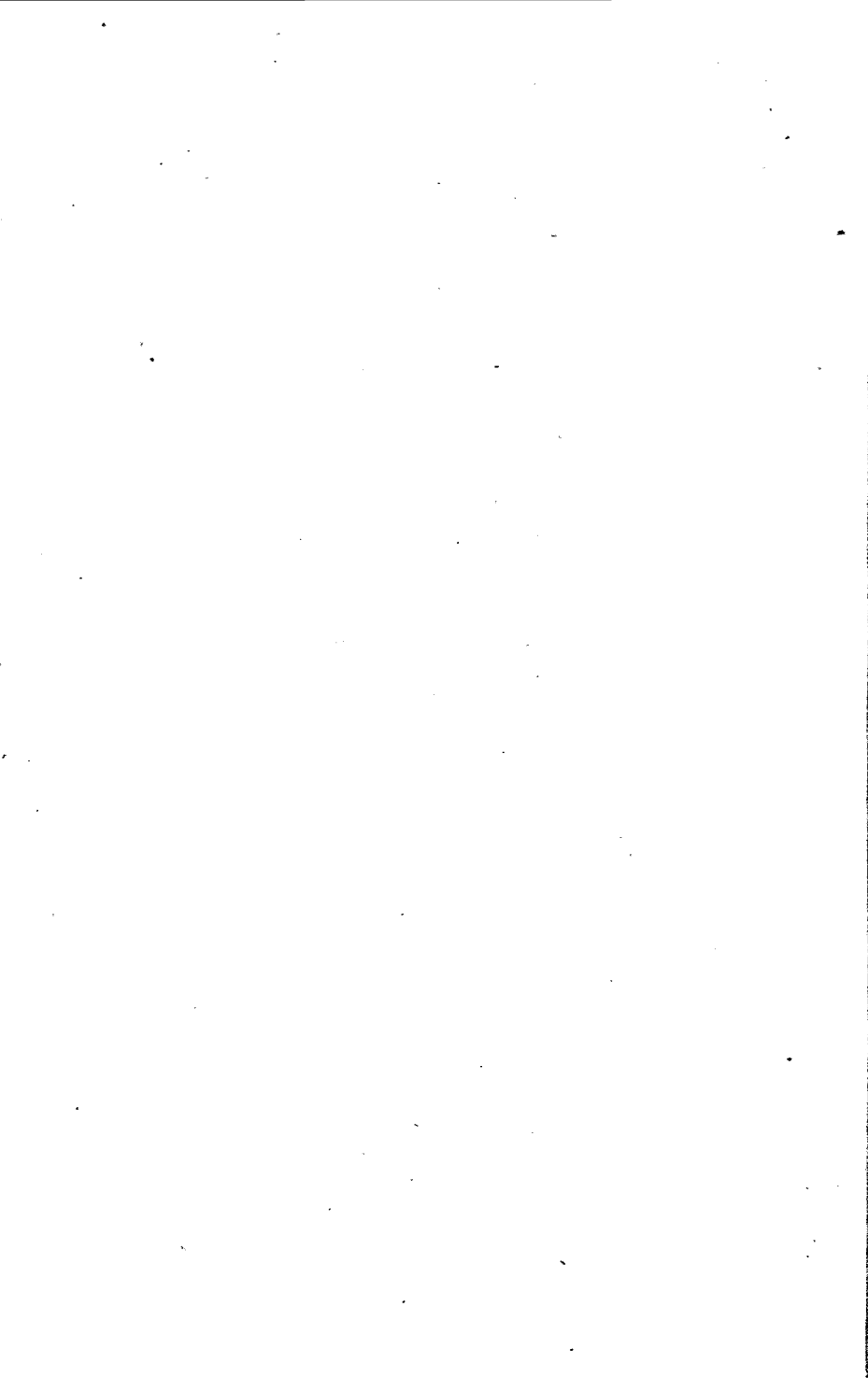
1890.

~~~~~  
PAIIA MA KE KAHOHA O KE AUPUNI.  
~~~~~

HONOLULU :

PAIIA MA KA HALEPAI MAHU PRESS PUBLISHING CO.

1890.

NA KANAWAI O KE KAU O 1890.

MOKUNA I.

HE KANAWAI.

E HOOKAAWALE AI I PUU DALA NO NA LILO O KE KAU AHAOLELO O KA
MAKAHIKI 1890 MAILOKO AE O KA WAIHONA O KA LEHULEHU.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ko Hawaii
Paeaina.*

PAUKU I. E hookaawaleia a ma keia ke hookaawale
ia nei na dala he Iwakalua-kumamalima Tausani (\$25,000)
mailoko mai o ka Waihona o ka Lehulehu no ka uku ana
i na lilo o ka Ahaolelo o ka makahiki 1890.

Aponoia i keia la 2 o Iune, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

L. A. THURSTON,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA II.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KE KINAI ANA I NA MAI O NA MEA KANU, PONALO, A
ME NA MEA HOPOINO I NA MEA KANU.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU I. Ma keia ua haawiiia ka mana i ke Kuhina

Kalaiaina e hookohu i ekolu mau kanaka kupono ma kela me keia awa kumoku o ke Aupuni, a me na wahi e ae i kupono, a e kapaia lakou he mau "Komisina Oihana Mahiai"; a i kela a me keia manawa e hakahaka ai ia mau oihana e hookohu aku i kekahi mea kupono e hoopiha i ua wahi la. I hookahi o na lala ekolu o kela a me keia Komisina e koho ia i Lunahoomalu. O ka hapanui o na lala o kela a me keia Papa Komisina ua lawa no ka hapanui a ua hiki e hana i na hana.

PAUKU 2. Na ua mau Komisina la e imi i na mea e pale aku ai i ka hookomo ia ana mai iloko o keia Aupuni o na mai e pili ana i na laau o kela a me keia ano, ponalo, eleao a mea hoopoino paha i kekahi laau a mau laau paha, mea kanu a mau mea kanu paha a mea ulu e ae; a e hooikaika e hoopau loa i kekahi o ia mau mai ponalo, eleao a mea hoopoino e ae i hiki mai i keia manawa, a i komo mai paha ma keia hope aku. E loaa no ia lakou ka mana e komo ma na wahi i loaa ia lakou he kumu e manao ai aia malaila kekahi laau, mea kanu a mea ulu e ae i loaa i kekahi mai, ponalo, eleao a mea hoopoino e ae a e hana i na mea kupono a pau e pale ia aku ai ka lahana o kekahi o ia mau mai ponalo, eleao a mea hoopoino mea kanu e ae a ina mahope o ka hoao kupono ana no kekahi manawa i oi ole aku mamua o umi la ua ike ia e na Komisina a e hookahi paha o lakou aole hiki e hoola ia ua mau laau la, mea kanu a mea ulu e ae paha mai ka mai ae a i ole ia aole pau o ka mea hoopoino a ponalo paha, alaila ua hiki iaia ke kauoha e hoopau loa ia aku ua mau laau la, mea kanu a mea ulu e ae paha.

PAUKU 3. Na ke Kapena o kekahi moku e komo mai ana iloko o kekahi awa o keia Aupuni mai kekahi aina e mai a aia maluna o ia moku kekahi mea kanu e hoopae ia

ana ma keia Aupuni, e hoike koke aku i kona wa e ku mai ai i na luna o ka oihana dute no ia mea, a na na luna o ka oihana dute e hai koke aku i na Komisina, a aole lakou e ae e lawe ia aku ua mea kanu la, a me ka lepo e pili ana, na mea e paa ana a e uhi ana i ua mea kanu la, mai ka moku aku a hiki mai he hookahi a oi ae paha o na Komisina a nana a ae aku e lawe ia ua mea la.

PAUKU 4. I na manawa a pau mahope iho o ka nana akahale ia ana ua loa i kekahi Komisina he kumu e manao ai ua loa kekahi mea kanu i lawe ia mai, mai kekahi awa o na aina e mai, i kekahi mai, ponalo, eleao a mea hoopoino e ae, e hoike aku oia ia mea i kona mau hoa i emi ole malalo o hookahi, a ina ua hooholo kekahi mau Komisina elua ua loa io ia mea kanu i ka mai, e kauoha laua e hoopau loa koke ia ua mea kanu la me kona mea i paa ai maloko, a mea i uhi ia maluna iho paha; a e hana i ka lepo ina he lepo kekahi, i hookomo ia mai ai ua mea kanu la ma ke ano e hoopau loa ia ai, a e make ai paha kekahi mai ponalo, eleao a mea kolo paha maloko o ia lepo.

PAUKU 5. Na kela a me keia mea e hoike koke aku i ke Komisina kokoke iaia i kekahi laau, mea kanu a mea ulu e ae ma kona wahi a e kokoke ana i kona wahi ponoi, a i ole ia, ma kahi o kekahi mea e aku, i loa iaia he kumu e manao ai ua loa i ka mai, ponalo, eleao a mea kolo hoopoino e ae.

PAUKU 6. Na na Komisina no ka Mokupuni o Oahu, me ke apono ana o ke Kuhina Kalaiaina, e hana i na rula no ke Aupuni a puni e like me ka mea a lakou i hoomaopopo ai ua kupono no ka malama ia ana o ka pono o ka lehulehu ma ka pale ana aku i ka hookomo ia ana mai a me ka laha ana o na mai o na mea kanu, ponalo,

eleao a me na mea kolo hoopoino. E hoolaha kupono ia ua mau rula nei ma ke pai ana iloko o na olelo Hawaii, Beritania, Pukiki, Kepani, a me Pake.

PAUKU 7. O kekahi mea e kue ana i kekahi o na mea i hoakakaia maloko o keia Kanawai, a i ole ia, i kekahi o na rula i hanaia e na Komisina, mahope iho o ka apono ia ana a hoolaha ia ana o ia mau rula, e manao ia ua pili iaia ka hewa mikamina a ina e ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha e hoopai ia oia e uku i kekahi hoopai i oi ole ae mamua o hookahi haneri dala.

PAUKU 8. E noho na Komisina ma ko lakou mau oihana e like me ka makemake o ke Kuhina Kalaiaina, a e hana lakou me ka uku ole; aka, ua hiki no e haawi ia ia lakou na lilo kupono i apono ia e ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 9. I mea e hiki ai e hooko ia na mea i hoakaka ia ma keia Kanawai e haawi ia a ma keia ke haawi ia nei i na Komisina Oihana Mahiai o ka Mokupuni o Oahu ka mana piha e mahele a hoolilo aku i na dala a pau i hookaa-wale ia e ka Ahaolelo no keia hana. O na kikoo a pau i ka Waihona no na lilo malalo o keia Kanawai e kakauia no e ka Lunahoomalu o na Komisina no ka Mokupuni o Oahu a e kakauinoa pu ia e ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 10. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku i aponoia ai.

Aponoia i keia la 16 o Iulai, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA III.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MALAMA A HOOMALU ANA O NA PAAHAO MAI KA OIHANA KALAIAINA A I KA OIHANA LOIO KUHINA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. Mai a mahope aku o ka hooholo ia ana o keia Kanawai, e hoololiia ka malama a hoomalu ana o na paahao a pau loa i hoopaaia iloko o na halepaahao o ke Aupuni, mai ka Oihana Kalaiaina a i ka Oihana Loio Kuhina, a e hookomo pu ia hoi, a e pili kaokoa loa i ka Oihana Loio Kuhina, koe wale no e like la me ia i hoakakaia mahope iho nei.

PAUKU 2. E lawelawe ka Loio Kuhina ma keia hope aku i ka mana hooponopono a hoomalu ana a pau loa o ia ano maluna o ka Ilamuku a me kona mau lalo iho, e pili ana hoi i ka malama a hoomalu ana i na paahao, e like la hoi me ia i loa mamua aku nei, ma ke Kanawai i ke Kuhina Kalaiaina, a ma keia hope aku i ka Loio Kuhina ka Ilamuku e ku ai i ka hoaponō a hoahewaia ma na mea a pau e pili ana i ka malama a hoomalu ana i na paahao, e like la hoi me kona ku i ka apono a ahewaia mamua aku ma na mea a pau e pili ana no ia oihana like, i ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 3. Ma na mea a pau mamua aku nei i loa i ke Kuhina Kalaiaina ka mana ma ke Kanawai, e apono i ka hookohuia ana o na luna halepaahao, a o kekahi manao ana paha e hooponopono i ka lawelawe ana a i ka uku paha o ua mau luna nei, a i ole, i ka hoomalu ana i

na paahao, ma keia ua hooliloia aku ia mau kuleana o ka apono a noonoo ana i ka Loio Kuhina.

PAUKU 4. E paa ka Iiamuku i na paahao a pau loa e hoopaaia ana malalo o ka hoopai hoopaaahao ma ka hana oolea, ma na manawa a pau, me ka nana ole i kekahi o na mea i hoakakaia mamua ae, ma ka makemake o ke Kuhina Kalaiaina, no ka hoohanaia e ua Kuhina la i oleloia ma na hana o ka lehulehu, a ma kahi hana e ae paha, e like me ke kuhikuhi ana a ua Kuhina la i oleloia malalo o ke Kanawai.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai mai a mahope aku o kona hooholoia ana a o na Kanawai a pau, a me na mahole o na Kanawai e kua ana me kekahi o na hoakaka ana o keia, ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 16 o Iulai, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA IV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA XXXI O NA KANAWAI O KE KAU O 1882
I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOKOMO MAI AI I NA MEA HOOMOMONA LEPO ME KA UKU OLE I KE DUTE."

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ua Kanawai la i olelo ia a penei e heluhelu ia ai:

Mahope aku o ka hoolaha ia ana o keia Kanawai e

hookomo ia mai na Mea Hoomomona Lepo o na ano a pau ma ke ano maoli i kinohi a ua hana ia paha, i mea hui me ka lepo, a me na mea a pau e hoohana ia ana no ka hana ana i na mea hoomomona lepo wale no, me ka uku ole i ke dute iloko o keia Aupuni.

Aponoia i keia la 23 o Iulai, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA V.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KEKAHI KANAWAI I APONOIA MA KA LA 13 O MEI M. H. 1859, I KAPAIA "HE KANAWAI E KOKUA ANA I NA HALE MAI NO NA LUINA HAWAII I LOAA I KA POINO A I KA MAI."

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 1 o ke Kanawai i aponoia ma ka la 13 o Mei, M. H. 1859, i kapaia "He Kanawai e kokua ana i na halemai no na Luina Hawaii i loaa i ka poino a i ka mai" a penei e heluhelu ia ai.

PAUKU 1. E kau ia maluna o kela a me keia moku mai na awa mai o kekahi aina e i ku ma kekahi o na awa ku moku o keia Aupuni me na ohua maluna he auhau o hookahi dala no kela a me keia ohua e komo ana iloko o keia Aupuni, a o keia auhau oia no kekahi o na uku awa

a e hookaa ia i ka luna dute o ke awa, a aole e haawi kekahi luna dute awa i ka palapala ae e holo i kekahi moku aia no a hookaa ia ua auhau la.

PAUKU 2. E hoopau loa ia a ma keia ke hoopau loa ia nei ka Pauku 3 o ke Kanawai i oleloia.

PAUKU 3. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ke Kanawai i olelo ia ma ka pakui ana aku i pauku hou e kapa ia Pauku 5, a penei ua pauku la: Pauku 5. No na hana o keia Kanawai i manao ia "Na Luina Hawaii" oia no kekahi a o na luina a pau i hoopaa ia malalo o na palapala kepa maluna o kekahi moku Hawaii.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 23 o Iulai, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA VI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 3 MOKUNA XXXV O NA KANAWAI O 1886,
E PILI ANA I KA MONI.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. O ka Pauku 3 o ka Mokuna XXXV o na Kanawai o 1886, oia hoi ke Kanawai i kapa ia "He Kanawai e Hooponopono ai i ka Moni o ke Aupuni Hawaii"

i aponoia i Okatoba 15, 1886, ke hoololi ia nei ma keia, a penei e heluhelu ai:

PAUKU 3. E lawe no ke Kuhina Waiwai i Dala Hawaii Keokeo no ka huina aole e emi iho malalo o iwakalua dala, ma ka waihoia ana mai, a e hoopuka aku i mau palapala kikoo o ka waihoia ana mai o ua mau dala la, e ukuia i ka mea nana e paa ana ua mau palapala la, o na kikoo no na dala he Iwakalua, Kanalima, Hookahi Haneri a me Elima Haneri pakahi, a o na dala i loa mai pela, e hookaawaleia ae ia ma ke ano puu dala kuikawa, ma ke ano mea hoopaa no ke pani ana aku i ua mau palapala kikoo la.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iulai, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA VII.

HE KANAWAI

E HOONOHO ANA I LUNAKANAWAI HOOMALU NO KA APANA O MAKAWAO, MOKUPUNI O MAUI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka Lunakanawai Apana o ka Apana o Makawao, Mokupuni o Maui, e hoonoho ia oia i Lunaka-

nawai Hoomalu no ka Apana o Makawao, a e like no kona mana maloko o ka Apana Hookolokolo Kaapuni Elua me ka mana i haawiia e ke Kanawai i na Lunakana-wai Hoomalu o na Apana Hookolokolo Kaapuni e ae o keia Aupuni.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la e apono ia ai.

Aponoia i keia la 23 o Iulai, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA VIII.

HE KANAWAI

E HOOMAPOPO AI NO KA UKU ANA I NA UKU O NA LUNA AUPUNI A ME NA LILO O KE AUPUNI A HIKI I KA LA 30 O SEPATEMABA, A. D. 1890.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. Ma keia ke haawi ia nei ka mana i ke Kuhina Waiwai e hoomau aku i ka uku ana i na uku o na Luna Aupuni a me na lilo o na Keena a me na Buro o ke Aupuni i hoakaka ia ma na Pauku 1 a me 3 o ka Mokuna LXXV o na Kanawai o 1888 a hiki i ka la 30 o Sepatemaba, 1890, ke ole e hooholo ia he Bila Haawina hou e ka Ahaolelo mamua ae o ka la hope i olelo ia ae nei.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai ma kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 6 o Augate, A. D. 1890.

KALAKAU A REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA IX.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KA HOOKO ANA I NA MORAKI MAMULI O KA HOOLAHA A ME KE KUAI KUDALA ANA.

Oiai ua ulu mai ke kanalua no ka manao a me ke ano oiaio maoli o ka Pauku I o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ke kuai aku o ka Waiwai i Moraki ia me ka hoopii ole a hooholo ole hoi o ka Aha Hookolokolo," i aponoia ma ka la 18 o Iulai, 1874, oia hoi ka Mokuna 33 o na Kanawai o 1874, a

Oiai o ka manao maoli o ua Pauku la a o kekahi Kanawai e hoomaopopo ana no ka hooko ana i na Moraki me ka hoopii ole ana, oia no ka hoemi ana i na lilo ma ka aoao o ka mea haawi Moraki, oiai nae e loa ana ke akea laulaha o ka hoolaha ana no ke kuai ana i ka aina i moraki ia, i mea hoi e loa ai ke Kumukuai Kiekie, Nolaila :

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka manao a me ke ano oiaio maoli o ka Pauku I o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ke kuai aku o ka Waiwai i Moraki ia me ka hoopii ole a hooholo ole hoi o ka Aha Hookolokolo," i aponoia ma ka la 18 o Iulai, 1874, oia hoi ka Mokuna 33 o na Kanawai o 1874, a

popo ai no ke Kuai aku o ka Waiwai i Moraki ia me ka Hoopii ole a Hooholo ole hoi o ka Aha Hookolokolo," i aponoia Iulai 18, 1874, oia hoi ka Mokuna 33 o na Kanawai o 1874, oia no keia : e komo pu no maloko o ka olelo hoolaha hooko a hoopau moraki ka olelo hoakaka no ke ano o ka Waiwai Moraki ia, a me ka olelo hoike no ka manawa a me kahi i manao ia no ke kuai aku i ua waiwai la, ma kekahi wa mahope iho o ka pau ana o na pule ekolu mai ka la i hoolaha mua ia ai; a o ka palapala hoohiki hoi i hoakakaia ma ua pauku la e hiki no ke hanaia e kekahi mea i hookohu pono ia e hana ma ka aoao o ka mea haawi moraki a ma ia ano hoi ka lawelawe ana e hooko a e hoopau i ka moraki.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 6 o Augate, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA X.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI E PILI ANA I KA BANEKO HUNAHUNA
HALE LETA HAWAII.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Mokuna XLVI o na Kanawai o 1884 ma ka pakui ana

aku i pauku hou e kapa ia Pauku 19, a penei e heluhelu ia ai ua pauku la :

“Pauku 19. Ma keia ua haawi ia ka mana i ke Kuhina Waiwai e hoopuka i na Bona Kupona (coupon) o ke Aupuni Hawaii a hiki i ka huina he Hookahi Miliona Dala, i kapaia ka ‘Aie Baneko Hunahuna, Hale Leta,’ e hoopuka i ka poe hoahu maloko o ka Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii e noi ae ana ia mau bona, e hookaa ia iloko o na manawa aole i emi malalo o elima aole hoi i oi aku mamua o umi makahiki e like me ka manao o ke Kuhina Waiwai, a e kau ia ka ukupanee ma kekahi uku i oi ole ae maluna o elima keneta no ka makahiki hookahi, e uku ia i kela a me keia hapalua makahiki, e hookaa ia ke kumupaa a me ka ukupanee ma ke dala gula o Amerika Huipua, a i ole ia o kona like paha. O kekahi mea hoahu o ia ano, i loa iaia ma kona buke baneko ma kona inoa he huina i emi ole malalo o elima haneri dala ma ke dala gula o Amerika Huipua, a i waiho ia iloko o ka Baneko no ka manawa aole i emi malalo o eono mahina, e noi aku ana i ka Luna Leta Nui i mau Bona o ia ano e haawi ia aku no iaia na bona no na huina o Hookahi Haneri Dala a huina pa-haneri paha, a o ia huina e unuhi koke ia ae ma ka helu o ia mea hoahu me ka Baneko Hunahuna Hale Leta, a ke hoomaopopo ia nei aole e loa i kekahi mea hoahu na Bona i oi ae mamua o elua tausani elima haneri dala.”

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 6 o Augate, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiana.

MOKUNA XI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI E PILI ANA I KA BANEKO HUNAHUNA
HALE LETA HAWAII.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 7 o ka Mokuna XLVI o na Kanawai o 1884, a penei e heluhelu ia ai :

“Pauku 7. E houluulu ia ka ukupanee a hiki i ka la kanakolukumamakahi o Dekemaba ma kela makahiki keia makahiki, a e hoohui ia aku me ke kumupaa, a e hoolilo ia no hoi i hapa no ia kumupaa, a na ka Luna Leta Nui ma ia la o kela me keia makahiki e haawi aku i ke Kuhina Waiwai, i kekahi hoike i hooheiki ia no ka helu o ka ukupanee a me ka huina o ka ukupanee i hoomaopopo ia a i hoopaa maoli ia ma ka inoa o ka poe hoahu ma na buke o ka Baneko Hunahuna Hale Leta.”

PAUKU 2. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka mahele hope o ka pauku 8 o ka mokuna i oleloia, a penei e heluhelu ia ai ka mahele hope o ua pauku la :

“O na dala a pau i loa ma keia helu a me ke koena no hoi ma ka lima o ka Luna Leta Nui, oia hoi ma kona oihana he Lunahooponopono o ka Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii, he mahele no ia o ka aie aupuni i aie ai ka Waihona i na mea i waiho i ke dala, a o ka helu ma ka Waihona ma ka la mua o Ianuari e hoopaa ia aku ma ke ano no no ia la me ka ukupanee i ae ia a i hookaa ia

i ka poe hoahu malalo o keia Kanawai no ka makahiki mamua aku e pau ana ma ka la 31 o Dekemaba."

PAUKU 3. E hoololi hou ia a ma keia ke hoololi hou ia nei ka Pauku 13 o ka Mokuna i olelo ia e like me ia i hoololi ia ai e ka Mokuna XXXIX o na Kanawai o 1888, a penei e heluhelu ia ai :

"Pauku 13. O na lilo a pau e pili ana i ka hooko ana i keia Kanawai e hookaa ia no mailoko ae o na haawina no ka Hale Leta."

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 6 o Augate, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI E HOOI AE AI I NA HOOPAA IA ANA O KA POE HOAHU DALA ILOKO O KA BANEKO HUNAHUNA HALE LETA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahāolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Mokuna XXXVIII o na Kanawai o 1888 ma ka pakui ana aku i na huaolelo "me ka huina o ka ukupanee i kakau ia no ia bona a i hui ia aku ma ka la kanakolukumamakahi o Dekemaba o kela a me keia makahiki" a penei e heluhelu ia ai ua pauku la :

“Pauku 1. I mea e loa ai na hoopaa ia ana, i oi ae i ka poe hoahu dala o ka Baneko Hunahuna Hale Leta, a i mea e kokua ai i na hookaa hou ia ana o ka poe i waiho dala i oi ae mamua o na mea i maa mau ma ka hana ana, ma keia ke haawi ia nei ka mana i ke Kuhina Waiwai e hoopuka i na bona kupona o ke Aupuni Hawaii no ka huina dala i waiho ia iloko o ka Baneko Hunahuna Hale Leta e waiho ana iloko o ka Waihona ma ka la mua o Iulai, 1888, a ma ka la mua o Ianuari a me Iulai o kela a me keia makahiki e hiki mai ana, a ke haawi hou ia aku nei iaia ka mana e hoopuka aku ia mau bona a hiki i ka piha ana o ka huina o na dala i waiho ia iloko o ka Baneko Hunahuna Hale Leta, i hoihoi ia i ka Waihona iloko o na mahina eono mamua iho o ia la e hoopuka ai, me ka huina o ka ukupanee i kakau ia no ia bona a i hui ia aku ma ka la kanakolukumamakahi o Dekemaba o kela a me keia makahiki.”

PAUKU 2. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 3 o ka Mokuna i olelo ia ma ka pakui ana aku i na huaolelo “aka aole oia e ohi i ka ukupanee o ia mau bona a mamua ae o kona haawi ana aku i ua mau bona nei ma ke ano i hoakaka ia ma ke Kanawai, e hookaawale ae oia i na kupona ukupanee i piha ka manawa a waiho aku ma ke keena o ke Kuhina Waiwai, a ma ia wahi e holo ia ai ia mea” a penci e heluhelu ia ai ua pauku la :

PAUKU 3. E malama ia ua mau bona nei e ka Luna Leta Nui ma ke ano Kahu, i mea hoopaa no na dala i waiho ia iloko o ka Baneko Hunahuna Hale Leta; aka, aole oia e ohi i ka ukupanee o ia mau bona, a mamua ae o kona haawi ana aku i ua mau bona nei ma ke ano i hoakaka ia ma ke Kanawai, e hookaawale ae oia i na kupona ukupanee i piha ka manawa a waiho aku ma ke

Keena o ke Kuhina Waiwai, a ma ia wahi e holo i ia ai ia mea."

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 6 o Augate, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina

MOKUNA XIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 915 O KE KANAWAI KIVILA E LIKE ME IA I HOOLOLIHA E KA MOKUNA 22 O NA KANAWAI O 1874.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka Pauku 915 o ke Kanawai Kivila, e like me ia i hoololiia e ka Mokuna 22 o na Kanawai o 1874 ke hoololiia nei ma ke kapae ana i ka huaolelo "Elua" a e hookomo ma ia wahi i ka huaolelo "Ekolu" a e heluhelu ia ua pauku 'la penei :

"He mana ko kela a me keia o ua mau Lunakanawai nei, ke hoolohe a e hooholo i na Hihia Kivila a pau, ina aole e oi aku ka waiwai e hoopaapaa ia ana, a o ka waiwai paha a ka aoao hoopii e koi ai mamua o na Dala Ekolu Haneri, iloko o ka Apana kahi e noho ai ka aoao i hoopiiia, a ua loa paha malaila ia manawa, ina paha he kanaka maoli a he haole paha, koe nae na Apana kahi e noho ai kekahi Lunakanawai Hoomalu, malaila, aole

mana o ka Lunakanawai Apana e hookolokolo i kekahi hihia, ina he haole hanau ma ka aina e ma kekahi aoao."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e hooholoia ai, a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia, ma keia, ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 6 o Augate, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XIV.

HE KANAWAI

E PAPA AI I KA HANA KOLOHE IA ANA O NA POOLETA O NA AINA E, A
PELA AKU.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. Ua papa loa ia ka hana ana, kuai ana, haa-wi ana a hoolaha ana i kekahi hoohalikelike ana i kekahi pooleta, hoailona kuni loa Aupuni, kuni telegarapa, pepa hale leta, wahi leta i kuni ia a mea kuni pili oihana e ae i maopopo kona waiwai ma na ano a pau.

PAUKU 2. E hoopai ia ka mea e kue ana i ka Pauku mamua ae nei ke ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, ma ka hoopaa hao ia ana ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi mamua o eono malama, a i ole ia ma ka uku hoopai aole e oi ae mamua o Elima Haneri Dala, (\$500) a o ia mau hoopai

paha elua, a o na hao kuni a me na mea hana e ae e hoolilo ia no ke Aupuni.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XV.

HE KANAWAI.

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1 O KE KANAWAI I APONOIA MA KA LA 13 O AUGATE, M. H. 1880, E AE ANA E HOOKUKAAWALE I LAIKINI KUAI KAMANO WALE NO, OIA HOI KA MOKUNA XXVI O NA KANAWAI O 1880.

E hoololoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka Pauku 1, o ke Kanawai i oleloia ma keia, ua hoololi ia ma ke kapae loa ana i ka huaolelo "iwakalua" ma ka hapa hope o ua pauku la, a ma ka hoo-komo ana malaila i ka huaolelo "umi" a e heluhelu ia ua pauku la penei :

"Pauku 1. E haawi ke Kuhina Kalaiaina i kela a me keia mea e noi mai ana ma ka palapala, i Palapala Ae Kuai Kamano wale no, ma ke ano Kalepa Kuai liilii no ka makahiki hookahi a e uku mai ka mea e lawe ana i ka Palapala Ae o ia ano i na dala he Umi."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la e apono ia ai, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XVI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOLOLI AI I KA PAUKU 893 O KE KANAWAI KIVILA E HOOMAHUAHUA AI I KA MANA O NA AHA HOOKOLOKOLO HOOMALU MA KEKAHI MAU HIHIA KIVILA" I APONOIA MA KA LA 22 O IUNE, M. H. 1868.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 893 o ke Kanawai Kivila e hoomahuahua ai i ka mana o na Aha Hookolokolo Hoomalu ma kekahi mau hihia Kivila" i aponoia ma ka la 22 o Iune, M. H. 1868 ma keia ke hoololi ia nei ma ke kapae ana i ka huaolelo "elua" a e hookomo ana ma ia wahi i ka huaolelo "ekolu" i heluhelu ia ai ka hapa hope o ua Pauku la penei :

"No lakou wale no ka mana e hookolokolo mua ma ko lakou mau Apana ma na hihia a pau e kupono ana i na Aha Hoomalu a me na hihia a pau i oi ole aku ka waiwai i

hoopaapaa ia mamua o na dala Ekolu Haneri. He mana ko lakou ma na hihia Karaima iloko o na palena o ko lakou mau Apana Hookolokolo e hopu, e ninaninau, e hoopaa a e hookuu paha i ka poe i hoopiia.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai a o na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia ma keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XVII.

HE KANAWAI

E HOOLOIHI AKU AI I KA MANAWA NO KA HOOPAU A HOOLAKO PONO ANA I NA UWEA TELEGARAPA MOANA UWILA MAWAENA O NA MOKUPUNI O KEIA PAEAINA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hooholoia o ka manawa no ka hoopau a hoolako pono ana i na Uwea Telegarapa Moana Uwila i hoomanaia ma ka Mokuna XIV o na Kanawai o ka Ahaolelo o 1888, ua haawii aku ia J. Sherman Bartholomew e noho ana i Honolulu nei, kona poe hoa hui a me na waihona, me na kuleana, na pono a me na pono hookuleana i hoikeia maloko o ua kanawai la i oleloia ua hooloihi ia aku a hiki i ka la 31 o Iulai, 1892.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e hooholo ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XVIII.

HE KANAWAI

E HOOMAPOPO AI NO KA HOAKAKA ANA A MAPOPO NA KULEANA
WAIWAI A ME NA MAHELE ILOKO O KA WAIWAI PAA.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. Ua hiki no e hookomo ia ka hoopii imua o ka Aha Hookolokolo Kiekie a i ole ia imua o kekahi o na Aha Hookolokolo Kaapuni e kekahi mea e kue ana i kekahi mea e koi ana ma ke ano kue i ka mea hoopii i kekahi kuleana a mahele paha iloko o ka waiwai paa i mea e maopopo ai ia koi kue.

PAUKU 2. Ua hiki no e hoolilo ia kela a me keia mea i mea i hoopii ia ma ia hoopii ana i loa iaia he kuleana a i ole ia ua koi oia he kuleana kona iloko o ka waiwai ma ke ano kue i ka mea hoopii, a i ole ia ua kupono e hoohui ia oia i mea e hooholo ia ai me ka maopopo o ka ninau ma ia hihia.

PAUKU 3. Ina i ka manawa e hoomaka ia ai o ia hoopii aia ka waiwai i hoopaapaa ia malalo o ka mana o ke-

kahi mea hoolimalima ua hiki no e hoohui ia ka mea nana i hoolimalima aku i mea i hoopii ia.

PAUKU 4. Ina ma ia hoopii ana ua haalele ka mea i hoopii ia iloko o kana olelo pane aole ona kuleana iloko o ka waiwai, a i ole ia ua hookuu aku e haawi ia ka olelo hooholo e kue ana iaia me ka pane ole, aole e hiki i ka mea hoopii e ohi i na koina ma ia hihia.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XIX.

HE KANAWAI

E HOOMAHUAHUA AI I KE DUTE O KE KOPE O NA AINA E, I HOOKOMO IA MAI ILOKO O KEIA AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E kau ia, ohi ia, a e uku ia ke dute maluna o ke kope o na Aina E i hookomo ia mai iloko o keia Aupuni he eono keneta no kela a me keia paona kope i wili ia a wali a me na hua kope i hoomaemae ia a hoomaemae ole ia paha.

PAUKU 2. O na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau e kue ana i na hoakaka ana o keia Kanawai ma keia ua hoopau loa ia.

PAUKU 3. E mana keia Kanawai iloko o kanaono la mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kubina Kalaiaina.

MOKUNA XX.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 102 O KE KANAWAI KIVILA.

E hōhōloia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 102 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelu ia ai:

“Pauku 102. E hiki no i kekahi mea nona kekahi waapa i ae ia no ke awa o Honolulu ke hoolimalima ia ka waapa ma ka manawa, e koi aku i hookahi dala no kela a me keia mea holo no ka hora mua, a me na keneta he kanalima no kela hora keia hora hou aku, me ka hoomaopopo ole i ka nui o na hoe o ka waapa.”

“Ina he hoolimalima ma ka loihi, alaia, he hapalua dala no kela a me keia mea holo a hiki i kekahi moku a hoi mai, a i kekahi wahi maloko o ka ipukukui a ma ke ka'e ma Waikiki o ke awa a hoi mai; he hookahi dala ke holo i kekahi moku a i kekahi wahi paha mawaena o ka ipukukui me ka mouo mawaho loa a hoi mai, a elua dala me kanalima keneta ke holo i kekahi moku a i kekahi wahi paha ma kahi ku moku mawaho aku o na mouo, ina eha

hoe ko ka waapa, a ina i emi na hoe malalo o eha ko ka waapa, he hapalua wale no o ia mau uku; aka hoi, ina ua kaohi ia ka waapa e kekahi mea holo ma ka aoao o ka moku a wahi e ae paha a oi aku mamua o ka hapalua hora, alaila, e hiki no i ka mea waapa e koi aku i hapalua dala hou no kela a me keia hapalua hora e kaohi ia ai pela."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 72 O KE KANAWAI KIVILA E PILI ANA I NA LAIKINI O KA POE MALAMA HOTELE ME NA HALE AINA.

E hoololoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 72 o ke Kanawai Kivila ma ka pakui ana aku i ua pauku la me keia mau hoakaka ana, oia hoi: A ua hoike aku ka mea noi i kekahi palapala hoike mai kekahi Luna a Agena paha o ka Papa Ola e hoakaka ana i kahi i manao ia ai e lawelawe malalo o ka laikini he ano maikai ma na mea e pili ana i ke kulana o ke ola kino, a e hookomo

ia no maloko o ka laikini kekahi kumu e hoakaka ana e malama ia ua wahi la ma ia ano, a penei e heluhelu ia ai ua pāuku la i olelo ia :

“Pauku 72. Ua hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke hawi i kela a me keia mea noi mai ma ka palapala, i palapala ae malama hale hotele a hale aina paha, no ka makahiki hookahi ke loa mai i ke Kuhina Kalaiaina na dala he kanalima a ua hoike aku ka mea noi i kekahi palapala hoike mai kekahi luna a akena paha o ka Papa Ola e hoakaka ana i kahi i mana'o ia ai e lawelawe malalo o ka laikini he ano maikai ma na mea e pili ana i ke kulana o ke ola kino, a e hookomo ia no maloko o ka laikini kekahi kumu e hoakaka ana e malama ia ua wahi la ma ia ano.”

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXII.

HE KANAWAI

E HOONOHO ANA I LUNAKANAWAI HOOMALU NO KA APANA O EWA,
MOKUPUNI O OAHU.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. O ka Lunakanawai Apana o ka Apana o Ewa, Mokupuni o Oahu, e hoonoho ia oia i Lunakana-

wai Hoomalu no ka Apana o Ewa, a e like no kona mana maloko o ka Apana Hookolokolo Kaapuni Ekahi me ka mana i haawi ia i na Lunakanawai Hoomalu o na Apana Hookolokolo Kaapuni e ae o keia Aupuni.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXIII.

HE KANAWAI

E HOIHOI AE AI I KA MOKUPUNI O KAHOOLAWE MAI KA APANA AUHAU, HOONAAUUAO A HOOKOLOKOLO O LAHAINA A I KA APANA O WAILUKU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. Mai a mahope aku o ka la e hooholo ia ai o keia Kanawai e hoihoi ia ka Mokupuni o Kahoolawe no na hana pili i ka auhau, hoonaaauao a hookolokolo mai ka Apana o Lahaina a i ka Apana o Wailuku.

PAUKU 2. Aole e pili a hoano-e paha keia hoihoi ia ana i kekahi mau pono a hoopaa ana i loa a i lilo i mea paa mamua aku o ka hooholo ia ana o keia Kanawai.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXIV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 429 O KE KANAWAI KIVILA E LIKE ME IA I HOOLOLI IA AI E KA MOKUNA X O NA KANAWAI O KE KAUI O 1887.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka Pauku 429 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hooholoia ai e ka Mokuna X o na Kanawai o ke Kau o 1887, ma keia ke hoololi ia nei a penei e helu-helu ia ai :

“Pauku 429. Na ke Kuhina Kalaiaina me ka ae ana o ka Aha Kuhina ke manao lakou ua pono, ma ke noi ana o kekahi kanaka mai na aina e mai i noho iloko o keia Aupuni no elua a oi ae makahiki mamua koke iho o kona noi ana e hoike ana i kona manao e lilo i mea noho paa iloko o keia Aupuni, e hooheke aku i ua kanaka la mai na aina e mai, a koi aku i ua kanaka la o ka aina e e kakauinoa i ua hooheke nei ke maopopo i ua Kuhina la aole he makilo ua kanaka la, aole hoi he mea mahuka mai ka lima mai o ke Kanawai o kekahi aina e.”

Ina he noho ua mea noi nei ma kekahi mokupuni e ae mawaho o ka Mokupuni o Oahu, ua hiki no iaia mahope o ko ka Aha Kuhina apono ana i kona palapala noi, e hoohiki i ka olelo hoohiki hookupa imua o kekahi Lunakanawai o kekahi Aha Hookolokolo Kakau, a ma keia ua haawi ia i na Lunakanawai o ia mau Aha ka mana e hoohiki aku i na olelo hoohiki o ia ano."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU I O KA MOKUNA II O NA KANAWAI O 1886, OIA HOI KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KE KUKULU A ME KA HANA HOU ANA I NA HALE MA KE KU. LANAKAUHALE O HONOLULU MALOKO O KEKAHI MAU PALENA PALE AHI I HOAKAKA IA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka Pauku I o ka Mokuna II o na Kanawai o 1886 e hoololiia, a ma keia ke hoololi ia nei, a penei e heluhelu ia ai :

"Pauku 1. O kela mahele o ke Kulanakauhale o Honolulu i kaupalena ia e like me keia iho, penei : Ma ka

aekai, ma ka aoao hikina o Alanui Maunakea, e holo ana mai ka aekai mai a hiki i ke kihi hema o Alanui Moi, alaila, ma ka aoao makai o Alanui Moi a hiki i kahi e a'e aku ana ma ka lihi hikina o Alanui Konia (oia ke Alanui Kamika mamua), kahi i moe aku ai ua holo ana la, alaila, holo ma ka aoao hikina o Alanui Konia (oia ke Alanui Kamika mamua) a hiki i kekahi wahi he kanawalu kapuai mauka o Alanui Hotele; alaila holo hikina ma ka laina, he kanawalu kapuai mauka, a e moe kaulike ana me ua Alanui Hotele la a hiki i ka lihi aoao komohana o Alanui Alakea oia ka aoao ma Ewa; alaila mai kekahi kiko he kanawalu kapuai mauka o ka aoao komohana a Ewa paha o Alanui Alakea kahi e hui ana me ke kihi akau-hikina o Alanui Hotele, alaila holo aku mai ua kiko la i oleloia ma ka aoao komohana a Ewa paha o Alanui Alakea a hiki i ke kihi komohana makai o Alanui Moi, alaila ma ke kihi like a kekahi aoao o Alanui Moi a hiki i kekahi kiko he kanawalu kapuai ma ka hikina aku o ka lihi hikina o Alanui Alakea, alaila, ma kekahi lihi he kanawalu kapuai ma ka hikina a holo like me ka lihi hikina i oleloia o Alanui Alakea a hiki i ka aekai me ka hui pu mai me na aina a pau i laweia, a e lawe ia aku ana paha ma keia hope aku iloko o ua mau palena la; a pela pu hoi me na aoao a elua o na Alanui Nuuanu a me Papu, mawaena o na Alanui Hotele a me Beritania, nona ka loa he kanawalu kapuai mai kela a me keia aoao pakahi mai, e hoomaopopo ia ia mau wahi, oia na palena kaupale pauahi o Honolulu. Ma na alanui a pau i komo ai hookahi wale no aoao iloko o na palena kaupale pauahi; o na hale ma kela aoao mai (ina aole he hale pale ahi) aole e oi aku mamua o hookahi hale ke kiekie, i oi ole aku maluna o 16 kapuai ke kiekie a o ke kiekie loa o kaupaku aole e oi aku mamua o 30 kapuai mai ka iliwai ae o ke alanui.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXVI.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KE KOHOIA ANA O KA POE JURE KUI MA NA HOOKOLOKOLO IMUA O KE JURE A E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1199 O KE KANAWAI KIVILA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. I na manawa a pau e hiki ole ae ai na jure i kohoia e lawa ai, a i ole ia, aole i loa e lawa ai ke jure ma kekahi hihia kivila a hewa paha, ua hiki no i ka Aha e kauoha aku i ka Ilamuku e kii i mau jure kui. Ua hiki e kii ia he elua mau jure kui mai waena ae o ka poe e ku mai ana ina aole i kueia e kekahi mea ma kekahi aoao o ka hihia. Ina ua oi aku mamua o elua ka nui o na jure kui i makemake ia, a i ole ia, ua kueia ke kii ia ana o kekahi mea e ku mai ana, na ke Kakauolelo e unuhi ae i ka nui o na inoa i makemakeia mailoko ae o kekahi pahu aia maloko o laila na inoa a pau o ka poe i koe o ke kanalima poe i koho hope ia ma ka hapalua makahiki i mau jure e

ke Kakauolelo i hui pu me kekahi Lunakanawai e like me ia i hoakaka ia ma ka Pauku 1 o ka Mokuna XVII o na Kanawai o 1870. I na manawa a pau e pau ai o ia papa inoa i oleloia mamua o ka hoomaka ana e hookolokolo i ka hihia imua o ka Aha e hoomakaukauia he papa inoa hou o kanalima inoa ma ke ano i hoakakaia ma ka Pauku 1 o ka Mokuna XVII o na Kanawai o 1870, e kohoia na jure kui i kupono e ke Kakauolelo mai loko ae o ia papa inoa. A e hanaia na papa inoa hou o kanalima inoa i kela a me keia manawa e like me ka mea i kupono. O ka poe no lakou na inoa i kohoia e kii koke ia aku lakou e hele ae i mau jure ma ka hihia e hookolokolo ia ana.

PAUKU 2. O na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia kanawai, ma keia ua hoopau loa ia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina

MOKUNA XXVII.

HE KANAWAI

E HOOPAU LOA AI I NA PAUKU 142, 144, 145 A ME 155 O KE KANAWAI KIVILA A ME KA PAUKU 143 O KE KANAWAI KIVILA E LIKE ME IA I HOOLOLI IA AI E KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOLOLI AI I NA PAUKU 143 A ME 146 O KE KANAWAI KIVILA" I APONOIA MA KA LA 31 O DEKEMABA, 1864, A ME NA PAUKU 14, 15, 16, 17, A ME 27 O KA MOKUNA LXXI O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O na Pauku 142, 144, 145 a me 155 o ke Kanawai Kivila a me ka Pauku 143 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololi ia ai e ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 143 a me 146 o ke Kanawai Kivila," i aponoia ma ka la 31 o Dekemaba 1864 a me na Pauku 14, 15, 16, 17 a me 27 o ka Moku-na LXXI o ke Kanawai hoopai Karaima ma keia ua hoopau loa ia.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXVIII.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA LAIKINI I HOOPUKAIA E KE KEENA KALAIAINA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o kē Aupuni
Hawaii:*

PAUKU 1. Mahope aku o ka hooholo ia ana o keia Kanawai e malama na mea a pau i loa ia lakou kekahi laikini mai ke Keena Kalaiaina mai no kekahi hana i ua laikini la ma kahi e ike ia ai ma kekahi wahi e hiki ke ike pono ia ma kahi i haawi ia ai ua laikini la. O kekahi hooko ole ana i na mea i kauoha ia ma keia Pauku he mea ia e kau ia ai ka hoopai, ke hoopii ia imua o ka Lunakanawai Hoomalu a Apana paha e noho kokoke mai ana, maluna o ka mea a hui paha nona ka inoa i hoopuka ia ai ka laikini, aole i emi malalo o \$10. aole hoi e oi aku mamua o \$50.

PAUKU 2. Ina o kekahi mea a mau mea paha e paa ana i kekahi laikini mai ke Keena Kalaiaina e hoopau i kana hana, hoololi aku a waiho aku paha i ka hana i haawi ia ai ua laikini la iloko o ka manawa i hoopuka ia ai, na lakou no iloko o kanakolu la mahope iho o ia hoopau ana, hoolilo ana a waiho ana aku paha e hoike mai no ia mea i ke Kuhina Kalaiaina ma ka palapala a hoihoi ae i ua laikini la i ke Keena Kalaiaina i mea e hoopau ia ai malalo o ka hoopai o \$100. ke hoopii ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 3. E kakauinoaia na laikini a pau loa i hoopuka ia e ke Keena Kalaiaina, e ke Kuhina Kalaiaina a

i ole ia e kona Kakauolelo Nui a kau ia me ka Sila o ke Keena.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai ma kona la e apono ia ai a o na kanawai a hapa kanawai paha e kue ana i keia ma keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXIX.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 2 O KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOKAPU AI I KE KUAI KALEWA ANA I NA MEAONO NUI A MEAONO LIILII MA KELA WAHI KEIA WAHI O KEIA AUPUNI ME KA LAIKINI OLE," I APONOIA MA KA LA 13 O IULAI M. H. 1874.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 2 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hookapu ai i ke kuai kalewa ana i na meaono nui a meaono liilii ma kela wahi keia wahi o keia Aupuni me ka laikini ole," i aponoia ai ma ka la 13 o Iulai M. H. 1874, a penei e heluhelua ai.

PAUKU 2. E hiki no i ke Kuhina Kalalaina ke haawi aku i laikini i kekahi mea e noi mai ana ma ka palapala, no ke kuai kalewa ana i na meaono ma kekahi o na Mo-

kupuni o ko Hawaii Pae Aina no hookahi makahiki; ina nae ka mea noi he mea e noho ana ma ka Mokupuni ana i noi ai e haawii aku iaia ka laikini, a ina ua waiho pu ia ae me ka palapala noi ka palapala hoomaikai a ka Makai Nui o ka Mokupuni, kahi i makemakeia ai o ka laikini. O ka uku no kela a me keia laikini he \$25.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai ma kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXX.

HE KANAWAI

E HIKI AI E HOOKOLOKO IA NA HIHIA MA KA AHA HOOKOLOKO
KIEKIE MAWAHO AE O NA HIHIA E HOOKOLOKO MUA IA ANA
IMUA O KA LUNAKANAWAI E NOHO ANA MA KE KAU.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. I na manawa a pau i kupono ai mamuli o ka nui o ka hana ua ku no i ke kanawai i ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Hookolokolo Kiekie a i ole ia ina ua kaawale oia ma kahi e, i ka Lunakanawai kokua kahiko o ua Aha la e kauoha i kela a me keia manawa e hookolokolo ia na hihia ma ka moohihia o ka Aha Hookolokolo Kiekie ma kekahi keena hookolokolo o Aliiolani Hale ma

Honolulu e noho ole ia ana, mawaho ae o na hookolokolo ana i malama ia e ka Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie e noho ana ma ke kau. E hoomalu ia a malama ia'na hookolokolo ana o ia ano e kekahi Lunakanawai o ka Aha Kiekie a e hele malaila ke Kakauolelo a i ole ia kekahi o na Hope Kakauolelo o ka Aha Kiekie, a o na hana, kauoha, hooholo ana a me na olelo hooholo a pau i hana ia malaila a me na palapala a pau i hoopuka ia e like no ko lakou mana me he mea la ua hookolokolo ia ka hihia imua o ka Aha mau imua o ka Lunakanawai e noho ana ma ke kau. Ua hiki no ke hana like ia na hihia e hookolokolo ia ana pela i ka manawa hookahi me na hihia e hana ia ana imua o ka Lunakanawai e noho ana ma ke kau.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 2 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXI.

HE KANAWAI

E KOKUA HOU AI I KE KUKULU ME KA HANA IA ANA O NA ALAHAO MA
KA MOKUPUNI O OAHU.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. O ka manawa i haawiia no ka hana i na

Alahao Kaamahu ma ka Mokupuni o Oahu i hoakaka ia ma ka Pauku 2 o ka Mokuna LXII o na Kanawai o 1888, ma keia ke hooloihiia aku nei a hiki i ka elima makahiki mai ka hooholoia ana o keia Kanawai, a o ka loihi o ka manawa o ka pono kaokoa i hoakakaia maloko o ia kanawai ua hooloihiia aku i kanalima makahiki mai ka la aku i hooholoia ai ia kanawai i oleloia. Eia no nae, o ia hooloihiia ana aku o ia pono kaokoa, e pili wale no ia i na wahi o ia alahao a ua hui nei i oleloia e hana ai ma na apana o Waianae, Waialua, Koolauloa, a me Koolaupoko, a ma kekahi paha o ia mau apana i oleloia.

PAUKU 2. No kela a me keia Mile o ke alahao nui i hanaia malalo o keia kanawai mahope iho o ka paa ana o ka mahele alahao i Ewa e ka Oahu Railway and Land Company i oleloia e uku aku ke Aupuni Hawaii i uku kokua he Ehiku Haneri Dala i kela a me keia makahiki a hiki i ka pau ana o na makahiki elima mai ka hanaia ana.

PAUKU 3. I mea e maopopo ai i ke Aupuni Hawaii i kela a me keia manawa ka nui o na huina dala e ukuia ana malalo o keia Kanawai na ka Oahu Railway and Land Company mahope o ka pau ana o kela a me keia hapaha makahiki e hana i hoike i kakau ia no ka nui o na mile alahao i hana ia e ia a ua makaukau no ka hoohana ia iloko o ka hapaha makahiki mamua iho, o ia hoike e hoohihiia a waihoia me ke Kuhina Kalaiaina a e loa no i ua Kuhina la, a i ole ia, i kekahi mea i kohoia e ia ke kuleana i na manawa a pau e nana a hoomaopopo i na buke o ka Hui.

PAUKU 4. Ma keia ua haawiia ka mana a ua kauoha ia ke Kuhina Waiwai e hookaa aku i na huina dala i hiki i ka manawa e hookaaia ai i ka Oahu Railway and Land

Company malalo o na hoakāka ana o ka Pauku 2, o keia kanawai. Oia mau hookaa ana e ukuia aku i ka Oahu Railway ana Land Company a i kekahi poe paha i hoakakaia e ua hui la ma na kikoo o ke Kuhina Kalaiaina. Mamua o ka hookaai ana o ua uku kokua ala ua hiki no e koi ia aku na hoopaa kupono ana ua hana ia ua ala kaa mahu nui la a paa pono a ua hoolako pono ia.

PAUKU 5. Aole e manao ia kekahi mea maloko o keia kanawai he mea e hiki ole ai i ka Oahu Railway and Land Company e lawelawe i na mana kuleana a me na pono i haawiiia e ka Mokuna LXII o na kanawai o 1888 i olelo ia e na Kanawai Alahao o ke Aupuni koe ma na mea e pili ana i ka hookuu ana mai na auhau ae, aka hoi, aole e lilo kekahi mea maloko o keia kanawai i mea e manao ia ai ua loa i ke Kuhina Kalaiaina ka mana e hooia aku a hookaa paha i kekahi uku kokua i ua hui nei i olelo ia malalo o na Pauku 27 a me 28 o ke Kanawai Alahao o ke Aupuni.

PAUKU 6. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 15 o Sepatemaba M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXII.

HE KANAWAI

E HOOKAAWALE HOU AI I HAAWINA DALA I MEA E UKU IA AI NA
LILO O KE KAU AHAOLELO O 1890 MAI KA WAIHONA AE O KA
LEHULEHU.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. E hookaawale ia a ma keia ke hookaawale
ia nei na dala he Elima Tausani (\$5000) mai ka Waihona
ae o ka lehulehu no ka hookaa ana i na lilo o ke Kau
Ahaolelo o ka makahiki 1890.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai a mahope aku
o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 22 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXIII.

HE KANAWAI

PAKUI I KA MOKUNA LV O NA KANAWAI O KE KAU O 1888, I KAPAIA
 "HE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KE KUAI ANA O NA WAIWAI
 KALEPA ILOKO O KEIA AUPUNI E NA AGENA KALEPA KAAHELE
 MAI NA AINA E MAI."

HOAKAKA.

No ka mea ua ulu ae he pohihihi e pili ana i ka manao
 maoli o ka huaolelo "kuai" e like me kona lawelaweia
 ana ma ka Mokuna LV o na Kanawai o 1888, a no ia
 kumu a hiki mai i keia manawa ua aneane e hiki ole e
 loa ka hoahewa ia o kekahi mea no ka uhaki ana i ua
 Kanawai la, nolaila :

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
 Hawaii.*

PAUKU 1. O ka huaolelo "kuai" e like me kona lawe-
 lawe ia ana ma ka Mokuna LV o na Kanawai o 1888,
 mawaho ae o kona ano maa mau a ano e ikeia nei, e hoo-
 maopopo ia no kona ano oia no ke noi ana i na kauoha
 no na waiwai kalepa ma ka hoike ana o ke ano o na mea
 i makemakeia, a ma kekahi ano e ae paha.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e
 apono ia ai.

Aponoia i keia la 22 o Sepatemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
 Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXIV.

HE KANAWAI

E KUKULU AI I NA POE HANA PAA MAU MALUNA O NA ALANUI O KA
LEHULEHU.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. Na ke Kuhina Kalaiaina e a'o aku i na Luna Alanui a me na Luna Hoomalu o na Mana Alanui o kela a me keia apana e aku o ke Aupuni, e like me ia i hookumu ia ma ka Mokuna IX o na Kanawai o ke Kau Ahaolelo o 1887, e haawi aku iaia iloko o na mahina ekolu mahope o ka hooholo ia ana o keia Kanawai, i kekahi hoike ano o kahi, na ala a me na loa o ia mau alanui a alahelo paha o ka lehulehu iloko o ko lakou mau apana lehulehu, ke ike ia ka huina o ka hele a hoohana ana, a o na hopena loli kuikawa ana'e paha o na ouli, he mau mea ia e kupono ai ka hoomaopopo a me ka hana mau ana, e hoapono ai hoi i ka hookohu ana i na Poe Hana Alanui Paa Mau.

PAUKU 2. Na ke Kuhina Kalaiaina no hoi e hoopuka aku i na Rula a me na Hooponopono kupono ana no ka hoala ana i kekahi mau Puali Kumau o na Poe Hana Alanui Paa Mau, e kapaia he "Poe Hana Alanui Paa Mau" (Cantoniers), e hookohu ia hoi lakou e ia, mamuli o ka hooia hoapono ana mai o na Mana Alanuikuloko, o na mea nae hoi i manaoia e na Mana Alanui ua kupono i ka hana mau ia ana e keia Poe Hana Alanui Paa Mau.

PAUKU 3. E hana no na Poe Hana Alanui Paa Mau

malalo o na kauoha a me ka hoomalu ana o na Mana Alanui like ole, e like me ia i hoike ia maluna'e, a e like paha me ia i hookumu ia ai mahope aku nei.

PAUKU 4. E haawi ia kekahi loa Alanui a Alahēle paha o ka Lehūlehu i kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau pakahi e like me ka mea i ike ia ua kupono, i loa ai hoi i kela a me keia kanaka ka lawa e hiki kupono ai ke malama iaia iloko o ka hoošana hoopomaikai ia a puni ka makahiki holookoa. E kapaia hoi ua mau loa alanui la he mau "Pauku," i hoonohonoho papa ia a i hoomaopopoia ma o kekahi hoāilona helu ku i ka holomua, mamuli hoi o ia e ikeia ai kela a me keia o ua Poe Hana Alanui Paa Mau nei.

PAUKU 5. O ka hana a kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau, oia no hoi ka haawi ana i kona manawa a pau i ka hana i makemakeia ai oia e malama i kana pauku iloko o ke kulana lōina maikai loa e hiki ana no ka hele a hoošana ana o ka lehulehu malalo o ka hooponopono ana o na Mana Alanui a mamuli no hoi o na hooponopono ana a me na kauoha ana a ko lakou mau Luna Kiekie ae:

(A). E nana a e makaikai aku i ka loa holookoa o kana pauku i hookahi hele ana o ka pule, a e hoike aku i na Mana kupono i kekahi mea ano e i hoea ae ;

(B). E lawelawe aku i ka hookahekahe eleu a pau pono ana o ka wai a pau loa mai ke kahua-alanui aku, me ka malama ana i na auwaha aoao a waena a me na auwaha kiolepo me ka hoomaemae a hooamama pono ia ;

(C). E hooko aku i na hana hou a hoomaemae kupono ana a pau loa i loa'i ka hookaokoa ana o na kahua-alanui, a e hoopihapiha koke aku i na alu a me na lua me ka hooakalia ole, a me kekahi mau ano e ae o ka hoošanaia

ana, i mea hoi e mau ai o ka maemae a me ka maloo o ke alanui a alahēle paha me ka loa a o kekahi kahua iliwai like a paakiki hoi i mea hoi e hiki ai ke pale aku i ke kupono o na hana a hoomaemae hou ana o ke ano koikoi ;

(D). E hookaawale aku i na ino pelapela a me na naeleele a pau loa mai ke kahua-alanui aku, a e kokope aku hoi i ka lepo puehu a ukele, a e lawelawe aku i ka hookaokoa a hoomaemae kupono ana o na alahēle aoao a me na paepae a kuapa ;

(E). E hoomakaukau i ka pohaku, one, a mea e ae i kupono no ka hana a hoomaemae hou ana, e hoakoakoa i neia mau mea mai na aina e pili kokōke mai ana me ka loa a o ka ae ana mai o na poe ona aina, ke hoolako ole ia mai hoi ua mau mea la e na Mana Alanui a e malama i ua mau mea la iloko o na ahua kupono mai o a o o na alanui ;

(F). E malama lanakila mai na ino pelapela a me na naeleele i na aoao a me na wahi e hoea aku ai i na alahaka, na pale, ahua a me na paia e ae, a e hooiaio i kolakou kulana maikai ;

(G). E lawelawe aku i ke kanu a me ka malama ana i na kumulaa ma na aoao alanui, ke kauohaia hoi pela, a e pa'ipa'i mau aku i na kumulaa e mau nei e keakea aku ai paha i ka hele a hoohana ana o ka lehulehu ;

(H). E hoomaopopo aku i ke kulana palekana o kolakou mau pauku lehulehu ma ke kukulu ana i na hoailona ma na wahi ano poino a kupilikii, a i ole, i na mea akeakea no ka manawa ; e kaupale aku i ka lehulehu mai ka eli ana, kokope ana a hoopoino ana paha i na alanui ma kekahi ano e ae, mai ke kiola ana i na pohaku a i na mea e ae paha e akeakea ai i ka hele a hoohana ana o ka lehulehu, a i ole, hookuu ana paha i ka wai e kahe aku maluna o ke alanui mai na aina e pili kokōke mai ana ; a

ma na ano e ae a pau, e hoomaopopo aku i ka hooko pono ia o na rula hooponopono Oihana Makai a pau loa e pili ana i na alanui hele mau ia e ka lehulehu ;

(I). E lawe i na hoomanao huahelu ana o ke kulana oihana, ke makemakeia pela, a e hana aku hoi, me ka hui pu ana me ko lakou mau pauku lehulehu, i na hana a pau loa e kauoha ia ai e na Mana Alanui.

PAUKU 6. Ua manaoia kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau pakahi e hele aku e hana ma kana pauku o ke alanui i kela a me keia la o ka makahiki,—koe nae na Lapule a me na la kulaia i ae ia e ke Kanawai,—aole ka wa ino he mea e kala ia ai no ka hiki ole ana aku ma ka hana; a i ka manawa e ikeia ai ua haule mai ka hana mai me ka loa ole o ke kumu maikai a lawa kupono, e hoopaiia oia e na Mana Alanui, i ka huina i papalua iho i kona uku hana mau, no kela a me keia la o ke kaawale ana. Ke makemake kekahi Mea Hana Alanui Paa Mau e hookaawale iaia iho no kekahi kumu, a i ole, e hoomaha paha, e pono oia e hookomo i kekahi mea ma kona wahi, me ka ae ana nae o na Mana Alanui.

PAUKU 7. E loa i kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau pakahi, he uku paa e uku ia hoi ma ka pau ana o kela a me keia malama alemanaka, a i hookumuia hoi maluna o ka haawina oluolu kupono loa o na uku i ukuia no ia ano hana like maloko o ka apana; e ukuia keia uku mahina e na Mana Alanui mai loko ae o na dala Auhau i hoolawa mua ia e ke Kanawai no na hana alanui o kela a me keia Apana.

PAUKU 8. E hoolakoia kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau pakahi e ke Aupuni, ma o na Mana Alanui Kuloko, me na lako hana a pau no ka hooko ana aku i kana hana, maluna ona ka poino no ka malama a

me ka hoomalu ana i ua mau mea la, me ka ae ia hoi o ka hoohana kupono ana ; aka, e ku no kona uku i ka hoemi ia no ka nalowale a hahaki pono ole wale no paha.

PAUKU 9. E hooia ia ka wae ia ana o na Poe Hana Alanui Paa Mau mai waena mai o na Hawaii oiwi a mai na haole mai paha i noho loihi maanei, e akahele ia nae hoi ka wae ana i na poe oi loa aku o ke kupono no ka hana, i loa ke ola a noho'na maikai, a e noho ana ma kahi kokoke aku, e like me ka hiki, i na pauku o ke alanui i haawi ia ia lakou. Ke ike ia e na Mana Alanui me ka ae o ke Kuhina Kalaiaina he mea hiki a kupono loa paha, e kukulu ia no ona mau hale kuikawa e ke Aupuni no ka noho ana o na Poe Hana Alanui Paa Mau o na pauku, ma kahi a ke alanui e kamoe ana ma na mahele kuanea o ka aina i ano noho nui ole ia e kanaka.

PAUKU 10. Ina mamuli o kekahi ulia emoole a kumu e ae paha i ike mua ole ia, ua kono mai ke kulana o ke alanui he mea pono e hana koke ia, a ka Mea Hana Alanui Paa Mau hoi i ike iho ai ua kupono ole loa iaia hookahi ke lawelawe aku; e hoike koke aku oia i ka lohe me ka hakalia ole i na Mana Alanui, na poe hoi i loa ka mana e kahea aku i kekahi o na Poe Hana Alanui Paa Mau kokoke mai, na poe hoi e hiki ana ke lawe ia mai ka lakou mau pauku mai me ka hiki kupono a hoopilikia ole, a e hoouna aku ia lakou e kokua i kela mea aku; ua kuleana kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau i kahea ia pela mai kana pauku aku i kekahi haawina kokua o hookahi-hapalima uku kaulele no kela a me keia la hana.

PAUKU 11. Ke makemake ia kekahi hana kuikawa i kekahi mahele o kekahi pauku o ke alanui, nona hoi ka nui i hiki ole ke lawelawe ia e na Poe Hana Alanui Paa Mau o na wahi kokoke mai, a i ole, i ka wa paha a ke-

kahi Mea Hana Alanui Paa Mau e makemake ai i kekahi kokua ana ma kana pauku, e ae aku no na Mana Alanui i ke kokua kaulele kupono mai na paahao e hiki ai ke loaā a mai na poe hana la e ae paha mawaho, e like hoi me ka mea e makemake ia ana mamuli o ke kulana o ke alanui, e hana no ia poe paahao a poe kokua paha malalo o ka hoomalu ana o ka Mea Hana Alanui Paa Mau o ka pauku, ina hoi ua hoouna ole ia he luna kuikawa e nā Mana Alanui.

PAUKU 12. Ke ike ia he mea kupono, e loaā no ka mana i na Mana Alanui e hooili aku i na kanaka kuikawa i ke kulana, e kapa ia hoi na "Poo o na Poe Hana Alanui Paa Mau," i koho ia mai waena mai o na Poe Hana Alanui Paa Mau i hookelakela nui ae ia lakou iho no ko lakou makaukau a noho'na maikai hoi, i ka mana o ka hoomalu ana i nā Poe Hana Alanui Paa Mau o kekahi apana, o ka hele ike ana aku i ko lakou mau pauku like ole a me ka nana ana a kuhikuhi ana paha i ka lakou hana la mau, a me ka hoike ana i na Mana Alanui i kekahi hoopalaleha hana ma ka aoao o kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau; e loaā no i keia mau Poo ka uku kaulele e like me ka haawi ana mai a ka Mana Alanui.

PAUKU 13. E kau kela a me keia Mea Hana Alanui Paa Mau oiai oia ma kana hana, ma ke ano he hoailona akaka kaokoa loa i omau ia ma ka lima hema, i kekahi apo-molina lole ulaula, me ka hoopaa ia o ka helu o kona pauku ma na huahelu eleele nunui. He apo-molina olenalena o ia ano like ka mea e akaka ai nā Poo o na Poe Hana Alanui Paa Mau.

PAUKU 14. E hoike mai no na Rula Hooponopono i hoomaopopo ia ma ka Pauku 2 i na hoopai kupono no ka hoopalaleha hana o na Poe Hana Alanui Paa Mau i ka

hana, ma ka hoopai dala, hoopau ana a ano e ae paha; a pela no hoi me na kumu e loa ai ka hoonee ia o na Poe Hana Alanui Paa Mau, a i ole, uwai ia paha i na pauku e aku.

PAUKU 15. E hiki no na Poe Hana Alanui Paa Mau ke hoomana ia e lawelawe aku ma ke ano he poe makai kuikawa ma na mea a pau loa e pili ana i ka hoomalu ia o na alanui.

PAUKU 16. I kela a me keia elua makahiki e hoouna ia ai i ke Kuhina Kalaiaina, e na Mana Alanui like ole, he hoike o ka hana a me ka lilo o na Poe Hana Alanui Paa Mau a pau loa, no ka waiho ana aku imua o ka Ahaolelo.

PAUKU 17. E mana keia Kanawai, a e ike ia hoi ma ke ano o ke "Kanawai o na Poe Hana Alanui Paa Mau o 1890," mai a mahope aku o ka la o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 1 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXV.

HE KANAWAI

E HOOMAOPPO ANA I MAU KOKUA HOU ANA NO KA LOAA ANA O NA
HOME LIILII.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. No na hana o keia Kanawai e manao ia ka huaolelo "Kuhina" oia no ke "Kuhina Kalaiaina." O ka huaolelo "mea home" oia no kekahi mea i hana i kekahi aelike me ke Kuhina Kalaiaina a iaia kekahi aina malalo o ke Kanawai o na Home Liilii. O ka huaolelo "ona aina" oia no kekahi mea a hui paha i hoohei ia, nana i hoolilo aku i kekahi aina i ke Kuhina Kalaiaina malalo o keia Kanawai i mea e mahele ia ai a kuai ia aku i mau home liilii.

PAUKU 2. Ma keia ua haawi ia ka mana i ke Kuhina e hana i na aelike me kekahi mea a i ole ia me kekahi hui paha i mea e loa ai na aina i ke Aupuni no ka hana home liilii ana. Maloko o ia mau aelike e hoakaka ia ke kumukuai i ae ia ai e loa na home liilii e kuai ia aku ai me ka poe e noho maoli ana ma ke ano he mea home, a e hoakaka ia no hoi na mea a pau i kupono i ka hooko kaulike ana o ka aelike i hoakaka ia maloko nei. Ma ia mau aelike e hoolilo loa ia ai ke kuleana i ua aina la i ke Kuhina me ka hoakaka ia nae e hooko ia ana ka aelike.

PAUKU 3. I ka manawa e kakauinoa ia ai o ka aelike, e lawe ae ke Kuhina i ka aina i hoolilo ia ma ia aelike

malalo o kona mana a hoomaka aku e mahele i mau apana home liilii, a e hana i na mea a pau e pili ana ia hana, i kauoha ia e ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e kokua ana i ka loa ana a me ka noho ia ana o na Apana Aina Liilii," oia hoi ka Mokuna 45 o na Kanawai o 1884 a me na hoololi o ia Kanawai iloko o ka Mokuna LIV, o na Kanawai o 1888, a i ole ia ma kekahi mau hoololi paha e hana ia aku ana no keia ma keia hope aku.

PAUKU 4. O na lilo o ke ana ia ana, mahele ana i na apana aina liilii i mau home a me na lilo e ae e pili ana, a me na lilo o ka ohi ana i ka ukupanee a me ke kumukuai e pili ana i ka aina i kuai ia e uku ia no e ke Kuhina a hoopaa ia ma ka inoa o ka ona aina, iloko o na buke helu kuponono i malamaia no ia mea.

PAUKU 5. O na hookaa ana a pau i uku ia no ke kuai ana i na apana aina liilii home noho, a i ole ia no ka ukupanee no ia mea, e lawe ia e ke Kuhina a hoopaa ia ma ka inoa o ia ona aina, iloko o na buke helu i hoakaka ia ma ka Pauku 4 o keia Kanawai.

PAUKU 6. I ka pau ana o kela a me keia hapaha ina ua oi ae na loa mai na apana aina liilii home noho mamua o na mea i hookaa ia a me na lilo i kakau ia ma ia helu, e haawi ia aku ia mea i oi i ka ona aina nona ka aina i loa mai ai o ia mea.

PAUKU 7. E kauoha ke Kuhina e malama ia i moolelo a hoi ke helu me kela a me keia ona aina e hoolilo ana i mau aina no na apana home liilii malalo o keia Kanawai, a pela pu no hoi me kela a me keia mea home e noho ana i kekahi o ia aina, a me na buke moolelo e ae i ike ia he kuponono e pili ana ia mea.

PAUKU 8. I ka manawa e hana ai kekahi mea home,

e lawe ana i ka aina i loa mai kekahi ona aina mai malalo o na hoakaka ana o keia Kanawai, i na mea a pau i hoakaka ia iloko o kona aelike home liilii, e hana ke Kuhina i palapala hoolilo loa i ua apana aina home liilii la i ua mea home nei.

PAUKU 9. E lilo keia i Kanawai mai a mahope aku o kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 1 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXVI.

HE KANAWAI

E HOOPAU LOA AI I KA MOKUNA LXIX O NA KANAWAI O KA M. H. 1888, A E HOALA HOU AI I NA PAUKU 2, 3, A ME 4 O KA MOKUNA LVI O KE KANAWAI KARAIMA; A ME NA HOOLOLI A PAU O UA MOKUNA NEI, OIA HOI KE KANAWAI I Aponoia MA KA LA 30 O IULAI M. H. 1878, A ME KE KANAWAI I Aponoia MA KA LA 19 O SEPATEMABA, M. H. 1876.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. E hoopau ia a ma keia ke hoopau loa ia nei ka Mokuna LXIX o na Kanawai o ka M. H. 1888.

PAUKU 2. Ma keia ke hoala hou ia nei ka Pauku 2 o ka Mokuna LVI o ke Kanawai Karaima, a penei e heluheluia ai :

“Pauku 2. E ninaninau ia, e hoolohe ia a e hooholo ia e ka Lunakanawai no ia hihia, a ina he mea hiki e hoopau ia ka noho kue ana o laua; a ina e hui hou no laua me ka noho oluolu, alaila, aole no e hoopai.”

PAUKU 3. Ma keia ke hoala hou ia nei ka Pauku 3 o ka Mokuna LVI o ke Kanawai Karaima a me ka hoololi o ua Pauku la i aponoia ma ka la 30 o Iulai, M. H. 1878, a penei e heluhelu ia ai :

“Pauku 3. Aka hoi, ina e hoole ka mea i hoopii ia aole e hoi hou a noho ma ke ano mare, alaila, e hoopai ia oia, ina he kane a he wahine paha ma ka hoopaa hao ia me ka hana oolea, aole nae e oi aku i ka malama hookahi. Aia no i ka manao o ka Lunakanawai.”

“Pauku 3. (A). Ina e haalele hou ka mea i hoopii mua ia mahope iho o ka hoopii mua ia ana, ina he kane a he wahine paha, e hoopai ia no ia ma ka hoopaa hao a me ka hana oolea, aole nae e oi aku i ka makahiki hookahi.”

PAUKU 4. E hoala ia a ma keia ke hoala hou ia nei ka Pauku 4 o ka Mokuna LVI o ke Kanawai Karaima, a penei e heluhelu ia ai :

“Pauku 4. Ma na hoopii a pau no ka haalele kane a haalele wahine paha, e hiki no i ka aoao i hoopii ia ke hoakaka mai imua o ka Aha no ka hana ino ia e ka mea hoopii, a ina i hoomaopopo ia i ka Aha he oiaio ia, alaila, e hiki no i ka Lunakanawai ke hoopau i ka hoopii, a e kau i na koina o ka Aha e like me na hihia Kivila a e hoopuka no hoi i ka Palapala Hoomalu no ia mea.”

PAUKU 5. Ma keia, ke hoala hou ia nei ke Kanawai i kapaia “He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna LVI o ke Kanawai Hoopai Karaima, ma ka pakui ana aku i

Pauku hou, a e kapaia ua Pauku la, oia ka Pauku 5 i aponoia ma ka la 19 o Sepatemaba, M. H. 1876" a penei e heluhelu ia ai :

"Pauku 5. Aole e pili na olelo o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e kokua ai i ka hooko ana o na Palapala Hopu i aponoia ma ka la 23 o Iune, 1868, i ka Palapala Hopu i hoakaka ia ma ka Pauku 1. o ka Mokuna LVI o ke Kanawai Hoopai Karaima."

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mahope o kona aponoia ana, a o na Kanawai a pau e kue ana i keia, ua hoo-pau ia.

Aponoia i keia la 1 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXVII.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA HAAWIIA ANA O NA LAIKINI NO NA HALE HOOLIMALIMA MA KA RUMI A ME KAHI E NOHO AI MA KA APANA O KONA, MOKUPUNI O OAHU.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Ua hiki no e haawiiia na laikini e malama i na hale hoolimalima ma ka rumi a me kahi e noho ai ma ka Apana o Kona, Mokupuni o Oahu, e ke Kuhina

Kalaiaina i kekahi mea e noi ae ana ma ka palapala i kakaui, a e hoike ae ana i kekahi palapala mai kekahi Luna a Agena paha o ka Papa Ola e hoakaka ana i kahi i manao ia e lawelawe malalo o ia laikini he maikai kona ano ma na mea i pili i ka malama ia ana o ke ola kino.

PAUKU 2. E uku ia na Dala Elua i ke Kuhina Kalaiaina no ia laikini, a no ka makahiki hookahi ua laikini la, a e hoakaka kupono ia maloko kahi e lawelawe ia ana malalo o ua laikini la, a e paa ia malalo o keia mau kumu mahope ae nei, a e hookomo ia no ia mau kumu maloko o ka laikini : Aole e malama ka mea i loa iaia ka laikini i hale kahi e walaau a e hoohaunaele ia ai; aole e ae ia na wahine hookamakama e komo maloko; e malama ia ua wahi la me ka maikai ma na mea e pili ana i ka malama ia ana o ke ola kino, malalo o ka aponoia e ka Papa Ola, a ma ke ano kulike me na olelo a pau o ka Mokuna III o na Kanawai o 1880, i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ana no ka malama ana i na kulana o ke ola malalo o na hale noho" a e hiki no i kekahi luna o ka Oihana Makai, a i ole ia, o ka Papa Ola e komo keakea ole ia iloko o ia hale, a ina e uhaki ia kekahi o na kumu i hoakaka ia maloko o ka laikini e hoopau ia no ua laikini la.

PAUKU 3. O kela a me keia mea e malama ana i ke kahi hale hoolimalima ma ka rumi a i wahi paha e noho ai kekahi poe, a i ole ia, ua hookomo i ka poe noho maloko o kona hale maloko o ka Apana i oleloia me ka loaia mua ole iaia mai ke Kuhina Kalaiaina he laikini o ia ano e hoopaiia oia ke ku ka hewa iaia e uku i kekahi hoopai i oi ole ae mamua o Kanalima Dala, a i ole ia, e hoopaa hao ia ma ka hana oolea no kekahi manawa i oi ole ae mamua o kanakolu la, a i ole ia, o ia mau hoopai a elua.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 1 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXVIII.

HE KANAWAI.

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 65 O KE KANAWAI KIVILA E LIKE ME IA I

HOOLOLI IA AI A APONOIA MA KA LA 5 O AUGATE, M. H. 1882, E

PILI ANA I NA LAIKINI KUAI KUDALA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii:*

PAUKU 1. O ka Pauku 65 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololi ia ai a aponoia ma ka la 5 o Augate M. H. 1882, e hoololi ia a ma keia ke hoololi hou ia nei a penei e heluhelu ia ai :

“Pauku 65. O ka uku o ka Palapala Ae Kuai Kudala no ka Apana o Honolulu, Oahu, he elima haneri dala, a me ka uku hapa-haneri aole e emi malalo o ka hookahi-hapalua keneta iloko o ke dala hookahi ma kela a me keia kuai kudala ana, a ma na apana e ae o ke kumukuai o ka laikini he umi-kumamalima dala, a me ka uku hapa-haneri aole e emi malalo o ka hookahi-hapalua keneta iloko o ke dala hookahi ma kela a me keia kuai kudala ana. Eia no

nae hoi, aole e loa a i kekahi mea i loa iaia he laikini kuai liilii ka laikini e kuai ma ke kudala akea."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai ma kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 6 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XXXIX.

HE KANAWAI

E KUKULU AI A E HOOPONOPONO AI I KA OIHANA WAI O KOHALA
AKAU.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii:*

PAUKU 1. Ma keia ua haawii ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e hana i Oihana Wai ma Kohala Akau, Moku-puni o Hawaii, a hoolako aku i ka wai i na kanaka e noho ana malaila a e loa no iaia ka hooponopono ana o na paipuwai a me na ohewai, a me ka wai a me ka aina a waiwai e ae i kupono no ia hana. A ua hiki iaia e hooponopono i na uku no ka wai e hoolakoia i na poe e lawe ana i ka wai, a e hana i na rula i kupono no ka malama ia ana o na pono o ka lehulehu.

PAUKU 2. E hoonoho aku ke Kuhina i oleloia i kekahi mea kupono a makaukau i Luna Wai no Kohala

Akau, a na ia mea e malama i na paipuwai a me na ohe-wai ma ke ano maikai, e ohi i na uku a pau no ka wai a e malama a hooponopono i ua Oihana Wai la malalo o ke Kuhina i oleloia a e hana i na hana e ae e pili ana i kauohaia e ke Kuhina i oleloia, a na ia Luna Wai e hana i na hoike malalo o ka hoohiki ana i na manawa i kauohaia ai e ke Kuhina no na loa a pau a me na hoolilo ana i hanaia e ia.

PAUKU 3. Ma keia ua haawiia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e imi aku a loa, e paa, lawelawe ma ka hoolimalima ana, a kuai lilo loa ana paha i ka aina me ka wai, waiwai paa me ka waiwai, me ke kuleana e hele ai i kupono no ka hana ana, malama ana, hoomahuahua ana a hana hoakea pono ana i ka Oihana Wai o Kohala; eia nae, ina e loa ana kekahi wai, waimapuna a kiowai, aina a waiwai e ae ma ka hoolimalima ana, alaila, e hana ke Kuhina i oleloia i ua hoolimalima la me ka ae pu ana mai o ka Aha Kuhina.

PAUKU 4 Na ka Luna Wai i oleloia me ka apono ana o ke Kuhina i oleloia e kukulu ma na wahi kupono i na kiwai a me na mea e ae e loa ai i na kanaka o Kohala Akau ka wai malalo o na rula i oleloia e like me ia e kau ia ana, a me na hawai no ka lehulehu a wahi hoohainu wai, a ua hiki i ke Kuhina i oleloia ke manao oia he mea pono e ae e laweia ka wai mai ia mau wahi i hookaawaleia no na kanaka me ka uku ole a hookaa ana paha i na uku wai.

PAUKU 5. E loa i ka Luna Wai ka uku i hooholoia e ke Kuhina Kalaiaina e ukuia mailoko ae o na dala e hookaawaleia ana e ka Ahaolelo no ka Oihana Wai o Kohala Akau, ke hookaawale okoa ole ia kona uku ma ke Kanawai.

PAUKU 6. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 6 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XL.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 3 O KA MOKUNA XLV O NA KANAWAI O KE KAU O 1884.

E Hoololoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 3 o ka Mokuna XLV o na Kanawai o ke Kau o 1884 ma ka pakui ana aku i keia mau olelo mahope o ka pauku i olelo ia :

“Aole e lilo kekahi mea maloko o keia aelike i mea e manaoia ai ua haawiia i ka mea nona ka aoao elua kekahi mana e hoopaa i na holoholona iloko o ka pa aupuni e komohewa ana ma kahi i oleloia, aia a pa oia i ka apana aina i oleloia a paa e like me ka mea i hoakakaia ma keia aelike.”

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona aponoia ana,

Aponoia i keia la 6 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU I O KA MOKUNA V O NA KANAWAI O KA
M. H. 1870, E PILI ANA NO KA PILIWAIWAI.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku I o ka Mokuna V o na Kanawai o ka M. H. 1870, ma ke kapae ana i na huaolelo "a me" a e hookomo ia na huaolelo "a i ole," a e heluhelu ia ua pauku la i oleloia penei :

"Pauku 1. O ka mea i ahewaia no ka piliwaiwai, e hoopai ia no ma ka uku hoopai aole e oi aku i na dala he Hookahi Haneri, , a i ole, ma ka hoopaa haoia ana ma ka hana oolea, aole e oi aku i na la he Kanaono."

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 6 o Okatoba M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLII.

HE KANAWAI

E HOOMAPOPO ANA NO KA HOOKO IA ANA O KEKAHI MAU KULEANA
PAA E PILI ANA I KEKAHI MAU HANA HOU E PILI ANA I NA ALA-
NUI O KA LEHULEHU.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

HOOKO ANA I KE KULEANA PAA MA KA HOOPII A KUAI KUDALA
AKEA PAHA.

PAUKU I. I na manawa a pau e loa ai kekahi kulea-
na hoopaa e pili ana i kekahi waiwai paa, a i ole ia, i
kekahi kuleana iloko o ka waiwai paa a waiwai e ae no
na pomaikai, a i ole ia, na hooia ia ana ae o ka waiwai io,
a i ole ia, no kekahi hapa o na lilo o kekahi wehe ana,
pani ana a hoomaikai ana ae i kekahi alanui o ka lehu-
lehu iloko o ke Aupuni Hawaii, a aole i hoakaka ia ka
huina dala o ia kuleana hoopaa iloko o kanaiwa la mahope
iho o ka loa ana o ia kuleana hoopaa, ua hiki i ke Ku-
hina Kalaiaina e hooko i ua kuleana hoopaa la ma ke ano
mahope iho nei :

1. Ma kekahi hoopii ma, ke kaulike e like me na hoo-
pii e hooko i na kuleana hoopaa moraki.

2. A i ole ia, ma ka hoolaha ana aku me ke kuai ana
i kahi, na pono, a kuleana a waiwai paha i pili ai ua kule-
ana hoopaa la.

3. A i ole ia, ma kekahi hana a hoopii paha ma ke
Kanawai a ma ke kaulike paha e like me ka mea i hoa-

kaka ia ma ke Kanawai a kaulike paha nō na hana o ia ano.

HOOLAHA NO KE KUAI ANA MA KE KUDALA.

PAUKU 2. I na manawa a pāu e hooko ia'i kekahi kuleana hoopaa ma ka hoolaha ana a me ke kuai ana, na ke Kuhina Kalaiaina, a i ole ia, ke Kakauolelo Nui o ka Oihana Kalaiaina e hoolaha a pai iloko o hookahi a oi ae paha mau nupepa i paiia ma keia Aupuni no hookahi manawa i kela a me keia pule a hala na pule eha ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania, i kekahi hoolaha no ke kuai ana o kahi i pili aku ai ua kuleana hoopaa la; ua hiki no e hana ia na hoolaha ana a pau a e malamaia na kuai ana ma Honolulu.

E kakauinoa ia ua hoolaha la e ke Kuhina, a i ole ia, e ke Kakauolelo Nui a e hoakaka ma ke ano nui.

NA HOAKAKA O KA HOOLAHA KUAI,

1. Ka la i loa ai o ke kuleana hoopaa a me ke kumu i loa ai.

2. Ka huina o ke kuleana hoopaa a me ka ukupanee.

3. Kahi i waiho ai o kahi a me na hoakaka ana no ia wahi e lawa ai ka hoomaopopo ia ana.

4. Ka inoa o ka mea nona ia wahi, a i ole ia, o ka mea i kuleana iloko o ia wahi, a i ole ia, iloko o na pono a waiwai paha i pili aku ai ke kuleana hoopaa i ka manawa i pili ai ina ua ike ia, ina aole i ike ia, alaila, e hoike ia no pela aole i ike ia.

5. Ka manawa a me kahi e kuai ia'i.

6. He hoolaha aku i ka mea nona ia wahi a poe paha

i kuleana e kii ae e hookaa a hoihoi i ko lakou waiwai ia lakou.

7: Na mea e ae i manao ia he kupono i mea e hooma-opopo ia mai ai a e lawa pono ai ka hoolaha ia ana a e loa ai ke kuai kupono ia ana.

HOOLILO ANA I KA MEA KOHO KIEKIE LOA.

• PAUKU 3. O ke kuai ana ma ke kuai kudala akea no ia, a e kuai ia kahi a me na pono iloko o ia wahi a waiwai paha i ka mea koho kiekie loa no ke dala kuike.

NA LOAA.

Mailoko ae o na loa ma ke kuai ana e hoolawe ia ae a hookaa ia aku ka huina ma ke kuleana hoopaa me ka ukupanee, na koina, na auhau a me na lilo o ke kakau kope ia ana o ke kuleana hoopaa a me ka hooko ana, a i hui pu ia me ka palapala hoike kuai a me ka palapala a mau palapala hoolilo i ka mea nana i kuai.

KOENA OI MAMUA AE • NA LOAA KUAL.

O kekahi koena o ke kumukuai e hookaa ia aku no ia i ka mea nona ka waiwai a mea paha i kuleana ia mea, ina ua ike ia, ina aole i ike ia e hoihoi ia i ka Waihona o ka lehulehu malalo o ke kauoha o ka mea i kuleana ia mea.

PALAPALA HOOLILO.

PAUKU 4. I ka manawa e loa ai o ke dala kumukuai ma kekahi kuai o ia ano, e kakauinoa a haawi aku ke Kuhina Kalaiaina i kekahi palapala hoolilo i ka mea nana i kuai.

Maloko o ia palapala hoolilo e hoakaka ia na mea ano nui e pili ana i ke kuleana hoopaa a me ka hooko ia ana, a me ke kope o ka hoolaha kuai a me na mea a pau e pili ana. O ia palapala hoolilo no ka hoike o na mea ano nui i hoakaka ia maloko a me ka pono o na mea a pau i hana ia, a ma ka haawii ana aku o ia palapala hoolilo e lilo loa aku ke kuleana iloko o ia wahi a waiwai paha a kuleana i kuai ia i ka mea nana i kuai.

AOLE E POINO KE KULEANA PAA MAMULI O KE KUAI ANA A HOOLILO ANA PAHA I KEKAHI MEA OKOA.

PAUKU 5. Aole e lilo ke kuai a hoolilo ia ana aku o ka waiwai a o kahi paha me na kuleana paha iloko, i pili aku ai ke kuleana hoopaa, e ka mea nona ia a i kuleana paha iloko o laila i mea e ano e ai ke kuleana hoopaa, a i ole ia, ka hooko ana i ke kuleana hoopaa me ke kuai ana aku.

E KOPEIA ILOKO O KE KEENA KAKAU KOPE NA PALAPALA HOOIAIO I HOOHIKI IA.

PAUKU 6. Iloko o kanakolu la mahope o ke kuai ia ana na ke Kuhina Kalaiaina, a i ole ia, ke Kakauolelo Nui, e waiho aku i palapala hoike i hooihi ia e hoakaka ana i na mea i pili i ka hooko ia ana o ke kuleana hoopaa a me ke kuai ana ma ke Keena o ka Luna Kakau Kope ma Honolulu, e kope ia, a o ia palapala hoike e kopeia a kakau ia ma ke ano kuhikuhi ma na inoa o na mea nona ka aina, waiwai a kuleana paha i kuai ia (ina ua ike ia, ina aole i ike ia e hoike ia aole i ike ia) a me ka mea nana i kuai; a e kakau kuhikuhi ia malalo o ka hua "H" he kuleana hoopaa alanui (Highway Lien) me kahi i waiho ai o ke alanui a me ka Buke me ka aoao i kope ia ai o ka palapala hoike.

MANA E UKU MA KE ANO E HOIHOI HOU MAI ILOKO O EONO MALAMA

PAUKU 7. I kela a me keia manawa maloko o eono malama mahope o ke kakau kope ia ana o ka palapala hoike no ke kuai ia ana, ua hiki no i ka mea a mau mea nona a i kuleana paha iloko o ka aina, waiwai a kuleana paha i pili ai ke kuleana hoopaa a i kuai ia e hoihoi i ka waiwai me lakou ma ka uku ana aku i ka mea nana i kuai i ke kumukuai i kuai ia'i, na lilo o ka palapala hoolilo me ke kope ana me ka ukupanee maluna o ia kumukuai, na koina a me na lilo, ma ke ano he umi pa-keneta no ka malama hookahi mai ka la o ke kuai ia ana.

A i ka haawiia ana aku o ka huina e hiki ai e hoihoi hou ia ka aina e hana ka mea nana i kuai i palapala hoolilo haalele kuleana a hookuu kuleana kupono, malalo nae o na lilo o ka mea nana ke dala i haawi aku.

KOPE ANA A KUHIKUHI INOA ANA NO KA HOOPAU ANA I KE KULEANA PAA.

PAUKU 8. I ka manawa e hookuu ia ai a hookaa ia paha kekahi kuleana hoopaa, a i ole ia, ua kuai ia ma ke ano hooko i ke kuleana hoopaa, na ka Luna Kakau Kope e kakau iho ma ka aoao o ka Buke Kope ma kahi e kupono ana i ua kuleana hoopaa la i ka buke me ka aoao kahi i kope ia'i ka hookuu ana, a i ole ia, ka palapala hoike no ke kuai ia ana, a me ka manawa i hoakaka ia'i i ke Kuhina Kalaiaina e kakau oia ma ka aoao o ka Buke Kope i kekahi olelo o ia ano.

PAUKU 9. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 6 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAU REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA XXXI O KE KANAWAI KIVILA, E PILI ANA I NA HUI I HOOHUIA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Ua hiki no e hoohuiia na Ahahui i Hoohuiia no ka lawelawe ana i kekahi hana a oihana paha, ma ke ano kalepa, mahiai a hana lima akamai paha i hiki i kekahi poe e hoohui pu ia lakou iho ma ke ano ku i ke kanawai, koe wale no ka hana baneko a me na oihana akamai, ma ke ano i hoakakaia mahope ae nei, aole ma kekahi ano e ae.

PAUKU 2. O kekahi poe aole i emi malalo o elima, o ka hapanui o lakou he poe e noho ana iloko o keia Aupuni e makemake ana e hoohui ia lakou iho ma ke ano he Ahahui i hoohuiia e kakauinoa i ka palapala hoohui a hooiaio aku ia mea imua o kekahi luna i loaia iaia ka mana e hooiaio, a ma ia palapala e hookomo ia keia mau mea mahope iho nei :

Akahi. Ka inoa o ka hui i hoohui ia a e kauia ka huaolelo "Kaupalenaia" mahope iho.

Elua. Kahi o kona keena oihana nui.

Ekolu. Ka hana i hoohui ia ai.

Eha. Ka nui o kona kumupaa.

Elima. Ka nui me ka hoakaka ana o na luna i manaia.

PAUKU 3. E kopeia ua palapala hoohui la i oleloia ma

ke keena o ke Kuhina Kalaiaina maloko o kekahi buke i malamaia no ia hana, a e hamama mau ia buke iloko o na hora hana a pau e nanaia e ka lehulehu me ka uku ole.

PAUKU 4. E waihoia aku no hoi kekahi olelo hoike i hoohikiia e ka Peresidena, Kakauolelo a me ka Puuku o ia hui ma ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina i ka manawa e waihoia aku ai ka palapala hoohui, ma ia palapala hoike e hoakakaia ai ka nui o na maehele, ka nui o ke kumupaa, na inoa o ka poe i lawe i na maehele a me ka huina i hoo-kaaia ae. Ina o ke kumu o ka hoohui ana oia no ka lawe ana ae a lawelawe i kekahi oihana mahiai, hanai holoholona, hana lima akamai, hooholomoku a kalepa paha, e hoo-komoia maloko o ka hoike i hoohikiia ka hoakaka piha ana i ka waiwai i manaioia oia ke kumupaa o ka hui a ahahui paha i manaioia, he hoonohonoho pakahi ana i ka waiwai io o kela a me keia itamu o ua waiwai la a me ke kope o ka palapala hoolilo e hanaia ana e ka ona a mau ona paha o ia hana a oihana paha i ka Ahahui i manaioia.

PAUKU 5. I ka waihoia ana aku o ka palapala hoohui i oleloia a me ka olelo hoike e manaioia ma ia hope aku o ka poe i kakau inoa ma ia mea, ko lakou mau hoa, na hope a me na waihona, he hui i hoohuiia malalo o ka inoa a me ke ano i hoakakaia ma ia mau palapala hoohui, a e mau aku ma ke ano he hui no ka manawa i aelikeia, aole nae e oi aku mamua o kanalima makahiki; a e loa na mana a pau; a e noho malalo o na hoopaa ana a pau i hokakaia ma ke kanawai no na hui i hoohuiia; a e noho malalo o na kanawai a pau e hooholoia ana ma keia mua aku e pili ana i na hui i hoohui ia.

PAUKU 6. Aole e lawelawe kekahi hui i hoohuiia i ka hana iloko o keia Aupuni ina aole i kakauinoia ka lawe ana o ekolu-hapaha o na maehele waiwai; aole no hoi ina

aole i ukuia ae he umi pa-kêneta o ke kumupaa, a i ole ia, ua loa i ua hui nei kekahi waiwai i like kona waiwai io me umi pa-keneta o kona kumupaa.

PAUKU 7. E hoakaka maopopo ia ma kela a me keia pepa mahele waiwai i hoopukaia e kekahi hui i hoohuiia ka nui o ka waiwai io o ia mea i hookaaia.

PAUKU 8. Ua hiki no i kekahi ahahui i hoohui ia malalo o na kanawai o keia Aupuni, ma ke koho ana o ekolu-hapaha o ka poe a pau loa ia lakou na mahele, e hoopuka a hoolilo aku i na mahele waiwai i hooiia, a ua hiki e aelike e loa i ka poe e paa ana ia mau mahele ka puka aole e oi mamua o umi pa-keneta i ka makahiki hookahi mailoko ae o na puka o ia hui, mamua o na mea e ae a pau e paa ana i na mahele waiwai, a ua hiki i ka poe e paa ana i ua mau mahele waiwai hooiia la, e hoolilo ae i mau mahele waiwai maoli, e like me ko lakou makemake i kela a me keia manawa. O kekahi emi ana o na puka maluna o na mahele waiwai malalo o ka mea i ae ia, aole ia e pani ia mailoko ae o na puka o kekahi makahiki mahope iho.

PAUKU 9. Ua loa no i na luna hoohana o kekahi ahahui i hoohui ia ka mana e kuai aku ma ke kuai kudala akea i na mahele waiwai i kupono ka nui o kekahi mea mahele waiwai i hookaa ole i kekahi auhau ana i kau pono ia maluna o na mahele, a hiki i ka hookaa ia ana a piha pono ka waiwai o ia mau mahele. Mamua o ia kuai ana e haawi mua ia he hoolaha no umi la i ka poe mea mahele waiwai i hookaa ole e noho ana iloko o keia Aupuni, a i hoolaha i ka manao e kuai aku no ekolu pule i ka poe mahele waiwai i hookaa ole mawaho o keia Aupuni.

PAUKU 10. O kekahi mea a mau mea paha e hana ana i kekahi hoakaka oiaio ole iloko o kekahi palapala hoike,

hoike, hoakaka a palapala hoakaka no na mahele waiwai e pili ana i kekahi ahahui i hoohuiia, a i ole ia, ua koho a kiekie loa ka waiwai io o kekahi waiwai i hoakakaia maloko o ia palapala hoike, hoakaka a hoike paha, a i ole ia, ua hana i na hana ma ke ano he ahahui i hoohuiia, a i ole ia, ua hoike aku ia lakou ma ke ano he ahahui i hoohui ia me ka hooko ole i na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, e manaoia ua hana i ka hewa mikamina. a ina e ku i ka hewa, e hoopai ia e uku i na dala aole oi mamua o elima tausani dala. Ua loa i na Lunakanawai Hoomalu ma na wahi a pau o ke Aupuni ka mana e hookolokolo i na hewa a pau malalo o keia Kanawai, a e kau aku i na hoopai i hoakakaia malalo nei :

PAUKU 11. O ka Pauku 1445 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololiia ai e ka Mokuna XVI o na Kanawai o ke Kau o 1884 aole e manaoia ua pili i na ahahui i hoohui ia malalo o keia Kanawai, koe nae no na mea e pili ana i ka hoomahuahua i ke kumupaa, aka, o na olelo e ae a pau o ka Mokuna XXXI o ke Kanawai Kivila a me na hoololi o ia kanawai e kue ole ana i keia e pili no i na ahahui i hoohuiia malalo o keia Kanawai.

PAUKU 12. Aole e hoohui ia kekahi ahahui no kekahi o na hana i hoakakaia ma keia Kanawai ma kekahi ano e ae mawaho o ka mea i hoakakaia maluna.

PAUKU 13. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLIV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 13 O KA MOKUNA XXXV O NA KANAWAI O KE KAU O 1888, I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOLOLI A E HOOHUI AI I KE KANAWAI E PILI ANA I NA PA HOOPAA HOLOHOLONA AEA, NA HOLOHOLONA AEA, NA HAO KUNI, A ME NA HOAILONA."

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka Pauku 13 o ka Mokuna XXXV o na Kanawai o ke Kau o 1888, i kapaia "He Kanawai e hoololi a e hoohui ai i ke kanawai e pili ana i na pa hoopaa holoholona aea, na holoholona aea, na haokuni a me na hoailona," ma keia ke hoololi ia nei ma ke kapae ana i ka lalani huaolelo "mamua o hookahi dala no ke poo hookahi," a e hookomo ana ma ia wahi i na huaolelo "mamua o hapalua dala no ke poo hookahi," i like ai ka heluheluia ana o ua pauku la penei :

"Pauku 13. Ma na wa a pau e hopu ia ai na holoholona no ka hele hewa, e hiki no ke hoohui pu ia aku na lilo oiaio maoli i hanaia, a i ole, o na uku kupo no na hana e lawelaweia ai ma ka hopuhopu ana, ho-a ana a lawe ana paha i na holoholona a hiki i ka pa Aupuni, a me na hoolaha ana aku paha i ka mea nana ua holoholona nei, me ka uku hele hewa, a me na poho i hoakakaia ma na Pauku mamua ae. Aka nae, aole i oi aku na auhau e hooukuia ai no ka hopuhopu ana i oleloia ae la, a me na ho-a ana, a lawe ana paha a hiki i ka pa Aupuni mamua o hapalua dala no ke poo hookahi."

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia, ma keia ke hoopau loa ia nei.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAU A REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA XXXV O NA KANAWAI O KE KAU O 1888, I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOLOLI A E HOOHUI AI I KE KANAWAI E PILI ANA I NA PA HOOPAA HOLOHOLONA AEA, NA HOLOHOLONA AEA, NA HAO KUNI A ME NA HOAILONA," I APONOIA MA KA LA 11 O AUGATE, 1888.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hookomoia he Pauku hou e kapaia Pauku 11A., mahope iho o ka Pauku 11 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluhelua ai :

"Pauku 11A. Ina e komohewa a aea paha kekahi o na holoholona i hoakakaia ma ka Pauku 9 o keia Kanawai maluna o kekahi Alanui Aupuni iloko a e kokoke ana i ke kulanakauhale o Honolulu, a i ole ia, maluna o kekahi Aina Aupuni iloko o keia Aupuni, ma keia ua haawi ia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina, a i ole ia, i na Papa

Alanui a i na Mana Alanui paha o na Apana, a i ole ia, i ka mea a mau mea i loa ia lakou ka mana ma ka palapala mai ua Kuhina la mai, a i ole ia, i ka Papa Alanui a o na Mana Alanui paha e hopu ia mau holoholona a hoopaa aku ma ka pa Hoopaa Holoholona Aea e like me na hoakaka ana o keia Kanawai. E uku aku no ka mea a mau mea nona ia mau holoholona i hopuia, a i ole ia, i hoopaa ia i ke Kuhina i oleloia, a i ole ia, i ka Papa Alanui a o na Mana Alanui paha, a i ole ia, i ka mea i haawi ia i ka mana e ia a e lakou paha e like me ia i hai mua ia ae nei i na lilo maoli e pili ana i ka hopu ana, ho-a ana, a pela aku, i na holoholona i oleloia me na uku a pau o ka pa."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai a mahope aku o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLVI.

HE KANAWAI

NO KA HOOMAMA ANA I KE ALII KA MOI.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. Ua haawiia ka mana i ke Kuhina Waiwai e hoopuka i na bona, me na kupona i hui ia, o ke Aupuni

Hawaii no kekahi huina i oi ole ae mamua o hookahi haneri a me umi tausani dala a o ia mau bona e hookaaia no e ka Waihona Hawaii a e hookaaia iloko o na makahiki aole e emi malalo o elima aole hoi e oi mamua o umi, mahope iho o ka la o ko lakou hoopukaia ana, a e kauia i ka uku-pane'e aole i oi ae mamua o eono pa-keneta i ka makahiki.

PAUKU 2. Mai loko ae o ka huina dala i loa'a mai ua mau bona la mai e hookaa aku ke Kuhina Waiwai i ua mau aie la o ke Alii ka Moi, i aponoia Nona e na Kahu Waiwai i kohoia e Ia mamua aku nei, aole nae e oi aku mamua o ka huina o hookahi haneri a me umi tausani dala.

PAUKU 3. Mamua o ka hoopukaia ana o na bona i oleloia na na Komisina o na Aina Lei Alii, me ka ae ana o ke Alii ka Moi, e kakauinoa a haawi aku i ke Kuhina Waiwai i kekahi aelike e uku aku i ka Waihona Hawaii mailoko ae o na loa'a o na Aina Lei Alii iloko o kela a me keia makahiki i ka huina o iwakalua tausani dala, a hiki i ka manawa e pau pono ai ka huina i oleloia o hookahi haneri a me umi tausani dala, e like ai hoi me ia i olelo muaia i ukuia e ke Kuhina Waiwai no ka hookaa ana i na aie i oleloia o ke Alii ka Moi.

PAUKU 4. O na bona i hoopukaia pela e ke Kuhina Waiwai e like no ia me na bona i hoopukaia mamua aku nei no ka Aie Aupuni o 1886, a e pili like no na kumu a me na mea i hoonoia ia e pili ana i na auhau a me na uku ana i ke kumupaa a me ka ukupanee.

PAUKU 5. E ma'ia aku keia Kanawai mai a mahope o ka la o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLVII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 2 O KA MOKUNA XVI O NA KANAWAI O KA M. H. 1888, I KAPAIA "HE KANAWAI E HOAKAKA ANA I KA MANAWA E LAWELAWE IA AI NA PALAPALA AE I NA PAKE E KOMO ILOKO O KEIA AUPUNI.

*E Hooholoia e ka Mai a me ka Ahaolelo o ke Aupun
Hawaii:*

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 2 o ka Mokuna XVI o na Kanawai o ka M. H. 1888, ma ke kapae ana i ka huaolelo "hookahi" a e hoo-komoia ma ia wahi ka huaolelo "elua" a e heluhelua ua Pauku la penei :

"Pauku 2. O na Palapala Ae a pau i hoopukaia ma keia hope aku no na Pake e komo iloko o keia Aupuni e hoakakaia ka loihi o ka manawa, aole e oi aku mamua o elua makahiki mai ka manawa i hoopukaia ai, e hiki ai e lawelawe ia ai ia palapala ae, a aole e manaoia ma na palapala ae o ia ano ua hoakeaia ka ae ia ana o ia Pake e komo iloko o ke Aupuni mahope iho o ka pau ana o ka manawa i hoakakaia. Eia nae, ua hiki no i ke Kuhina o ko na Aina E ke ike oia he pono, me ka ae pu ana mai o ka Aha Kuhina, ma kekahi manawa e hoakea aku i ka manawa i hoakakaia ma keia Kanawai."

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLVIII.

HE KANAWAI

Ē HOOLOLI AI I KA PAUKU 1463 O KE KANAWAI KIVILA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 1463 o ke Kanawai Kivila a e heluhelua penei :

“Pauku 1463. E hiki no i kela mea keia mea i hiki aku na makahiki i ka umikumamawalu, aole hoi he pupule, ke hoolilo aku ina he kane a wahine i kona waiwai paa a-me ka waiwai lewa ma ke kauoha.”

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA XLIX.

HE KANAWAI

E HOOHOIHOI AI I KE KUKULU IA ANA O KA LAINA MOKUMAHU MA
WAENA O TAHITI A ME KO HAWAII PAEAINA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii:*

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina a ke kauohaia nei oia e hana i aelike me kekahi mea a hui paha i hoohui ia, e kapa ia ka mea hana aelike, no ke kukulu ana i laina mokumahu holo mahina mawaena o Honolulu a me Tahiti,

PAUKU 2. Ma ia aelike e haawi ia ai i ka mea hana aelike no na makahiki elua (2) mai kona la i hanaia ai na pono a pau i ae ia e haawi ia ma ka Mokuna XLIV o na Kanawai o 1874.

PAUKU 3. E haawi ia ma ua aelike la i ka mea hana aelike no ka manawa he elua makahiki he uku kokua o \$1000, (Hookahi Tausani Dala) no kela a me keia holo puni ana o kekahi mokumahu e holo ia no hookahi manawa i kela a me keia mahina mawaena o Honolulu a me Tahiti.

PAUKU 4. E hookomo ia ma ua aelike nei he kumu e hoakaka ana o ka mokumahu a mau mokumahu paha e hoohana ia ana ma ia hana aole e emi malalo o 750 tona ka nui, a e loa ia lakou ka holo i emi ole malalo o 10 mile moana i ka hora hookahi.

PAUKU 5. E hookomo ia ke kumu e hoakaka ana e halihali ia na eke leta Hawaii a pau e ua mokumahu a mau mokumahu la a hiki i Honolulu a mai Honolulu aku

a me na awa e ae e holo ai ia mokumahu a mau mokumahu paha me ka uku hou ole aku mawaho ae o ka uku kokua i hoakakaia maluna ae nei.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA L.

HE KANAWAI

E KOKUA AI I KA OHI ANA I NA AIE MAI NA POE OHI I NA UKU
MAI KE AUPUNI MAI.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. O kekahi luna a mea paha i hoohanaia, a mea e ae paha e hana ana malalo o ke Aupuni Hawaii, a iole ia, ua loa iaia a ua kuleana paha i kekahi uku paa, haawina, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha mai ke Aupuni mai i oleloia, a mai kekahi Oihana, Papa, a Buro paha o ke Aupuni, e manaoia a e kapaia ma keia Kanawai no na hana o keia Kanawai, a me kekahi o na hana malalo o keia, he mea i hoopomaikai ia e ke Aupuni, a maloko o keia Kanawai mahope iho o keia e kapaia he Mea Pomaikai.

PAUKU 2. Ua hiki e hoomaluia ka uku paa, haawina, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha o ia mea pomaikai, a e hooliloia no ka hookaa ana i kona mau aie, ma ke ano i hoakakaia ma keia Kanawai.

PAUKU 3. Ua hiki i ka mea i aie ia e ua mea pomaikai la e lawe aku i kana hoopii i ka mea aie, a ma kana palapala hoopii a hoakaka paha e hoakaka e like me ka maikai o kona ike ana : 1—ka oihana a hana paha i paa ia a i lawelaweia e ua mea pomaikai la, maloko a malalo paha o ka Oihana, Papa a Buro paha o ke Aupuni, kona wahi i noho ai, a me kahi i hoohana nui ia ai oia; 2—ka nui o ka uku mahina, uku, a haawina, a i ole ia, ka uku paa o ka makahiki a uku hoomau paha, a o ka uku makahiki paha o ia mea pomaikai; 3—ka inoa a me kahi o ka luna Aupuni a ua mea pomaikai la i walea ai a i kuleana ai paha e unuhi i kona uku paa, haawina, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha.

PAUKU 4. Ma kana noi e hoopukaia ka palapala kena ua hiki i ua mea la i aie ia e hookomo i noi i ka Aha a Lunakanawai paha e hoopuka aku ana ia mea e hookomomaloko o ia i kekahi kauoha i ka makai e hooko ana i ua mea la e waiho i kope oiaio o ia mea, (e hooiaioia hoi e ka Ilamuku, kona Hope, kekahi Makai Nui Hope Makai Nui a Kapena Makai paha,) me ka luna Aupuni aia ma kona mau lima ka uku paa, haawina, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha o ia mea aie i makemakeia e hoomalu, e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku 8 o keia Kanawai, e kapaia ua luna Aupuni la ma keia hope iho maloko o keia o ke Ganisi.

PAUKU 5. Ua hiki e hooko ia aku ia kope maluna o ua ganisi la ma kekahi o na ano i hoakakaia maanei, penei: Ina he noho oia, a i ole ia, he keena hana kona ma ka apana kahi i hoopukaia ai ia palapala, ma ka haawi ana aku

o ka makai iaia pono i ua kope la, a i ole ia, ma ka waiho ana ma kona keena hana, ma ka malama ana o kekahi hope, a kakauolelo a mea e ae paha i hoohanaia a i pili paha i ua keena hana la; ina he noho oia ma kekahi apana okoa mai ka apana i hoopukaia ai ia palapala, ma ka haawi pono ana aku iaia i ua kope la, a i ole ia, ma ka hookomo ana iloko o ka hale leta e kokoke mai ana, iloko o ka wa-hi i silaia, me ka hookaaia o ka uku leta, a i kakauia ma ka inoa o ua luna la ma kona hale leta maa mau.

PAUKU 6. Ma ka hooko ana aku i ua ganisi la ina ua hookoia e kekahi makai, o kona hoike o ia hooko ana, e hoakaka ana i na mea i hanaia, e lilo no ia i *hoike kumu* no ia hookoia ana e lawa no ia no na hana o ka Pauku 8 o keia Kanawai, mai ka manawa e haawii aku ai, a i ole ia, waihoia ma ke keena hana o ua ganisi la, a i ole ia, loa aku iaia, a i ole ia, hiki aku ma kona keena hana ma ka leta.

PAUKU 7. Ua hiki no e hookoia aku ka palapala maluna o ua mea pomaikai la ma ke ano e like me ka mea i hana mau ia, a i ole ia, e hoakakaia aku ana ma na hihia kivila.

PAUKU 8. Aole no e hele ua ganisi la imua o kekahi Aha a waiho aku paha i kekahi pane i ua palapala kena la, aka, e hanaia aku no ka hookolokolo o ua hoopii la ma na ano a pau me he mea la aole i hoohuija ua ganisi la iloko o ka hihia. Aka, mai ka manawa aku e hookoia ai o ia kope maluna o ua ganisi la ua ku ole i ke kanawai ke uku oia a kauoha a ae paha e ukuia i ua mea pomaikai la i hoikeia kona inoa maloko o ua kope la, mamua aku o kanahiku-kumamalima pa-keneta o ka uku paa, haawina, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha i piha ma ia manawa, a e piha aku ana paha, a e aieia aku ana a e uku

ia ana i ua mea pomaikai la, a hiki i ka manawa e hoopau ia ai, unuhiia, a i ole ia, o ka olelo hooholo e kua ana iaia, ina he olelo hooholo kahi, ua pau i ka hookaa piha ia me ka ukupanee i aeia ma ke kanawai a o kekahi o ia mau mea elua i hanaia e hooiaioia aku e ka Aha imua o laila i hanaia ai ia hihia. O ka huina a mau huina paha i paaia mai ua mea pomaikai nei malalo o keia Kanawai, e manaolia ua waihoia ma ke ano malama ma ka lima o ke Aupuni, mai ka manawa aku o ka hookoia ana maluna o ua ganisi la. Eia nae, aole e oi aku ka nui o ka mea e waihoia aku ai pela ma ke ano e malamaia mamua o ka puka ana o ka olelo hooholo hope loa mamua o ka mea e lawa ai ke koi a ka mea hoopii a mau mea hoopii paha ma ia hoopii a mau hoopii paha.

PAUKU 9. E like no ka paa o na hana a me na mea i papaia i kauia maluna o ua ganisi la ma keia me kona mau poo oihana, a me kona mau hope mai ma ka oihana, i ike a i lohe i ka hookoia ana o ka palapala maluna o ua ganisi la.

PAUKU 10. Mahope iho o ka hookolokolo ana a hooholo ana paha o ia hihia, imua o ka Aha i hoomakaia ai i kinohi a imua paha o kekahi Aha i hoopii hou ia aku ai, e loa no i ka aoao i ko ma ia hookolokolo ana a hoolohe ana paha, mai ka Aha mai iloko a imua paha o ia i hookolokolo ia ai a i hoolohe ia ai, he palapala hoike, e hoakaka ana me ka lawa kupono i ka hihia e maopopo ai i ke ganisi ka hihia, a e hoakakaia ke ano o ka mea i hooholoia, ina ua hooholoia ma ia hihia; ina paha ua hoopii hou ia ae, a i ole ia, ua laweia he mau kumu hoohalahala no ia hooholo ana i ka manawa i hoopukaia ai o ia olelo hooholo, a i ole ia, ina paha ua unuhi hou ia aku, a i ole ia, ua hoopau wale ia paha, a e haawi koke ia aku no ua hoike la i ke ganisi.

PAUKU 11. Ina ua unuhi hou ia, a i ole ia, ua hoopau wale ia ka hoopii, a i ole ia, ua hoopukaia ka olelo hoo-holo ma ia hihia ma ka aoao wale no o ua mea pomaikai la, a aole i hoopii a i laweia paha na kumu hooalahala mai ia olelo hoo-holo i ka manawa i hoopukaia ai, a me ka hoikeia ana aku no ia mea i ua ganisi la, e lilo na papa ana i kauia mamuli o ka hookoia ana o ke kope maluna o ua ganisi la i mea ole, a e lilo i mea mana hou ole aku. Aka, ina ua hoopukaia he olelo hoo-holo no ka pono o kekahi o na aoao elua ma ia hoopii, a ua hoopii hou ia, a i ole ia, ua laweia na kumu hooalahala ma ia manawa i hoopukaia mai ai, e hoopaaia no ua ganisi la mamuli o ia hooko ana a hiki i ka manawa e hoikeia aku ai iaia ka hopena o ia hoopii hou ana a lawe ana paha i na kumu hooalahala e like me ka mea i hoakaka mua ia ae nei.

PAUKU 12. Ina ua hoikeia aku i ua ganisi la he olelo hoo-holo no ka mea hoopii, a aole i hoopii hou ia, a i ole ia, aole mau kumu hooalahala i laweia i ka manawa i hoopukaia ai, i kakauia, e ili no maluna o ua ganisi la a me kona mau poo maluna ae ma ka oihana e uku ae a kauoha paha e uku ia i ua mea hoopii la i ua huina a mau huina la paha i paaia ma ke ano malama mamuli o ia hoopii, ina ua like a ua oi aku paha ka mea i hoo-holoia me ua huina a mau huina la paha. Ina aole i lawa ka huina i paaia pela ma ke ano malama e kaa pau ai ia mea i hoo-holoia, alaia, e mau aku no ua paa ia ana la ma ke ano malama a me ka hookaa ana i ka mea hoopii e ua ganisi la a me kona mau poo maluna ae ma ka oihana, mai kela a me keia pule, a i ole ia, mai kela a me keia mahina, a hiki i ka wa e pau pono ai ua mea la i hoo-holoia, a me ka ukupanee ku i ke kanawai maluna o ia, i ka hookaa piha ia, a i ole ia, a hiki i ka manawa a ua mea pomaikai nei e haalele ai i ka oihana a hoopau i kona pili i ke Au-

puni mamuli hoi o laila i hookumuia ai ua paaia ana la ma ke ano malama.

PAUKU 13. No na hana o keia Kanawai, e lawa no ina e hookoia ua kope la o ka palapala kena e like me ia i olelo mua ia aku nei maluna, o na luna i haiia mahope iho nei, oia hoi ka olelo ana :

1—Ma na hoopii e kue ana i kekahi Kuhina o ke Aupuni, Lunakanawai o kekahi Aha Kakau, kekahi mea e ohi ana a ua kuleana paha i kekahi uku hoomau, a i ole ia, i kekahi uku makahiki paha i hoakakaia malalo o na Lilo Moi, ka Luna Hooia a o kekahi luna e ae paha a mea nona kekahi uku hoomau a mea e ohi mau ana a i kuleana paha e kikoo pono no kona uku paa, haawina, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha, maluna pololei o ke Kuhina Waiwai, me ka loa ole mai o kekahi kikoo dala, no ia mea mai kekahi Kuhina mai,—ke Kuhina Waiwai.

2—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna a mea paha i hoohanaia malalo o ka Oihana Hookolokolo, koe na mea i haiia maluna a me na Lunakanawai Hoomalu a me Apana,—ka Lunakanawai Nui, a i ole ia, ina ua kaawale oia ma kahi e, ka mea kahiko o na Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie e noho ana a i loa aku ma kona keena.

3—Ma na hoopii e kue ana i na Lunakanawai Hoomalu a me Apana, Lunakanawai Kaapuni o ka Apana Kaapuni a ua mau Lunakanawai nei i noho ai, koe nae ina e laweia na hoopii o ia ano e kue ana i na Lunakanawai Hoomalu a Apana paha ma ka Mokupuni o Oahu, e hookoia aku ia hooko ana maluna o kekahi Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie, e like me ia i hoakakaia ma ka mahele 2 o keia Pauku,

4—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna, kumua'o a mea i hoohanaia o ka Papa Hoonaaauao, koe na kumua'o ma na Mokupuni e ae mawaho, aku o ka Mokupuni o Oahu,—ka Peresidena o ka Papa Hoonaaauao.

5—Ma na hoopii e kue ana i kekahi kumua'o i hoohanaia e ka Papa Hoonaaauao ma kekahi Mokupuni mawaho o Oahu,—ka Agena Kula no ka Apana i hoohanaia ai ia kumua'o.

6—Ma na hoopii e kue ana i ke poo a luna oihana nui o kekahi Papa a Buro paha i komo na haawina no ia mea malalo o ke kikoo a ke Kuhina Kalaiaina, a i huiia me ka Papa Ola,—ke Kuhina Kalaiaina.

7—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna a mea paha i hoohanaia o k Oihana Kalaiaina i hoakaka ole ia ma kekahi ano e ae maloko o keia nei,—ke Kuhina Kalaiaina.

8—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna a mea paha i hoohanaia malalo o kekahi Papa a Buro paha e like me ia i hoakakaia ma ka mahele 6 o keia, koe e like me ia i hoakakaia maloko o ia mahele,—ke poo a luna hooko nui paha o ua Papa a Buro la paha e like me keia, ina he luna a mea paha i hoohanaia malalo o ka Buro o na Hana Hou, e hookoia no ia maluna o ka Luna Nui o na Hana Hou; a ina he luna a mea paha i hoohanaia malalo o ka Papa Ola, e hookoia aku no ia maluna o ka Peresidena o ka Papa i oleloia.

9—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna a mea paha i hoohanaia malalo o ka Oihana Waiwai, (koe nae na mea i hoakakaia ma na mahele 11, 12, 13 a me 14 o keia,) a i huiia me ka Luna Leta Nui, Luna Dute Nui, me na Luna Helu a Ohi Auhau no na Mahele Auhau,—ke Kuhina Waiwai.

10—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna a mea paha i hoohanaia ma ka Buro Oihana Leta,—ka Luna Leta Nui.

11—Ma na hoopii e kue ana i kekahi Hope Luna Helu a Ohi Auhau a luna e ae malalo iho o kekahi Luna Helu a Ohi Auhau—ka Luna Helu a Ohi Auhau no ka Mahele Auhau i hoohanaia ai ia Hope a mea e ae paha malalo iho.

12—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna o ka Buro o ka Oihana Dute ma ka mokupuni o Oahu, (koe ka Luna Dute Nui), a Luna Dute o kekahi awa e ae mawaho aku o Honolulu—ka Luna Dute Nui.

13—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna a mea paha i hoohanaia malalo o ka Buro o ka Oihana Dute ma na Mokupuni mawaho aku o Oahu, aole oia he Luna Dute o kekahi Awa—ka Luna Dute o ke Awa a Apana Dute paha i hoohanaia ai ua luna la a mea paha i hoohanaia.

14—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna a mea paha i hoohanaia ma ka Oihana o ko na Aina E—ke Kuhina o ko na Aina E.

15—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna, luna i hoo-kohu ole ia, koa a lala paha o ka Puali Pui Ohe Alii, a o kekahi Pualikoa Aina a Moana paha,—ka luna i kauoha ia ma ke kanawai nana e haawi i ka uku o ia Puali Pui Ohe a Pualikaua e ae, e like me ka mea i ikeia.

16—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna maloko o ka Oihana o ka Loio Kuhina, i hookaawaleia nona he uku kaawale e ka Ahaolelo,—ka Loio Kuhina.

17—Ma na hoopii e kue ana i kekahi makai a mea e ae malalo o ka Ilamuku ma ka Mokupuni o Oahu, koe e like me ia i hoakakaia ma ka mahele 16 o keia Pauku—ka Ilamuku o ke Aupuni.

18—Ma na hoopii e kue ana i kekahi makai a mea e ae malalo o ka Makai Nui o kekahi Mokupuni a mau Moku-puni paha mawaho aku o Oahu, koe nae e like me ia i hoakakaia ma ka mabele 16 o keia Pauku,—ka Makai Nui a Hope Makai Nui paha o ka Mokupuni a mau Moku-puni paha kahi i hoohanaia ai ia makai a mea e ae paha malalo.

19—Ma na hoopii e kue ana i kekahi luna malalo aku a mea paha i hoohanaia e kekahi Papa Alanui a Luna Alanui paha,—ka Lunahoomalu o ia Papa Alanui, a i ole ia, ka Luna Alanui, e like me ka mea i hanaia.

PAUKU 14. Ina he nui na hoopii i laweia e kue ana i kekahi mea pomaikai i manaoia ai e paa ia ma ke ano e malamaia kekahi hapa o kona uku paa, haawina, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha e like me ia i hoakakaia ma keia Kanawai e haawi mua ia e ke ganisi ka pono i ka mea nona ka palapala kena i hooko mua ia maluna o ua ganisi la; a ina ua hooko like ia i ka manawa hookahi he elua a oi ae paha mau palapala o ia ano, e loaia ia lakou ka pono e like me ke ano o ko lakou hoopukaia ana e ka Aha a mau Aha paha i hoopuka mai ai, malalo nae o na mea i hoakakaia ma ka Pauku mahope iho nei.

PAUKU 15. O ke ano o ka loaia ana o ka pono i hoakakaia ma ka Pauku mua ae nei, aole e hoano e ia mamuli o ka puka mua ana o ka olelo hooholo o kekahi hihia i hoomaka hope ia mamua o ka hihia mua o ka hooko ia ana maluna o ke ganisi; aka, ma ia hihia e uku aku a kauoha paha ke ganisi e ukuia ma ia olelo hooholo mua i na dala wale no i kupono e ukuia ma ia hooholo ana, mai-loko ae o na huina e ukuia aku ana ma ia hope aku i ua mea pomaikai la. O na huina i paa ia ma ke ano malama mamuli o ia hoopii hope e paa ia no e kali i ka hopena o

ia hoopii, a ina e hoohoholoia ka olelo hooholo e kue ana i uā mea pomaikai la, e hooliloia na huina i pāaia no ka hookaa ana i ka mea i hooholoia. Ina aole i lawa ia mau huina no ka hookaa pau ana i ka mea i hooholoia, alaila, e hoopanee hou ia ka hookaaia ana o na olelo hooholo ma na hihia hope a pau ka olelo hooholo ma ka hihia mua i ka hookaaia a pau.

PAUKU 16. O na hookaa ana a pau ma kekahi olelo hooholo, e like me ia i hoakakaia mamua ae nei, e kakau ia a kaki ia i ka mea pomaikai ma ke ano me he mea la ua hookaaia aku iaia pono i ma o kona uku paa, haawiā, uku hana, uku makahiki a uku hoomau paha.

PAUKU 17. E pāia ma ke alo o ka palapala i hoopuka ia ma kekahi hoopii i laweia malalo o na hoakaka ana o keia Kanawai, he kope pololei o ka Pauku 8 o keia Kanawai me ka la i aponoia ai ia mea.

PAUKU 18. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona hooholoia ana, a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i kekahi o na hoakaka ana o keia nei, ma keia ke hoopau loa ia nei.

Aponoia i keia la 24 o Okatoba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LI.

HE KANAWAI

E HOOKAAWALE PONO ANA I NA HAAWINA DALA NO NA HANA O KE AUPUNI, NO NA MAKAHIKI ELUA E PAU ANA MA KA LA 31 O MARAKI, M. H. 1882.

E Hooholoia e ka Moi ā me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O na haawina Dala mahope nei, i hiki aku ka huina i na dala he \$3,127,588.12 e haawi ia ia mau dala mai loko mai o na dala o ka Waihona mawaho ae o na dala i loa mai na kumu loa i olelo ia ma ka Pauku 5 o keia Kanawai, no na hana no na makahiki elua, e hoomaka ana mai Aperila 1, 1890, a e pau ana i Maraki 31, M. H. 1892.

NA LILO MOI.

No ka Moi me ka Nohoalii.....	\$	40,000
No ka Mea Kiekie ka Hooilina Moi.....		10,000
No ka Mea Kiekie ke Kama'lii Kaiulani.....		4,800
No ka Puuku o ka Moi.....		6,000
Na lilo Alo Alii.....		12,000
	\$	72,800

NA HAAWINA KUMAU.

Hon. J. O. Dominis.....	3,600
Hon. H. Kuihelani.....	1,200
Mrs. Emma Barnard.....	600
Mrs. Kamakani Simeona.....	400
	\$ 5,800

AHAOLELO ME AHAKUKAMALU.

Na lilo o ka Ahaolelo.....	\$	35,000
Kakauolelo o ka Aha Kukamalu.....		200
Na lilo o ka Aha Kukamalu.....		100
	\$	35,300

OIHANA HOOKOLOKOLO.

Uku o ka Lunakanawai Kiekie.....	\$	12,000
Kokua Lunakanawai Mua.....		10,000
“ “ Elua.....		10,000
“ “ Ekolu.....		10,000
“ “ Eha.....		10,000
Kakauolelo o ka Aha Kiekie.....		7,000
Kakauolelo kokua 1 o ka Aha Kiekie.....		4,000
Kakauolelo kokua 2 o ka Aha Kiekie.....		3,600
Kakauolelo Pokole—E hoolawa pu ana i ka Loio Kuhina, ma ke kauoha me na Moololo o na hihia Aupuni a me na hihia a ke Alii kue aku me ka uku ole.....		6,000
Maheleolelo o ka Aha Kiekie a me Hoomalu, i hui ia me na Aha Kaapuni.....		7,200
Uku Lunakanawai Kaapuni o Maui.....	\$4,000	} 4,300
Kona mau lilo kahele.....	300	
L. K. Kaapuni o Hilo me Kau.....	\$4,000	} 4,200
Kona mau lilo kahele.....	200	
L. K. Kaapuni o Kohala me Kona.....	\$4,000	} 4,200
Kona mau lilo kahele.....	200	
L. K. Kaapuni o Kauai.....	\$4,000	} 4,200
Kona mau lilo kahele.....	200	
L. K. Hoomalu o Honolulu.....		6,000
“ “ Hilo.....		3,000
“ “ Lahaina.....		2,400
“ “ Wailuku.....		3,000
“ “ Kohala Akau.....		2,400
“ “ Lihue.....		2,000
“ “ Makawao.....		2,400
“ “ Ewa.....		1,200
L. K. Apana o Hilo Akau.....		1,000
“ “ Puna.....		960

L. K. Apana o Kau Komohana.....	1,200
“ “ “ Hikina.....	900
“ “ Kona Akau	800
“ “ “ Hema.....	800
“ “ Kohala Hema.....	1,200
“ “ Hamakua.....	2,000
“ “ Honuaula.....	800
“ “ Hana me Koolau.....	1,800
“ “ Kipahulu Kaupo me Kahikinui...	600
“ “ Lanai.....	600
“ “ Molokai.....	1,200
“ “ Kalaupapa me Kalawao.....	600
“ “ Waianae.....	800
“ “ Waialua.....	800
“ “ Koolauloa	800
“ “ Koolaupoko.....	1,000
“ “ Hanalei.....	1,000
“ “ Kawaihau.....	1,000
“ “ Koloa	1,200
“ “ Waimea.....	1,000
Kakauolelo A. K. Apana Elua.....	600
“ “ “ Ekolu.....	1,000
“ “ “ Eha.....	600
Na lilo o ka Aha Kiekie.....	12,000
Na lilo na Aha Kaapuni.....	10,000
Na lilo hoike ma na hihia Karaima.....	5,000
Kuai ana i na Buke Kanawai.....	2,000
Lako kakau me kela a me keia lilo.....	2,000
Uku o na Maheleolelo no na Aha a pau i haawina dala ole ia.....	2,000
Kakauolelo Aha Hoomalu o Honolulu.....	3,000
Mahele me Unuhiolelo Pake.....	3,600
“ “ Pukiki.....	2,400
Na Etele.....	2,400
Pai ana Olelo Hooholo o ka Aha Kiekie (No na huina i aie ia).....	1,681 85
	<hr/>
	\$ 189,441 85

OIHANA O KO NA AINA E.

Uku o ke Kuhina.....	\$	10,000
Kakauolelo.....		6,000
Na Kakauolelo.....		5,400
Ka Elele.....		1,200
Uku o ke Komisina ma Wasinetona.....		12,000
Kakauolelo me lilo Keena Wasinetona.....		2,000
Uku o ke Kanikela Nui ma Kapalakiko.....		8,000
Kakauolelo me lilo Keena Kapalakiko.....		5,000
Na Oihana Komisina me Kanikela.....		4,000
Na lilo o na Elele i na Aina E, me na lilo o ka hoike ma Parisa, 1889.....		17,000
Na hookipa hooahanohano.....		10,000
Kela a me keia lilo o ke Keena.....		3,000
Hoonaaauao i na Opio Hawaii i na Aina E, eia nae aole e hoouna ia kekahi mea aia wale no mamuli o ka hoike ana o ke Kumu Nui o na Kula Kiekie no ka makaukau o ka mea noi.....		10,000
Hoihoi mai i na Hawaii mai na Aina E.....		5,000
Hoopau ana i ke noi a C. C. Moreno, e ukuia ke haa- wi ia mai ka palapala haalele koi e ka mea koi, a i ole ia, e kona Akena.....		3,500
Na Koa Kiai o ka Moi.....		62,000
Puhi Ohe, Hae a me Ki-pu Aloha.....		50,000
Kokua i na Puali Koa Pualu.....		2,500
Aie kahiko ia A. W. Herring, Na Aahu o na Koa.....	\$603 54 }	745
Ukupanee.....	141 46 }	
	\$	217,345

OIHANA KALAIAINA.

Uku o ke Kuhina.....	\$	10,000
Kakauolelo Nui.....		7,000
Uku o na Kakauolelo Kokua.....		18,400
Na Elele.....		2,400
Kela a me keia hoolilo.....		3,000

ANAAINA AUPUNI.

Uku o ka Luna Anaaina Nui.....	\$	7,000
Na lilo o ke Keena Anaina—		
Na Uku.....	\$34,560	}
Ana ia Molokai.....	5,000	
Na lilo o ka poe ana aina.....	5,000	
Ana Home liliu me na ana aina kuikawa....	10,000	
Na lilo Keena, na mea hana palapala aina, pai ana mea ana kai a pela aku.....	1,840	
Meteorology.....	500	56,900

KEENA KAKAU KOPE.

Uku o ka Luna Kakau Kope.....	6,000
Hope Luna Kakau Kope.....	4,000
Na Kakauolelo.....	5,500
Kela me keia lilo Keena Kakau Kope.....	950
Hana hou i na Buke Kahiko.....	3,300
Kope i na Buke Hoona Kuleana.....	3,150

BURO HOOPAE LIMAHANA.

Luna Nana Nui.....	4,800
Luna Nana me Mahaleolelo Iapana.....	6,000
Kakauolelo Buro Hoopae Limahana.....	3,600
Na lilo papa Hoopae Limahana.....	1,600
Hoihoi i ka poe New Hebrideans.....	3,813 07

BURO HALE LETA.

Uku o ka Luna Leta Nui.....	7,000
Uku o na Kakauolelo o ka Hale Leta.....	35,208
Uku o na Luna Leta.....	30,000
Uku o na Lawe Leta.....	28,000
Kela a me keia lilo o ka Hale Leta.....	13,000

BURO O NA HANA AUPUNI.

Uku Luna Nui o na Hana Aupuni.....	7,000
Hope Luna me kela me keia lilo.....	8,400
Hana hou me na lako hale o na Hale Aupuni.....	31,150
Pa Hao e hoopuni ana i ka pa o ka Hale Alii.....	10,000
Na Awa Pae me na Mouo Hawaii.....	3,200
“ “ “ Maui.....	2,000

Na Awa Pae me na Mouo Molokai.....	\$ 2,000
“ “ “ Oahu.....	15,000
“ “ “ Kauai.....	1,000
“ “ “ Kumau.....	15,000
Na Hale Kukui.....	12,000
Na lilo mau o ka Mokumahu Kolo.....	28,900
Eli ana i ke Awa o Honolulu.....	15,000

NA ALALOA ME NA ALAHAKA.

Alaloa me Alahaka Hawaii.....	34,500
Mai Honokaa a hiki i na aina Home liliu ma Honokaa	1,000
Hopaa ana i ke alahaka ma Waiaka Kohala Hema....	500
Alaloa me Alahaka Maui.....	19,000
“ “ Molokai me Lanai.....	4,500
Alaloa me Alahaka Oahu na Kuaaina i huiia me ke Alahaka o Kaneohe.....	13,000
Alaloa me Alahaka Honolulu.....	53,000
“ “ Kauai.....	20,000
“ “ Kumau.....	30,000
Uku Luna Alanui Honolulu.....	4,000
Na poho Alanui i manaoia.....	1,180 45
“ “ ia W. E. Kealakai.....	200

BURO OIHANA WAI, HONOLULU.

Uku o ka Luna Wai Nui me ke Kakauolelo o ka Ma- keke.....	6,000
Uku o na Kakauolelo.....	5,400
Na lilo mau.....	14,300
Hoomaemae ana.....	10,000
Hookaa ana ia Z. K. Meyers.....	150

PAPA OLA.

Uku o ka Peresidena.....	6,191 20
“ Kakauolelo.....	4,000
Na lilo kumau.....	18,000
Na Hale hana hou me malama ana i na Hale Mai... Hale Mai ma Wailuku, no ke kuai aina me ka hoonee i na hale.....	16,000
Hale Mai ma Hilo.....	3,000
Hale Mai ma Hilo.....	8,000
Hana hou malama kahua hoomalu mai.....	4,500

Na lilo kahua hoomalu mai.....\$	5,000
Malama ana i na keiki mai ole a ka poe mai Lepera i hui ia me na lilo o ka hoonee ana i ka Home Kapiolani i Kalihi.....	6,500
Na laau lapaau (no ka manawalea ana).....	8,000
Kuai ana i na kuleana aina ma Kalawao	2,500
Hookaawale, Kokua a me ka Lapaau ana i na Mai Lepera	234,000
Na Kauka Aupuni me na lilo liilii na hana miawaho o ka mea mau, a me na uku i hui ia me ke kauka no Molokai.....	44,200
Na lilo lawe opala me ka hoomaemae ana i na lua liilii ma Honolulu, me ka uku ole	12,000
Hookaa ana ia S. H. Meekapu.....	100

NA ULULAAU, NA PAKA, NA WAHI HOULU LAUU.

Malama i na wahi hooulu laau.....	10,000
Na Paka o ka Lehulehu.....	12,600
Na lilo malalo o ke kanawai, e pili ana i na mai o na Laau	2,000

KELA ME KEIA.

Oihana Kinai Ahi o Honolulu	35,500
“ “ “ Hilo.....	5,000
Hana hou ana me na lilo mau o ka Hale Mai Pupule	40,000
Hana hou ana a me na lilo mau Kukui Uwila o Honolulu.....	27,500
Hana hou ana me na lilo mau o na Makeke.....	4,200
Ola o na Paahao, a pela aku.....	23,246
Uku Luna Halepaahao o Oahu	900
Hookaa pau ana i na koi a J. F. Bowler.....	34,839 84
Hookaa ma ke ano mahele like iwaena o ka poe koi no na lilo hoolewa o ke Alii Likelike ma ke ano piha i na koi a pau e kue ana i ke Aupuni Hawaii... ..	12,019 90
Hoomalamalama i na Alanui o na Taona mawaho ae o Honolulu.....	1,100
Pai palapala e hana ia ma keia Aupuni.....	10,000
Na Kiai o Aliiolani Hale a me Kapuaiwa Hale.....	1,200
Kiai Iilina Alii.....	300
Hookaa piha ana i ke koi a R. Moore & Co.....	433 06

Hookaa piha ana i ke koi a C. J. White.....	\$ 300
Na lilo koho balota a me hoohuihui i ka Buke hoopaa Inoa.....	11,000
Kokua i ka Hale Mai Moiwahine.....	20,000
Kokua i ka Home Kapiolani no na wahine hanau....	2,400
Na lilo palapala hooiaio palena aina.....	200
Lilo malalo o ke Kanawai Hookuonoono	4,000
Wahi hoomalu holoholona mai.....	4,000
Na Pa Aupuni.....	1,000
Hale hoailona ma Leahi.....	1,800
Kokua Mokuahi holo pili aina, mawaena o Honolulu, Molokai, Lahaina a me Lanai.....	5,200
Hoolimalima pa Hale Dute ma Kahului a me ka pa Hale Leta ma Hilo.....	1,800
Kuai pa Hale Hookolokolo ma Kohala.....	162 97
Kokua i ka Ahahui Kapiolani Paka, ke hoolilo ia nae he 2,500 dala no ka hana ana i ke alantui makai ae o Leahi.....	10,000
Uku o ke Kauka a me ka Agena malalo o ke Kanawai Hookamakama	3,200
Hookaa ana i ke koi a J. N. Kaiaikawaha no ke Ala- nui o Puowaina.....	2,542
	<hr/>
	\$ 1,288,436 49

OIHANA WAIWAI.

Uku o ke Kuhina.....	\$ 10,000
“ Luna Hooiaio.....	10,000
“ Luna Buke Helu Aupuni.....	7,000
“ Kakauolelo Oihana Waiwai.....	3,600
“ Luna Helu o Oahu.....	6,000
“ “ “ Hawaii.....	6,000
“ “ “ Maui.....	5,500
“ “ “ Kauai.....	4,800
“ O na Hope Luna Helu me ohi Auhau.....	45,000
“ Kakauolelo no na Hope Luna Helu me Ohi Auhau o Oahu.....	3,000
Papa Hoopii Auhau.....	1,500
Kela me keia lilo o ke Keena Waiwai.....	3,500

Kela me keia lilo o na Keena Luna Helu.....	\$ 4,000
Na Kuni me na Hoailonapai.....	500
Na Metala Ilio.....	1,000
Uku o ka Elele, Keena Waiwai.....	1,200
Pai i na Palapala Hoopaa me na Bona.....	4,000
Ukupanee Aie aupuni, na Panai a me na Komisina no ka uku ana.....	390,000
Ukupanee no na Dala e aie ia aku ana.....	30,000
Aie Lahui.....	8,000

BURO HALE DUTE.

Uku o ka Luna Dute Nui.....	7,000
“ Kokua Luna Dute Nui.....	6,000
“ Luna Kiai Awa, Oahu.....	6,000
“ Luna Dute Awa, Oahu.....	3,600
“ Malama Hale Papaa.....	4,800
“ Kokua Malama Hale Papaa.....	2,400
“ Kakauolelo Buke Helu.....	3,600
“ Kakauolelo Buke Helu Elua.....	3,000
“ Kakauolelo Buke Helu Ekolu.....	3,000
“ Kakauolelo Buke Helu Eha.....	3,000
“ Malama Buke.....	3,600
“ Luna Dute, Kahului.....	3,600
“ “ Hilo.....	3,600
“ “ Mahukona.....	1,440
“ “ Kawaihae.....	200
“ “ Lahaina.....	200
“ “ Koloa.....	200
“ “ Kealakekua.....	200
“ Luna Kiai Awa, Kahului.....	2,400
“ Kiai awa, Hilo.....	2,400
“ Kiai Hale Hoahu Aila Mahu.....	2,000
“ o na Kokua Kiai, Hale Papaa, eha kanaka.....	5,000
“ Kokua Kiai Awa o Honolulu, eono kanaka.....	14,400
“ Kiai o na Awa a pau.....	10,000
Waapa, Hale Dute.....	2,000
Kela me keia lilo, Buro Hale Dute.....	5,000
Uku ana i ka Olelo Hooholo no V. Knudsen.....	1,980
Uku ana i ka Olelo Hooholo no Wong Ko.....	831

Uku ana i ka Olelo Hooholo no Richard Oliver \$	337 78
Kela me keia lilo, Keena Luna Hooia	600
	<hr/>
	\$ 646,988 78

OIHANA LOIO KUHINA.

Uku o ka Loio Kuhina \$	10,000
“ Hope Loio Kuhina	7,000
“ Ilamuku	7,000
“ Mea Hoopii ma ka Aha Hoomalu	4,000
“ Kakauolelo a ka Ilamuku	4,000
“ Kakauolelo Elua	2,400
Hookaa ana ia Hon. H. G. Crabbe	300
Uku Luna Hale Paahao o Oahu	2,700
“ Makai Nui o Hawaii	5,500
“ “ “ Maui	5,000
“ “ “ Kauai	4,000
“ Kakauolelo Makai Nui o Maui	1,800
“ “ “ “ Hawaii	1,800
“ “ “ “ Kauai	600
Uku o na Makai o Hawaii	70,000
“ “ “ Maui	50,000
“ “ “ Oahu	125,000
“ “ “ Kauai	23,500
Uku Kakauolelo Kope me Maheleolelo	2,400
Kela me keia lilo, me na lilo Hihia Kivila me Karai- ma	20,000
Na lilo o na hihia aina maopopo ole e koi ia ana e ke Aupuni	1,000
Na Aha Niele Kolonero	1,500
Kela me keia lilo, kokua i ke Kanawai Hoohaiki Pake	500
Ke ola a me ka malama ana i na Paahao	56,754
Hookaa ana i ke koi a William Sheldon, no ka opiuma i hopuia ai e ia ma Kahului	300
	<hr/>
	\$ 407,054

BURO OIHANA HOONAAUO.

Uku Kahukula Nui o na Kula e hui pu ana me kona mau lilo kaahele \$	8,000
--	-------

Uku Kakauolelo Papa Hoonaaauao.....	\$ 6,000
Uku Kokua Kakauolelo.....	3,000
Kokua Waihona Buke o Honolulu.....	1,200
Uku Elele me Kakauolelo Buke.....	1,500
Kokua i na Kula Enelani Hawaii a me na Kula maoli	190,000
Kula Hoopolelei o Keoneula.....	12,000
Kokua i ke Kula Nui o St. Louis, me kona mau lala ma Wailuku, Kohala me Hilo.....	20,000
Kokua haumana ma Oahu College, Iolani College, Kula Kamehameha, a me ke Kula Hanai, Hanai Keiki Kane o Hilo.....	3,122
Lako kakau, me kela me keia	1,200
Na lilo Kula Ao Kumu.....	2,000
Kumu Ao Akeakamai, Kula Nui o Ka Punahou.....	2,400
Hoohuihui, Pai me Humuhumu, Moolelo o..... na Kula, Pae Aina Hawaii.....	2,000
Helu kanaka o 1890.....	12,000
	<hr/>
	\$ 264,422

PAUKU 2. Ma keia mau Huina i hiki aku ka heluna i ka \$121,723.58 ua hooholo pu ia mai loko ae o kekahi o na Dala maloko o ka Waihona, o kekahi hoi, aole o na dala i loa mai paha ma na wahi mai i hai ia maloko o ka Pauku 5 o keia Kanawai, no na hana e hana ia aku ana no na Makahiki Elua e hoomaka ana mai Aperila 1, 1890, a e pau ana i Maraki 31, M. H. 1892.

OIHANA KALAIAINA.

No ka hoolaha ana i ka papainoa o na Luna Aupuni maloko o ka "Paradise of the Pacific," e hookaa ia e like me ka manao o ke Kuhina Kalaiaina he pono.....	\$ 2,400
Waihona Dala Hale Leta.....	7,000
Kuai o ke alanui mawaena o Hilea me Honuapo e like me ka manao o ke Kuhina Kalaiaina he pono ...	3,500
Kuai me Hoolimalima Pa o Aliiolani.....	3,000
	<hr/>
	\$ 15,900

OIHANA WAIWAI.

Kokua Laina Mokumahu Oceanic.....	\$	48,000
Kokua Laina Mokumahu o Tahiti.....		15,000
Hoohoihoi ana i ka halihali ana i na ukana, na Eke Leta a pela aku, mai Hawaii aku i Kaleponi (Lalo) ma Amerika.....		15,000
Uku Komisina Luna Helu Auhau no Wailuku i ka 1888 ia Bishop & Co.....	\$1,685 09	
Hoemi ia mai ia W. L. Green, 151 65.....		1,836 74
Hookaa ana i ka Hui Mokumahu holo pili aina.....		1,158 73
Na Uku i uku ole ia no na wa i hala—		
Uku L. K. Kaapuni o Maui.....	\$168	
“ “ “ Kohala.....	150	
“ “ Apana Kona Akau.....	100	
“ “ “ “ Hema.....	100	
“ “ “ “ Hamakua.....	250	
“ “ “ “ Honuaula.....	33	
“ “ “ “ Hanalei.....	125	
“ “ “ “ Kawaihau.....	222 25	
“ “ “ “ Koloa.....	150	
“ “ “ “ Waimea.....	125	
Kakauolelo Aha Kaapuni Elua.....	50	
Luna Helu o Hawaii.....	291 66	
Hoihoi hou ana i na Auhau i ohi Kanawai ole ia.....	313 20—	\$ 2,078 11
Hookaa ia L. K. Kamauu o Lahaina.....		50
Waihona Halemai i manaoia.....		7,000
Uku kokua i ka Oahu Railway & Land Co.....		14,000
Na lilo o ke Komisina laau Lanatana.....		200
		<hr/>
	\$	104,323 58

OIHANA HOOKOLOKOLO.

Unuhi, Pai a humu ana i na Olelo Hooholo o ka Aha Kiekie e pili ana a e wehewehe ana i ka manao o pauku o ke Kanawai Kivila malalo o ka hoopono- pono ana o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie....	\$	1,500
		<hr/>
	\$	121,723 58

PAUKU 3. O na haawina Dala i hiki aku ka huina i ka \$1,524,859.44 ma keia ua hookaawale ia mai loko mai o kekahi o na dala o ka Waihona no ka hana o ke Aupuni o na makahiki elua e hoomaka ana mai Aperila 1, 1890, a e pau ana i Maraki 31, M. H. 1892.

OIHANA KALAIAINA.

Hoonui i ka Hale Dute.....\$	5,731 15
Hale Dute me Hale Hoahu Aila Mahu ma Hilo.....	5,000
Hoonui i ka Hale Leta Honolulu.....	4,000
Na Hale hana me Papaa Ainahou.....	10,000
Hale Makeke hou Honolulu.....	19,000
Kahua Kikowaena no ka Oihana Kinai Ahi e hui pu ana me ka pa-hale.....	50,647
Kaawai Chemical a ano hou loa e ae no Kulaokahua Honolulu.....	5,000
Na wahi waiho dala pale ahi o na Hale Aupuni.....	12,000
Hale Hookolokolo me Paahao Hawaii.....	9,500
Hana hou ana i ka Hale Hookolokolo o Makawao...	200
Hale Ipukukui Makapuu Oahu.....	8,500
“ “ Kahului, Maui.....	7,500
“ “ Nawiliwili, Kauai.....	1,000
“ “ Maalaea, Maui.....	1,000
Pakui hou i ka Halemai Pupule.....	8,500

NA AWA KUMOKU.

Uwapo hou Hilo.....	20,000
Uwapo hou me palekai Honolulu.....	63,000
Hana hou ana, Palekai, uwapo me Hale Makeke La- haina.....	3,000
Hooakea ana awa pae Laupahoehoe.....	1,000
Ke awa o Honolulu me ka nuku... ..	200,000
Palewai, awa o Waialua, Oahu.....	3,000
Palewai Waimea.....	1,500
Palekai Waikane, Waiahole me Kaalaea.....	2,300

OIHANA WAI.

Pakui i ka Oihana wai o Honolulu.....	236,640
Kanana wai Oihana wai o Honolulu.....	39,860

Kuai aina o Hanaiakalama, awawa o Nuuanu.....	\$	8,000
Oihana wai o Koloa, Kauai.....		2,500
“ “ Wailuku me Kahului.....		14,000
“ “ Laupahoehoe.....		1,000
“ “ Hilo.....		13,000
“ “ Kohala.....		7,000

NA ALALOA ME ALAHAKA.

Na poho Alanui.....		50,316
Na Alanui hou ma Kau.....		15,000
Hawaii—Kona Hema.....		37,500
“ Akau.....		45,000
Kohala Akau.....		10,000
Alanui mawaena o Kohala Akau me Hema.....		10,000
Hamakua.....		12,000
Hilo Akau—		
Ili wai hou Alanui o Maulua.....	7,000	} 18,100
Ili wai hou Alanui o Kaawalii.....	6,000	
Alahaka no Maulua.....	1,800	
“ Umauma.....	1,500	
“ Waikamauulu.....	1,800	
Hilo.....		30,000
Alanui o ka lua o Pele.....		55,000
Uku ana i na huina dala i hooliloia e L. A. Thurston, Kuhina Kalaiaina, mawaho ae o ka haawina no ke alanui o ka lua o Pele....		13,639 36
Hana hou ana i ke alanui kahiko o Puna.....		5,000
Maui—Wailuku.....		10,000
Alanui mai Makena a Kamaole.....		12,000
Makawao.....		10,000
Hana.....		15,000
Alanui mai Makena a Keoneoio.....		400
Alanui mai Lahaina a Maalaea.....		25,000
Lahaina a hiki i Kahakuloa.....		5,000
Alanui pali ma kahakai ma Wailau, Pelekunu me Kalae, Molokai.....		3,000
Oahu—Alahaka Waimea.....		5,000
Ewa me Waianae.....		6,000
Hana i na alanui o Honolulu.....		75,000
Na Alanui ma Manoa, Oahu.....		3,000
Awawa o Kalihi aoao hikiina me komohana.,.		10,000

Alanui Pali o Nuuanu	\$ 40,000
Koolaupoko.....	5,000
Alanui no na Aina Aupuni mawaho o Honolulu.....	17,500
Kauai—Alahaka no ka Muliwai o Wailua.....	15,000
“ “ “ Hanalei.....	5,000
Alanui mai Wainiha a hiki i Kilohana.....	5,000
Alanui pali mai Kalalau a hiki i Haena.....	2,000
Alanui o Hulaia.....	500
Alanui o Hanalei mai Waioli a hiki i Haena	5,000
Alanui o Kauaula ma Maui.....	1,500
Alahaka no Honouliwai, Molokai.....	1,000

KELA ME KEIA.

Kokua i ka Hoopae Limahana i huiia me ka uku ana i kekahi huina i ikeia he pono e hookaaia i a Skinner & Co., no na Eemoku i lawe ia mai ma- luna o Tos. Bell.....	60,000
Pakui Kukui Uwila o Honolulu.....	10,000
Hooehoihi i ke kanu Kope, e hoolilo a mahele ia e ke Kuhina Kalaiaina iwaena o ka poe home liilii me na ona Aina Kuleana i mahi aole e emi malalo o elima eka aina i kanu ia i na laau Kope.....	10,000
Uwea Olelo Moana Kuloko.....	25,000
Kokua Uwea Telepone, Hawaii.....	2,500
“ “ “ Maui.....	1,000
Na Uwapo o Hookena me Keauhou	24 87
Na Uwapo o Kaunakakai, Kamalo me Pukoo, Molo- kai.....	1,283 93
Luawai Aniani, Kamalo, Molokai	3,000
Hooloihi me hana-hou ana i ka Uwapo ma Nawiliwili Kauai.....	588 23
Ana i ka Auwai o Hamakua, Hawaii.....	1,551 82
Ana i na Kahawai Kuahiwi o Kohala.....	1,600 27
Luawai ma ke Awawa Nuuanu.....	1,048
Oihana wai o Makiki.....	938 98
Alanui mai Lahaina a Wailuku.....	434 14
Hana hou ana, Alahaka o Keawewai, Kohala, Hema.	201 69
Alanui o Puowaina.....	18
Alanui o Pauoa.....	6
Alahaka o Waiaka, Kohala Hema.....	8

Auhau Alanui o Lanai i Hoolilo ole ia.....	\$	122
Auwai lawe ino o Honolulu, na kii me na hoolala ana		1,200

PAPA HOONAAUAO.

Na Hale Kula Hou.....	52,500
Na hana hou a'no a paa ma na Kula Hanai.....	10,000

\$ 1,524,859 44

HOULUULU.

Pauku 1.....	\$ 3,127,588 12
Pauku 2.....	121,723 58
Pauku 3.....	1,524,859 44

\$ 4,774,171 14

PAUKU 4. O na haawina dala mahope nei ma keia iho ua hookaawale ia mailoko mai o na dala e waiho ana ma ka Waihona mawaho ae o na dala e ae e loa'a ana mai na kumu loa'a i olelo ia iloko o ka Pauku 5 o keia Kanawai, aole e uku ia aku, aia wale no a loa'a he kumu i ike ole ia, ina ua pau e na haawina i hookaawale ia no ia mau mea, e like me ka mea i olelo ia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai.

Na Lilo o ka Aha Kiekie me Aha Kaapuni.....	\$	5,000
Na lilo o ka Mokumahu Kolo (Eleu).....		5,000
Malama ana i na Lawehala.....		15,000
Malama ana i ka Halemai Pupule.....		5,000
Na lilo hoomalu.....		20,000
Kahua Lepera.....		25,000
Uku o na Makai.....		15,000
Na lilo o na hihia Kivila me Karaima.....		5,000
Ninainau Koronero.....		1,000

\$ 96,000

PAUKU 5. O na dala a pau e loa'a mai ana paha i ka Waihona iloko o na Makahiki Elua a mahope aku o ka la 30 o Iune, M. H. 1892, mai kekahi o na poe aie ma-

mua aku nei, a e kauoha ia aku ana ma keia hope aku nei e ka Ahaolelo, a o na loaā oi aku o na dala i waiho ia ma ka Baneko Hale Leta, ke ole e hoakaka maoli ia e ka Ahaolelo, e hoolilo ia no ia no ka uku ana i na haawina dala i hoakakaia iloko o ka Pauku 3 o keia Kanawai. Aka nae hoi, ina o na loaā o na dala mai kahi i olelo ia iloko o keia Pauku e oi aku ka nui i kona haawina dala maloko o ka Pauku 3 o keia Kanawai, o ia mau dala oi aku he hiki no ke hoolilo ia no ka hookaa ana o kekahi o ka Aie Lahui.

PAUKU 6. E hoomau aku ke Kuhina Waiwai i ka uku ana i na uku makahiki i oleloia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, na Lilo Moi, na Haawina Mau, na Lilo o ka Hale Leta, Hale Dute, na Uku o na Kauka, ka Uku o na Koa a me na Makai, ka Uku o na Kumukula, a me na lilo mau o ka Papa Hoonaauao, ka Papa Ola, na Lilo o ka Oihana Kinaiahi, ka Aha Kiekie, a me ka Aha Kaapuni, ka Oihana Ana Aina, Halemai Pupule, kokua i ka Halemai Moiwahine, na Bila Aie o ke Aupuni a me ka ukupanee, ke Ola o na Paahao, na lilo o ke kahua Lepera, a me kela a me keia lilo o ke Keena o ka Loio Kuhina, hana hou ana i na Uwapo, ma na wahi a pau na Alanui me na Alahaka o Honolulu, na lilo mau o na Kukui Uwila, na Hale Kukui, Moku Kolo, Oihana Wai, Makeke, wahi nana moku ma Leahi, hoomalamalama ana i na Alanui mawaho aku o Honolulu, hana hou ana a Lako Hale no na Hale Aupuni a hiki i ka la la 31 o Iulai, 1892, ke hooholo ole ia he Bila Haawina hou mamua ae o ia la.

PAUKU 7. E loaā ka mana i ke Kuhina Waiwai no ka hoomau ana aku i na uku ana i kulike ai me na Haawina i hoomana ia e ka Pauku 3 o keia Kanawai, a hiki i ka la 30 o Iune, M. H. 1892, koe wale no ke hana hou ia he

mau Haawina hou mamua ae o ia la. Aka hoi, aole e uku ia kekahi huina i oi aku maluna o ka mea i haawiia me keia haawina a o kekahi o na mea i hai ia ae la.

PAUKU 8. Aole e ae ia ke Kuhina Waiwai e uku mai ka waihona mai i kahi dala no kekahi mea i hoomana ole ia ma keia Kanawai; na hoolilo i hoomana ole ia e hoike ia aku no i ka Ahaolelo ma ka Palapala Huikala koe wale no e like me ka mea i hoomanaia e ke Kumukanawai, ma keia ke papa loa ia nei.

PAUKU 9. Aole kekahi mea e malama ana i na Oihana Elua i hoakaka ia na uku, e ae ia oia e loa ka uku papalua, e lawe wale no ma ka uku o ka Oihana nona ka uku kiekie ae, oiai, ina he Elua Tausani Dala ka uku no ka Makahiki o kahi Oihana e paa ia ana e ia, alaila, ua kuleana wale no oia ma ia uku hookahi, aole kahi mea e ae.

PAUKU 10. O na Aelike a pau no ke kukulu a hana hou ana i kekahi hana Aupuni, niona ka huina i hiki aku i ka \$500, a me ka hoolako ana mai i na mea ai, a lako mea hana e haawi wale ia no i kekahi mea ma o ka hoolaha akea ia ana aku no ka poe e manao mai ana i ua mau hana nei.

PAUKU 11. O ka Itamu o \$7,000—i kapaia ka Waihona Dala Hale Leta, ma ka Pauku 2, ma keia e unuhiia no a e paa ia e ka Buro Hale Leta ma ke Keena ma Honolulu, i dala no ka hoolawa ana i na Kikoo Dala e unuhi ia ana ma ke Keena ma Honolulu ke ole e loa aku i ke Keena i manao ia e unuhi na dala i waiho ia aku no ia kikoo dala i hoopukaia. O ka huina dala i hookaawaleia maanei, me ka huina e paa ia nei e ka Buro Hale Leta no ia hana e waiho ia pela i waihona dala kumau, me ka hoihoi ole aku i ka Waihona ma ke ano he loa, aka nae

e hoike ia no ia e ka Luna Leta Nui ma kana hoike makahiki.

PAUKU 12. E mana keia Kanawai mahope iho o kona lilo ana i Kanawai mai ka manawa a mahope mai o kona hoaponoia ana.

Aponoia i keia la 4 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAU A REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LII.

HE KANAWAI

E HOOMAOPPO AI NO KEKAHI PUALIKOA E KAPAIA KA "PUALIKOA KIAI ALII O KA MOI."

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. O ka Oihana Koa o ke Aupuni, oia wale no ka Pualikoa Kiai Alii o ka Moi, a e lilo ia i pualikoa kumau e like me ia i hoakakaia mahope ae nei.

PAUKU 2. He kapena a me elua lutanela oia na alii-koia o ka Pualikoa Kiai Alii o ka Moi, e hookohuia a hoopauia hoi e ka Moi. E loa i keia mau aliikoa ka mana e hana, e hoololi a e hoopau loa i na rula hooponopono a pau e kue ole ana i na hoakaka ana o keia Kanawai, e pili ana i ka ohi ana i na koa, ke a'o ana, ka hoomaamaa ana, na mea paahana a na'koa, na lako pu a me na aahu; a e hana hoi i mau rula a mau kauoha e ae e

hookoia ai na hoakaka ana o keia Kanawai, a e hana a e kau i mau hoopai no ka uhaia ana o ia mau rula, aole nae ma ke ano e poino ai ke ola a o na lala paha o ke kanaka, a i ole ia, o ke kau ana he hoopai pili i ke kino. A i mea e mana ai kela a me keia rula hooponopono a kauoha paha, e aponoia e ke Alii ka Moi, a e kakauinoa hooia ia hoi e ke Kuhina o ko na Aina E.

PAUKU 3. O ke Aiii ka Moi no ka Alihikaua Nui maluna o na Pualikoa a pau, a he mana Kona e kahea i na Aha Hookeokolo Koa a me ka hoopaa ana i na olelo hoopai a ia mau Aha, a ua hiki no iaia ke hookohu i kekahi poe kanaka e lawelawe me ka uku ole ma ka papa o Kona mau aliikoa ukali pono, ma ke kulana alii hanohano Ana e hookau aku ai.

PAUKU 4. E ku no kekahi pualikoa kumau e ukuia ana, nona hoi ka nui o na kanaka aole e emi iho malalo o ke kanaanokumamalima, aole hoi e oi aku mamua o hookahi haneri kanaka ma na kulana a pau, a e kapaia ka Pualikoa Kiai Alii o ka Moi.

PAUKU 5. O ka Pualikoa Kiai Alii o ka Moi, a o ka Moi wale no ka mea mana e koho a e hookohu ma na palapala hookohu i na aliikoa a pau o ia puali, a e kakauinoa hooia ia ua mau palapala hookohu la e ke Kuhina o ko na Aina E.

PAUKU 6. E kapaia na koa o ka Pualikoa Kiai Alii o ka Moi e lawelawe ma ia hana no ekolu a elima paha mau makahiki a he poe kanaka kino nunui maikai, a he ola kino maikai hoi, a e hooiaioia ana ia mea e elua mau kauka mau. Hookahi-hapalua o lakou, no lakou na makahiki mawaena o ka 20 a me ke 30, e kapaia no ekolu makahiki, a hookahi-hapalua mawaena o ka 20 a me ka 25 mau makahiki, e kapaia no elima makahiki; a e hooihiki lakou

a pau loa i ka olelo hoohiki i hoikeia ma ka Papa Hoike A.

PAUKU 7. O na waiwai Aupuni a pau o ka lehulehu i hoohanaia a i pili hoi i ka Oihana Koa o ke Aupuni, a me ka hooloioia ana o na dala a pau i hookaawaleia no na hana i pili i ka oihana koa, ka puali puhi ohe, na hae a me na kipu aloha ana e kaa no malalo o na kauoha a me na hooponopono a me ka mana o ke Kuhina o ko na Aina E.

PAUKU 8. O kela a me keia pualikoa o na kanaka i lako i na mea kua, i kukuluia mawaho ae o na hoakaka ana o keia Kanawai, ua ku ole ia i ke kanawai a ua papaia hoi. Eia nae, aole i pili keia Pauku i na makai.

PAUKU 9. O ka mea e kukulu ana i kekahi pualikoa i hoolakoia me na pono kua, a i ole ia, he hoa oia a ua lilo paha i hoa no kekahi pualikoa i hoolakoia me na pono kua mawaho ae o ka mea i hoakakaia ma keia Kanawai e hoopaiia no, ke ahewaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, ma kekahi huina i emi ole iho malalo o hookahi haneri dala aole hoi e keu aku mamua o elima haneri dala, a i ole ia, ma ka hoopaaahao ana ma ka hana oolea aole e emi iho malalo o hookahi makahiki aole hoi e keu aku mamua o elua makahiki.

PAUKU 10. E mana piha keia Kanawai mai a mahope aku o ka manawa e aponoia ai ia, a o ka Mokuna XXV o na Kanawai o 1888, i kapaia "He Kanawai e pili ana i ka Oihana Koa o ke Aupuni," a me na kanawai a me na hapa kanawai a pau i kue i keia Kanawai, ma keia ua hoopauia.

Papa Hoike A i Kuhikuhiia ma ka Pauku 6.

Owau o....., ke hoohiki paa nei au e hana no au ma ke ano he koa iloko o ka Pualikoa

Kiai Alii o ka Moi, no ka manawa he
 makahiki, ina pela ka manawa e makemake ai ke Aupuni
 Hawaii ia'u e hana ai; a e hana no au me ka pololei a e
 kupaa mahope o ka Moi Kalakaua, Kona mau Hooilina
 a me na Hope; a e kokua no au me ka pololei mamuli o
 na Kanawai a me ke Kumukanawai o ke Aupuni. Pela
 ke Akua e kokua mai ai ia'u.

Inoa.....

Ua kakauinoa o.....
 i oleloia maluna a ua hoohiki i ka olelo hoohiki maluna
 ae imua o'u i keia la.....o.....189..

Aponoia i keia la 7 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N SPENCER,
 Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LIII.

HE KANAWAI

E KAHOHA AI E UNUHIIA MA KA OLELO HAWAII NA OLELO HOHOLO
 O KA AHA KIEKIE, A E HOOLAHAIA MALOKO O NA NUPEPA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
 Hawaii.*

PAUKU 1. Ke kauoha maopopoia nei ma keia Kana-
 wai, e unuhiiia ma ka olelo Hawaii na olelo hooholo a pau
 e hoopukaia ana e ka Aha Kiekie ma ka Baneko, mai a
 mahope aku o kona hooholoia ana, a pela pu hoi me na

olelo hooholo a kela a me keia Lunakanawai o ka Aha Kiekie e noho ana ma ke Keena i hoopuka ai ma ke kaku a i hooalahala ole ia.

PAUKU 2. O kela a me keia olelo hooholo i unuhiia ma ka olelo Hawaii, e like me ke kauoha a keia Kanawai, e hoolahaia no maloko o kekahi nupepa a mau nupepa paha i paia ma ka olelo Hawaii, ma Honolulu, e ae ana e hoolaha i ua mau olelo hooholo la me ka uku ole.

PAUKU 3. O kela a me keia olelo hooholo i unuhiia a i hoolahaia hoi e like me na olelo o keia Kanawai, aole no e manaoia he unuhi pololei ia no ka olelo hooholo kumu ma ka olelo Beritania, ke ole e kakauinoaia e ka mea unuhiolelo i hoakaka pono ia maloko o keia, a i kakauinoa hooia ia hoi e ke Kakauolelo o ka Aha Kiekie.

PAUKU 4. No na hana o keia Kanawai ma keia ke hoomanaia nei ka Mea Maheleolelo Hawaii o na Aha Kiekie a me Hoomalu e noho nei i keia wa, a o kekahi mea paha e hoonohoa ana ma keia hope aku ma ia oiha-na, i mea nana e hooko i ka hana i hoakakaia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai a nana no hoi e hoolaha aku i na olelo hooholo a pau i unuhiia e ia, e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku 2 o keia Kanawai.

PAUKU 5. E malamaia kela a me keia olelo hooholo i unuhiia ma ka olelo Hawaii, a pela pu hoi me na kope o ia mau olelo hooholo i paia, ma ke Keena o ke Kakauolelo o ka Aha Kiekie.

PAUKU 6. E loaa i ka mea unuhi i oleloia ma ka Pauku 4 o keia Kanawai ka uku e like me ka mea e hooholo a e hookaawaleia ana e ka Ahaolelo i kela a me keia wa, a e hookomoia ua uku la iloko o ka Bila Haawina malalo o ke poo "Uku o ka Unuhiolelo a Maheleolelo Ha-

waii o na Aha Kiekie, Kaapuni a me Hoomalu;" aole nae hoi e oi aku mamua o umi tausani dala, aole hoi e emi malalo o ehiku tausani dala.

PAUKU 7. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 7 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAU REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LIV.

HE KANAWAI

E HOONOHO ANA I LUNAKANAWAI HOOMALU NO KA APANA O HAMAKUA
MOKUPUNI O HAWAII.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii:*

PAUKU 1. O ka Lunakanawai Apana o ka Apana o Hamakua, Mokupuni o Hawaii, e hoonohoa oia i Lunakanawai Hoomalu no ka Apana o Hamakua, a e like no kona mana maloko o ka Apana Hookolokolo Kaapuni Ekolu me ka mana i haawiia e ke kanawai i na Lunakanawai Hoomalu o na Apana Hookolokolo Kaapuni e ae o keia Aupuni.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 7 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAU REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPONO-
PONO ANA I KA LAWELAWE ANA I KA OIHANA LOIO MA NA AHA
HOOKOLOKOLO HOOMALU A APANA PAHA," I APOŌNOIA MA KA LA
5 O AUGATE, M. H. 1878, E LIKE ME IA I HOOHOLOIA E KE KANA-
WAI I APOŌNOIA MA KA LA 13 O AUGATE, M. H. 1880.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii:*

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka
Pauku 1074b o ke Kanawai e hooponopono ana i ka Oi-
hana Loio, i aponoia ma ka la 5 o Augate, M. H. 1878,
e like me ia i hoololiia e ke Kanawai i aponoia ma ka la
13 o Augate, M. H. 1880, a penei e heluhelu ia ai :

"Pauku 1074b. He elua makahiki ka loihi o ka mana-
wa o ia palapala ae, a e pili no i na Apana Hookolokolo
Kaaupuni a pau o keia Aupuni. He elima dala ka uku no
ka palapala ae ma ka haawi mua ia ana o ka palapala ae,
a he elua dala no kela a me keia haawi hou ana i ka pala-
pala ae, mahope o ka pau ana o ka palapala mua. Penei
ke ano o ua palapala ae la :

"Aha....." No ka mea,
ua ninaninau ia o..... Esquire,
a ua ike maopopoia kona makaukau a me kona ano mai-
kai, nolaila, ke ae ia nei oia e lawelawe i ka Oihana Loio
ma na Aha Hoomalu a me na Aha Apana o na Apana
Hookolokolo Kaaupuni a pau o ke Aupuni, a imua hoi o
na Lunakanawai Kaaupuni ma ke Keena ma na hihia hoo-

halahala, ma ke ano loio no na makahiki elua mai keia la aku.

“Ma ke Kauoha a ka Aha.

“.....Kakauolelo.

“Kakauia.....”

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai; a o na kanawai a me na hapa kanawai e kue ana i keia, ma keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 7 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAU A REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LVI.

HE KANAWAI

E HOAKAKA AI A E HOOPONOPONO AI I KA HOOUNA ANA I NA OPIO HAWAII MAOLI E HOONAAUAOIA MA NA AINA E.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. Na ke Kuhina o ko na Aina E, me ke koku pu mai o na hoa o ka Papa Hoonaaauao, e wae i na opio Hawaii i kupono e hoouna ai no ka hoonaaauao ana i na aina e, mailoko ae o na kula wae i hookumuia iloko o ke Aupuni, a i puka pono mai me na apono ana a me ka loa mai hoi o na palapala hooia kupono mai na kumu mai o ke kula, kahi o lakou i hoonaaauaoia ai, a e waeia ua mau opio la, penei : Elua mau opio mai ka Mokupuni

o Hawaii; Elua mai na Mokupuni o Maui, Molokai a me Lanai; Elua mai ka Mokupuni o Oahu, a Hookahi mai na Mokupuni o Kauai a me Niihau.

PAUKU 2. Na kela a me keia makua mea keiki a opio paha e waiho aku i ka inoa o ua opio la i ke Kuhina o ko na Aina E, mamuli o kekahi palapala noi i kakauia, e hoakaka ana i kona ano, kona palapala hooia no kona puka pono ana, kona mau makahiki, ka heluna nui o na makahiki o kona hele ana i ke kula a me ka pa-keneta ma kana mau haawina.

PAUKU 3. Ina he lehulehu na noi i waihoia aku i ke Kuhina o ko na Aina E, a e oi ana ua mau noi la mamua o ka huina i ae ia ma keia Kanawai, alaila, e kauoha ke Kuhina o ko na Aina E i na poe noi e hele mai i Honolulu, a e kauoha e malamaia kekahi ninaninau ana ia lakou imua ona a me ka Papa Hoonaauao, a o na poe ma ke kulana ike kiekie ke waeia.

PAUKU 4. Ma keia ke kauohaia nei ke Kuhina o ko na Aina E me ka Papa Hoonaauao e hoouna i na opio i oleloia e ao wale ia no ma na oihana mahope iho nei : Akahi, ka Oihana A'o Kanawai; Alua, ka Oihana Lapau; Akolu, ka Oihana Ana Aina a me Kivila Eneginia; Aha, Oihana Malama-buke a me Kakau-pokole; Alima, Oihana Kumua'o; Aono, Oihana Kamana a me Kaha Kii. A e hoomau aku ua mau opio la e a'o ma ia mau haawina a hiki i ka loa ana o na palapala hoomaikai mai na kumua'o mai o na kula o na aina e kahi o lakou i hoonaauaoia ai.

PAUKU 5. I ka manawa e maopopo ai i ke Kuhina o ko na Aina E ua hakahaka kekahi mau wahi o na opio i oleloia ma ka puka ana, make, a mau kumu e ae paha, e hoolaha koke aku oia ia mea ma kekahi nupepa Enelan

a me Hawaii, i paia a i hoopukaia ma Honolulu, i mea hoi e hiki ai ke hoopihaia ua hakahaka a mau hakahaka la paha. E waeia ae na opio e hoopiha ai i ua hakahaka a mau hakahaka la paha mai ka moku-puni o ka opio nona kela wahi i hakahaka i hele mai ai.

PAUKU 6. E hookaawaleia i puu dala kupono ma ka Bila Haawina, ma ka halawai ana o ka Ahaolelo i kela a me keia elua makahiki, no na kumu i hoakakaia ma keia Kanawai, a e ukuia no loko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni, mamuli o ke kikoo ana aku o ke Kuhina o ko na Aina E.

PAUKU 7. E lawelawe ke Kuhina o ko na Aina E a me na lala o ka Papa Hoonaaauao i na hana i kauohaia ma keia Kanawai me ka uku ole.

PAUKU 8. E lilo keia Kanawai i kanawai mai ka la aku o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 7 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LVII.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA HOOPUKAIA ANA O NA LAIKINI KUAI KUKAA E LIKE ME IA I HOAKAKAIA E KA PAUKU 56 O KE KANAWAI KIVILA, E LIKE ME IA I HOOLOLIIA AI E KA MOKUNA LVI O NA KANAWAI O KE KAU O 1876, I APOŃOIA MA KA LA 27 O SEPATEMABA, 1876.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Aole e haawiiia kekahi laikini kuai kukaa

no ke kuai ana i na waiwai o kela a me keia ano i kekahi mea, ke ole e hoike ae ua mea noi la malalo o ka hooiki, ua manaio maoli no oia e noho ma keia Aupuni, a i ole ia, eia ke noho nei, a aole oia he akena kalepa kahele, aole hoi he akena no kekahi hale kalepa ma na aina e, a ma ia ano ua hele mai iloko o keia Aupuni no ka manawa wale no e noi ai e haawii aku iaia na kauoha no na waiwai, a ua loa iaia ma keia Aupuni na waiwai kalepa o kela a me keia ano i hiki aku ka waiwai i ka umi tausani dala.

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 7 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LVIII.

HE KANAWAI

E HOAKAKA AI NO KA HOOKOHU ANA I ELUA LUNAKANAWAI APANA ILOKO O KA APANA O HANA, MOKUPUNI O MAUI, A E HOAKAKA HOU AKU AI E MAHELEIA A E HOOLILOIA I ELUA APANA HOOKOLOKO KAAWALE.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. E maheleia ka Apana o Hana, Mokupuni o Maui, no na hana hookolokolo e like me keia :

O ka mahele ekahi, e kapaia o ka Apana Hookolokolo o Hana, e hoohui mai ana nae ia Koolau iloko o ia mahele.

A o ka mahele elua, e kapaia o ka Apana Hookolokolo o Kipahulu, e hui mai ana nae ia Kaupo a me Kahikinui iloko o ia mahele.

PAUKU 2. E hookohuia i elua Lunakanawai Apana, hookahi no kela a me keia o na mahele i hoakakaia ma ka Pauku 1, a e loa no ia laua pakahi ka uku no ka laua hana e like me ka nui a ka Ahaolelo e hooholo ai i kela a me keia manawa.

PAUKU 3. E mana keia Kanawai a e lilo hoi i kanawai mai a mahope aku o ka la o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 12 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LIX.

HE KANAWAI

E KUKULU AI A E HOOPONOPONO AI I KA OIHANA WAI O WAILUKU.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. Ma keia ua haawii ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e hana i oihana wai ma Wailuku, Mokupuni o Maui, a hoolako aku i ka wai i na kanaka e noho ana malaila a e loa no iaia ka hooponopono ana o na paipuwai a me na ohewai a me ka wai a me ka aina a waiwai ae i makemakeia no ia mau hana. A ua hiki iaia e hooponopono i na uku no ka wai e hoolakoia ana i na poe e lawe ana i ka wai, a e hana i na rula i kupono no ka malamaia ana o na pono o ka lehulehu.

PAUKU 2. E hoonoho aku ke Kuhina i oleloia i kekahi mea kupono a makaukau i Luna Wai no Wailuku, a na ia mea e malama i na paipuwai a me na ohewai ma ke ano maikai, e ohi i na uku a pau no ka wai, e malama a hooponopono i ua oihana wai la malalo o ke Kuhina i oleloia a e hana i na hana e ae e pili ana i kauohaia e ke Kuhina i oleloia, a na ia Luna Wai e hana i na hoike malalo o ka hooiki ana i na manawa e makemakeia ai e ke Kuhina i oleloia no na loa a pau a me na hoolilo ana.

PAUKU 3. Ma keia ua kauohaia a ua hoomanaia ke Kuhina Kalaiaina e imi aku a loa, e paa a lawelawe ma ka hoolimalima ana, ma ke kuai lilo loa ana a kaokoa paha i ka aina a me ka wai, waiwai paa me ka waiwai me ke kuleana alahela e like me ia e makemakeia ana no ka hana ana, malama ana, hoomahuahua ana, a hana hoakea pono ana i ka Oihana Wai o Wailuku, eia nae, ina e loa ana kekahi wai, waimapuna, kiowai, aina a waiwai paha e loa ana ma ka hoolimalima ana, alaila, e hana ke Kuhina i oleloia i ua hoolimalima la mamuli wale no a me ka ae pu ana mai o ka Aha Kuhina.

PAUKU 4. E loa i ka Luna Wai ka uku e like me ia e kauia ana e ke Kuhina, e ukuia mailoko ae o na dala e hookaawaleia ana e ka Ahaolelo no ka Oihana Wai o Wailuku, koe wale no a hoakaka okoa ia ma ke kanawai.

PAUKU 5. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 11 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LX.

HE KANAWAI

E HAAWI AI I KA MANA E HANA I NA ALAHAO NO NA HANA MAHIAI
MALUNA O NA AINA O NA POE I HOOPOMAIKAI OLE IA E IA MEA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. I na manawa a pau e noho ai kekahi mea e lawelawe ana i kekahi mau oihana mahiai maluna o kekahi apana aina i kaawale mai kekahi aina e ae o ia mea i oleloia, a ua makemakeia e hoohui i ua mau aina la me kekahi alahao, a o kahi e moe aku ai ia alahao e hele aku ana maluna o na aina o kekahi poe e ae, a ua hiki ole i na poe i kuleana ke ae like no ka pono alanui, a i ole ia, no ke kaawale ana ma kahi e a no ka hiki ole i kekahi a oi ae paha o na ona nona ka aina e waiho ana mawaena e hana i aelike, ua hiki i ka mea e makemake ana e hana i ua alahao nei e waiho aku i palapala noi ma ke keena imua o kekahi Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie, a i ole ia, imua o kekahi Lunakanawai Kaapuni o ka Apana Hookolokolo Kaapuni kahi i waiho ai o ua mau aina la, e hoakaka ana i kahi e moe aku ai ke alahao i manaoia, na inoa o na ona aina i manaoia ai e a'e aku ke alahao maluna a me na mea a pau a me na kii i kupono e hiki ai ke hoomaopopo pono ia ua hana la, a e noi ana e haawiia ke kuleana e hele maluna o na aina e waiho ana mawaena.

PAUKU 2. Mahope o ka hookoia ana o ka palapala noi i oleloia e like me ia i kauohaiia ma ke kanawai i neia wa no na hana ma ke keena, e hoomaka aku ka Lunakanawai i noiia aku ai ma ka palapala noi a Lunakanawai e

ae paha e noho kahu ana, e hoolohe i na hoike e pili ana i ke kupono a me ka pomaikai ina e hanaia ke alahao i manaoia, i ka nui o na poho maoli a ma ke ano e ae e loa ana i na ona o na aina e waiho ana mawaena. Ina e ike ua Lunakanawai la he mea kupono a pomaikai ka hanaia ana o ia alahao e hoopuka oia i olelo hooholo e hoomana ana i ka hana ana i ua alahao la me ka haawi pu aku i na poho.

PAUKU 3. Ma ia olelo hooholo ina no ka pono o ka mea noi e hoakakaia kahi e moe aku ai ke alahao i manaoia a me na pa, na alahaka a me na alake'a, ina he mea kekahi o ia ano, e malamaia e ka mea noi a me ka huina dala poho e loa i ka ona o ua aina la mai ka mea noi mai. Na ka mea noi e malama ia mau pa, alahaka a alake'a, ina he mea kekahi o ia ano, ma ke ano paa maikai, a ua hiki iaia e komo maluna o ka aina e pili ana no ka hana i oleloia. Ina e ike ka Aha aole i kupono ke ala i manaoia e hana no ka mea noi, a i ole ia, ua pono ole e hanaia e hooholo oia i ka pono no ka mea i hoopiiia.

PAUKU 4. Ina ua hoohalahala kekahi o na aoao elua i ka olelo hooholo o kekahi Lunakanawai, imua ona i laweia ai kekahi hihia i ulu ae malalo o keia Kanawai, ua hiki iaia e hoopii hou aku imua o na Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie e noho ana ma ka baneko, a e hoolohe ia kona hoopii hou ana mamuli o ka moololo mai ka Aha o lalo mai, aka, ua hiki no i kekahi o na aoao elua e lawe ae imua o ia mau Lunakanawai i na mea hoike hou e hiki ana iaia e hoike aku. Ina na ka mea i hoopii ia ka hoopii hou, a aole i hiki iaia e hoololi ae i ka olelo hooholo o ka Aha malalo, a i ole ia, e hoomahuahua hou ae i na poho i hookahi-hapakolu hou ae mamua o ka mea i hooholo mua ia alaila, nana e uku i na koina o ka

hoopii hou ana, aka, ma na mea e ae a pau, e ukuia na koina o ka hoopii hou ana i oleloia e ka mea noi.

5. O ka huaolelo "mea" e like me kona lawe-laweia ana maloko o keia Kanawai, aole e manaoia ua pili wale no i kekahi poe hookahi, aka, i kekahi a me na hui a mau hui paha a pau i hoohuia, na Komisina o na Aina Lei Alii a me kekahi oihana o ke Aupuni o ke Alii ka Moi, a e hoohui ana i ka ona a me ka mea no hoi e noho maoli ana.

PAUKU 6. E mana aku keia Kanawai a e lilo hoi i kanawai mai a mahope aku o ka la o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 11 o Novemaba M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXI.

HE KANAWAI

E PAPA AI I KA MALAMA ANA A ME KA HOOLAHA ANA I NA IOLE LABAKI MA KO HAWAII PAEAINA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. Ma keia ke papa loa ia nei ka malama ana a me ka hoolaha ana i na iole labaki ma na Mokupuni a pau o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 2. O kekahi mea i malama a hanai paha i mea hoolaha i kekahi iole labaki ma kekahi o na Mokupuni o ke Aupuni Hawaii, ua pili iaia ka hewa mikamina, a ina

e hoahewaia oia no ia mea e hoopaiia ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o hookahi haneri dala no ka hana hewa mua ana, a ina e hoahewaia no ka lua o ka manawa e hoopaiia ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o hookahi haneri dala, a me ka hoopaaahao ana ma ka hana oolea aole e oi aku mamua o elua mahina.

PAUKU 3. Ma keia ua haawiiia ka mana i kekahi makai a luna e ae paha o ka oihana malama maluhia e hoomake a hoopau loa aku i kekahi iole labaki i loa ma keia Aupuni, a aole e hiki e kauia na poho maluna o kekahi makai e hoopau loa ana i kekahi iole labaki ma ka hoopii ana o kekahi mea e koi ana nona ia holoholona, eia nae, aole e komo wale kekahi makai maloko o kekahi wahi i paia i nohoia no ka hopu ana a hoopau loa ana i kekahi iole labaki me ka mana ole ma ke kanawai malalo o kekahi palapala hopu i hoopuka pono ia.

PAUKU 4. Aole e pili keia Kanawai i kekahi poe e hanai ana i na iole labaki ke malamaia na iole labaki i oleloia maloko o kahi paa a ua manao wale ia no a malamaia paha ma ke ano he mau holoholona hanaiahuhu.

PAUKU 5. E mana aku no keia Kanawai mai ka la o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 11 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXII.

HE KANAWAI

E PAPA AI I KE KUAIIA ANA O KA PAKA I NA KEIKI MALALO O UMIKU
MAMALIMA MAKAHIKI.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii :*

PAUKU 1. Mai a mahope aku o ka hooholoia ana o keia Kanawai ua lilo no i mea ku ole i ke kanawai ke kuai a hoolako ana paha i ka paka ma kekahi ano i na keiki oo ole malalo o umikumamalima makahiki.

PAUKU 2. O kekahi mea e kue ana i na hoakaka ana o keia Kanawai e hoopaiia ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o hookahi haneri dala, ina e hanaiia ua hewa la e kekahi mea kalepa i laikiniia e kuai paka, e lilo no ka laikini o ua mea kalepa la i mea nona e nele ai mahope iho o ka lua o ka hana hewa ana.

PAUKU 3. Ma keia ke haawii nei ka mana i na Lunakawai Hoomalu a me Apana e hoolohe a e hooholo i na hihia a pau e ulu ae ana malalo o keia Kanawai.

PAUKU 4. E mana keia Kanawai a e lilo hoi i Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 11 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX,

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXIII.

HE KANAWAI

PAKUI I KA MOKUNA XXXVII O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA O KO
HAWAII PAEAINA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. O kekahi kanaka noho wale me ka hana ole, a i ole ia, mea hana i na hana kua kanawai a aeahaukae paha e hooulu ana i ke kua ia o ka maluhia, a i ole ia, ua paipai aku i kekahi poe e ae e hana i na hana kua i ka maluhia a hoohaunaele paha, a i ole ia, ua hookonokono aku i kekahi poe e ae e piliwaiwai a e ona paha, ua pili iaia ka hewa mikamina, a ua hiki ma ka hoopii ana o ka Loio Kuhina, a i ole ia, kona Hope, e hopuia a laweia imua o kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie, a ninaninau koke ia. Ina ma ia ninaninau ana ua ike ka Lunakanawai ua hana ka mea i laweia ae imua ona ma ia ano i ka hewa mikamina i oleloia, e hoopaiia ua mea la ma ke kipakuia ana mai keia Aupuni aku.

PAUKU 2. O kekahi kanaka i kauia maluna ona ka hoopai, e kipakuia mai loko aku o keia Aupuni i noho maloko, a i ole ia, i hoi hou mai i keia Aupuni, ina aole i kalaja ua mea la e ka Moi, e hoopahaoia oia me ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mamua o elima makahiki.

PAUKU 3. E pili wale no keia Kanawai i na kupa o na Aupuni e i ae ma ke kuikahi me ke Aupuni Hawaii, e hoihoi hou ia aku ko lakou mau kupa i ko lakou aina pono no ka hana ana i na hewa i haina ma keia Kanawai, a

i kela a me keia Pake e komo mai ana iloko o ke Aupuni ma keia mua aku malalo o kekahi aelike a palapala ae noho kuikawa paha e haalele mai i ke Aupuni ma ka pau ana o ia mau manawa.

Aponoia i keia la 12 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXIV.

HE KANAWAI.

E HOHOIHOI AI A E KOKUA AI I KA MAHI ANA A ME KA HANA ANA O KA PAKA; A NO IA KUMU E HAAWI ANA I KEKAHI MAU KULEANA A PONO OKOA; MAMULI O KEKAHI MAU KUMU A ME KEKAHI MAU MEA I HOAKAKAIA.

No ka mea, o ka mahi ana a me ka hana ana o ka Paka ma ko Hawaii Paeaina mamua aku nei ua uuku ka nui a he maikai ole hoi ke ano; a

No ka mea, ua noi o W. H. Cornwell e haawiia aku iaia kekahi mau aina a me kekahi mau kuleana a pono okoa, i mea e hanaia ai na hana hoao i ua mea nei i oleloia me ka manao e loa mai ana kekahi o ia mea i oi ae ka maikai mamua o kekahi mea i houlu mua ia ma ko Hawaii Paeaina a e hoomohala loa aku i ia mahi ana me ka hana ana o ia mea a lilo i oihana holopono a mau no keia Aupuni; a

No ka mea, ua manaoia e ua o W. H. Cornwell i oleloia e hana aku i na hoao kupono ana a me na hoolilo ana no

ia mea i oleloia, ma o kona poino a lilo pono, a me ke kokua ole mai ke Aupuni mai; nolaila,

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. Aole e kauia kekahi dute waiwai komo mai, auhau a dute paha o kekahi ano maluna o na hale, mikini, aina, a mau hua paha mai laila mai, oia hoi na paka i hoouluia e W. H. Cornwell i oleloia a me kona mau hoa hui a waihona paha, i hoohuaia a i hanaia maloko a maluna paha o ko Hawaii Paeaina a o kekahi paha o lakou no ka mahi ana, hana ana, kuai ana, hoolilo ana a hoopuka ana aku paha o ia mea no ka manawa o umikumamalima makahiki. O ke kuleana e kau ai a e hookau ai ia auhau komo mai a dute paha no ia manawa, ma keia ua waihoia.

PAUKU 2. O kekahi mau aina o ke Aupuni o ko Hawaii Paeaina i kupono no ia hana, a i hoolilo ole ia hoi ma kekahi ano e ae a me ka hoohanaia a hiki aku i ka nui e oi ole ana mamua o elua tausani elima haneri (2,500) eka e haawiia a ma keia ke haawiia nei ia W. H. Cornwell i oleloia a me kona mau hoa hui a me ko lakou mau hope a waihona no ka manawa o umikumamalima makahiki, mai a mahope iho o ka hooholoia ana o keia Kana-wai e lawelaweia no ka mahi ana, hoohua ana a hana ana i ka paka wale no ma ka uku hoolimalima makahiki aole e oi ana mamua o hookahi dala no ka eka.

Eia nae hoi, ina aole i mahiia ua mau aina la i haawiia, a o kekahi hapa paha o lakou i ka paka no ekolu makahiki mahope iho, ua hiki no iloko o kela a me keia manawa ka haawi ana e hoopau i ua haawi ana la mamuli o ia, a o na aina i hoohana ole ia e hoi hou no ia i ke Aupuni.

PAUKU 3. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 11 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXV.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA LAWE ANA MAI O NA HOLOHOLONA OLA ILOKO O KEIA AUPUNI MA KE ANO KUAI.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. O na mea a pau e lawelawe ana i ka hana kuai i na holoholona e lawe mai ana i na holoholona ola iloko o keia Aupuni i mea kuai aku ma ke kauoha, a i ole ia, ma ka lawe ana mai ma ke ano hoopukapuka, e like me na lio, hoki, kekake, bipi, hipa a me na puua mamua ae o ke kau ana aku ma ke ano kuai i kekahi o ia mau holoholona a kuaiia paha ua kauohaia lakou e noi aku a e loaia mua ia lakou ka laikini e kuai mai ke Kuhina Kalaiaina mai.

PAUKU 2. E uku ka mea a mau mea kuai i na holoholona ola a pau i lawe ia mai iloko o keia Aupuni i mea kuai aku i ke Kuhina Kalaiaina i uku no ka laikini o elua haneri me kanalima dala. Aole e pili keia uku laikini i kekahi mea e noho paa ana maanei i lawe mai no kana hana pono, a i ole ia, i mea hoolaha aku. Aka, o na ho-

loholona a pau i laweia mai ma ia ano e pili no ia lakou na kanawai hoomalu holoholona o keia Aupuni.

PAUKU 3. ʻE mana ua laikini la no hookahi makahiki mai ka la aku i hoopukaia ai, a aole e hiki e haawiia aku ia hai.

PAUKU 4. O na Kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia Kanawai e hoopauia, a ma keia ke hoo-pau loa ia nei.

PAUKU 5. E mana keia Kanawai iloko o eono mahina mahope iho o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 12 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXVI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 1 A ME 3 O KA MOKUNA LXX O NA KANAWAI O KE KAU O 1888, OIA HOI HE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOHAIKI AI I KA LAWE ANA MAI A ME KE KUAI ANA O KA OPIUMA ILOKO O KEIA AUPUNI, A ME NA MEA I HANAIA NO LOKO MAI O KA OPIUMA."

E Hoololoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 1 o ka Mokuna LXX o na Kanawai o 1888, a penei e heluheluia ai.

"Pauku 1. Ua kapu loa ka lawe ana mai o ka opiuma

a mea paha i hanaia no loko mai o ka opiuma maloko o keia Aupuni, koe wale no na mea i hoakakaia ma ka Pauku 2 o keia Kanawai; a o ka mea nana e hoopae mai, kuai aku, haawi a hoolako aku paha i ka opiuma a mea paha i hanaia no loko mai o ka opiuma i kekahi kanaka maloko o keia Aupuni, koe wale no na mea i oleloia ma ka Pauku 2 i oleloia maluna, e hoopaiia oia aole e emi malalo o hookahi haneri, a aole e oi aku i na dala he elima haneri, a i ole ia, e hoopaa haoia ma ka hana oolea, aole e oi aku mamua o na makahiki elua a o ia mau hoopai paha a elua e like me ka manao o ka Aha Hookolokolo, a o ka hapalua o ka hoopai dala i oleloia, e haawiia i ka mea i waiho mai i ka hoike i hoahewaia ai ka mea hana hewa."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 3 o ka Mokuna LXX o na Kanawai o 1888, a pe nei e heluheluaia ai :

"Pauku 3. O ka mea iaia kekahi opiuma a mea paha i hanaia no loko mai o ka opiuma, i loaa ole iaia mai ka Papa Ola mai, a mai kekahi kahuna lapaau a kauka oki paha i loaa iaia ka laikini, e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 2 o keia Kanawai, e lilo ua opiuma nei i ke Aupuni Hawaii, a e hopuia ua opiuma nei a haawiia aku i ka Papa Ola, a e hoopaiia ua kanaka nei nana ka opiuma aole e emi malalo o na dala he kanalima aole hoi e oi aku i na dala he elua haneri me kanalima, a i ole ia, e hoopaa haoia ma ka hana oolea aole e oi aku mamua o hookahi makahiki, a o ia mau hoopai paha a elua e like me ka manao o ka Aha Hookolokolo, a o ka hapalua o ka hoopai dala i oleloia e haawiia i ka mea i waiho mai i ka hoike i hoahewaia ai ka mea i hana hewa."

PAUKU 3. O na Kanawai a me na hapa kanawai a pau

e kue ana i na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, ma keia ke hoopau loa ia nei.

Aponoia i keia la 12 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXVII.

HE KANAWAI

E AE ANA E HOOKOMOIA MAI NA LIMAHANA OIHANA MAHIAI PAKE, A E HOOLOLI AI I KA MOKUNA XXVIII O NA KANAWAI O 1887, I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KA HELE ANA MAI O NA EEMOKU PAKE."

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka mahele 2 o ka Pauku 5 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hooponopono ai i ka hele ana mai o na Eemoku Pake," i aponoia ma ka la 20 o Dekemaba, 1887, oia ka Mokuna XXVIII, o na Kanawai o 1887, a penei e heluheluia ai :

"2. E hoopuka aku ke Kuhina o ko na Aina E, i kela a me keia manawa, i na palapala ae noho kuikawa, mamuli o ke apono ana i kakauia o ka Papa Hoopae Eemoku, no na poe he Pake ma ka hanau ana e komo a e noho maloko nei o keia Aupuni mamuli o na kumu i kauia mahope ae nei. E hoopukaia aku no ia mau palapala ae i na mea, a i ole ia, i na hui i hoohuiia e lawelawe ana i na hana mahiai maloko o keia Aupuni no na limahana Pake

e like la me kana a o lakou paha e hoike ai, ma o ka hoo-
hiki ana e lawa kupono ai no ka hoomau ana aku i ka
lawelawe ana ma ua mau oihana lehulehu la. E hoopuka
pakolu ia kela a me keia o ua mau palapala ae kuikawa la,
hookahi e paaia e ka Pake e waiho mai i ua palapala ae
kuikawa la, o kekahi mau palapala ae aku elua e lawe-
laweia e like la me ka mea i hoakakaia ma ka Pauku 3 o
keia Kanawai. E kakauinoaia ua mau palapala ae la e
kekahi Kakauolelo o ke Keena o ko na Aina E, a e kau-
likeia ka helu a e malamalaia ua helu la ma kekahi buke o
ke Keena o ko na Aina E. E hookomoia maloko o kela
a me keia o ua mau palapala ae la na kumu i hoakakaia
mahope iho nei :

“Ekahi : O ka mea nana i lawe mai i ua palapala nei
e komo iloko o keia Aupuni, e noho oia iloko o keia Au-
puni no kekahi manawa aole e oi aku mamua o elima
makahiki.

“Elua : Aole e lawelawe ka mea iaia ia palapala ma
kekahi hana e ae mawaho o ka limahana mahiai, eia nae,
o na huaolelo limahana mahiai ua pili no ia i na hana ma
na Hale Wiliko, Hale Wili Laiki a me na Hale Wili
Kope a me na hana a pau e pili ana.

“Ekolu : Ina e loa aku ua mea la me ka hana ole i
kekahi manawa iloko o ia manawa i oleloia, a i ole ia, e
hana ana i kekahi hana e ae mawaho ae o ka hana lima,
hana mahiai, a i ole ia, ua loa oia iloko o keia Aupuni
mahope iho o ka pau ana o ia manawa, ua hiki no e hopu
ia oia a hoopaaia a loa he manawa kupono e hoihoi
ai iaia i Kina.

“Eha : I hookahi hapaha o ke dala e loa ana i ua
mea la ma ke ano he uku hana no ka hana i hanaia e paa
ia e ka haku hana i kela a me keia mahina, a hoihoiia mai

e ia i ka Papa Hoopae Eemoku, e hoihoiia e lakou i ka Waihona o ka Lehulehu ma ke ano he puu dala kuikawa malalo o ke kauoha a ka Peresidena o ka Papa Hoopae Eemoku, a e hoihoiia aku e ua Papa la i oleloia i ua mea la i kona manawa e haalele ai i keia Aupuni. Eia nae, e pau ia paa ana a hoahu ana i ka manawa e hiki aku ai ka huina ma ka inoa o kekahi limahana hookahi i ke kana-hikukumamalima dala. He mana ko ka Papa i oleloia e hookaa i ka uku moku e hoi ai ia mea mai loko ae o ia mau dala i hoahu ia pela. Ina o ia mea e komo ana iloko o kekahi hana e ae mawaho ae o ka hana oihana mahiai, a i ole ia, e haalele i kona haku hana, e lilo ua dala nei i hoahuia pela i ke Aupuni Hawaii.

“Elima : Aole e loa i ua mea la iaia ka palapala, ka mana e lawe i na pono o ke kupa Hawaii e pili ana i ka loihi o ka manawa e noho ai a e pili ana i ke ano o ka hana, oiai oia ma ke Aupuni Hawaii, aka, e hoohaikiia i ka manawa a me ka hana i oleloia maloko o ia palapala ae.”

PAUKU 2. Mamua o ka haawi ana i na palapala ae noho kuikawa e like me ia i hoakakaia mamua ae nei, e kauoha aku ke Kuhina o ko na Aina E i ka mea a mau mea paha e noi ana e haawiia aku ia mau palapala e kakaui no a haawi aku iaia i palapala bona no ka pono o ka pomaikai o ke Aupuni Hawaii no na dala hoopai he kanahiku-kumamalima no kela a me keia kanaka e hoopae ia mai ana malalo o ia mau palapala ae noho kuikawa i oleloia. He hiki no i ke Kuhina i oleloia ma kona manao ana ke koi aku i hookahi a oi ae paha mau hope no ka Bona i oleloia. E hoakakaia ma ka bona i oleloia e hoolako ka mea noi i ke kanaka i haiia kona inoa maloko o ia palapala ae noho kuikawa me ka hana oihana mahiai e

like me ka loihi o ka manawa e noho ai oia iloko o keia Aupuni; i ka pau ana o ka manawa hana i hoakakaia iloko o ka palapala ae noho kuikawa e haawi mai i ke kanaka i hoakakaia maloko o laila (koe nae ke make oia) i ka Papa Hoopae Eemoku, a i ole ia, i kona Agena; e hoouna a e uku mai oia i ka Papa Hoopae Eemoku i kela a me keia mahina he hookahi hapaha o na dala e loa mai ana no ka uku no ka hana ana a me na hana i hanaia, a hiki aku na dala i hoounaia mai pela i ka huina o kanahiku-kumamalima dala; ina e haalele ana e hoike koke mai oia i ka Luna Nana Eemoku i ka haalele ana o ka mea a mau mea paha e haalele ana pela, a aole oia e lawelawe malu aole hoi e kokua i ka mea i hoakakaia iloko o ua palapala ae noho kuikawa la mai ke komo ana, a i ole ia, lawelawe ana i kekahi hanalima, oihana a hana e ae paha, koe nae ka limahana mahiai e like me ia i hoakakaia ma keia Kanawai. Ina e hookoia ka Bona a hookaia ka uku hoopaa e ka mea i hoopaaia ma ia palapala bona, alaila, o ka huina dala i hoahuia ma ka inoa o ka limahana nona ka inoa maloko o ia palapala bona, e hookaa ia aku i ka mea i hoopaaia.

PAUKU 3. E hoopukaia no na palapala ae noho kuikawa i paihakahakaia, a ua hiki e hookomoia ka inoa o ka mea nana e paa ana i ka manawa e hoikeia ae ai i ka Luna o ka Oihana Dute e komo mai iloko o keia Aupuni, a i ole ia, i kekahi manawa mamua ae o ia wa, a e kakauia he hoomanao ana no ia haawi ana mai maluna o ia mau palapala ae. O na kope elua me ekolu o ia mau palapala ae e waihoia maloko o ke Keena o ka Papa Hoopae Eemoku a me ka Luna Dute Nui.

PAUKU 4. O ka laweia ana mai o kekahi palapala ae e kekahi mea e komo iloko o keia Aupuni e manaoia no

oia no kona ae ana i na mea a pau i oleloia māloko, a he mea e pale aku ai iaia a i kekahi mea nona i ka hoole ana i ka mana o ia palapala ma na ano a pau imua o kekahi Aha Hookolokolo.

PAUKU 5. O kekahi limahana e mahuka ana, a haalele, a hoole paha aole e hana i ka hana a kona haku hana, mawaho ae o na mea i hoakakaia ma ka mahele 3 o ka Pauku 1, e pili no iaia na hoopai i hoakakaia ma ke kanawai no ka haalele a hoole paha i ka hana,

PAUKU 6. Ina i kekahi manawa ua haalele kekahi limahana i hele mai malalo o keia Kanawai i kona haku hana na ia haku hana e hoike koke ae no ia mea i ka Luna Nana Eemoku no ia haalele ana ma ka hoouna ana i leta i kopeia iaia. A na ka Luna Nana Eemoku e kauoha e hoouna ia aku he hoolaha no ua haalele ana la i ka Makai Nui, a i ole ia, Hope Makai Nui o kela a me keia apana o keia Aupuni, a na ia Makai Nui a Hope Makai Nui e kau, a i ole ia, kauoha e kau ia kekahi hoolaha ua haalele ua Pake la me ka hai i kona inoa me kona ano i kona haku hana, me ka nui o na dala uku makana (ina he makana kekahi) e haawia ana ke hoihoia oia ma kahi paa. Ma ke Kulanakauhale o Honolulu, e kauia aole e emi malalo o iwakalua o ia mau hoolaha ma na wahi e ike pono ia ai.

PAUKU 7. O na lilo a pau i ukuia aku a i loa mamuli o ka haalele ana a me ka hopuia ana o kekahi limahana e ukuia no ia e ua limahana la mai loko ae o kona uku, a e loa no ka mana i ka haku hana e unuhi ae ia mau lilo, ina ua hookaa e ia, mai loko ae o kona uku hana.

PAUKU 8. O kekahi haku hana e hoike ole ana i ka Luna Nana Eemoku i ka mahuka ana o kekahi o kona mau limahana, e pili iaia ka hewa mikamina, a ina e ho-

ahewaia oia no ia mea e hoopaiia aole e emi malalo o iwakalua-kumamalima aole hoi e oi aku mamua o hookahi haneri dala.

PAUKU 9. O kela a me keia mea e hoolako a e haawi ana i ka hana, a i ole ia, i ka ai a wahi paha e noho ai, a i ole ia ua huna i kekahi limahana mahuka iloko o hookahi pule mahope iho o ka hoolahaia ana e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku 6 o keia Kanawai, e pili iaia ka hewa mikamina, a ina e hoahewaia no ia mea e hoopaiia aole e emi malalo o iwakalua-kumamalima aole hoi e oi aku mamua o hookahi haneri dala no kela a me keia hana hewa ana.

PAUKU 10. E koi aku ke Kuhina o ko na Aina E i hookahi dala no kela a me keia palapala ae noho kuikawa i hoopukaia e ia malalo o na hoakaka ana o keia Kanawai, o ke dala i loa mai e hoihoiia iloko o ka Waihona no na hana a me ka pomaikai o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 11. I ka pau ana o ka manawa o ia palapala ae noho kuikawa i oleloia, ua hiki no i ke Kuhina i olelo ia, ina e hoikeia aku iaia ke kumu kupono e ka mea nona ka inoa maloko o ia palapala ae, e hooloihi aku i ka manawa o ua palapala noho kuikawa nei no kekahi manawa hou aku i oi ole mamua o elima makahiki.

PAUKU 12. I ka manawa e hiki mai ai o ia mau limahana, e hoomakaukauia kekahi buke papa inoa me na hoakaka ana no lakou ma ke ano a ka Papa Hoopae Eemoku e manao ai he kupono i mea e ike maopopoia ai lakou. A ma keia ua haawiiia ka mana i ka Papa Hoopae Eemoku i oleloia e hana i kekahi a me na rula a pau e pili ana a e pili ana hoi i ka ike maopopoia a e hoololi a hana hou ae e like me ka lakou i manao ai he kupono no ka hooko pono ana aku i na olelo a me na manao o keia

Kanawai. O kekahi o ia mau rula i hanaia, hoololiia a hana hou ia paha e like no kona mana a paa me ko ke kanawai mahope iho o ka hoolaha kuponoia ana o ia mea ma ka hoolaha a pai ana maloko o kekahi nupepa ma Honolulu.

PAUKU 13. O kekahi mea i aeia e komo mai iloko o ke Aupuni Hawaii malalo o na hoakaka o keia Kanawai i loaia iloko o keia Aupuni mahope o ka pau ana o ka manawa i aeia ma kona palapala ae, a i ole ia, ua hoolilo aku i kona palapala ae i kekahi mea e ae mamua ae o ka pau ana o ia palapala, a i ole, ua hana i kekahi hana a mea e ae paha i kua i na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, a i ole ia, i na kumu o kona palapala ae noho kuikawa, a i ole ia, e hahaki ana i kekahi o na rula i hoopukaia e ka Papa Hoopae Eemoku e like me na hoakaka ana o keia Kanawai, ua pili iaia ka hewa mikamina, a ina e hoahewaia oia no ia mea imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha e hoopaiia aole e oi ae mamua o elua haneri dala, a i ole ia, e hoopaaahaoia ma ka hana oolea aole e oi aku mamua o elua mahina a mahope o ka hookoia ana o ia hoopai, e paa ia oia malalo o kona mau lilo ponoia a loaia he manawa kupono e hoihoi ai iaia i Kina, a ma ia manawa e hoihoiia aku oia ilaila.

PAUKU 14. E mana keia a e lilo i kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai. Eia no nae hoi, ina i kekahi manawa mahope aku o ka aponoia ana o keia Kanawai, ua hana ke Aupuni Hawaii i Kuikahi Limahana me ke Aupuni o Kina, alaila, ua hiki i ka Aha Kuhina ke manao he pono mahope iho o ka hoolaha pono ia ana ma ka hoolaha ana iloko o elua mau nupepa i paia a

hoolahaia ma Honolulu, e kaohi a e kapae i ka hooko ana me na hana o keia Kanawai.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXVIII.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI A E HOOMAPOPO AI NO KA NANAIA ANA, ANAIA ANA, HOAHUIA ANA, A ME KE KUAI ANA I KA AILA MAHU, A E HOOPAU LOA AI I NA WAHI A PAU O KE KANAWAI I APONOIA MA KA LA UMIKUMAMAKOLU O MEI, M. H. 1868, E HOOMAPOPO ANA "NO KA HOOMALU ANA I KE OLA A ME KA WAIWAI MAI KA POINO ANA I NA MEA ANO PAHUPAHU, KOE NA PAUDA," I HOALA HOU IA OIA KA MOKUNA LXXXIX. O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA, I KUKALAIA OIA KE KANAWAI O KA AINA E KA MOKUNA I. O NA KANAWAI O 1870, E LIKE ME IA I HOOLOLIIA AI E KA MOKUNA XXII. O NA KANAWAI O 1878 A ME KA MOKUNA XXIV. O NA KANAWAI O 1880, E KUE ANA ME NA OLELO O KEIA KANAWAI.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Aole no e ku i ke Kanawai, koe wale no ma ke ano i hoakakaia mahope ae nei ma keia Kanawai, e kuai, kau aku no ke kuai, haawi a ma kekahi ano e hoolako a hoolilo i kekahi Aila Mahu no na hana hoomalamalama a no kekahi hana e ae paha iloko o keia Aupu-

ni, i ikeia mahope o kona nanaia ana a anaia ana ma ke ano i apono loa ia me na mea ana maikai loa, he a-a, a i ole ia, ua puka ae ka makani e a-a ana malalo o hookahi haneri me umikumamalima degere wela Fahrenheit, aka, ua ku no i ke kanawai e kuai a hoolilo aku i kekahi Aila Mahu i hiki ke anaia a hiki i ka hookahi haneri me umikumamalima degere wela Fahrenheit a oi ae paha.

PAUKU 2. Mahope koke iho o ka mana ana o keia Kanawai e hookohu aku ke Kuhina Waiwai i kekahi mea akamai a mau mea akamai a kupono, i kuleana ole iloko o ka lawe ana mai, lawelawe ana, kuai ana, a i ole ia, hoolako ana i ka Aila Mahu, i mau Luna Nana Aupuni i ka Aila Mahu; a e hoolako i na mea hana a paahana o ke ano i apono loa ia i kupono no ke anaia ana o na aila; a e malama na Luna Nana i moolelo oiaio a pololei o na aila a pau i nanaia e laua, a e hookomoia na la o ka nanaia ana, ka nui i anaia, na inoa o na poe nona i anaia ai a me na inoa o na moku i laweia mai ai ia mau aila, a me ka inoa o ka ma-ka o ia aila a me ka nui o na degere i ai ka ea a-a i puka ae mai ia aila mai; a o ia mau moolelo e hamama no ia no ka nanaia ana e kekahi a me na mea a pau. A e hana na Luna Nana i kela a me keia makahiki a haawi aku i ke Kuhina Waiwai i mau hoike oiaio a pololei o na nanaia ana i hanaia iloko o ka makahiki i hala ae.

PAUKU 3. O ka Luna Nana ma, a i ole ia, e noho koke loa ana i kekahi awa kumoku o keia Aupuni ka mea nana e nana a ana i na Aila Mahu a pau i ka manawa e hoopaeia ai ma ke ana ana no aole e emi malalo o elua manawa a aole hoi e oi aku mamua o umi manawa i kekahi laweia ana mai o ka aila e ka moku hookahi a no ka ma-ka hookahi; a ua hiki no i kekahi Luna Nana ke noiia e ka Ilamuku o ke Aupuni a e kekahi Makai Nui e nana a ana ma ia ano like i kekahi aila i hoahuia maloko o ka

hale papaa a mau hale papaa paha maloko o ke Aupuni i hookaawaleia no ia hana ma kekahi manawa mahope mai o ka laweia ana mai a mamua ae o ka laweia ana aku mai ia wahi hoahu. Ina ma ia nana ia ana a anaia ana ua lawa ua aila nei no na mea i hoakakaia maloko o keia Kanawai, e hoike aku no ka Luna Nana pela i ka ona a i kona agena, a i ole ia, i ka mea nana i lawe mai i ka aila, aka, o na aila a pau i ku ole a like ole me ke anaia ana i hoakakaia maloko o keia Kanawai e hoole ia no.

PAUKU 4. O kekahi anaia ana o kekahi mau aila i hoopapaia ua hiki no e waihoia aku e hooholoia e kekahi Papa Luna Hooholo ma ia Papa ka Luna Nana, kekahi mea i kohoia e ka mea hoohalahala a o ke kolu e kohoia e na mea elua i hoonoho mua ia. A na ka papa e lawe ae i kekahi o ia aila i mea hana, a ua hiki i ka hapunui e hooholo. E kauia na lilo o ka hooholoia ana e ka papa maluna o ka mea hoohalahala ina ua aponoia ke ana ia ana e ka Luna Nana, ina aole, alaila, e ukuia e ke Aupuni.

PAUKU 5. Ma keia ua haawiia ka mana i ke Kuhina Waiwai e hana a hoopuka aku i papa o na uku no ke anaia ana o ia aila. O na uku a me na lilo a pau i loa ma ke anaia ana o ia aila e ukuia e ka mea nana i hoopae mai, a i ole ia, e ka mea i hooiia mai ai.

PAUKU 6. O ka Aila Mahu a pau i kulike ole me ke ana i hoakakaia ma keia Kanawai e hooili koke ia aku no i kahi e e ka ona, kona agena, a i ole ia, ka mea nana i lawe mai, a ina aole i hanaia pela, a i ole ia, he hakalia kupono ole ma ka hana ana pela e hopu aku no ka Luna Nana i ua aila nei a haawi aku ia mea i ka Luna Dute Nui.

PAUKU 7. O ka Aila Mahu a pau i laweia mai iloko o keia Aupuni e lawe koke ia aku mahope iho o ka hoo-

paeia ana a hoahuia ma ka Hale Papaa Hoahu Aila Mahu o ke Aupuni a mau hale hoahu paha i hookaawaleia no ia hana; eia nae, ua hiki no e laweia kekahi mau aila mai ka uwapo aku kahi i hoopaeia ai, i kekahi moku, kahua kaamahu a wahi e ae i aeia e lawe ia mea ma ka hoike ana ae i ka palapala hoike a ka Luna Nana ua nanaia a me ke ana pono ia ana o ia mea i ke kiai o ka Oihana Dute, a i ole ia, luna e ae e malama ana i ka moku nana i lawe mai. A e hoomaopopo hou ia ua hiki no e laweia na aila i oi ole ae mamua o umi pahu, a i ole ia, hookahi haneri galani mai ia mau hale papaa mai a malama ia i mea hana a kuai paha ma na wahi i loa ka ili i emi ole iho malalo o eha haneri kapuai huinaha, iloko o na paia maopopo, mawaho ae o na paia kaupale a mahele, koe ina he mau kaupale i hanaia ma ke ano pale ahi; a i na manawa i malamaia ai ka aila ma na wahi e pili kokoke mai ana, e hanaia ma ke ano e loa ai he wahi kaawale mawaena o na puu aila elua i emi ole malalo o iwakalua kapuai, eia nae, i na manawa a pau mamuli o ka pili kokoke loa o kekahi mau hale laau a mau hale pau wale i ke ahi e lilo ana ka hoahu ana o umi pahu aila mahu iloko o kela a me keia hale o ia ano i mea e hoopilikiaia ai na wahi e kokoke mai ana ina e a ia e ke ahi ma ka manao o ka Ilamuku o ka Oihana Kiniahi, ua hiki i ka Ilamuku o ka Oihana Kiniahi, me ka apono ana o ke Kuhina Waiwai, e kauoha e hoemiia ka nui o na pahu a loa kekahi huina i emi ole malalo o hookahi pahu ma ka hoolaha ana aku ma ke kakau a olelo waha paha i kekahi mea ma ia wahi, a i ole ia, i kauia ma ia wahi, maloko o kekahi mau palena i hoakakaia ma ia hoolaha, a no keia mau hana e loa i ka Ilamuku o ka Oihana Kiniahi ka mana e komo maloko o na wahi a pau maloko o keia Aupuni.

PAUKU 8. O ka mea i kuai, kauoha e kuaiia, hoao e

kuai, haawi, hoolako, waiho aku a makekahi ano hooliloaku i kekahi Aila Mahu i ana a nana ole ia e ka Luna Nana o ke Aupuni a i hoiikeia e ia he aila o ke ano kupono, a i ole ia, ua uhai a hoao paha e uhai ma kekahi ano i ka Pauku 6 o keia Kanawai a i ole ia, ua hoohemahema a hoole i ka hoolohe i kekahi kauoha a ka Ilamuku o ka Oihana Kinaiahi e like me ia i hoakakaia malaila, a o kela a me keia mea, me ka ike no, i kuai, kauoha e kuaiia, hoao e kuai, haawi, hoolako, waiho aku a malama ma kona malu i kekahi aila i oleloia ma keia Kanawai i emi iho malalo o hookahi haneri me umikumamalima degere Fahrenheit i ka manawa e anaia ai e like me ka hoakakaia ana maloko o keia Kanawai, e pili iaia ka hewa mikamina, a ina e hoahewa ia oia no ia mea, e hoopaiia aole e emi malalo o kanalima dala aole, hoi e oi aku mauma o elima haneri dala, a i ole ia, hoopaaahaoia ma ka hana oolea aole e oi aku mamua o eono malama, a i ole ia, o ia mau hoopai a elua e like me ka manao o ka Aha.

PAUKU 9. O kekahi kue ana i kana hana malalo o keia Kanawai e kekahi Luna Nana, e lilo ia i mikamina e hoopaiia ai e uku aole e emi malalo o hookahi haneri dala, aole hoi e emi malalo o hookahi tausani dala, a i ole ia, hoopaaahaoia ana ma ka hana oolea aole e oi aku mamua o hookahi makahiki, a o ia mau hoopai paha a elua e like me ka manao o ka Aha; a e hoopauia oia mai kona oihana ae.

PAUKU 10. O kekahi aila mahu e waiho ana iloko o keia Aupuni, a i ole ia, aia ke haliia mai nei i keia Aupuni i ka manawa e mana ai keia Kanawai, e hookuuia ae no mai na olelo o keia Kanawai; eia no nae hoi, e pili no ia ano aila i na hoakaka ana o ke Kanawai e mana ana i ka manawa i aponoia ai keia Kanawai.

PAUKU 11. O na wahi a pau o ke Kanawai i aponoia ma ka la umikumamakolu o Mei, M. H. 1868, e hoomaopopo ana "No ka Hoomalu ana i ke Ola a me ka Waiwai mai ka Poino ana i na Mea Ano Pahupahu, koe ka Pau-da," i hoala hou ia oia ka Mokuna LXXXIX. o ke Kanawai Hoopai Karaima, i kukalaia oia ke Kanawai o ka Aina e ka Mokuna I. o na Kanawai o 1870, e like me ia i hoololiia ai e ka Mokuna XXII. o na Kanawai o 1878, a me ka Mokuna XXIV. o na Kanawai o 1880, e kue ana i na olelo o keia Kanawai, ma keia, ke hoopau loa ia nei.

PAUKU 12. E mana keia Kanawai a e lilo i kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXIX.

HE KANAWAI

E PAPA AI I KA OKIOKIIA O KE DALA A ME KA HAAWI AKU A LAWE
MAI PAHA IA MAU MEA MA KE ANO DALA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii:*

PAUKU 1. E ku no i ke kue kanawai ke oki a mahele i kekahi o na dala ku i ke kanawai o ke Aupuni iloko o elua a oi aku paha apana me ka manao o ia mau apana mahele e hoohanaia ma ke ano he dala. O ka mea e ku ka hewa no ka okioki i na dala i ku i ke Kanawai o ke

Aupuni ke hoahewaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, e hoopaiia ma ka uku hoopai he umi dala, a i ole, ma ka hoopaa hao ma ka hana oolea no iwa-kalua la.

PAUKU 2. E ku no i ke kue kanawai ke haawi a hoopuka paha i kekahi apana mahele a mau apana mahele o ke dala ma ke ano he dala ia, a i ole, ma ke ano kumuwaiwai like me ke dala. O ka mea e ku ka hewa no ka haawi a hoopuka ana paha i na ano apana mahele dala o ia ano e like me ka mea i oleloia mamua ae nei, ke ku ka hoahewaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, e hoopaiia ma ka uku hoopai he elima dala, a i ole, ma ka hoopaa hao ma ka hana oolea no umi la.

PAUKU 3. E ku no i ke kue kanawai ka lawe mai i kekahi apana mahele a mau apana mahele paha o ke dala i okiokiia ma ke ano he dala ia, a i ole, ma kona ano waiwai like. O ka mea e ku ka hewa no ka lawe ana mai ia mau apana mahele e like me ia i olelo mua ia, ke hoahewaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, e hoopaiia ma ka uku hoopai he elua dala, a i ole, ma ka hoopaa hao ma ka hana oolea no elima la.

PAUKU 4. Aole no e manaoia kekahi mea maloko o keia Kanawai ua papa i ke kuai ana mai i na dala i okiokiia ma ke ano he mau pauku dala buliona.

PAUKU 5. E mana keia Kanawai he kanakolu la ma hope iho o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXX.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KA MANA I KE AUPUNI HAWAII E HANA AELIKE AKU
NO KA HANA ANA A MALAMA ANA I NA UWEA TELEGARAPA MOANA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii :*

PAUKU 1. Ma keia ke haawiia nei ka mana i ke Kuhina Waiwai me ka ae pu ana o ka Aha Kuhina e hana i aelike me kekahi mea a hui paha no ka hana ana, hoo-moe a malama ana i uwea telegarapa moana uwila mai a mawaena o kekahi wahi maloko o na palena o Amerika Huipuia a wahi e ae paha a me kekahi wahi ma kekahi a oi ae paha o na Mokupuni o keia Aupuni, ma ke ano e like me ka mea i hoakakaia mahope iho nei.

PAUKU 2. Ua hiki no ma ia aelike ma kona hoakaka e hoomaopopo no ka haawi, hoolilo a hoopaa ana aku o ke Aupuni Hawaii i kekahi mea a hui paha (i kapaia maloko nei ma keia hope aku, a i oleloia, o ka mea hana aelike) i ka mana a me ka pono kaokoa e hana a hoopae mai i kekahi uwea telegalapa moana uwila a mau uwea paha mai kekahi wahi ma na kapakai o kekahi Mokupuni o ko Hawaii Paeaina a hiki i kekahi wahi maloko o na palena o Amerika Huipuia a wahi e ae paha iloko a no ka manawa aole e oi aku mamua o umikumamalima makahiki mai ka la mua o Ianuari, 1891, iloko o ka manao ana o ke Kuhina Waiwai. Eia no nae hoi, ua hiki no i ke Kuhina Waiwai i kekahi manawa mahope o ka la mua o Ianuari, 1892, e koi aku e hoopaa mai ka poe hana aelike e hanaia ana a paa ua uwea nei mai kekahi wahi ma

ka aina puni ole o Amerika Akau a wahi e ae paha a hiki i kekahi Mokupuni o ko Hawaii Paeaina iloko o ka manawa aole e hala mahope o ka la mua o Ianuari, 1894; a ina ma ia noi ana aku, ua haawi ole mai ka mea hana aelike i na hoopaa ana i kupo no i ka manao o ke Aupuni Hawaii, alaila, o ka mana a pono kaoko a i aeia mamua aenei e haawiia, ua hiki no ina e manao ka Aha Kuhina pela e hoolilo koke a ma kekahi manawa e ae paha i mea ole ma ka hoolaha ana aku pela i ua mea hana aelike nei.

Eia hou no hoi, aole e manaoia ma ia haawi a hoolilo ana i aeia mamua ae nei, ua hiki ole a ua papaia ke Aupuni Hawaii ke manaoia he pono mai ka ae ana aku e hoomoe a hoopae ana ma kona mau kai a maluna o kekahi o kona mau kapakai i kekahi uwea telegalapa moana, a i ole ia, uwea uwila a mau uwea paha, iloko o na makahiki he umikumamalima i olelo mua ia ae nei i hanaia a i hoomoeia paha, a i ole ia, i makemakeia e hana a hoomoe a hoopaeia paha ma na kapakai o Hawaii e kekahi, a mamuli paha o kekahi Aupuni e.

PAUKU 3. Ua hiki no e hoakaka hou ia ma ua aelike nei no ka uku ana o ke Aupuni Hawaii i ua poe hana aelike nei i kokua makahiki i oi ole mamua o iwakalua-kumamalima tausani dala, ma ke dala ku i ke Kanawai o ke Aupuni Hawaii, no kekahi manawa aole i oi aku mamua o umikumamalima makahiki mai ka manawa o ka hoomaka ana o ka holo ana o na olelo maluna o ua uwea telegalapa nei mawaena o ke kulanakauhale o Honolulu, a me kekahi wahi ma ka aina puni ole o Amerika Akau a wahi e ae paha. Ke hanaia nae ia holopono ana o na olelo maluna o ua uwea telegalapa nei mamua ae o ka la mua o Ianuari, 1894.

PAUKU 4. O ka haawi ana i na pono a me na pomai-

kai, a me ka hookaa ana i kekahi haawina kokua i ae ia mamua ae nei, aia no ia mamuli o ka ae a hoopaa ana o ua poe hana aelike nei i hooakakaia maloko o ka aelike, oia hoi keia:

1.—Iloko o ka manawa e ukuia ai ka haawina kokua e ke Kuhina Waiwai, e like me ka mea i hoakakaia mamua ae nei e laweia a hooholoia aku na olelo o ke Aupuni Hawaii a pela pu no hoi me na olelo i hoounaia mai no ke Aupuni Hawaii me ka uku ole maluna o ua uwea telegalapa nei. Eia no nae, ina e oi aku ka nui o na lilo o ia mau olelo mamua o ka hapalua o na uku mau no na olelo mau o na nupepa ma ka hooalikelike ana maluna o ua uwea telegalapa nei i ka haawina kokua i ukuia a i aelikeia aku paha e ukuia e like me ka mea i aeia mamua ae nei no kekahi makahiki, alaila, o ka mea i oi ae ka mea e ukuia e ke Kuhina Waiwai i oleloia i na poe hana aelike i oleloia.

2.—Aole na mea hana aelike i oleloia e hana a ae e hanaia kekahi ae a hoohui ana paha a aelike e ae paha me kekahi mea, hui, a hui i hoohuiia a hui o kekahi ano e ae paha na lakou i keia wa a ma keia hope aku paha e hoo-hana i kekahi uwea a mau uwea telegalapa paha i mea a i kumu paha e hoopii a hoomahuahua ae i ka uku no ka hooholo ana i na olelo ma ke telegalapa mai ko Hawaii Paeaina, a me na olelo i hoounaia mai i ko Hawaii Paeaina maluna o kekahi uwea telegalapa e hoomoeia ana a i hanaia a hiki i ko Hawaii Paeaina, a i ole ia, mai ko Hawaii Paeaina aku paha e ua poe hana aelike nei i oleloia.

3.—O na uku no ka hooholo ana i na olelo i ko Hawaii Paeaina a mai ko Hawaii Paeaina aku ma kekahi uwea telegalapa i hoomoeia a i hanaia paha e ua poe hana aelike

nei i oleloia, aole no e oi ae mamua o na mea i hoakakaia mahope iho nei, oia hoi keia:

4.—No na olelo a pau mawaho ae o na olelo o ke Apuni Hawaii a me na olelo o ka nupepa mai kekahi aoao a i kekahi aoao mawaena o kahi i hoohuiia ai ia uwea me ka oihana telegalapa o Amerika a me Honolulu, aole e oi aku mamua o kanaha pa-keneta o na uku e auhauia no na olelo ano like maluna o ua uwea telegalapa nei mai kekahi aoao a i kekahi aoao mawaena o ia wahi hoohui ma Amerika, a me kekahi wahi ma Nu Kilani, a i ole ia, ma Auseteralia paha, ina e hoomoeia aku ia uwea telegalapa i Nu Kilani a me Auseteralia a ma ia ano hookaulike no ina paha e hoomoeia aku ana ka uwea telegalapa i oleloia i kahi mau wahi e aku.

5.—No na olelo ano like mai kekahi aoao a i kekahi aoao mai Honolulu a me kahi hoohui, a mau wahi hoohui paha o ia uwea telegalapa me ka oihana telegalapa o Nu Kilani, a i ole ia, me ko Auseteralia, aole e oi aku ka uku e auhauia mamua o kanaono pa-keneta o na uku e auhauia no na olelo ano like mai kekahi aoao a i kekahi aoao mawaena o ia wahi hoohui ma Nu Kilani, a i ole ia, o Auseteralia a me kahi hoohui ma Amerika ina e hoomoeia ia aku ua uwea telegalapa nei i Nu Kilani a me Auseteralia a ma ia ano hookaulike no ina paha e hoomoeia aku ana ka uwea telegalapa i oleloia i kahi mau wahi e aku.

6.—Ina e hanaia ua uwea telegalapa nei mawaena o ko Hawaii Paeaina a me ka aina puni ole o Amerika wale no, e hoakakaia ma ka aelike kekahi uku i hiki ole ke hoomahuahua hou ole ia ae.

7.—No na uku no na olelo o ke ano mau a mau mea hou i hoounaia mai i kekahi nupepa a keena hoolaha mea hou o ke Apuni Hawaii (i kapa mau ia he olelo mau no na

nupepa) aole no e oi aku mamua o ka hapalua o ka uku e auhauia no na olelo e ae, koe na olelo i hoounaia mai i ke Aupuni Hawaii, a mai ke Aupuni aku paha, a i kekahi Luna o ia Aupuni ma ke ano o kana oihana.

8.—E hooholoia no na olelo e ae a pau māwaho ae o na olelo o ke Aupuni Hawaii a me na olelo mau a na nupepa no ka uku like ma ke ano hookahi; eia nae, ua hiki no i na mea hana aelike e hooholo i na olelo no na aupuni e ae no na uku i hoemiia.

9.—Aole e auhauia kekahi olelo i hooholoia maluna o ia uwea telegalapa mai kekahi aoao a i kekahi aoao ma-waena o ko Hawaii Paeaina a me kekahi awa a wahi ma na aina e i kekahi uku i oi ae mamua o ka mea e auhauia no kekahi olelo ano like i hoounaia mai kekahi wahi i like a oi paha ka mamao mai Honolulu aku.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX,

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 1 A ME 2 A E HOOPAU AI I KA PAUKU 3 O KA MOKUNA VII. O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA, E PILI ANA I KE KARAIMA PEPEHIKANAKA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia ka Pauku 1 o ka Mokuna VII. o ke Kanawai Hoopai Karaima

ma ka pakui ana aku i ua Pauku la i na huaolelo mahope iho nei : “a he elua nae mau degere, akahi a me elua, e hooholoia hoi e ke kiure,” i hiki ai i ka Pauku i oleloia ke heluheluia e like me ia i hoololiia peneia iho :

“Pauku 1. O ka pepehikanaka, o ka lawe ana no ia i ko ke kanaka ola me ka manaoino e mamua e make ke kanaka, ma ke ano kue i ke kanawai a me ka pono, aole hoi mea e emi ai ka hewa ma ke kanawai, a he elua nae mau degere, akahi a me alua, e hooholoia hoi e ke kiure.”

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ua hoololiia ka Pauku 2 o ka Mokuna VII. i oleloia o ke Kanawai Hoopai Karaima ma ka pakui ana aku i eha mau pauku hou e hoomaopopo pakahi ia hoi o ka Pauku 2 *a*, Pauku 2 *b*, Pauku 2 *c*, a me ka Pauku 2 *d*, a peneia iho ua Pauku 2 la i oleloia e heluheluia ai :

Pauku 2. Aia a maopopo ua pepehiia kekahi kanaka, e manaolia no ua pepehiia oia me ka manaoino mamua e make oia, a na ka mea nana e pepehi e hoomaopopo i kona manaoino ole mamua e make ai ua kanaka la, a i ole ia, e hoomaopopo no i ka mea e emi ai kona hala.

“Pauku 2 *a*. O ka pepehikanaka i hanaia me ka manaoino e no mamua i noonoo pono ia mamua ae, a i ole ia, ma ka hana ana a hoao ana paha e hana i kekahi karaima i ku i ka hoopaiia me ka make, a i ole ia, ua hanaia me ka mainoino nui loa a manaonao paha, he pepehikanaka ia ma ke degere akahi.

“Pauku 2 *b*. O ka pepehikanaka e akaka ole ana aia ma ka degere akahi he pepehikanaka ia ma ka degere alua.

“Pauku 2 *c*. E kauia ka hoopai ana o ka make ma,

na o ka mea i hewa no ka pepehikanaka ma ka dēgere akahi.

“Pauku 2 *d.* E hoopaiia ka mea i hewa no ka pepehikanaka ma ka dekere alua ma ka hoopaa hao ana ma ka hana oolea no ka pau o ke ola, a i ole ia, no kekahi mau makahiki i emi ole malalo o ka iwakalua, aia nae i ka manao ana o ka Aha.”

PAUKU 3. Ma keia ua hoopaiia ka Pauku 3 o ka Mokuna VII. i oleloia o ke Kanawai Hoopai Karaima.

PAUKU 4. E mana aku keia Kanawai mai a mahope o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 2 A ME 5 O KA MOKUNA XVI. O NA KANAWAI O KE KAU O 1886, I KAPAIA “HE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KE KUKULU ANA I NA HALE MALOKO O KE KULANAKAUHALE O HONOLULU A ME NA WAHI E AE MALOKO O KEIA AUPUNI.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 2 o ka Mokuna XVI. o na Kanawai o ke Kau o 1886, a penei e heluhelua ai :

“Pauku 2. Na ke Kuhina Kalaiaina, mahope iho o

ka aponoia ana e ka Luna Nui o na Hana Hou e like me ia i hoakakaia maloko o keia Kanawai, a i ole ia, kekahi luna makaukau kupono e ae i hookohuia e ke Kuhina Kalaiaina no ia hana, e haawi aku i ka ae e kukulu, waiho a hoonee paha i kekahi hale maloko o ke Kulanakauhale o Honolulu ma ke noi ana o kekahi mea, hui a hui i hoo-huiia, a mamuli hoi o ka hooko ana i keia mau kumu alakai:

"1. Ma ka waiho ana aku ia noi, e waiho pu aku ka mea noi i ka hoolala ana a me na kii o ka hale e like me ka mea i manaoia i ka manawa e paa ai, waihoia a hooneeia paha.

"2. I ka loa ana o ia mau hoolala ana me na kii, na ka luna i waihoia aku ai e haawi koke ae i ka Iiamuku Kiniahi, a e hele oia e nana i ua wahi la ma na mea e pili ana i ke ano o ka hana ia ana a me kahi i ku ai me ke ano paa a me ke ano malu mai ka poino ae i ke ahi, a i ole ia, i ka pau a poho paha mamuli o ke ahi, a i ole ia, ka poino a pilikia paha o ke ola, a ua kulike paha me na kanawai o keia Aupuni e pili ana i ke kukulu ana o na hale a me na kanawai ahi, a me kahi no hoi i ku ai o ia hale, a ina ua apono oia e haawi i palapala hoike no ia mea; aka, ina ua hoapono ole oia, e kakau oia i palapala hoike me na kumu o ka hoapono ole ana, a ma kela a me keia hana e hoihoi aku i na hoolala ana me na kii me kona palapala hoike i ka Luna Nui o na Hana Hou a luna e ae i kohoia no ia hana a na ia luna mahope iho o ka nana ana e like me ia i hoakakaia maloko o ka Pauku mahope iho nei e kakau iho i kona apono ana, a i ole ia, kona hoapono ole ana me na kumu a waiho aku i ke Kuhina Kalaiaina.

"3. A ina ma ka nanaia ana o ia hoolala a me na kii hoakaka ua ikeia ua ku i ka aponoia e ka Luna Nui o na

Hana Hou a o kekahi mea kapili hale a kanaka e ae paha i kohoia e ke Kuhina Kalaiaina no ka nana ana i ua mea la, he kupono na lako e hanaia ai ua hale la e kukuluia aku ana, a i ole ia, i ka wa e paa ae ai hoi he mau mea paa lawa pono ia, a pela hoi me ka nui, a ua hoonohonohoia hoi a ua hanaia a paa pono i mea e paa ai a e palekana ka hale no na mea a hana paha i makemakeia ai ua hale-la, e hoapono no hoi oia i ua hoolala ana la me na kii hoakaka.

"4. A no ka nana ana o ka Ilamuku Oihana Kinaiahi e uku ka mea noi i elima dala no ka palapala hoike, e hoihoia iloko o ka Waihona ma o ke Keena Kalaiaina la ma ke ano he loa Aupuni."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 5 o ka Mokuna XVI. o na Kanawai o ke Kau o 1886, a penei e heluhelua ai:

"Pauku 5. Aole e pili na olelo o keia Kanawai i kekahi hale i emi iho na lilo malalo o hookahi tausani dala e kukuluia ana, hooneeia a waihoia paha ma ke Kulanakauhale o Honolulu mawaho aku o keia palena mawaho aku o na wahi a pau loa maloko o kekahi poai nona ke kikowaena i keia wa o ka Hale Bele o ka Oihana Kinaiahi o Honolulu, a nona ke anawaena he hookahi mile."

PAUKU 3. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai:

Aponoia i keia la 14 o Noveaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 22 O KA MOKUNA LV. O NA KANAWAI O 1876, E PILI ANA I KA AUHAU HOAILONA PAI, E LIKE ME IA I HOOLOLIIA AI E KA MOKUNA XX. O NA KANAWAI O 1888.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. E hoololi hou ia a ma keia ke hoololi hou ia nei ka Pauku 22 o ka Mokuna LV. o na Kanawai o 1876, e pili ana i na Auhau Hoailona Pai, e like me ia i hoololiiia ai e ka Pauku 1 o ka Mokuna XX. o na Kanawai o 1888, a penei e heluheluaia ai :

“Pauku 22. Ua hiki no i ka Luna Buke Helu o ke Aupuni ke kuni i na palapala paihakahaka a hoolako aku i ka Luna Dute Nui, a ua hiki iaia e lawe i ua mea la me ka uku ole, aka, e haawi i na palapala e hoakaka ana ua loa aku iaia, a e hoike aku no oia no ka hoohanaia ana a me na loa mai ia mau mea mai i ke Keena Waiwai ma kona hoike i kauohaia ma ke kanawai. No ka pono o na Apana mawaho aku o Honolulu na ka Luna Buke Helu e hoolako aku i na hoailona pai kapili i ka Luna Leta Nui o Honolulu i mea hoolako aku i na Hale Leta Kikoo Dala a pau ma na wahi a puni ke Aupuni, a nana no e haawi i mau palapala e hoike ana ua loa iaia ia mau hoailona pai, a nana no e hoike aku ma ka la mua o kela a me keia hapaha i ka Luna Buke Helu no na hoailona pai a pau i loa iaia, ka nui i kuaiia a me ka nui i kuai ole ia a me na dala o ia mau kuai ana.”

PAUKU 2. E mana aku keia Kanawai a e lilo hoi i kanawai mai a mahope o ka la o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXIV.

HE KANAWAI

E AE AI I KA HUI KAA ALAHAO HAWAII, KAUPALENAIA E HOOHANA AI A E MALAMA AI I MEA HUKI MA O KA UWILA.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii.*

PAUKU 1. Ma keia ke haawiia nei ka ae ana i ka Hui Kaa Alahao Hawaii, Kaupalenaia; e hoohana a e malama i ikaika uwila no ka hoonee ana a hooholo ana i ko lakou mau kaa a e lawe ai i na uwea e kupono ana no ia mau mea maluna aku a e kamoe ana, a i ole, malalo paha o na alaloo a me na alahela o ka lehulehu a e a'e ana i na aina a me na wai.

PAUKU 2. Ua haawiia ka ae ana i oleloia malalo o na kumu mahope iho nei :

1.—Aole e akeakea aku a e hoopilikia paha ka Hui-i oleloia i ka oihana telephone;

2.—E kukulu a e malamaia i kona mau pou a me na laina i hiki ole ai ke akeakea me ko ka lehulehu hoohana ana i na alanui, na alaloo a me na alahela o ka lehulehu;

3.—Ma na wahi e hoomoeia ana kona mau laina malalo

o ka honua e hoopihaiia me ka hakalia ole na elieli kupono ana a e hoihoi hou ia ae na alanui, na alaloo a me na alahahele o ka lehulehu i ke kulana mua o lakou mamua o ka hanaia ana o ua mau elieli ana la.

PAUKU 3. E mana aku no keia Kanawai mai ka la aku o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXV.

HE KANAWAI

E KUKALA AI I KEKAHI MAU AINA HE MAHELE IA O NA AINA LEI
ALI I A ME NA AINA MOI.

No ka mea, o kekahi mau aina i hoolilo ole ia ua paa ia mamua aku nei a i ka manawa no a pau mai mua loa mai he mahele ia no na Aina Lei Alii a me na Aina Moi, a mamuli o ia ano ua paa ia a eia no hoi i keia wa malalo o ka malu o na Komisina o na Aina Lei Alii, nolaila,

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
Hawaii :*

PAUKU 1. O na Ahupuaa i kapaia ma o na inoa malalo iho, a e waiho la hoi ma na wahi i hoakakaia mahope ae nei, oia hoi :

1.—Kuliouou, iloko o ka Apana o Kona, Mokupuni o Oahu.

2.—Keaau, iloko o ka Apana o Waianae, Mokupuni o Oahu.

3.—Hakalauiki, iloko o ka Apana o Hilo, Mokupuni o Hawaii.

4.—Manowaiopae, iloko o ka Apana o Hilo, Mokupuni o Hawaii,

5.—Kamoku, iloko o ka Mokupuni o Lanai,

6.—Paoma-i, iloko o ka Mokupuni o Lanai,

7.—Waiaha 2, iloko o ka Mokupuni o Hawaii,

8.—Kapaakea, iloko o ka Mokupuni o Molokai,

9.—Waiohuli, iloko o ka Mokupuni o Maui,

ke kukalaia nei he mahele ia o na Aina Lei Alii a me na Aina Moi o ke Aupuni Hawaii, a mamuli o ia ano ua kaa malalo o na hoakaka ana a ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoopau ai i na Moraki o na Aina Moi, a e papa ana a mau loa aku i ka hoolilo ana o ua mau aina la," i aponoia ma ka la 3 o Ianuari, M. H. 1865; a o ka noho ona ana i ua mau aina la i oleloia ke hoopaaia nei ma keia i kulike ai me na hoakaka ana o na Pauku 3, 4 a me 6 o ua Kanawai la i oleloia i na Komisina o na Aina Lei Alii a i ko lakou mau hope ma ka Oihana.

PAUKU 2. E mana keia Kanawai māi a mahope aku o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXVI.

HE KANAWAI

E HOONOHO AI I KIAAINA NO KELA A ME KEIA O NA MOKUPUNI O OAHU, MAUI, HAWAII A ME KAUAL.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Na ka Moi, e hookohu aku mamuli o ke a'o ana a ka Aha Kuhina i eha mau Kiaaina no na Mokupuni lehulehu, oia hoi: hookahi no ka Mokupuni o Hawaii, hookahi no na Mokupuni o Maui, Molokai, Lanai a me Kahoolawe, hookahi no ka Mokupuni o Oahu, a hookahi no na Mokupuni o Kauai a me Niihau.

PAUKU 2. O kela a me keia Kiaaina mamua ae o ka lawelawe ana i na hana o kana oihana, e hoohiki oia a e kakauinoa i keia olelo hoohiki malalo iho :

Ke hoohiki nei au imua o ke Akua Manā Loa e hooko au i ka malama ana i ke Kumukanawai a me na Kanawai o keia Paeaina, a e lawelawe hoi me ka ewaewa ole i na hana a pau i hoakakaia ma ke Kumukanawai a me na Kanawai o ko Hawaii Paeaina e pili ana i ka Oihana Kiaaina.

PAUKU 3. O kela a me keia Kiaaina, i ka wa ma'i, a e hele ana ma kahi e i hiki ole ke paleia ae, ua loa no ka mana mamuli o ka ae ana o ka Aha Kuhina e koho i pani, a maluna ona ke koikoi o kana mau hana a pau iloko o ka oihana.

PAUKU 4. E noho kela a me keia Kiaaina ma ka oihana no ka manawa o eha makahiki, a e hiki no nae ke hoopii lunanui ia.

PAUKU 5. Aole e kupo no i kekahi wahine ke noho ma ka Oihana Kiaaaina.

PAUKU 6. O na Kiaaaina, no lakou ka mana malalo o ke Alii maluna o na koa ma ko lakou mau Mokupuni iho. Ua loa ia lakou ka mana e waiho aku imua o ka Moi ma o ke Kuhina Kalaiaina la i na poe a lakou i makemake ai e noho i mau Alii Ukali Koa no lakou. He mana ko lakou e kukala ai i na kanawai koa ma ko lakou mau Mokupuni iho, a e hana i na hana e kinaiia ai ka hoeeu a hoohaunaele kuloko, a ua loa no hoi ka mana ia lakou e hooponopono a e hoomalu i kela a me keia pualikoa i kukulu pono ia malalo o ke Kanawai.

PAUKU 7. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o ka la ekahi o Ianuari, 1891.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXVII.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I PONO I KA HUI WAI O HAMAKUA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E haawiia a ma keia ke haawiia nei ka pono ia F. A. Schaefer me S. Parker, ko laua mau hope a waihona, malalo o ka inoa o ka Hamakua Water Company, iloko a no ka manawa i haia mahope iho nei.

PAUKU 2. He mana ko laua a o lakou paha e lawe, hoohana, lawe aku a hookahe aku ma kahi e no ka lakou mau hana mai na kahawai mau ae i ka wai a pau o ke Aupuni, o na Aina Aupuni a pau e waiho ana ma ke kua-hiwi mawaena o Waimca a me Kohala ma ka Mokupuni o Hawaii.

PAUKU 3. E loaa ia laua a ia lakou paha ka mana e hana i na luawai hookio wai a e hana a hoomoe i na mea lawe wai, paipu, na mea lawe wai, auwai, auwai papa a mea e ae e laweia ai ka wai i oleloia a lakou i manao ai he kupono maluna ae a maluna paha o na aina a pau o ke Aupuni, a me na alanui a pau o ka lehulehu ma ka Apana o Hamakua, Mokupuni o Hawaii, no ka hoahu kupono ana, lawe ana a halihali ana i ka wai i oleloia a hiki i kahi a i na wahi paha ma ka apana i oleloia, e like me ia e makemakeia ana.

PAUKU 4. E loaa ia laua a ia lakou paha ka mana e komo, puka iwaho, a komo hou iloko, maluna iho a maloko o ia mau aina Aupuni a pau iloko o ka manawa e paa ana keia pono, no ka hana hou ana hoomoe hou ana a hoololi ana paha i ua mau alawai, paipu, mea lawe wai, auwai, auwai papa a mea e ae e laweia ai ka wai.

PAUKU 5. Na laua, a i ole ia, na lakou e hana a hoi-hoi hou i na Aina Aupuni i oleloia a me na alanui o ka lehulehu a maikai ma ke ano like me ko lakou ano mamua, a i ole ia, i hiki e hana kupono ia mahope o ka hana ia ana o ia luawai a mau luawai paha, alawai, paipu, mea lawe wai, auwai a auwai papa malalo o ko laua mau lilo pono, a na laua no hoi e hana i na alahaka maluna o na auwai e oki ana i na alanui a pau.

PAUKU 6. Ua hiki no ia F. A. Schaefer me S. Parker i oleloia e lawe i keia pono a kukulu a malama i na hana a

pau i kupono no ka hana ana i ua hana nei ma o laua pono iho, a i ole ia, ma ke ano he hui me ka mana e lawe mai iloko o ia hana i ka mea a mau mea a laua i make-make ai, a i ole ia, e like me ko laua mana he pono e hoohui i hui i hoohuiia malalo o na kanawai o keia Aupuni, a ua hiki ia laua e hoolilo aku i ka pono i haawii ma keia Kanawai i ua hui hoohui la.

PAUKU 7. O na huina dala a pau i hooliloia a i ukuia aku e ke Aupuni Hawaii, e pili ana a no ke ana ana i ka wai o na kuahiwi o Waimea a me Kohala iloko o na makahiki elua i hala, e hoihoi hou ia no i ke Aupuni Hawaii e F. A. Schaefer me S. Parker i oleloia, a i ole ia, e ko laua mau hope a waihona iloko o elua makahiki mahope iho o ka hooholoia ana o keia Kanawai.

PAUKU 8. Ma keia pono ua haawii ka mana ia F. A. Schaefer me S. Parker i oleloia, ko laua mau hope a hoahui a waihona paha e lawe, hoohana, lawe aku a hookahe ma kahi e no ka lakou mau hana pono i ka wai a pau loa e hoomaka ana ke kahe ana, a i ole ia, e kahe ana maluna a maloko o kekahi a me na aina Aupuni a pau e waihoana maluna a ma na kuahiwi e waiho ana mawaena o Waimea a me Kohala, ma ka Mokupuni o Hawaii, no ka manawa he kanalima makahiki mai ka la e aponoia ai keia Kanawai, eia nae, e hoomaka laua, a i ole ia, ko laua mau hoahui, mau hope a waihona paha iloko o elua makahiki mai ka aponoia ana o keia Kanawai e hana no ka lawe ana i ka wai i oleloia, a e hoopau a hoopaa i ua hana la iloko o elima makahiki mai ia hoomaka ana e hana; a ina e hooko ole ia na mea i hoakakaia ma keia Pauku, e lilo ia i mea e lilo a mana e pau wale ai keia pono.

PAUKU 9. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAU REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXVIII.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KE KULEANA I KEKAHI MAU AINA I HOOPUKA
OLE IA NA PALAPALA KULEANA, A E HOOMANA AI I KEKAHI
OLELO AELIKE ME NA KAHU WAIWAI MALALO O KA PALAPALA
KAUOHA O BERNICE PAUHI BIHOPA, I MAKE.

Oia'i, ua lilo ke Aliiwahine i make, ka Mea Hanohano
Bernice Pauahi Bihopa, i hooilina no ka waiwai o
kona hoahanau i make ka Mea Kiekie Luka Keeliko-
kolani, ka mea i lilo i hooilina no ka waiwai o kona
kaikunane ke Alii ka Moi Kamehameha V. a mamuli
o ua hooilina la i oleloia, ua komo ma ka Malu o
Bernice Pauahi Bihopa i oleloia kekahi mau aina i
koi a i paa mau ia e kona mau kupuna, i kapaia i
keia manawa he mau aina i hoopuka ole ia na pala-
pala kuleana, a eia malalo iho nei ua mau aina la e
paaia nei i neia wa ma ka malu o na Kahu Waiwai o
kona waiwai, penei :

Ke Ahupuaa o Kaunakakai, Molokai,
Ke Ahupuaa o Paauau, Kau Hawaii,
Ka mahele mauka o ka ili o Kaakaukui, Oahu,
Haiku 1 a me 2, Hilo, Hawaii,
Kaiaakea, " "

Kaluakailio,	Hilo, Hawaii,
Kaumana,	“ “
Kauuiho 1 a me 2,	“ “
Lepoloa,	“ “
Maulua-iki,	“ “
Piha 1 a me 2,	“ “
Waikaumalo,	“ “
Kaapoko,	“ “
Kaieie,	“ “
Mohakea, 1 a me 2, Kau,	“

A oiai, ua hooili aku ke Aliiwahine i oleloia i kona waiwai holookoa i na Kahu Waiwai no ka hookumu a me ka malama ana i na kula no na keikikane a me na kaikamahine he hana e hoolilo ana i makana manawalea a waiwai nui e mau aku ai i ka lehulehu no ka hoolooloomua ana i ka oihana hoonauao o na opio o keia Aupuni, a he mea pono no hoi no ka pomai-kai o na mea a pau e hooponoponoia na ninau a pau no ke kuleana o ua mau waiwai la i oleloia ;

A oiai, ua haawi aku ua mau Kahu Waiwai la i oleloia i ke Kuhina Kalaiaina mamuli o ka hooia ia ana aku ia lakou no ke kuleana noho Kahu i oleloia o na aina malalo iho nei, penei : Ke Ahupuaa o Kaunakakai ma Molokai, kahi a Kamehameha V a me kona mau hope i noho hoomalu ai i hoolilo ai he mau huina dala nui no na hana hou, ke Ahupuaa o Paauau ma Kau, Hawaii, a me ka mahele mauka i hoopuka ole ia ka palapala kuleana o ka Ili o Kaakaukukui ma Kona, Oahu, e haawi lilo a e haalele aku no ke Aupuni Hawaii ke koena a pau o na aina i hoikeia maluna, aka, o na hoolimalima hoi e mau nei e hooia

ia mai no ia e ke Aupuni a aole hoi he koi ana e hanaia mai no na loa; nolaila,

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Mamuli o ka haawi ana aku i ke Kuhina Kalaiaina i kekahi Palapala Hoolilo hookuu kuleana mai na Kahu Waiwai aku malalo o ka Palapala Kauoha a Bernice Pauahi Bihopa, i make, no ko lakou mau kuleana a pau iloko a i na apana aina malalo nei, penei :

Haiku 1 a me 2,	Hilo	Hawaii,
Kaiaakea,	“	“
Kaluakailio,	“	“
Kaumana,	“	“
Kauuiho 1 a me 2	“	“
Lepoloa,	“	“
Maulua-iki,	“	“
Piha 1 a me 2,	“	“
Waikaumalo,	“	“
Kaapoko,	“	“
Kaieie,	“	“
Mohakea, 1 a me 2,	Kau-	“

E hoopuka aku i Palapala Sila i na Kahu Waiwai i oleloia no na aina malalo nei, penei :

Ke Ahupuaa o Kaunakakai, Molokai,

Ke Ahupuaa o Paauau, Kau, Hawaii,

Ka mahele i hoopuka ole ia ka palapala kuleana o ka Ili o Kaakaukukui, Oahu.

PAUKU 2. E lilo ia mau hoolilo ana i hooponopono paa a hope loa no na kuleana a me na ninau a pau e hoopapaia nei a e hoopapaia ia aku ana paha mawaena o ke Aupuni Hawaii a me na Kahu Waiwai i oleloia e pili

ana i ua mau aina la i oleloia e laweia no ua mau aina la i haawi lilo ia aku i ke Aupuni Hawaii me ka paa no nae malalo o na hoolimalima e mau nei a e hooia ia nei hoi ma keia no ke koena aku i koe o na manawa lehulehu o kela a me keia.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXIX.

HE KANAWAI

E HOAKAKA ANA I KE ANO O NA HANA KOKUA A KA POE I LILO I KOKUA NO NA MA'I LEPERA E HANA AI.

No ka mea, ua ulu mai na kuhihewa a me na hoopaapaa ana no na hana kokua a ka poe i lilo i Kokua Ma'i Lepera e hana ai.

A no ka mea i mea e pau ai o ia pilikia, he mea pono e hoakakaia ma ke kanawai ke ano maoli o na hana kokua a ua Poe Kokua Ma'i Lepera la e hana ai, nolaila,

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. O kela a me keia Kokua Ma'i Lepera i ae ia mamua aku nei, a e ae ia aku ana paha ma keia hope aku e like me ke kanawai, e hana no lakou i ka hana kokua i ka lakou mau Ma'i Lepera e like me ka mea i hoi-

keia ma ka Pauku 2 o keia Kanawai, aole ma kekahi ano e ae.

PAUKU 2. O ka hana kokua a ka poe i lilo i Kokua Ma'i Lepera e hana ai, oia no ka malama o ke Kokua i kana ma'i a mau ma'i lepera paha, a me ke kii ana aku a lawe mai, a hana hoi i na mea ai a pau e like me ka mea kupono a ke Aupuni e hoolako mai ai i na ma'i, a me ka hana ana i na mea e pili ana i na pono aahu, a me na mea e ae i kupono i ka noho oluolu ana o ka mea mai lepera. A o na hana e ae a ka Papa Ola, a o na Luna pahia o ka Papa Ola e hoohana ai i na poe Kokua Ma'i Lepera, e ukuia no e ka Papa Ola e like me ka mea kupono e hoo-holoia e ka Papa Ola, aole nae e emi iho ua uku la malalo o ka hapalua dala no ka la hookahi. A ina hoole kekahi Kokua Ma'i Lepera i ka hana ana i ua hana la, oiai he haña ia e ukuia mai e ka Papa Ola, a i ole ia, ua kue paha i na Rula o ka Papa Ola e like me ke Kanawai, e hoopai ia no oia i kekahi uku hoopai ke ku ka hewa imua o kekahi Lunakanawai Apana a Hoomalu paha. Eia nae, aole e oi aku ia hoopai i kona kipakuia mai kahi aku o ka Papa Ola.

PAUKU 3. E mana keia Kanawai a e lilo hoi i kanawai mai a mahope aku o ka la e aponoia ai, a o na kanawai a pau e kue ana me na olelo o keia Kanawai, ma keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXX.

HE KANAWAI

E HOIHOI AE AI I KA HALE LETA MAI KA OIHANA KALAIAINA A I KA OIHANA WAIWAI.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia ua hoihoiia ka malama ana, ka hoomalu ana a me ka hooonopono ana o na Hale Leta o ke Aupuni mai ka Oihana Kalaiaina a i ka Oihana Waiwai, a o na hana a me na mea a pau i kauia mamua aku nei a e hanaia e ke Kuhina Kalaiaina e pili ana i ka Hale Leta, na hana pili i na leta, Baneko Hoahu Hale Leta a me ka Oihana Kikoo Dala Hale Leta, ma keia ke kauia nei a ke kauohaia nei e hanaia e ke Kuhina Waiwai.

PAUKU 2. O keia mau kanawai a me na hapa kanawai mahope iho nei, ma keia ke hoololiia nei, ma ka hoo-komo ana iho i na huaolelo "Kuhina Waiwai" ma kahi o na huaolelo "Kuhina Kalaiaina" ma na wahi e ikeia ai ia mau huaolelo :

"Haawina VI. no ka Oihana Halihali Leta" o ke Kanawai Kivila.

Ka Pauku 397 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololiia ai e ka Pauku 1 o ka Mokuna XVIII. o na Kanawai o ke Kau o 1878;

Ka Pauku 398 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololiia ai e ka Pauku 1 o ka Mokuna XXXIX. o na Kanawai o ke Kau o 1882 ;

Ka Pauku 402 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoo-

loliia ai e ka Pauku 3 o ka Mokuna XVIII. o na Kanawai o ke Kau o 1878 ;

Ka Pauku 411 o ke Kanawai Kivila ;

Ka Pauku 412 o ke Kanawai Kivila ;

Ka Pauku 1 a me Pauku 2 o ka Mokuna XXXV. o na Kanawai o ke Kau o 1882 ;

Na Pauku 9 a me 10 o ka Mokuna XLVI. o na Kanawai o ke Kau o 1884.

Ka Pauku 1 o ka Mokuna LXIV. o na Kanawai o ke Kau o 1888.

Ka Pauku 2 o ka Mokuna XXXVIII. o na Kanawai o ke Kau o 1888.

PAUKU 3. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 36 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana aku i na huaolelo "i na hale leta."

PAUKU 4. I na manawa a pau malalo o na Kanawai Leta o ke Aupuni, ua kauohaia ka Luna Leta Nui, a i ole ia, o kekahi o na poe malalo ona i ka manawa e holo ai keia Kanawai e hana i kekahi hana a waiho aku paha i kekahi hoike ana malalo a mamuli o ke kauoha o ke Kuhina Kalaiaina, ma keia hope aku e hana ka Luna Leta Nui i oleloia a me na poe malalo ona i kekahi hana a hoike ana paha o ia ano i kauohaia iaia a ia lakou paha malalo o na Kanawai Leta i oleloia, mamuli a malalo o ke kauoha a hooponopono ana o ke Kuhina Waiwai.

PAUKU 5. Mai a mahope aku o ka hooholoia ana o keia Kanawai ma keia ua hoomanaia aku ke Kuhina Waiwai e unuhi mai a e hoolilo aku i na haawina dala iloko o ka Oihana Kalaiaina i hoakakaia malalo o ke poo o ka Buro Hale Leta maloko o ka Bila Haawina e pau ana i Maraki 31, 1892.

PAUKU 6. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o ka la 1 o Ianuari, 1891.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXXI.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA MAKAHIKI I KA UOHAIA AI NA KEIKI E HELE I KE KULA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Na na makua, na kahu a me na makua hoohiki o na kamalii mai ka makahiki eono a i ka umikumamalima, e hoouna mau i ka lakou mau keiki i kekahi kula kupono o ke Aupuni a kuokoa paha, e aoia lakou ma ka noho malie a me na kumu mua o ka ike.

PAUKU 2. Ina nae o kekahi haumana iloko o na kula Aupuni i aoia ma ka olelo Beritania, ua loa iaia ka makaukau kupono ma na hana o ke kula e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku 3 o keia Kanawai, mamua o ka piha ana o ka umikumamalima o kona mau makahiki, a mahope iho o ka piha ana o kona makahiki umikumamakolu, e hookuuia ua haumana la mai ka hele hou ana i kauohaia, apau loa a no kekahi manawa i kaupalenaia a i hoakakaia paha ma ke noi ana i kakauia e kona makua, kahu malama a kahu hanai paha i ke kumu nui o ke kula. A o ia kumu ka mea nana e hooholo no ka lawa kupono o ka makaukau o

ka haumana, me ka hiki no nae ke hoopii hou aku i ka Luna Kula o ka Apana, a i ole ia, i ke Kahu Kula Nui.

PAUKU 3. O ka "makaukau kupono" i kauohaia ma keia Kanawai e manaoia oia ka loa ana o ka makaukau ma na hana kula i hoakakaia no ke ono o na makahiki, ma ka "Alakai Haawina Imi Naauao" e hoohanaia nei i keia wa ma na kula Aupuni iloko o keia Aupuni, a ma ke ano like paha, ma kekahi o na mea ao o keia mua aku e hoomakaukauia ana no ia hana.

PAUKU 4. O na kanawai a hapa kanawai paha e kue ana i keia Kanawai, ma keia ke hoopau loa ia nei.

PAUKU 5. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXXII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 2, 3, 4, 6, 8 A ME 9 A E HOOPAU AI I KA PAUKU 12 O KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOLOLI AI I KE KANAWAI E PILI ANA I NA LUNA ALANUI A ME KA HOOLILO ANA O NA AUHAU ALANUI A E HOONOHO I MAU PAPA ALANUI APANA, A E HOAKAKA I KA LAKOU MAU HANA," I APONOIA MA KA LA 25 O NOVEMABA, 1887, A E PAKUI MAI I PAUKU HOU E KAPAIA PAUKU 14.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 2 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluheluaia ai :

"Pauku 2. E kohoia e na poe i kupono i ke koho balota o kela a me keia apana auhau ma ke koho balota nui no na Lunamakaainana a me na Alii e hiki mai ana e malamaia ana ma ka makahiki 1892, a ma kela a me keia koho balota nui ana mahope aku, i ekolu mau mea kupono e noho ana ma kela a me keia apana auhau o ke Aupuni a o lakou no ke hana ma ke ano o lakou no ka Papa Alanui o ka Apana i kohoia ai lakou. E kohoia ua mau mea la a e noho ma ka oihana no elua makahiki mai ka la aku o ke kohoia ana. O ka balota no ia koho ana e like no me ke ano i hoakakaia ma ke kanawai no ke koho ana i na Lunamakaainana a hanaia ke koho ana a e kukaia e like me ia e hanaia nei i keia wa, a e hoakakaia ana ma keia hope aku e ke kanawai koho balota o ke Aupuni. Eia no nae, aole e koiia ka moho e kohoia ana e

imi aku a waiho aku me ke Kuhina Kalaiaina kekahi palapala noi e kohoia oia no ka oihana i oleloia. Na kela a me keia moho e hoike aku i ke Kuhina Kalaiaina iloko o aole e emi malalo o iwakalua la mamua iho o ke koho ana i kona manao e lilo i moho e kohoia i mea e hiki ai e hoomakaukauia na balota a hoounaia i na Luna Nana Koho Balota o kela a me keia Apana. I na manawa e komo ai na apana auhau i oi ae mamua o hookahi maloko o kekahi apana koho ua hiki no e malamala ke koho ana ma ia wahi koho a mau wahi koho paha maloko o ia apana koho e like me kekuhikuhi ana o ke Kuhina Kalaiaina. E hoomakaukauia he pahu balota okoa e hookomoia ai na balota i kohoia no na lala o na Papa Alanui.

“Ina e make, a i ole ia, haalele kekahi lala o kekahi Papa Alanui, e hoopihaiia ia hakahaka e ke Kuhina Kalaiaina. O ka hoonoho ana ma ia wahi i hakahaka no ka manawa wale no ia i koe o ka manawa e noho ai o ia mea i make a haalele paha. E koho na lala o ia mau Papa Alanui i kekahi o lakou i lunahoomalu no ko lakou Papa. E hana na lala o ia mau Papa Alanui me ka uku ole.”

PAUKU 2. Ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 3 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluheluaia ai :

“Pauku 3. Malalo o ka Papa Alanui ka hooonopono ana o na hana a pau ma na alanui a pau, na alahaka a me na alahale o ka lehulehu maloko o ko lakou mau apana, a ia lakou ka hooonopono ana o ka hoolilo ana o na dala auhau alanui a pau a me na dala i hookaawaleia e ka Ahaolelo, ma ka hana a me ka hoomaemae ana i ua mau alanui a alahaka nei, ma na huina i like ka nui me na mea i hooholoia e ua mau Papa Alanui nei, a i ole ia, i hooholoia e ka hapanui o na lala o ia Papa.

“Na ke Kuhina Kalaiaina ma ka waihoia ana aku o ka

inoa e ua mau Papa Alanui nei, a i ole ia, e ka hapanui o na lala o ia mau Papa Alanui e hookohu i kekahi mea kupono ma kela a me keia apana auhau o ke Aupuni i Luna Alanui no ia apana auhau. Ua hiki no e hoopauia ka Luna Alanui i oleloia i na manawa a pau e ke Kuhina Kalaiaina ma ke noi i kakauia e ka Papa Alanui a o ka hapanui paha o na lala o ia Papa Alanui. Aole e mana'oa kekahi mea maloko nei he mea e hiki ole ai i ka mea hookahi e paa i ka oihana Luna Alanui no ka apana auhau i oi aku mamua o hookahi i hookohu mua ia ai oia."

PAUKU 3. Ma keia ua hoololiia ka Pauku 4 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluhelua ai :

"Pauku 4. Mamua ae o ka hoomaka ana o ka Luna Alanui e hana i na hana i pili i kona oihana e waiho aku oia ma ke Keena Kalaiaina i palapala hoopaa me na hope kupono i ke Kuhina Kalaiaina no na dala hoopaa i oi ole ae maluna o ka huina i kohoia o na auhau alanui o ia apana. E hoakaka ua palapala hoopaa la no ka hana a hoolilo pololeiia a me ka hoike oiaio' ana no na dala alanui i haawii aku iaia, a i ole ia, ma kana kauoha, a i ole ia, i hooliloia e ia ma na hana alanui o ka apana."

PAUKU 4. Ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 6 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluhelua ai :

"Pauku 6. E malamaia ka moololo piha e ka Luna Alanui no na hana a pau i hanaia ma kekahi halawai ana o ka Papa Alanui a me ka hana i hanaia ma ka Apana. E malamaia no hoi e ia ka moololo o na dala a pau i loa mai, me ka hoike i kahi i loa mai ai, a me na dala a pau i ukuia aku, me ka hoike i kahi i hooliloia ai; a ina paha ua hooliloia no ka uku hana a no na lako hana paha a me na inoa o na poe i ukuia aku ai. E hamama no ia mau moololo a hoike no ka nanaia e kela a me keia mea hookaa

auhau e noho ana ma ka apana ma na halawai a pau o ka Papa."

PAUKU 5. Ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 8 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluheluia ai :

"Pauku 8. E hoihoiia no na dala auhau alanui a pau i ka Waihona o ke Aupuni, a o ka huina dala i hoihoiia pela mai kela a me keia apana, he waihona kuikawa ia iloko o ka Waihona no kela apana, e uku wale ia aku no ma ke kikoo ana ma o ke Keena Kalaiaina la mamuli o ke kauoha a na Luna Alanui, a oia mau kikoo e kakauinoa pu ia e na Lunahoomalu o na Papa Alanui. Aole loa e ae ke Kuhina Waiwai e hooliloia aku ia mau dala kuikawa, a o kekahi hapa paha no kekahi hana e ae mawaho ae o ka hookaa ana i na kikoo dala i kikooia mai e ke Kuhina Kalaiaina, mamuli o na kauoha e like me ia i hoakaka mua ia ae nei maloko o keia."

PAUKU 6. Ma keia ua hoololiia ka Pauku 9 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluheluia ai :

"Pauku 9. Na ka Luna Alanui i ka pau ana o kela a me keia hapaha e hoouna aku i ke Kuhina Kalaiaina i hoike piha no na hana i hanaia ma kona apana iloko o ia hapaha, a me ka hoike piha no hoi e pili ana i na dala i loa mai a me na hoolilo ana a pau i huipua me na palapala hookaa no na hoolilo ana a pau."

PAUKU 7. Ma keia ua hoopau loa ia ka Pauku 12 o ke Kanawai i oleloia :

PAUKU 8. Ma keia ke pakuiia aku nei he Pauku hou i ke Kanawai i oleloia, e kapaia Pauku 14.

"Pauku 14. O kekahi mau alanui hou, i hookaawaleia hoi he haawina okoa e ka Ahaolelo no ka hana ana mawaho ae o na Auhau Alanui, e hanaia no e ke Kuhina Kalaiaina me ka ui ole aku i na Papa Alanui Apana."

PAUKU 9. E mana keia Kanawai a e lilo hoi i kanawai mai a mahope aku o ka la o kona aponoia ana, eia no nae hoi, o kela a me keia hana, mea, a mea e ae paha i kupono, a i kauohaia a i kupono e hanaia no ka hooko pono ana i ke kanawai i kapaia "He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e pili ana i na Luna Alanui a me ka hoolilo ana o na Auhau Alanui, a e hoonoho i mau Papa Alanui Apana a e hoakaka i ka lakou mau hana," i aponoia ma ka la 25 o Novemaba, 1887, mawana o ka la o ka aponoia ana o keia Kanawai a me ka la 1 o Ianuari, 1892, e hanaia no a hookoia ma ke ano me he mea la, aole i hoololiia a hooponoponoia ua Kanawai la i oleloia.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXXIII.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I PONO KAOKOA I KA HUI HANA EA AA HAWAII.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 1. E haawiia a ma keia ke haawiia nei he pono kaokoa ia Emmet C. Winston a me kona mau wai-hona malalo o ka "Hui Hana Ea Aa Hawaii" e hoolako i ke Kulanakauhale o Honolulu a me na taona me na kulanakauhale o ke Aupuni o Hawaii mawaho ae o Ho-

nolulu a me ka poe e noho ana ma na kulanakauhale, na taona a mau kulanakauhale i oleloia me ka ea aa i mea e hoohanaia ai e na kulanakauhale, na taona a me na kulanakauhale na kanaka a me ka poe e noho ana no na hana a pau loa e hiki ai e lawelaweia ai ia mea iloko a no ka manawa i haia mahope iho nei maloko o keia Kanawai.

NA HALE HANA EA AA.

PAUKU 2. E loa a i ua hui nei i oleloia ke kuleana e kukulu ma kahi a ma na wahi paha ma ke kuleana, na taona a me na kulanakauhale i oleloia a ke Kuhina Kalai-aina e apono ai i na hale hana ea aa no ka hana ana i ka ea aa a me ke kuleana e malama a hoohana aku oiai ka manawa e paa ana keia pono kaokoa.

NA PAIPU ME NA PAIPU NUNUI.

PAUKU 3. E loa no i ka hui i oleloia ka mana e hoomoe i ka lakou mau paipu nui me na paipu lawe a me na paipu hoolako aku maloko o na alanui a pau, alaloo, alalii-
lii a me na wahi a pau o ka lehulehu ma Honolulu, a me na taona a me na kulanakauhale liilii o ke Aupuni Hawaii mawaho ae o Honolulu e like me ka mea a ka hui i oleloia i manao ai he kupono a maikai paha. Ina nae, aole lakou hana wale me ke kumu kupono ole i kekahi mea e keakeaia ai ka lawelaweia ana o ia mau alanui alaloo, alaliiilii a wahi paha o ka lehulehu ma ka hoomoe ana ia mau mea, a ua hoomoeia na paipu nunui, na paipu lawe a me na paipu hoolako aku i oleloia a lawa ka hohonu ilalo e keakea ole ia ai ka lawelawe mau ia ana o ia mau alanui, a e hana hou lakou i ua mau alanui, alaloo, alaliiilii a me na wahi o ka lehulehu mahope iho o ka hoomoe ana i na paipu nunui, paipu lawe a me na paipu hoolako a paa pono me ka maikai a like me ka mana-

wa mamua, a eia nae, ina e hooponopono hou ole ua hui la i na alanui, na alahale, na alaololi a me na kahua o ka lehulehu ma ke ano kupono e like me ia mamua ae o ka hoomoeia ana a me ka hoomakaukauia ana, alaila, o ua hui la a o kekahi luna paha o ua hui la, ke hoahewaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha e hoopaiia i kekahi huina dala i oi ole ae mamua o elima haneri a i emi ole iho malalo o hookahi haneri no kela a me keia hewa. Eia nae, aole e lilo kekahi mea maloko o keia Kanawai i mea e manaoia ai ua kua a kulike ole me kekahi o na Kanawai o keia Aupuni, na rula me na hoo-ponopono ana o ka Oihana Kinaiahi a me ka mana o ke Kuhina Kalaiaina maluna o na alanui a me na alahaka o ke Aupuni.

NA POU KUKUI ME NA KUKUI.

PAUKU 4. E loa i ua hui nei i oleloia ke kuleana e kukulu i na pou kukui me na kukui no ka hoomalalama ana i na alanui, alaloa, alaliilii a me na wahi o ka lehulehu o ke kulanakauhale i oleloia, na taona a me na kulanakauhale ma na wahi i aponoia e ke Kuhina Kalaiaina i oleloia.

NA PAIPU HOOHUI.

PAUKU 5. E loa i ua hui nei i oleloia ke kuleana oia i mau ana keia pono kaokoa e hoomoe i na paipu hoohui ma kekahi a i ole ia, ma na alanui, alaloa, alaliilii a mau wahi paha o ka lehulehu a pau i mea e hoolakoia ai na hale noho, halekuai na hale oihana a me kekahi, a i ole ia, na hale a pau o ka lehulehu, a i ole ia, no kekahi poe pono i a me na ipukukui alanui, no ka hoomalamalama ana i na alanui a me na alaloa o ke kulanakauhale i oleloia me na taona a me na kulanakauhale e like me ka mea i kupono, a e hana hou, hoomaemae a hookaawale ae paha

ia mau mea, a ma na manawa a pau e hana hou a paa pono na alanui, alaloo, alaliilii me na wahi o ka lehulehu e like me ka manawa mamua, a e hana a kulike me ka hooloolii ana o ka iliwai i hanaia e ke Kuhina Kalaiaina o ko Hawaii Paeaina iloko o ka manawa e paa ana keia pono kaokoa.

HANA HOU ANA I NA PAIPU ME NA PAIPU NUI.

PAUKU 6. E loa a i ua hui nei i oleloia iloko o ka manawa e paa ana keia pono kaokoa a e eli a hookaawale, hana hou a hoomaemae paha i na paipu nui, na paipu lawe aku me na paipu hoolako na pou ipukukui me na kukui e like me ko lakou ike ana he mea kupono.

NA KI HOOPONOPONO EA AA.

PAUKU 7. E loa a i ua hui nei i oleloia iloko o na hora me na manawa kupono a pau e komo iloko o na hale a pau e lawelawe ana i ka ea aa o ua hui nei no ka hana ana a hooponopono ana i na ki hooponopono ea aa a me na paipu maloko o laila a e helu a hoomaopopo i ka nui o ka ea aa i pau a no na hana a pau i pili i ka lawelaweia ana o ka ea aa maloko o ia hale noho a hale e ae paha.

KUMUKUAI O KA EA AA.

PAUKU 8. E loa a i ka hui i oleloia ka mana e auhau aku, lawe mai a ohi mai ka poe a pau e lawe ana i ka ea aa no ka ea aa i hoolakoia aku e lakou i ka poe lawe i ke kumukuai a lakou e hooholo ai i kela a me keia manawa aole nae e oi aku mamua o elima dala no ke tausani kapuai kupika a ina ua nele i ka aelike e hoole ana e hoemi ia ke kumukuai o ka ea aa a pau i lawelaweia no na hana o ke Aupuni hookahi hapakolu o ke kumukuai i auhauia i na mea lawe ea aa e ae.

NA PAIPU HOOLAKO.

PAUKU 9. E loa a i ka hui i oleloia ka mana e auhau aku i ka poe lawe a poe paha e manao ana e lawe i ka ea aa no ka hoo hui ana me ko lakou mau paipu a mau paipu nui a no ka loihi o na paipu hoolako i kupono no ka lawe ana aku i ka ea aa mai na paipu nui a paipu lawe paha a hiki i ka hale, a i ole ia, pou ipukukui i kekahi uku kupono a kaulike i hoo holoia e ka hui i oleloia.

NA POE LAWE EA AA I UKU OLE.

PAUKU 10. E loa a i ka hui i oleloia e like me ko lakou manao he pono mahope iho o ka hoikeia ana aku no na hora he iwakalua-kumamaha, e hooki i ka hoolako ana i ka ea aa mai kekahi mea lawe ea aa i hoole a i hookaa ole paha i na bila kupono no na ea aa o ka hui i oleloia iloko o ka manawa i hoakakaia e ua hui nei no ka hookaa ana o ia mau bila, aka aole e lilo ia okiia ana o ka ea aa mai ia mea lawe aku i kumu e hiki ole ai i ua hui nei e hoopii aku a loa mai ia bila a mau bila paha i hookaa ole ia imua o kekahi aha hookolokolo i loa a ka mana ma ia mea.

KA MANA E HOOHUI.

PAUKU 11. Ua hiki ia Winston i oleloia e lawe i keia pono kaokoa a kukulu a malama i na hale hana ea aa ma ona pono iho a i ole ia, ua hiki iaia me kekahi poe e ae e kukulu a malama ia mea, a i ole ia, ua hiki iaia me kekahi poe e ae, a i ole ia, kona mau waihona e like me ko lakou manao he mea pono e hoo hui i hui i hoo huiia malalo o na kanawai o ko Hawaii Paeaina a hoolilo aku i ua hui nei i hoo huiia i ka pono kaokoa e haawiia nei ma keia.

PAUKU 12. Ma keia pono kaokoa e loa a i ka hui i oleloia ka mana e hana a malama aku i na hale hana ea aa ma ke kulanakauhale, na taona a me na kulanakauhale

no ka manawa he iwakalua-kumamalima makahiki mai a mahope aku o ka hooholoia ana o keia Kanawai, ina nae lakou e hoomaka iloko o umi-kumamawalu mahina mai a mahope aku o ka hooholoia ana o keia Kanawai e hana a paa a hoomaka i ka hana iloko o elua makahiki ma ia hope iho, a ina e hooko ole ia na mea i hoakakaia ma keia Pauku e lilo no ia i mea e pau wale ai o keia pono kaokoa, aka, aole e kauia kekahi hoopai e ae, lilo wale ana a hoopaa ana paha maluna o ua hui nei i oleloia no ia hiki ole ana e hana.

KE ANO O KA EA AA.

PAUKU 13. O ke ano o ka ea e hoolakoia e ka hui i oleloia no ka hoomalamalama ana i ke kulanakauhale o Honolulu i oleloia oia no ke ano o ke ana mau i emi ole malalo o umikumamalima kukui ihoiho ka ikaika.

PAUKU 14. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXXIV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 3 A ME 8 O KA MOKUNA XLV. O NA KANAWAI O 1888, E PILI ANA I KA OIHANA KINAI AHI O HONOLULU, A ME KA PAKUI MAI I PAUKU HOU I UA KANAWAI LA, E KAPAIA O KA PAUKU 8 A.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo, o ke Aupuni Hawaii :

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 3 o ka Mokuna XLV. o na Kanawai o 1888, a penei e heluhelua ai :

“Na ke Kuhina Kalaiaina me ka apono o ka Aha Kuhina e hookohu i ka Ilamuku Kinaiahi.

“O ka Ilamuka Kinaiahi, i kanaka ia i makaukau ma ke ano Enekinia, Kahakii a me Hanalima, a mamuli wale no o ke kumu kupono, a i ole, ma o ka Aha Kuhina oia e hoopauia ai.”

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 8 o ka Mokuna XLV. o na Kanawai o 1888, a penei e heluhelua ai :

“E hooko no ka Ilamuku o ka Oihana Kinaiahi i ka hana oia hoi :

“(a)—I hookahi manawa iloko o kela a me keia ekolu mahina, a me na manawa e ae ana i manao ai he pono, e makaikai aku a nana i na hale noho a pau, halekuai, na papai hale, wahi oihana a wahi noho paha, a me na hale e ae e kukuluia ana a e hana hou ia ana paha, a me na wahi e ae a pau maloko mai o ke Kulanakauhale o Hono-

lulu, a e nana hoi i na kapuahi, na wahi ho-a ahi, na pukauwahi, na ohe uwaʻhi, na ipuhao-mahu a me na enekini, na mekini hoomama i ka wela, ka ea a-a a uwila paha, a o kekahi mea paha e ulu mai ai ka poino maluna o kekahi waiwai, a i kekahi waiwai a wahi paha e pili mai ana, mamuli o ka pauahi a poino paha, no ka hoomaopopo i ka maikai a me ka paa kupono mai na poino pauahi a no ka poino paha mamuli o ka pauahi a mea e ae paha, a he hoopilikia paha i ke ola, a ua kukuluia a hanaia paha ua mau mea la e like me ke kanawai no ke kaupale ana i ke ola a me ka waiwai mai ke ahi, na mea pa-hu a me na mea poino, a me na hale pale pauahi. A ina e loa a i ka Ilamuku Kinaiahi kekahi o ia mau mea ua inoino a hema-hema a ku i ka hoopilikia a kue paha i ke kanawai, e kauoha aku oia i ka mea nona ia wahi, a o ka mea paha e noho ana ma ua wahi la, ma ka palapala kakau a ma ke kauoha paha i paia, e hana hou ae, e hoonee aku a hoomoe hou ae paha i ua mau hemahema nei, a ina aole e hanaia ua mau mea la, alaila, ua pili ka hewa mikamina i ua mea kue la.

“(b)—E nana pono me ka hoomaopopo i na kii a me na hoakaka a me ke kahua o na hale a pau, a o na apana hale paha e manaoia ana e kukulu, e hoonee a e kapiliia paha maloko mai o ke Kulanakauhale o Honolulu, a me kahi i manaoia e kukulu i na wahi ho-a ahi, na kapuahi, na pukauwahi, na ha ahi, na ipuhao mahu a me na enekini no ka hoomama ana i ka mahu, ka ea a-a a uwila paha, a o kekahi mea e ae paha i ku i ka hoopoino i ka waiwai mamuli o ka pauahi a poino e ae paha, a ke aponoia e ia ua mau mea la e like me ke kanawai, a aole hoi i ku i ka poino o ke ola a me ka waiwai, alaila, e haawi oia i palapala hooia no ia mea, a e ukuia ka auhau he elima dala no ua palapala hooia la i ka Ilamuku Kinaiahi ma ke ano he

loaa Aupuni, a e hoihoiia aku iloko o ka Waihoia Waiwai ma o ke Keena Kalaiaina la.

“(c)—E hoomaopopo ina o na kanawai e hooponopono ana i ka malama a me ka hoahu ana i ka aila mahu, petroleum, naptha, benzole, na wai turpentine a gasoline paha, a me ka pauda ki pu a me na mea pahu e ae, ina ua hooko pono ia e like me na hoakaka o ua kanawai la, a ina ua hooko pono ole ia, alaila, e hoomaopopo oia i ka hooko pono ia o ke kanawai.

“(d)—E malama oia i ka moolelo hoomanao o kana mau nana a hoomaopopo ana a pau, a e hoopaa i na kii a me na hoakaka a pau i waihoia aku imua ona, a me na inoa o na poe i pili, kahi i manaoia, a ina paha ua aponoia a apono ole ia paha. E malama i ka papa inoa o na poe e noho ana maloko o na hale a me na wahi ana i hoomaopopo ai ua kueia ke kanawai, a e hoike aku i ke Kuhina Kalaiaina i na kueia a pau o ke Kanawai ana e malama ai i ka hookoia. E lawelawe i na hana e ae a ke kanawai e kau aku ai maluna ona.

“(e)—E kakau oia i ekolu mau kope oiaio a pololei i ka pau ana o kela a me keia eono mahina i ka hoike o na pauahi a pau i ulu ae maloko o ke Kulanakauhale o Honolulu, a i ka inoa o ka mea a mau mea paha i poino a poho paha, kahi a me ke ano o ka waiwai i poino a poho paha, ka huina i ka poino a me ka uku hoopaa poho maluna o ua waiwai la, ina ua ikeia i hookahi kope e waihoia aku me ke Kuhina Kalaiaina, hookahi kope me ka Luna Kinaiahi Nui a hookahi me ka Ilamuku Kinaiahi e malamaia i hoike, a i ka pau ana o na makahiki elua e hookomoia ua mau hoike la iloko o ka hoike a ka Luna Nui o ka Oihana Kinaiahi o Honolulu.”

PAUKU 3. E pakuiia i Pauku hou no ka Mokuna XLV.

o na Kanawai o 1888, a e kapaia o ka Pauku 8A, a pe-
nei e heluhelua ai :

“Pauku 8A. No na mea i makemakeia ma keia Kana-
wai, a no ka hooko ana hoi i na hana i kauia maluna ona
e ke Kanawai, e loa no i ka Ilamuku Kinaiahi ke kule-
ana a me ka mana e komo (mahope o ka hoike ana aku i
kona manao ke makemakeia e ka mea nona ia wahi, a i ka
mea paha e noho ana) a e nana pono me ka hoomaopopo
i na hale a pau a me na wahi a pau a me na waiwai i kau-
ohaia ma ke kanawai nana e nana a hoomaopopo. O kela
a me keia mea e keakea ana mamuli o kona manao iho a
me ke kumu ole paha i ka Ilamuku Kinaiahi ma ka nana a
hoomaopopo ana e like me ka mea i kauohaia nona ma ke
kanawai no na hale, ka waiwai a kahua paha a me na ano
hale e ae, a ma kona hooko ana paha i kana hana i kauia
maluna ona ma ke kanawai, e pili ka hewa mikamina i ua
mea la.”

PAUKU 4. O na kanawai a pau i kue i keia ma keia
ke hoopauia nei.

PAUKU 5. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o
kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi:

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXXV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 2 A ME KA PAUKU 3 O KA MOKUNA XLV.
 O NA KANAWAI O 1884, A I KAPAIA "HE KANAWAI E KOKUA ANA
 I KA LOAA ANA A ME KA NOHOIA ANA O NA APANA AINA LIILII,"
 I APONOIA MA KA LA 29 O AUGATE, 1884.

*E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni
 Hawaii:*

PAUKU 1. Ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 2 o ka Mokuna XLV. o na Kanawai o 1884, a penei e helu-
 luia ai :

"Pauku 2. I ka manawa e paa ai ke anaia ana e hoo-
 kohu aku ke Kuhina Kalaiaina i ekolu mau kanaka nana
 e koho i ke kumukuai o ka apana, a o ke ana aina nana i
 ana a mahele i na apana aina liilii kekahi o ia poe, a o na
 lala e ae elua e kohoia mai na kanaka e noho ana ma ka
 apana kahi e waiho ana ka aina i anaia. Na lakou e nana
 i na apana i maheleia, a e koho i ke kumukuai kupono e
 like me na kumukuai kupono e kuai mau ia ai, a e hoike
 mai i ke Kuhina Kalaiaina ma ka palapala i na kumukuai
 a lakou i koho ai, a e kakauinoaia ua hoike la aole e emi
 malalo o elua lala o ua poe koho kumukuai la. Alaila e
 hoolaha aku ke Kuhina Kalaiaina i olelo hoolaha ma ka
 olelo Hawaii, a ina oia e manao he pono ma na olelo e ae
 ma na nupepa i paaia ma keia Aupuni, a o ia hoolaha e
 hiki no ke hoolahaia aku penei :

"Hoolaha no na Apana Aina kahi e noho ai.

Ua hooakaawaleia he.....apana
 aina ma.....ma ka Apana

o.....Mokupuni o.....
 i mea e hooliloia aku i ka poe e makemake ana e loa a i
 mau wahi e noho ai. Ua hiki no ke nanaia na ke kii o
 ke anaia ana ma ke Keena Kalaiaina e na poe e
 manao e kuai a ua hiki no hoi e nana a makaikai i na
 apana ma kahi i anaia ai ma ke noi ana aku ia.....
a i ole ia, ia.....ma ia
 apana, na luna koho kumukuai nana e kuhikuhi i na apa-
 na, a e loa ia laua he hookahi dala no ka hana ana pela
 mai ka mea a mau mea e noi ana i apana aina. O
 kela a me keia mea i piha pono kona mau makahiki ma ke
 kanawai e makemake ana e loa iaia kekahi o na apana
 aina i oleloia, e noi aku no ia ma ka palapala i ke Kuhina
 Kalaiaina e hoakaka ana i ka helu o ka Apana ana i ma-
 kemake ai, a e hele aku oia ma ke Keena o ke Kuhina
 Kalaiaina, ina ua aeia kana noi, a e kakauinoaia a haawii
 aku na palapala kupono iaia. Aole e ae ia ka mea hoo-
 kahi e loa iaia mamua aku o hookahi apana aina, eia nae,
 e aeia no e loa i ka mea hookahi na apana aina elua ina
 he aina kula a maloo kekahi, a he aina wai a kanu kalo
 kekahi.

.....
 Kuhina Kalaiaina.”

PAUKU 2. Ma keia ke hoololii nei ka Pauku 3 o ka
 Mokuna XLV. o na Kanawai o 1884, a penei e heluhe-
 luia ai.

“Pauku 3. I ka manawa e loa ai na palapala noi i
 kakauia no na apana aina, e waihoia no me ka la i loa
 mai ai. Ina he elua a oi ae paha poe i noi mai no ka
 apana hookahi, e haawi mua ia ka pono i ka mea nana ka
 palapala noi i loa mua, aka, ina aole oia e hele kino ae a
 ma o kekahi hope paha ma ke Keena o ke Kuhina Kalai-

aina iloko o hookahi pule mahope iho o ka loa ana mai o kana palapala noi, alaila, e haawii ka pono i ka mea i loa kana noi mahope iho o ka mea noi mua, a pela no me na noi e ae e hanaia ai, ma ka nana ana o ke Kuhina Kalaiaina i na palapala noi, e ae no ke Kuhina Kaiiaina ina e hoakaka mai ka mea noi i ka uku hapaha ana o ka uku hoolimalima a uku panee paha, e like me ka mea i aelikeia, mawaena o ke Kuhina Kalaiaina a me ka mea noi, e like me ia i hoakakaia mahope iho nei, a me ke kakauinoa ana o ka mea noi a me ke Kuhina Kalaiaina i ua olelo aelike la i kakauia ma ke ano palua, a e haawi aku i ka mea noi i kekahi kope o ia aelike i kuniia, a ma ia palapala e loa iaia ka mana e noho maluna o ka apana a mau apana aina paha i hoakakaia maloko, e like me na olelo hooiki me na hoakaka ana o ia palapala, a e laweia no i hoike imua o na Aha Hookolokolo a pau o keia Aupuni me ka hooia hou ole ia. Penei ke ano o ia aelike e like me keia mahope iho nei :

“.....ke Kuhina Kalaiaina ma ka aoao o ke Aupuni Hawaii, ka mea nona ka aoao mua, a meo.....no ka Mokupuni o.....ka mea nona ka aoao elua, ke aelike nei penei :

“Ke ae nei ka mea nona ka aoao mua e kuai aku, a ke ae nei hoi ka mea nona ka aoao elua e kuai i ka apana i heluia..... ma ke kii o ke anaia ana o na aina malalo o ke Kanawai e kokua ai i ka loa ana a me ka noho ana o na apana aina liili, helu.....ma ka Apana o.....Mokupuni o.....i loa ka ili he.....eka, iloko o umi makahiki mai keia la aku no ke kumukuai he.....dala. Ke aelike hou ia nei ua hiki no i ka mea nona ka aoao

elua e noho koke ma ua apana aina la, a e paa no hoi e like me na mea i hoakakaia mahope iho nei no na makahiki he umi i oleloia, me ke noi ole ia aku iaia e uku i na auhau Aupuni ma ia aina a iloko o ka makahiki hookahi mai keia la aku e kukulu i hale noho maluna o ka apana aina i oleloia, (ina he elua apana i lawe ia e hoakaka i ka apana aina kula ma kona helu) a e hoomaka e noho iloko o ia hale a e hoomau aku oia i ka noho ana iloko o ia hale, ma ke ano o kona hale noho ia no ke koena o na makahiki, he umi i oleloia, a iloko o ekolu makahiki mai keia la aku e hoopuni i ua apana aina la i oleloia, (ina he elua apana i laweia e hoakaka i ka apana aina kula ma kona helu) me ka pa paa kupono a e hookaa mua mai i kela a me keia hapaha makahiki i na dala he..... (he puu dala i like me ka hapaha o ka ukupanee maluna o na dala kumukuai ma ka elima pa-keneta no ka makahiki) i ka mea nona ka aoao mua, a i ka pau ana o na makahiki i oleloia e hookaa mai a pau pono na dala he.....(ke kumukuai o ka aina,) a i ole o ke koena i hookaa ole ia, a i ole ia, e haawi aku i moraki no ua aina la i mea e hoopaaia ai ka hookaaia ana o ia mau dala a koena dala paha ma kona lilo pono, no kekahi manawa aole e emi iho malalo o hookahi makahiki aole hoi e oi aku mamua o umi makahiki e like me ka mea a ka aoao mua e hooholo ai, me ka ukupanee he elima pa-keneta no ka makahiki hookahi, a e hookaa mua ia i kela a me keia hapalua makahiki. I ka loa ana oia mau dala a koena dala paha, a i ole ia, o ka moraki paha, e haawi aku ka mea nona ka aoao mua i ka aoao elua a i kona hooilina paha i Palapala Sila Nui no ka aina i oleloia.

“Eia nae, ina aole e hana a kukulu ka mea nona ka aoao elua i hale noho maluna o ua aina la, a hoomaka e noho malaila ma ke ano o kona wahi noho ia iloko o hoo-

kahi makahiki, mai keia la aku, a i ole, aole i hoomau i kona noho ana malaila no ke koena o na makahiki he umi (10) i oleloia, a i ole ia, aole hoi i hoopuni i ua aina la me ka pa, (ina he elua apāna i laweia e hoakaka i ka aina kula ma kona helu) iloko o ekolu makahiki mai keia la aku, me kekahi pa paa kupono, a i ole ia, aole i hookaa i ka ukupanee i ka manawa e hiki mai ai ka manawa hookaa, a i ole ia, aole i hookaa i na dala hei oleloia, (kumukuai o ka aina) a o ke koena paha i koe i ka pau ana o na makahiki he umi i oleloia, a ina aole ke dala, e haawi aku i moraki e like me ia i olelo mua ia i ka mea nona ka aoao mua, alaila, e lilo keia olelo aelike i mea ole, a ua hiki i ka mea nona ka aoao mua me ka hoolaha mua ole, koi ole a palapala kanawai e ae paha e lawe i ka aina i oleloia me na mea a pau maluna iho a hoonee aku i ka mea nona ka aoao elua a me na poe a pau e koi ana malalo ona a me ko lakou mau ukana.

“Ke aelike hou ia nei aole e hoolilo aku ka mea nona ka aoao elua a o kona hoolina paha i keia aelike, a ina e hooliloia aku, alaila, e lilo ia hana ana pela i mea e pau wale ai keia aelike e like me ia i hoakaka mua ia maluna. Ua hiki no i ka mea nona ka aoao elua malalo o keia aelike e hookaa i ke kumukuai a pau loa, a o kekahi hapa paha, i kela a me keia manawa, e like me kona manao, mamua o ka pau ana o na makahiki he umi i oleloia, a ina e hookaa oia pela, alaila, e loaa no iaia ka hoemiia mai o na dala ukupanee, e like me ka mea ana i hookaa ai. Aka nae, ua hiki no ke haawiia he Palapala Sila Nui no ua aina nei, miawaena o na makahiki elima a me ka umi makahiki, ke hooko pono i na mea i kauohaia ma keia aelike. Ina e make e ka mea nona ka aoao elua mamua ae o ka pau ana o na makahiki he umi i oleloia, e ili aku no na pono a me na pomaikai o keia olelo aelike i kona mau

hooilina ma ke kanawai, na lakou e hana a hooko i na mea i kauohaia e hanaia e ka mea nona ka aoao elua."

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai a mahope iho o kōna la e aponoia ai, a o na kanawai a me na hapa kanawai e kue ana i keia Kanawai, ma keia ke hoopau loa ia nei.

Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,
Kuhina Kalaiaina.

MOKUNA LXXXVI.

HE KANAWAI

E HOQLOLI AI A E HOOHUIHUI AI I NA KANAWAI KOHO BALOTA O KE AUPUNI.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Ahaolelo o ke Aupuni Hawaii:

PAUKU 1. Maloko o keia Kanawai ma na wahi e ike ia ai o na hnaolelo a mau huaolelo mahope iho nei, e manaoia a e hoomaopopoia ua pili a ua loaia mau huaolelo i keia ano i hoikeia maloko nei, ke ole nae e hiki ke loaia i mau ano ma na olelo e ae. "Kuhina," e pili ia a e manaoia oia no ke Kuhina o ka Oihana Kalaiaina o ia wa o ke Aupuni Hawaii. "Kumukanawai," e pili ia a e manaoia oia ke Kumukanawai o ke Aupuni Hawaii i hoolahaia ma ka la 7 o Iulai, 1887, me na hoololi o ia Kumukanawai. "Luna Nana," a "Na Luna Nana," e pili ia a e manaoia oia ka Luna Nana a o na Luna Nana Koho Ba-

lota paha, e like me ia i hoakakaia maloko o keia Kanawai, a i ole ia, o ka hope a mau hope paha o ia Luna Nana a mau Luna Nana paha. "Mea Holo Balota," a "Poe Holo Balota," e pili ia i kekahi mea a poe paha i hoike i ko lakou a i kona manao paha e waiho aku iaia a ia lakou paha e kohoia no kekahi noho iloko o ka Ahaolelo. "Aha," e pili ia i kekahi Aha i loa ka mana mamuli o keia Kanawai e hookolokolo i na koho balota i hoopaapaia. "Koho Balota," e pili ia a e manaoia oia no ke koho balota ana no na Alii a me na Lunamakaainana i hoakakaia ma keia Kanawai. "Papa Inoa," e pili ia a oia no ka papa inoa o na poe i koho i hoakakaia ma keia Kanawai. "Apana," e pili ia i kekahi apana koho e like me ia i hoakakaia ma keia Kanawai, ke ole e hiki e loa ia ano mamuli o na olelo e ae. "Hana Kipe," a "Hana Kue Kanawai," e pili ia a oia no na hewa i hoakakaia maloko o keia Kanawai malalo o ia mau poo a mahele paha.

NA KOHO BALOTA.

PAUKU 2. E malamaia ke koho balota nui malalo o keia Kanawai ma ka Poakolu mua o Feberuari o ka makahiki 1892, a ma ia la no o Feberuari i kela a me keia elua makahiki mahope iho.

PAUKU 3. O ke koho balota nui o ke koho ana no ia ma ka balota i na hoa i kohoia o ka Ahaolelo. O ke ano o ke koho ana, e like no ia me na mea i hoakakaia mahope iho nei.

PAUKU 4. O na koho balota kuikawa, oia no na koho ana i malamaia no ka hoopihia ana i ka hakahaka iwaena o na hoa i kohoia o ka Ahaolelo, a e malamaia ma na manawa a ke Kuhina e hoolaha aku ai.

NA HOOLAHA KOHO BALOTA.

PAUKU 5. Aole e emi malalo o kanakolu la mamua ae o kekahi koho balota nui ana, a i na manawa a pau e loa ai iaia kekahi kauoha kupono, aole e emi malalo o iwakalua la mamua o kekahi koho balota kuikawa ana, na ke Kuhina Kalaiaina e hoopuka aku i hoolaha koho balota a hooili aku i na kope o ia hoolaha i na Papa Lusia Nana Koho Balota ma na wahi a pau o ke Aupuni, a i ole ia, i kahi e malamaia ai ia koho balota ana, a o ia hoolaha e hoolaha ia no hoi ma Honolulu.

PAUKU 6. E hookomoia maloko o ia hoolaha he hoakaka no ka manawa a me na wahi kahi e malamaia ai ke koho balota ana a me ke kumu o ke koho ana. Ua hiki no hoi e hookomoia na mea e ae e pili ana ia hana a ke Kuhina i manao ai he kupono, i huiia me ka haawi ana i na uku makana no ka hopu ana a me ka hoahewa ana i na poe e kua ana i na Kanawai koho balota.

PAUKU 7. E kauia na kope o ia hoolaha koho balota ma na wahi akea, aole e emi malalo o ekolu, ma ka apana a mau apana paha kahi e malamaia ai ia koho ana. E hoolahaia na hoolaha koho balota iloko o hookahi a oi ae nupepa Hawaii a me nupepa Enelani ma ka olelo o ka nupepa e pai ana ia hoolaha.

NO NA ALII.

PAUKU 8. He iwakalua-kumamaha alii no ke Aupuni, he eiwa o lakou e kohoia ma ka Mokupuni o Oahu, eono ma na Mokupuni o Maui, Molokai a me Lanai, eono ma ka Mokupuni o Hawaii, a he ekolu ma na Mokupuni o Kauai a me Niihau. E kohoia lakou i ka manawa koho balota nui i kela a me keia elua makahiki e like me ia i hoakakaia mahope ae nei maloko o keia Kanawai. E noho lakou ma ia hana no eono makahiki. E hoomaka

ko lakou e noho ai mai ke koho balota nui ana. Eia nae, ina e loa a he hakahaka mahope iho o ke koho ana e noho wale no kekahi Alii i kohouia e hoopihia i ua hakahaka la no ka manawa wale no i koe. E noho lakou me ka uku ole, aka, e loa no ia lakou i uku mile ma ka ratio e like me ia i hoakakaia no na Lunamakaainana.

PAUKU 9. Ma kela a me keia koho balota nui ana ma keia hope aku ekolu Alii e kohouia ma ka Mokupuni o Oahu; elua ma na Mokupuni o Maui, Molokai a me Lanai; elua ma ka Mokupuni o Hawaii; a hookahi ma na Mokupuni o Kauai a me Niihau. I ke koho ana o na Alii i kela a me keia o na mahele i oleloia, e kauia no na inoa o na moho no kela a me keia mahele i oleloia, maluna o kekahi balota hookahi, a e kohouia ma kekahi o na wahi koho o ka mahele, me ka nana ole i na apana koho no na Lunamakaainana.

NO KE KUPONO O NA ALII.

PAUKU 10. O kela a me keia kane kupa o ke Aupuni i hiki aku kona makahiki i ka iwakalua-kumamalima; ua noho ma keia Aupuni no na makahiki aole i emi malalo o ekolu; nona ka waiwai i kupono i ka auhauia i emi ole iho ka waiwai io malalo o ekolu tausani dala maluna ae o na hihia a pau, a i ole ia, ua loa iaia mai kekahi hana i ku i ke Kanawai a mai kekahi waiwai mai paha nona ka loa makahiki i emi ole malalo o eono haneri dala ua kupono oia e kohouia i Alii.

NO NA LUNAMAKAAINANA.

PAUKU 11. He iwakalua-kumamaha Lunamakaainana no ke Aupuni i kohouia mai na apana mahope iho nei, he hookahi no kela a me keia apana. E maheleia a ma keia ke maheleia nei ke Aupuni i iwakalua-kumamaha apana

koho balota, a e hoakakaia ua mau apana nei ma na pauku mahope iho nei.

NA APANA KOHO BALOTA.

PAUKU 12. Ma ka Mokupuni o Oahu he ewalu apana, a penei na hoakaka ana a me na palena :

Apana Ekahi: O kela wahi a pau o ka apana hoo-kolokolo a auhau o Honolulu, a o Kona paha, e waiho ana ma ka hema-hikina o ka laina mai ka piko a oioina paha o ka lalani Mauna o Konahuanui maluna o ka lapa e hoo-kaawale ana i na Awawa o Manoa a me Makiki mai na Awawa o Nuuanu a me Pauoa, a mawaena aku o ka lua a kipoho paha o ka puu i kapaia o Puowaina a hiki i ka pahu hae ma kahi kahiko o na pu ki aloha, mai laila pololei aku a ka huina o na Alanui Kinau a me Alapai mawaena aku o Alanui Alapai a hiki i Alanui Moi mawaena aku o Alanui Moi a hiki i Alanui Hema, mawaena aku o Alanui Hema a hiki i ke kai.

Apana Elua: O kela wahi a pau loa o Honolulu i oleloia, a o Kona paha, ma ka akau o ka apana ekahi a maloko o kekahi laina mai ka pahu hae ma kahi ki pu aloha ma Puowaina a hiki i ka huina o na Alanui Ema me Kula, mawaena o Alanui Kula a hiki i Alanui Papu, mawaena o Alanui Papu a hiki i Alanui Beritania, mawaena o Alanui Beritania a hiki i ke Kahawai o Nuuanu, ma ka Uwapo o Kamika, alaila, mauka mawaena o ke kahawai a hiki i Alanui Kula, mawaena o Alanui Kula a hiki i Alanui Liliha, mawaena o Alanui Liliha a hiki i Alanui Kauka, mawaena o Alanui Kauka a hiki iluna o ka lapa ma ka aoao akau-komohana o ke Awawa o Nuuanu, a ma ia lapa a hiki iluna o ka piko i kapaia o Lanihuli ma ke Kuahiwi o Konahuanui.

Apana Ekolu: O kela wahi a pau o Honolulu i oleloia, a o Kona paha, e pili ana me na apana ekahi me elua, maloko hoi o kekahi laina mai ke kihi o na Alanui Papu me Beritania, a mawaena o Alanui Beritania a hiki i Alanui Likeke, mawaena o Alanui Likeke a hiki i ke kai, a i kaupaleia makai e ka lihikai.

Apana Eha: O kela wahi a pau o Honolulu i oleloia, a o Kona paha, e waiho ana ma ke komohana o na apana elua me ekolu, a maloko o ka laina mai ke kihi o na Alanui Kula me Liliha, mawaena o Alanui Liliha a hiki i Alanui Moi, mawaena o Alanui Moi a hiki i ka Uwapo ma ke Kahawai o Nuuanu, a kaupaleia makai e ka lihikai.

Apana Elima: O kahi i koe a pau o Honolulu i oleloia a o Kona paha, e waiho ana ma ka akau a me ke komohana o na apana elua me eha.

Apana Eono: O ka apana hookolokolo a auhau o Koolaupoko, e kapaia ka Apana o Koolau.

Apana Ehiku: O na apana hookolokolo a auhau o Koolauloa a me Waialua, e kapaia ka Apana o Waialua.

Apana Ewalu: O na apana hookolokolo a auhau o Ewa a me Waianae, e kapaia ka Apana o Ewa.

PAUKU 13. Ma na Mokupuni o Maui, Molokai a me Lanai, he eono apana, penei :

Ekahi: O ka Mokupuni o Molokai, e kapaia o ka Apana o Molokai.

Elua: O na apana o Kaanapali a me Lahaina, ma Maui, a me ka Mokupuni o Lanai, e kapaia o ka Apana o Lahaina.

Ekolu: O kela hapa o ka apana o Wailuku e waiho

ana ma ka akau o ke alanui e moe ana i Iao (ma ka aoao hema o ke kahawai) a hiki i na puuone a ma ke kualapa o na puuone a hiki i ka nuku o ka Muliwai o Wailuku, e kapaia ka Apana o Wailuku Akau.

Eha : O kela hapa o ka apana o Wailuku e waiho ana ma ka hema o ka Apana o Wailuku Akau, a e hoo-komo pu ana i ka Mokupuni o Kahoolawe, e kapaie ana nae ia Honuaula, e kapaia ka Apana o Wailuku Hema.

Elima : O kela wahi o ka Apana o Makawao e waiho ana ma ka hema a me ke komohana o ke Awawa o Halehaku me Kula, e kapaia ka Apana o Makawao.

Eono : O kahi i koe o ka Mokupuni o Maui, e kapaia ka Apana o Hana.

PAUKU 14. Ma ka Mokupuni o Hawaii he ehiku apana, penei :

Ekahi : O Puna a me kela wahi o Hilo a pau ma ka hema a waenakonu o ke Awawa o Pukihai, e kapaia ka Apana o Hilo Hema.

Elua : Mai ke Awawa o Pukihai, a hiki i waenakonu o ke Awawa o Hakalau, e kapaia ka Apana o Hilo Waena.

Ekolu : Mai ke Awawa o Hakalau a hiki i waenakonu o ke Awawa o Kalapahapuu ma Hamakua (mawaena o Kukaiau a me Kainehe) a e hookomo ana ia Kukaiau a pau, e kapaia ka Apana o Hilo Akau,

Eha : O kahi i koe o Hamakua a me Kohala Hema, e kapaia ka Apana o Hamakua.

Elima : O Kohala Akau, e kapaia ka Apana o Kohala.

Eono : O Kona Akau me Kona Hema, e kapaia ka Apana o Kona.

Ehiku : O Kau, e kapaia ka Apana o Kau.

PAUKU 15. Ma na Mokupuni o Kauai a me Niihau, he ekolu Apana.

Peneia iho :

Ekahi : Mai ka Lae o Puanaaiea a hiki aku a e hoo-komo ana ia Kalaheo, a i huiia me ka Mokupuni o Niihau, e kapaia ka Apana o Waimea.

Elua : Mai a e hookoe ana ia Kalaheo a hiki aku a hookomo ana ia Hanamaulu, e kapaia ka Apana o Lihue.

Ekolu : Mai a e hookomo ana ia Wailua a hiki i ka Lae o Puanaaiea, e kapaia ka Apana o Hanalei.

PAUKU 16. I na wa a pau i ikeia he mea pono no na poe koho, ua hiki no i ke Kuhina Kalaiaina e hookaawale ae i elua a oi ae mau mahele apana ma kela a me keia apana, a o ia mau mahele apana e loa no kona wahi koho balota kaawale. Eia nae, aole e hoololiia na palena o kekahi mahele iloko o kanaono la mamua iho o kekahi koho balota ana.

MANAWA HANA O NA LUNAMAKAAINANA.

PAUKU 17. E noho na Lunamakaainana no elua makahiki, a e kohoia ma na koho nui ana i malamaia, e like me ka mea i hoakakaia mahope nei, i kela a me keia elua makahiki. E hoomaka aku ke kau o ka noho ana mai ka la o ke koho balota nui.

PAUKU 18. Eia nae, o kela me keia mea i kohoia e hoopiha i kekahi manawa i pau ole, e noho wale no oia ma ka oihana no ke koena o ia manawa i pau ole.

PAUKU 19. E loa ia lakou ma ke ano he uku no ka

lakou hana na dala he elua haneri me kanalima no kela a me keia elua makahiki, no ka hele ana i na halawai ana a ka Ahaolelo me ka uku mile i heluia ma ka hele hookahi ana ma ka umi keneta no kela a me keia mile mai ko lakou wahi noho a hiki i kahi e akoakoa ai.

NA HAAWINA O NA LUNAMAKAAINANA.

PAUKU 20. O kela a me keia kupa kane o ke Aupuni i hiki kona mau makahiki i ka iwakalua-kumamakahi; i ike i ka heluhelu a kakau i ka olelo Hawaii, Beritania, a o kekahi olelo Europa paha; i ike i ka helu waiwai; i noho paa ma keia Aupuni no na makahiki aole i emi malalo o ekolu, a o ka makahiki hope oia no ka makahiki mamua koke iho o ka la koho balota; a he waiwai paa kona maloko o ke Aupuni nona ka waiwai io maluna ae o na hihia o na ano a pau i oi ae mamua o elima haneri dala, a i ole ia, ua loa iaia he loa makahiki i emi ole iho malalo o elua haneri me kanalima dala mai kekahi hana ku i ke kanawai, a mai kekahi waiwai mai paha, ua hiki iaia e lilo i Lunamakaainana no ka lehulehu.

PAUKU 21. Mamua iho o ka noho ana iloko o ka Ahaolelo e hoohiki kela a me keia Alii a me Lunamakaainana e hooko a e kokua pololei mamuli o ke Kumukanawai a me na Kanawai o ke Aupuni, a e hana i kana hana ma ke ano Kaukanawai me ka pololei. Ua hiki e hoohikiia na olelo hoohiki o ia ano e kekahi Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie.

PAUKU 22. Aole i kuponō kekahi mea e kohoia i Alii a i Lunamakaainana paha, ina ua pili iaia kekahi o na mea i hoakakaia ma ka Pauku 25, a ma kekahi wahi e aku ma keia Kanawai, a i noho ma kekahi oihana loa a pomaikai malalo o ke Aupuni a oihana paha o ke Aupuni, a malalo paha o ka Oihana Hookolokolo; a he kuleana

pomaikai kona iloko o kekahi aelike me ke Aupuni, aole no hoi e noho ia mea ma ke ano he hoa kohoia no ka Ahaolelo. Aole e hookohuia kekahi hoa o ka Ahaolelo i kekahi oihana kivila malalo o ke Aupuni iloko o ka manawa i kohoia ai oia e noho i hoa no ka Ahaolelo, koe ke kohoia oia i hoa no ka Aha Kuhina.

NO KE KUPONO O NA POE KOHO I NA ALII.

PAUKU 23. O kela a me keia kane e noho ana ma ko Hawaii Paeaina, ina he Hawaii, Amerika, a he Europa paha ma ka hanau a hanauna ana, a ina ua hiki aku kona mau makahiki i ka iwakalua, a ua hookaa oia i kona auhau, a ina ua hookomo oia i kona inoa ma ka papa inoa o na poe koho o kona apana no ke koho i na Alii o ka Ahaolelo, alaila, ua kupono oia ke koho i na Alii, a ua loa iaia ke kuleana e koho i na Alii o ka Ahaolelo i kela a me keia koho ana, ina nae :

Ekahi : Ua noho oia ma ka aina aole i emi malalo o ekolu makahiki, a ma ka apana ana i makemake ai e koho aole i emi malalo o ekolu mahina mamua pono iho o ke noho ana i makemake ai oia e koho ;

Elua : He waiwai pono i kona ma keia paeaina i kupono i ka auhauia i emi ole iho ka waiwai io malalo o ekolu tausani dala mawaho ae o na hihia a pau, a i ole pela, ua loa maoli iaia kekahi loa makahiki i emi ole malalo o eono haneri dala iloko o ka makahiki mamua pono iho o kona hookomo ana i kona inoa iloko o ka papa inoa o na poe kupono i ke koho ;

Ekolu : He hiki iaia ke heluhelu a hoomaopopo i ke ano o kekahi nupepa i paia ma ka olelo Hawaii a Ene-lani, a i ole ia, ma kekahi olelo Europa; aka, koe nae na mea i makemakeia no ka noho paa ana no ekolu maka-

hiki, a me ka ike i ka heluhelu a me ka hiki ke hoomaopopo i ke ano o kekahi nupepa kupono i paila iloko paha o ka olelo Hawaii, Enelani, a i ole, o kekahi olelo Europa, aole e pili keia i na poe e noho ana iloko o ke Aupuni i ka manawa i kukalaia ai ke Kumukanawai, ina nae ua hoopaaia na inoa a ua koho i ke kau koho balota i mala-maia ai malalo o ia mea hookahi ;

Eha : Ua hoohiki oia e kokua mamuli o ke Kumukanawai a me na kanawai, i hoohikiia imua o kekahi mea i loaaa iaia ka mana e hoohiki, a i ole ia, imua o kekahi luna o ka Papa Nana Koho.

NO NA HAAWINA O NA POE KOHO LUNAMAKAAINANA.

PAUKU 24. O kela a me keia kane e noho ana ma ko Hawaii Paeaina, ina he Hawaii, Amerika, a he Europa paha ma ka hanau a hanauna ana, a ina ua hoohiki oia e kokua mamuli o ke Kumukanawai a me na Kanawai e like me ka mea i hoakakaia no na poe nana e koho i na 'Lii; a i hookaa i kona mau auhau, a ua hiki aku oia i na makahiki he iwakalua, a i noho ma keia Aupuni no ka makahiki hookahi mamua pono iho o ke koho ana, a i ike i ka heluhelu a me ke kakaulima ma ka olelo Hawaii, a Enelani, a Europa paha (ina i hanauia mahope mai o ka makahiki 1840), a ina ua hookomo i kona inoa ma ka papa inoa o na poe koho o kona apana e like me ka mea i hoakakaia ma ke Kanawai, alaila, ua loa iaia ke kuleana e hookomo i hookahi balota no ka Lunamakaainana a mau Lunamakaainana paha o ia apana; aka nae, o ka mea i makemakeia ua noho paa iloko o ke Aupuni a oi aku mamua o hookahi makahiki mamua koke iho o ke kau koho, a ua ike i ka heluhelu a me ke kakau ina ma ka olelo Hawaii, Enelani, a i ole, ma kekahi olelo Europa, aole e pili keia i na poe e noho ana iloko o ke Aupuni

i ka manawa o ke kukalaia ana o ke Kumukanawai, ina ua hoopaa i ko lakou mau inoa a ua koho malalo o ke kau koho balota mua i malamaia ai malalo o ia mea hookahi.

NO NA KUMU E KUPONO OLE AI.

PAUKU 25. Aole loa e aeia kekahi o na poe i oleloia malalo iho nei e hoopaa i ko lakou inoa no ke koho ana, aole hoi e koho, aole hoi e noho ma ka Ahaolelo, oia keia: O kekahi mea pupule a hupo paha, a o kekahi mea i hoahewaia no kekahi o keia mau ofeni, penei: Puhi hale, aihue moku, kipe, wawahi hale, hana dala hoopunipuni, aihue i ka waiwai i haawiia e malama, kuni kolohe i na holoholona, apuka, imi loa ma ka hoopunipuni, moepi'o a moe naha, lawe wale i ke kino o kekahi, aihue, puhi ahi, lawe ola ma ka degere ekahi, pepehi kanaka, hooiki wahahee, pue wahine, powa, moe aikane a holoholona, kipi, hookonokono e hooiki wahahee, lawelawe hewa ma ka oihana, ke ole e kalaia kona mau hewa e ka Moi a i hoi-hoi hou ia kona mau pono kivila, a mamuli o ka olelo o ia kalaia ana ua hoakakaia ua kupono iaia ka lawelawe ana i kekahi oihana waiwai e hanohano ai.

PAUKU 26. Aole e hopuia kekahi mea koho ma ka la koho balota oiai oia ma kahi koho, a ma ka hele ana aku ona ilaila, a mai ka hoi ana malaila aku, koe wale no ina he kipi, feloni a kue i ka maluhia; aole no hoi e koiia ma ia la kekahi mea koho e hana i kekahi hana koa, a ma ia hana ana he hiki e keakeaia kona hele ana e koho, koe wale no i ka manawa kua a pilikia e ae o ke Aupuni.

PAUKU 27. Aole e hele kekahi koa ma kahi koho balota no kekahi hana me ka aahu koa, aole no hoi e kai hele pualu kekahi pualukoa a hui poi hooponopono Aupuni e ae e hele akoakoa i kahi koho balota.

NO KE KAKAU INOA ANA.

PAUKU 28. E hoonohoia e ke Kuhina Kalaiaina me ka ae pu o ka Aha Kuhina i Luna Kakau inoa o na Poe Koho, a oia no ka mea e lawelawe ma ke ano he Luna Kakau Inoa no na Apana koho a pau o ke Aupuni, a nana no e hana a malama i na moolelo o na mea a pau i kupono e koho ma kekahi koho ana, a e kapaia ka "Buke Inoa o na Poe Koho," a ma Honolulu ke keena hana malalo o ka hoopono ana a ke Kuhina Kalaiaina. O ka Buke Inoa o na Poe Koho i hanaia a lawelaweia malalo o ke Kanawai Koho Balota o 1888, Mokuna LXXVI. ua hiki no e lawelaweia ma ke ano oia ka Buke Inoa i hoakakaia maanei e like me ka mea e hiki ana.

PAUKU 29. Ma ka buke inoa o na poe koho i oleloia e hookomoia ka papa inoa o na mea a pau i kupono e koho ma kekahi koho ana i hoonohonohoia mai ka A aku maloko o ko lakou mau mahele a me na apana (ina aole mahele) me ka inoa o kela a me keia mea koho, kona mau makahiki, kahi o ka apana i noho ai, kona wahi hanau, kana hana, me na mea e ae i kupono no ka hoomaopopo ana iaia, a me ka la o kona kakauinoa ia ana, a e hanaia ma ke ano e koe ai he wahi no na hoololiloli ana malalo o kela a me keia hua. E malama kaawale loa ia ka papa inoa o na poe koho i na Alii mai ka poe koho i na Luna-makaainana.

PAUKU 30. Na kela a me keia mea kakau i na hanau, make me na mareia ana iloko o keia Aupuni, iloko o ka malama o Sepatemaba o kela a me keia makahiki e hoolako aku i ka Luna Kakau Inoa o na Poe Koho i na Papa Inoa pololei o ka poe kane kanaka makua i make no lakou na makahiki he iwakalua a pii aku iluna i kakau ia e ia iloko o na mahina he umikumamalua i hala hope ae.

PAUKU 31. Na kela a me keia Luna Helu Auhau iloko o ka mahina o Sepatemaba o kela a me keia makahiki, e hoolako aku i ka Luna Kakau Inoa o na Poe Koho i papa inoa pololei o na kane kanakamakua no lakou na makahiki he iwakalua a pii aku iluna i heluia no na hana pili i ka auhau iloko o na mahele auhau a apana paha a mahele apana paha e like me ka mea i hanaia.

PAUKU 32. Mawaena o ka la mua o Okatoba a me ka la kanakolu o Novemaba o kela a me keia makahiki mamua koke iho o kekahi koho balota nui ana, e nana ka Luna Kakau Inoa o na Poe Koho i ka Papa Inoa o na Poe Koho, a oi loa aku hoi ka papa inoa o na poe koho o kela a me keia mahele a apana, a e hooponopono, hoololi a hana hou ae i ua papa inoa la ma ka hoopau ana a holoia i na inoa o na poe ana i loa ai he kumu e manao ai ua make, ua hele mai kekahi mahele a apana aku, a i ole ia, ua kupono ole, a me ka hookomo ana i na inoa o na poe i lilo i poe kupono i ke koho, a i ole ia, ua hoololi ae mai kekahi apana a mahele paha a i kekahi apana a mahele okoa. O na holoia ana, hoololi a hana hou ana e hoakakaia ke kumu o ka hanaia ana.

PAUKU 33. I ka manawa e hoopukaia ai o ka hoolaha no kekahi koho ana, na ka Luna Kakau Inoa e hoouli koke aku me ka hakalia ole i na Papa Luna Nana o na mahele a apana paha, i na papa inoa i hooiaioia o na poe koho (no na Alii a me na Lunamakaaainana) maloko o ko lakou mau mahele a apana pakahi i laweia mai loko mai o ka papa inoa hope i hanaia, o ia mau papa inoa e kapaia na Papa Inoa Koho, a e lawelaweia mahope iho o ka hooponoponoia ana e na Luna Nana Koho Balota e like me ia i hoakakaia mahope ae nei maloko o keia Kanawai, ma ke ano oia ka papa inoa e koho ai ma kahi koho.

PAUKU 34. Ua hiki no i ka Luna Kakau Inoa e kauoha e paia na papa inoa o na poe koho i hoakakaia ma ka Pauku 41 o keia Kanawai, e kauia e na Luna Nana Koho Balota a e hooili aku ia mau mea i na Papa Luna Nana pakahi maloko o ko lakou mau mahele a apana paha, i ka manawa hookahi no e hooiia ai ka papa inoa o na poe koho, a o ia papa inoa i mea kauia, ua hiki e hookomo wale ia no na inoa o na poe i kupono i ke koho ma ia mahele a apana paha, e like me ia i hanaia ma ka Buke Inoa i hoonohonoho pono ia.

PAUKU 35. E hana no ka Luna Kakau Inoa i na hana e ae malalo o keia Kanawai i kupono no ka hooko ana aku o keia Kanawai, i kauohaia aku iaia e ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 36. I ka manawa e hoihoia mai ai o ke kope i hooiaioia o na inoa o na poe koho i hooponoponoia e ka Papa Luna Nana, e like me ia i kauohaia ma ka Pauku 40 o keia Kanawai, i ka Luna Kakau Inoa, nana no e hooponopono a hoololi i ka Buke Inoa o na poe koho e like me ia papa inoa.

PAUKU 37. E hamama no ka Buke Inoa o na poe koho e nanaia e na mea a pau ma na manawa kupono a pau me ka uku ole, ua hiki no e hoolakoia aku na kope o ia mea i na poe kupono no kekahi uku kupono.

PAUKU 38. E hoolako ke Kuhina Kalaiaina i na pepa paihakahaka a me na buke no ia kakau ana i na inoa i oleloia, i hanaia ma ke ano like.

NO NA LUNA NANA KOHO BALOTA.

PAUKU 39. E hoonohoa i Papa Luna Nana Koho Balota no kela a me keia wahi koho a apana koho o ke Aupuni i ekolu hoa. E kohoia lakou e ke Kuhina Ka-

lajaina, e like me ka mea hiki iaia, mai na aoao kue holo balota ma kela a me keia koho balota nui ana. Ina ua hiki ole, hana ole a hoole paha kekahi mea i kohoia pela i Luna Nana, na ké Kuhina Kalaiaina e hoonoho aku i kekahi mea e hoopiha ia hakahaka. Eia no nae, ina he mea hiki ole ke hoikeia aku ia mea i ke Kuhina Kalaiaina iloko o ka manawa kupono e hiki ai iaia e hookohu i kekahi mea mamua ae o ka malamaia ana o ke koho ana, ua hiki no i ka lala a mau lala paha o ka papa i koe e hookohu i kekahi mea mai ka aoao hookahi me ka mea i koho mua ia e hoopiha i ua hakahaka nei. Ina aole i hoakaka okoa ia, alaila, o ka mea nona ka inoa i hai mua ia, oia ka Lunahoomalu o ka Papa. He elua mau Luna Nana mawaho ae o na poe i hoolawaia maluna ae nei e hookohuia no kela a me keia wahi koho balota no ka lawelawe ana ma ka la koho balota wale no.

NA HANA A NA LUNA NANA KOHO BALOTA.

PAUKU 40. O ka hana a na Luna Nana, e kakau i na poe koho, a e kakau i ko lakou mau inoa ma ka papa inoa o na poe koho e like me ka mea i kauohia ma keia Kanawai. E hana, hooponopono hou i kela a me keia manawa, a e malama i ka papa inoa o na poe koho ma ko lakou mau apana iho, a e hooili aku i na kope i hooiaia o ia mea i lawelaweia ma ke koho balota ana ma kela a me keia koho ana, i ka Luna Kakau Inoa o ka poe koho, mahope koke iho o kela a me keia la koho e kau aku i na olelo hoolaha no ke koho balota, aole e emi malalo o elima la mamua iho o ke koho balota ana.

E noho hoomalu ma kela a me keia koho ana, a e malama ia koho ana, a e malama i ka maluhia.

E kakau i ka inoa o kela a me keia mea e koho ana a e makemake ana e hookomo i kona balota; e hooiki i kela

a me keia kanaka i kueia kona koho ana, a e nana i ka ninau pono ia o ua mea la e pili ana i kona kuleana e koho.

E hoonoho a hooonopono aku i ka hana o hookahi a elua paha mau Kakauolelo e like me ka mea kupono, a me na makai kuikawa i oi ole mamua o ekolu i kupono no ka malama ana i ka maluhia.

E hoomaopopo a hoike ae ma ke akea i ka hopena o ke koho ana ma kela a me keia koho balota ana.

E haawi aku i na palapala hoike kupono no ke kohoia ana o na poe i kohoia i mau Lunamakaainana, a e hoike aku i ka hopena o ia koho ana no na Alii i ka Makai Nui o ko lakou mau Mokupuni a i ka Ilamuku ma ka Mokupuni o Oahu.

E malama a hooili aku i ke Kuhina Kalaiaina i na balota a pau i hookomoia ma kela a me keia koho balota ana na balota a pau i hoohana ole ia a me na balota a pau i holoia me na kope o na palapala hoike no ke koho ia ana, a me na hoakaka no ka hopena o ke koho ana me na mea a pau e pili ana.

E malama i na pahu balota a me na waiwai e ae e pili ana i ke koho balota, a e hana i na hana a pau i ke koho balota, a e hana i na hana i kauohaia ma keia Kanawai e pili ana i ke kakau ana i na poe koho balota, papa inoa o na poe koho, na koho ana, a me na hana a me na mea e ae e pili ana.

A ma ka haalele ana, a i ole ia, ma ka make ana o kekahi moho holo balota nona hoi ka inoa i paaia maluna o ka balota no ka holoi ana i ua inoa la a mau inoa paha mai na balota ae a e kakau iho ma ia wahi i na inoa o kekahi mea a mau mea paha i lilo i mau moho holo balota mamuli o ka wae hou ia ana.

E loa a i kela a me keia Luna Nana; a ma keia ke haa-wiia nei ka mana ia lakou, e hoo-hiki aku i na olelo hoo-hiki i ke Kumukanawai i na poe e makemake ana e kakau ia ko lakou mau inoa he poe kupono i ke koho, a me na olelo hoo-hiki e ae ma ka hana a hooko ana i ka lakou hana.

E kau i na papa inoa i hooiaioia o na poe koho i kakau inoia ma na wahi akea, aole i emi malalo o ekolu maloko o ko lakou mahele a apana paha (ina aole mau mahele) iloko o na la aole e emi malalo o umikumamalima mamua iho o kekahi koho ana e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku 41.

E malama i moolelo piha o na hana a pau o ka Papa, a o ia mau moolelo a pau ma na manawa kupono e hiki no e nanai e na poe kupono i ke koho.

PAUKU 41. E kau no kela a me keia Papa Luna Nana i na papa inoa i hooiaioia, i paaia a i kakauia paha o na poe koho i laweia mai ka papa inoa o na poe koho i hoolakoia aku e ka Luna Kakau Inoa ma na wahi akea aole e emi malalo o ekolu maloko o ko lakou mahele a apana paha (ina aole mahele) iloko o na la aole e emi malalo o umikumamalima mamua iho o kekahi koho ana, eia no nae, ua hiki no e hookomoia ma ia mau papa inoa i kauia na inoa wale no o na poe i kupono i ke koho i hoonohonoho pono ia, a ina no hoi aole i loa aku ka papa inoa o na poe kupono i ke koho iloko o ka manawa kupono, alaila, o ka papa inoa o na poe koho o ke koho ana i malamaia mamua koke iho oia ka mea e lawelaweia e na Luna Nana Koho Balota. Mahope o ke kauia ana o ka papa inoa i oleloia, aole e weheia ae kekahi inoa ma ia papa inoa, koe wale no ma ke ano i hoakakaia ma na Pauku 42 a me 43.

PAUKU 42. Aole e hanaia kekahi hoololi ana ma kekahi ano i ka papa inoa o na poe-koho koe wale no iloko o ka manawa a ma kahi i hoolaha pono ia no kekahi halawai akea ana o na Luna Nana, a aole e holoia kekahi inoa mai ia papa inoa ae aia wale no a hoike kuponoia aku i ka mea koho e hele ae malaila. Eia nae, ina ua make ua hiki no e holoia ka inoa o ia mea koho i make mai ka papa inoa ae ke hooiaioia ia mea.

E hanaia na holoia ana a pau me ka inika ulaula me ke kakauia o ka la a me ke kumu o ia holoia ana.

E manaioia ua lawa a kupono ka hoikeia ana aku i kekahi mea koho, ina e hookomoia iloko o ka Hale Leta me ke kauia ana i na Pooleta kupono a i kakauia aku i ka mea koho ma kona wahi noho hope i ikeia iloko o ka ma hele a apana paha, iloko o ka manawa kupono.

HOOPONOPONO ANA I KA PAPA INOA O NA POE KOHO.

PAUKU 43. Mahope iho o ke kauia ana o na papa inoa i hooiaioia o na poe koho e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku 41, na na Luna Nana, i mea e hooponoponoia ai ka papa inoa o na poe koho, ma ka hookomo ana i na inoa hou, a i ole, ma ka holoia ana i na inoa o na poe koho i make, hele ma kahi e, a i kupono ole paha e koho; e malama, aole e emi malalo o elima la, aole hoi e oi aku mamua o kanakolu la mamua iho o ke koho ana i mau halawai akea, aole e emi malalo o elua ka nui, iloko o ka mahele a apana, ina aole mahele i hoolahaia ma ke kau ana i na hoolaha aole e emi i elima la, aole e emi malalo ekolu wahi ma na wahi akea maloko o ka apana a mahele apana paha, ina ua maheleia ka apana, a me na hoolaha e ae a na Luna Nana i oleloia e manao ai ua kupono. Ua hiki no i na Luna Nana e hoomau a malama i mau halawai i

hoopanecia mai kekahi la i kekahi la ina he kupono e hanaia pela.

PAUKU 44. Aole e keakeaia ka hele ana o kekahi mea i ua mau halawai nei o na Luna Nana, koe wale no, ina no ka malama ana i ka maluhia. Na ua mau Luna Nana nei i oleloia, ma ia wa a ma ia wahi, e lawe i ke noi o kela a me keia mea e makemake ana e kakauia kona inoa maloko o ka papa inoa koho, a ina e ikeia ua kupono ua mea noi nei e kakauia kona inoa ia manawa, ma ia wahi maloko o ka papa inoa i oleloia, ma kekahi, a i ole ia, ma na papa inoa no a i elua o na poe koho i na Alii me na Lunamakaaainana e like no me ka mea e hanaia ana.

E lawe no lakou i na kumu kue a pau i waihoia mai e kue ana i ka hookomoia ana o kekahi inoa, a e kue ana paha i kekahi inoa i paa mua iloko o ka papa inoa, a ina mahope o ka hoike kupono i ua mea la e hele ae, a ina ma ka nana pono ana ua ikeia aole he pono e hoomauia ia inoa ma ka papa inoa, a i ole ia, aole pono e hookomoia iloko o ka papa inoa, e hoioia ua inoa la a e hooleia paha aole e hookomo e like me ka mea e hanaia ana. I mea e maopopo ai ka oiaio o kekahi mea i hoikeia, ua hiki no i kekahi o na Luna Nana e hoohiki aku i kekahi olelo hoohiki i kekahi kanaka. E hoike na Luna Nana ma na halawai i ka papa inoa koho no ko lakou mahele a apana paha. I ka pau ana o ka halawai hope no ke kakau ana i na inoa mamua o kekahi koho ana, e kakauinoa ka Papa Luna Nana a kau i ka la i hanaia ai kekahi papa inoa i hooponopono ia i mea hana ma kahi koho ma ka la koho balota, a o ia papa inoa i hooponoponoia oia no ka papa inoa koho oihana no ia koho ana, a oia wale no ka mana e hiki ai i kekahi mea e koho ma ia koho balota ana.

PAUKU 45. O kela a me keia mea i kupono i ke koho

balota e hele oia e hoopaa i kona inoa ma ka mahele a apana paha (ina aole mahele) ana i noho ai; aole e koho balota kekahi mea koho ma kekahi mahele e ae a apana paha (ina aole mahele,) koe wale no iloko o kona mahele a apana paha ana i noho ai. Eia nae, ina ma kekahi koho ana mawaho ae o na koho balota nui ana o kekahi mea koho i nee ae mai kekahi mahele a i kekahi mahele okoa iloko o ia apana hookahi a mahele paha, ina he koho Alii, ua hiki iaia e koho ma ka mahele i loa kona kuleana e koho ai ma ke koho balota nui ana i kaa hope iho ina aole oia i hele e hoopaa hou i kona inoa.

PAUKU 46. Ma na manawa a pau, malalo o na hoakaka ana o keia Kanawai, ma na wahi he mau hana e hanaia e ka Lunahoomalu o na Luna Nana, ua hiki no e hanaia ua mau hana la e kekahi Luna Nana e ae i na manawa a pau i kaawale ai ka Lunahoomalu ma kahi e no ka manawa, a i ole ia, ua hiki ole no ka manawa e hana i ua mau hana la. A o ka mea i hooholoia e ka hapanui o na Luna Nana, oia no ka hooholo ana o ka Papa.

NO NA POE HOLO BALOTA.

PAUKU 47. Aohe e aeia kekahi mea e holo balota ina aole oia i nonoia ma kekahi palapala i kakauinoia e na inoa aole emi malalo o ka iwakalua-kumamalima poe kuponono i ke koho balota o ka apana; a o ia nonoi e waihoia me ke Kuhina Kalaiaina, aole e emi malalo o umikumamaha la mamua o ka la koho balota, koe ma ka Mokupuni o Oahu, e waihoia ua nonoi nei aole e emi malalo o ehiku la mamua o ke koho ana, me ka uku pu kekahi o iwakalua-kumamalima dala no ka moho holo Lunamakaainana, a i kanalima dala no ka moho holo Alii, no na lilo e pili ana i ke koho balota ana, a e ukuia aku no ia mau dala iloko o ka Waihona ma ke ano he loa Aupuni. Ua hiki no i

kekahi mea holo balota ke haalele i kona holo balota ana mamua iho o kekahi koho balota ana ma ka hoike ana aku i ke Kuhina Kalaiaina a me na Luna Nana. Ina aole i hoikeia ua manao haalele nei mamua iho o ke paia ana o na pepa balota i kauohaia ma ka Pauku 58 ua hiki no i na Luna Nana i ka loa ana aku o ia lohe ia lakou mai ka mea holo balota i kona hoopau ana mai i kona holo balota ana, e holo i inoa mai ka balota ae mamua iho o ke koho ana. Eia nae, ina ua haalele a make paha kekahi mea e holo balota ana, alaila, ua hiki no e noi hou ia mai i mea nana e hoopaha ia hakahaka me ka nana ole i ua manawa la i kaupalenaia, a ma ia hana ana e kakauinoaia ka palapala noi a hookaia ka uku i na Luna Nana Koho Balota o ka apana kahi e kohoia ai ua moho holo balota la.

PAUKU 48. Na kela a me keia mea holo balota, ma ka la mamua iho o ka la holo balota, e haawi aku i na Luna Nana i papa inoa piha o na poe a pau i hoohanaia e ia e kokua ma ia koho ana. A aole e aeia kekahi mea i paa ole kona inoa ma ia papa e hele ma kahi koho balota e kokua mamuli o ia mea holo balota.

PAUKU 49. Iloko o umi la mahope iho o kekahi koho balota ana e haawi aku kela a me keia mea holo balota i ke Kuhina Kalaiaina i hoike i hoohikiia a i hoike pakahi ia kela a me keia lilo e pili ana i kona kohoia ana, a ua hiki e nana ia e na mea a pau me ka uku ole.

Na lilo i aeia ma ke kanawai no ka mea holo balota:

1. Na lilo pilikino o ka mea holo balota.
2. Na lilo o ke pai a hoolaha ana ma na nupepa.
3. Na lilo no na lako palapala me na pooleta.
4. Na lilo o na halawai makaainana akea ana.
5. Uku hoolimalima a hoolako ana i na keena komite,

aole e oi aku mamua o hookahi no kela a me keia wahi koho.

NO NA PAHU BALOTA.

PAUKU 50. E hoomakaukau na Luna Nana i elua mau pahu kupono e hookomoia ai na balota no kela a me keia wahi koho iloko o ke Aupuni, a o ia mau pahu aole i kauia kekahi mea a hoailona paha maluna iho koe wale iho no, ua hiki e kauia ka inoa o ka apana a mahele, a e kauia maluna o kekahi na huaolelo "No na Alii," a ma kekahi na huaolelo "No na Lunamakaainana." E hanaia ua mau pahu nei mai loko mai o ka laau i like ka manoa-noa o ka papa i oi ole ae mamua o hookahi iniha a i emi ole malalo o ekolu-hapaha iniha ka manoa-noa. E hanaia a pahee o loko me waho, a e hanaia me ke pani, me na ami, i hoopaa pono ia me ka laka a mau laka maikai. Mawaena o ia pani e hanaia he puka i oi ole mamua o ekolu iniha ka loihi, a aole hoi e oi mamua o hookahi-hapaha iniha ka laula, i hiki ke paleia me na apana i kauia ma na kae.

KE ANO O KE KOHO ANA.

PAUKU 51. E hoomakaukau na Luna Nana no ke koho balota ana, ma kela a me keia wahi koho i keena a wahi kupono paha, a maloko o laila e waihoia ai ma kahi kupono na poe koho ma na pahu balota elua i hoakakaia ma ka Pauku 50 o keia Kanawai. Aole loa e malamaia ke koho ana ma kekahi wahi i aeia ke kuai ana o na wai-ona, bia a waina paha. Na ka Papa Nana Koho Balota o kela a me keia wahi koho e kauoha e hoolawaia ua wahi la me ona mau keena kupono a mau wahi i hookaa-waleia i hiki pono ai i ka mea koho balota malaila a maloko paha o laila, e kaha i ka lakou mau balota, i hiki ai ke kahaia ua mea la me ko lakou nalo mai ka nana wale

ana mai a kekahi poe aku, a e kukuluia a e hanaia ona pa paku i hiki o na poe wale no maloko o ua pa la ke kokeke aku i na pahu balota maloko mai o na kapuai he eono a me ua mau keena koho la a mau wahi paha i hookaawaleia. E hanaia i hiki ole ai ke nalo ka pahu balota a o na keena koho paha, a me na wahi i hookaawaleia mai ka ike ana a na poe mawaho o ua pa paku la. O ka heluna o ua mau keena koho la a mau wahi paha i hookaawaleia, aole e emi iho malalo o ekolu, a aole hoi e oi aku mamua o eono ma kela a me keia wahi koho, a aole hoi e aeia kekahi poe e komo maloko o ua pa paku la koe wale no na luna nana a me na poe koho balota, koe wale no ka mana i loa mai mai na Luna Nana mai no ka malama ana i ka maluhia a me ka hooko ana i ke kanawai. E malamaja ma kela a me keia keena koho a wahi i hookaawaleia me na lako kupono no ke kaha ana i na balota.

PAUKU 52. Na na Luna Nana mamua iho o ka wehe ia ana o ke koho ana e hookaawale i wahi kupono e hoo-puni ana i kahi koho i mea e pale aku ai i ke keakeaia ana o ke koho ana; a aole e aeia kekahi mea mawaho ae o na Luna Nana, ka lakou mau kakauolelo, na mea holo balota a o ko lakou mau hope i oi ole ae mamua o elua no kela a me keia mea holo balota, a me na poe koho balota, aole i oi mamua o eono i ka manawa hookahi e koho ana, e komo maloko o kahi i hookaawaleia iloko o ka manawa i hookaawaleia no ke koho ana.

KA WEHE ANA ME KE PANI ANA I KAHU KOHO.

PAUKU 53. E weheia kahi koho e na Luna Nana ma ka hora ewalu o ke kakahiaka o ka la koho balota, a e hoomaui ka hamama ana a hiki i ka hora elima o ke ahi-ahi o ia la, ina aole e pau mua na poe koho i kakauia o ia apana a mahele apana paha i ke koho mamua ae o ia wa;

a mahope o ia e hiki no ke paniia ke koho ana, a e heluia na balota e like me ia i hoakakaia mahope iho nei.

PAUKU 54. I ka weheia ana o kahi koho na ka Lunahoomalu o na Luna Nana e wehe ae ma ke ano akea imua o na poe e ku mai ana i na pahu balota a hoike aku imua o na mea a pau i mea e ikeia mai ai aole loa he mea maloko. Alaila, e paniia na pahu a kiia a paa, a aole e wehe hou ia a hiki i ka pau ana o ke koho ana. Ma ka manawa e weheia ai ke koho ana maloko o kela a me keia wahi koho balota, e wehe akea ia na sila i hoopaaia ai na puolo, e ka Lunahoomalu a nana no e wehe i ua mau puola e haawi ia na pu-a balota i ka luna balota e like me ia i hoakakaia mahope iho nei. E kapili koke ia na palapala hoakaka ma kela a me keia keena koho, a wahi paha i hooakaawaleia i kulike ai me ka mea i hoakakaia ma keia Kanawai, no ke kaha ana i na balota. E kapili koke ia ma kekahi wahi kupono mawaho o ke keena koho na palapala hoakaka aole e emi iho malalo o ekolu a aole hoi e oi aku maluna o elima mau balota kumu hoohalike.

NO NA BALOTA.

PAUKU 55. Ma ka balota wale no na koho ana. O ka balota he pepa ia i kakauia a i paiia paha, a i kakau hapa ia a pai hapa ia paha me na inoa o na poe a pau e kohoia ana. O na balota a pau, i paiia e like me ke kauoha o keia Kanawai, e paiia na inoa a pau o na moho holo balota me ka hoomaopopoia ana o ka oihana a lakou i noi pono ia mai a aole e paiia he inoa e ae maluna.

PAUKU 56. O na balota no na Lunamakaainana he apana pepa keokeo no ia, a o na balota no na Alii he apana pepa polu no ia. O na balota kumu hoohalike e hanaia ma ka pepa ulaula, a i ole, omaomao. E like ka manoanoa me ke kaumaha o ka pepa, a e like no na wai-

hooluu. Aole e kauia kekahi huaolelo, kii, a hoailona paha mawaho ae o ka mea i aeia ma keia Pauku, a e pai ia ma ke ano e puka ole ai na hua pai ma ke kua. Mawaho ae o ka inoa a mau inoa paha e kohoia ana, aole e kauia kekahi mea, koe wale no na huaolelo "Koho ana no ka makahiki," me ka inoa o ka pihana a me ka inoa o ka Mahele no na Alii, a i ole ia, ka Apana no na Lunamakaainana. A ma ke koho balota kuikawa ua hiki no hoi e hookomoia na huaolelo e hoakaka ana i ka loihi o ka manawa a me na huaolelo "Koho Balota Kuikawa."

PAUKU 57. E huinaha like na balota a he ekolu me ka hapaha iniha kua pakahi ina aole i oi ae mamua o ekolu inoa ma ka balota e kohoia ai, a ina pela, e pakuiia aku i hapalua iniha i ka loa no kela a me keia inoa mawaho ae o na inoa ekolu. Eia no nae hoi, e hanaia na balota a pau maloko o kekahi mahele hookahi a like ka nui. E malamaia i wahi kupono ma kela a me keia balota e hiki ai e holoia na inoa a pau e kau ana a e hookomoia he mau inoa hou e ae i like ka nui. E maheleia ia wahi i malamaia ma ke ano e hiki ai e hookomoia hookahi inoa malalo pono iho o kela a me keia inoa i paia. Aole e laweia a heluia paha kekahi balota i hookomoia maloko o kekahi wahi.

PAUKU 58. Na ke Kuhina Kalaiaina e pai i na balota malalo o ko ke Aupuni mau lilo. Aole e emi iho malalo o ekolu mau balota no kela a me keia inoa i kauia ma ka papa koho a papa inoa no ke koho ana paha i hoomakaukauia e ka Luna Hooiaio Koho Balota. E paia me ka hiki ke haawi aku i ka mea koho balota he hoakaka maopopo le'a e hiki ai ke moakaka ma o ke kaha ana (X) ma kekahi wahi kaawale kupono ma ka aoao akau o ka inoa

o kela a me keia moho holo balota, no ka wae ana ae i kana moho a mau moho paha. I ka manawa e pau ai i ke paaia, e hooiia a hoopaaia na balota iloko o ka pu-a, a e hanaia ma ka hookahi haneri o kela a me keia pu-a, a e hanaia ma ke ano e hiki ai ke maihi a wehe pakahi ae i kela a me keia balota me ke kaawale. E malamaia he papa helu o ka nui o na balota e ke Kuhina Kalaiaina, a nana no e hoouna aku i na Luna Nana Koho Balota iloko o na puolo i silaia a hoopaa maikai ia.

PAUKU 59. E hooiia aku na balota me na balota kumu hoohalike a me na olelo hoakaka i na poe koho balota no kela a me keia apana no na Alii a me na Lunamakaainana e ke Kuhina i ka Lunahoomalu o kela a me keia Papa Luna Nana ma ke ano e loa aku ai ia lakou aole e emi malalo o elua la mamua ae o ke koho ana.

PAUKU 60. Na ke Kuhina mahope koke iho, e like me ka mea hiki, o ka hookohuia ana o kela a me keia Luna Nana, e hoolako aku i kela a me keia Papa Nana i na pepa paihakahaka i like ka nunui a me ke ano o ka pepa me na mea i makemakeia ma keia Kanawai. E hooiia aku ka nui o ua mau paihakahaka nei e like me hookahi-hapalua o ka heluna o ka nui o na poe koho iloko o ka apana a mahele paha i nohoia ai e kela a me keia Papa Nana. Ina paha e lawe hewa ia, a haule paha, a lilo ia i mea e loa ole ai na balota i paaia i hoakaka mua ia ae nei no ke koho ana (ina no mamuli o ka loa ole ana aku i na Luna Nana, a i ole, hoopoinoia ana paha a nalowale ana paha), e hiki i na Luna Nana ke kauoha e hoomakaukauia ona mau balota kupono no ke koho ana, a e hoolako pu ia aku no hoi i na Luna Nana a pau ua mau paihakahaka nei ma na wa a pau e kauohaia ai kekahi koho kuikawa. Ma na wa e ae a pau mawaho ae o na mea i hoakakaia ae la

ma keia Pauku, aole loa e hoohanaia ua mau pai hakahaka nei, a ma na wa a pau mahope koke iho o kela a me keia koho ana, e hoouna a hoihoi koke mai na Luna Nana i na pai hakahaka a pau i hana ole ia i ke Kuhina.

PAUKU 61. No ke koho ana, na ka Lunahoomalu o ka Papa Nana e opi i na balota i elua opi ana; o ka mua ma-waena i loa ai he huinaha loihi, alaila, e opi hou ae no e like me ke opi mua ana i nalo ai na mea maloko o ka balota. A ina e opiia pela na ka Lunahoomalu e haawi ka balota i ka mea koho.

PAUKU 62. Ina e hoomaopopo aku ka mea koho ua kupono oia e koho, alaila, e haawi aku ka Lunahoomalu o ka Papa Nana i ua mea koho la, i balota a mau balota paha no ka Lunamakaainana a i ole, no na Alii, e like me ke ano o ka mea i makemakeia, i opiopi kupono ia e like me ia i hoakakaia ma keia.

PAUKU 63. Na na Luna Nana Koho Balota, ke noi ia mai, e hoakaka aku i ka mea koho i ke ano o ke koho ana.

PAUKU 64. I ka loa ana aku o ka balota i hoomakaukauia e like me ia i olelo mua ia, alaila, e hele koke aku ka mea koho i haawiia aku ai ua balota nei iloko o kekahi keena i hoomakaukauia no ia hana a malaila e hoailona a e maka iho i kona balota ma ke ano i hoakakaia maloko o na kuhikuhi i paita ma kekahi wahi kokoke i kahi koho e like me ia i olelo mua ia, ma ke kau ana i kaha pe'a ma ka aoao akau e ku like ana me ka inoa a mau inoa paha o ka moho a mau moho paha ana i makemake ai e koho (e like penei X) ma ke kowa hoi i hookaawaleia no keia hana. E opiopi hou oia i ka balota a mau balota paha e like me na opi i ka wa i haawiia mai ai ua balota a mau balota nei iaia e ka Lunahoomalu o ka Papa Nana, a e

haalele iho i ke keena me ka hookaulua ole, a me ka hoikeike ole aku ma na ano a pau i na mea o loko o ka balota ia hai aku, e haawi aku i ua balota nei, a mau balota paha i opiopi ia iho la i na Luna Nana Koho Balota e malama ana i na pahu balota, a aole hoi lakou e wehe a hoomohala ae ia mea, aka nae, e nana pono iho lakou i na kihi me ka hoomaopopo loa ana he hookahi wale no balota i opiia, alaila, e hookomo koke iho i ua balota a mau balota nei iloko o ka pahu a mau pahu i kupono no ia mea.

PAUKU 65. Aole e hoike aku kekahi mea koho maloko o kahi koho i kona balota i kekahi mea e ae, aole no hoi e nana a noi aku paha e nana kekahi mea maloko o kahi koho i na mea maloko o na balota o kekahi mea koho. Aole no hoi e hiki i kekahi mea ke hoao e hoololi i ka makemake o ka mea e koho ana, no kana balota e koho ai, maloko o kahi i hookaawaleia no ke koho ana.

NO KE KUE ANA I NA POE KOHO.

PAUKU 66. Na kela a me keia Luna Nana Koho Balota, a me kela a me keia mea e ku mai ana e kue i kekahi mea i hele mai e koho, ina ua ike a manao paha ia Luna, a mea e ae paha e ku wale mai ana, aole oia he mea kupono i ke koho.

PAUKU 67. Ina ua kueia ke koho ana o kekahi mea, na kekahi o na Luna Nana e hai aku iaia i ke kumu o kona kueia ana, alaila, e hoohiki aku iaia e like me na olelo kuhikuhi i hoakakaia malalo iho nei. Mahope iho o ka hoohikiia ana, na kekahi Luna Nana, a i ole ia, na ka mea i kue aku iaia, e ninau aku i na ninau i mea e maopopo ai, ina paha ua kupono ua mea nei i manao e koho ma ke koho balota ana.

“Ke hoohiki paa (a hooia) nei oe e pane mai oe me ka oiaio i na ninau a pau e ninauia aku ana ia oe e pili ana i kou kuleana e koho (i na Alii a me na Lunamakaainana e like me ka mea i ikeia) ma keia koho balota ana.”

PAUKU 68. Ina e hoole ʻua mea nei aole oia e hoohiki, a i ole ia, mahope o ka hoohikiia ana, ua hoole i ka pane i kekahi ninau kupono (a o na Luna Nana na pōe nana e hoomaopopo i ke kupono a me ke kupono ole o ia ninau), e hooleia kona koho ana.

PAUKU 69. O kela a me keia mea e hoohiki ana i ka hoohiki i hoakakaia ma ka Pauku 67 a hai i na haina oiaio ole i kekahi ninau i ninauia aku iaia malalo o ia hoohiki ana, ua ku iaia ka hewa “hoohiki wahahee” ma ke degere elua.

PAUKU 70. Oiai o kekahi mea koho iloko o kekahi keena kaha balota, aole e aeia kekahi mea e ae e komo iloko o ia keena, a e ku paha ma ke kauwahi kahi e hiki ai iaia ke ike i ke kaha ana o ka mea koho i kona balota.

PAUKU 71. Aole no e hiki i kekahi mea i loaia iaia ka balota ke lawe ia balota mawaho ae o kahi e koho balota ia ana. A ina hoi e haalele kekahi mea i loaia iaia ka balota i kahi koho balota me ka haawi mua ole i ka luna malama pahu balota, e like me na olelo mua o keia Kana-wai, alaila, e nele oia i kona mana koho. A e kakauia na hana o keia ano e ka Lunahoomalu o na Luna Nana Koho.

PAUKU 72. Ina e hoike kekahi mea koho balota i ka Lunahoomalu o na Luna Nana Koho, he hiki ole iaia ke kaha ana i kona balota no ka makapo a no kekahi pilikia e ae paha i loaia iaia, alaila, loaia no iaia ke kokua ia ana ma ke kaha ana i kona balota e kekahi o na Luna Nana Koho. Na ka Lunahoomalu o na Luna Nana Koho, ke

manao oia he kupono, e ninaninau i ka mea koho malalo o ka hoohiki no kona mau pilikia. A ma keia ua haawiiia i ka Lunahoomalu ka mana e hoohiki i na mea e noi mai ana pela.

PAUKU 73. Ina e pono ole kekahi balota ma ke kaha ana o kekahi mea koho, alaila, e loa no iaia he balota hou, pakahi, aole nae e oi ka huina nui mamua o ekolu, ke hoihoi oia i kela a me keia balota i pono ole iaia. Na balota a pau i hoihoi ia pela e kaha pau koke ia lakou, a e malamaia no lakou, a e hoihoia no me ka papa inoa o na poe koho i kahaia a e kakauinoia e na Luna Nana Koho a e hookomoia iloko o kekahi wa-hi i silaia, a e hoo-unaia i ke Kuhina Kalaiaina e na Luna Nana Koho e like me ke kauoha o ka Pauku 83 o keia Kanawai no na balota i balotaia a me ka Papa Inoa o na mea koho a pau.

HELU ANA I NA BALOTA.

PAUKU 74. Mahope koke iho o ka pau ana o ke koho ana e wehe ka Lunahoomalu o ka Papa Luna Nana i ka pahu balota e helu i na balota e like me keia malalo iho nei: O ka mua, e heluia na balota a pau i mea e ikeia ai ina ua like ka huina o na balota me ka huina o na poe i koho i kakauia e na Luna Nana. Ina ua oi aku ka nui o na balota, e hoihoi hou ia na balota a pau loa iloko o ka pahu e na Luna Nana a pani ia iho a kiia iho a paa a luluia ka pahu i mea e hui pono ai na balota; alaila, e weheia ka pahu a uhiia me na apana lole, a na ka Lunahoomalu (a ina ua hiki ole iaia, a ua helé aku oia na kekahi) o na Luna Nana mahope iho o kona kau mua ana i kona lima iluna me ka mohala o ka peahi lima a me ka uluia o ka lima o ka lole a hiki i ke kueue lima, e hookomo i kona lima malalo o ka lole e kau ana maluna iho o ka pahu balota, a unuhi mai loko ae o ka pahu me ka nana ole, i hookahi balota i kela a me

keia unuhi ana a hiki i ka wa e like ai ka nui o na balota me ka nui o na inoa ma ka moololo o na Luna Nana. Ia manawa na Luna Nana e hoomaka ai e helu i ka nui o na balota i maopopo ai e like me ia i hoakakaia mamua.

PAUKU 75. Ina ua like ka huina o na balota me ka huina i kakauia e na Luna Nana ma ka Papa Inoa o na poe i koho, alaila e hoomaka aku lakou e nana a e helu i na balota. Eia nae :

1—Ina ua oi ae na inoa mamua o na oihana e hoopihia ia ana; a i ole ia,

2—Ina ma ka balota ua kauia kekahi kaha a hoailona paha e hiki ai e hoomaopopo ia ua balota nei, a i ole ia, kekahi mea a hoailona paha ma ke ano kue i keia Kanawai; a i ole ia,

3—Ina ua loa he elua a oi ae mau balota maloko o ka pahu balota i opi pu ia ma ke ano akaka ua oi ae mamua o hookahi balota i hookomoia e ka mea hookahi; a i ole ia,

4—Ina ua kue ia balota ma kekahi ano e ae i na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, alaila, o ia balota a me na mea a pau maloko e hooleia. Aka, aole e hooleia kekahi balota no ka emi ana o na inoa maloko malalo o ka mea i aeia e kohoia.

PAUKU 76. E hooholo koke ia na ninau a pau e pili ana i ke kupono o kekahi balota, a o ka manao o ka hapanui o na Luna Nana e mana a paa no ia. Koe nae na mea i hoakakaia mahope ae nei, e pili ana i na koho ana i kueia. E kakauia ka huaolelo "hooleia" maluna o kela a me keia balota i hooholoia ua kupono ole e like me ka mea i olelo mua ia. E kakauia ia mau mea a pau e ka Lunahoomalu o na Luna Nana ma ke kua o na balota me ka la a me na huakumu o ka Lunahoomalu, a i ole ia, o kona inoa i kakauia.

PAUKU 77. O na inoa maluna o na balota aole i ho-oleia me ka oihana e pili ana i kela a me keia e heluhelua me ka leō moakaka e kekahi o na Luna Nana, a e kakau koke ia no he moolelo o ia mea e ke kakauolelo, ina he kakauolelo kekahi, a me kekahi Luna Nana.

HOIKE ANA I KA MEA I KOHOIA.

PAUKU 78. I ka manawa e maopopo ai i na Luna Nana ka nui o na balota no kela a me keia mea holo balota pakahi, e hoike ae lakou ma ke akea i ka nui o na balota a pau loa i hookomoia, na inoa o na poe i kohoia, a me ka nui o na balota no kela a me keia mea a na ka Lunahoomalu o na Luna Nana e kauoha e hana i moolelo maikai o ia mea, a e kakauinoia e na Luna Nana a hoiliia i ke Kuhina Kalaiaina.

WAIHO ANA O NA MOOLELO KOHO BALOTA.

PAUKU 79. I ka pau ana o ka helu ana mahope iho o ka pau ana o ke koho ana a me ka hoikeia ana ma ke akea o ka hopena o ia koho ana, e hana na Luna Nana imua o na poe holo balota, a o ko lakou mau hope paha, a paa i ke ope a sila me ko lakou sila pono i a me na sila o na poe holo balota, a hope paha o na poe holo balota e makemake ana e kau i ko lakou mau sila, i na balota a pau i lawelaweia ma ia koho ana; o na balota i kapaeia, a me na balota i heluia, a me na balota i hoopauia, me ka papa inoa o na poe koho i lawelaweia ma kahi koho balota iloko o kekahi ope, a mahope iho o ka hoailona ana i ua ope nei mawaho me ka inoa a me ka oihana o ke Kuhina Kalaiaina me ka hoakaka i ke ano o na mea maloko e like me keia mahope iho nei: "Moolelo no ke Koho Balota ana no 18...., Apana, Mokupuni o,," a e hoili koke ae ia mea i ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 80. Ina ua koho ole ia kekahi Lunamakaainana mamuli o ka like loa o na balota mawaena o elua a oi ae mau moho holo balota, e hana koke ia no i hoike no ia mea e like me na mea i hanaia e ke Kuhina Kalaiaina, a e malamaia kekahi koho hou ana no ia apana, a e hoolaha ia e ke Kuhina.

NA PALAPALA HOIKE NO KE KOHOIA ANA.

PAUKU 81. Ma na apana kahi he hookahi wale no wahi e koho ai, na na poe Luna Nana e haawi aku i palapala hoike i ka mea i holo balota i oi ae ka nui no ia oihana ma ke ano e like me ke kumu i hoikeia malalo iho nei: Ma na apana kahi he elua a oi ae wahi koho e kakauinoaia ua palapala hoike nei e ka Lunahoomalu o kela a me keia Papa Luna Nana.

Na na Luna Nana no e hoouili koke aku i ke Kuhina i ka lua o ia palapala hoike, a e lilo ia lua i palapala hoike mua no ke kohoia ana o ka mea nona ka inoa i hoikeia maloko o ia palapala hoike.

PALAPALA HOIKE NO KE KOHOIA ANA I LUNAMAKA-AINANA

O makou o me
 me na Luna Nana Koho Balota
 no ka Apana o ka Apana Hookolokolo
 Kaapuni ke hoike aku nei ma keia,
 ua koho pono ia o i Luna-
 makaainana no ka Apana i oleloia ma ka la
 o iloko o ka Makahiki

Haawiiia malalo o ko makou mau lima i keia la
 o iloko o ka Makahiki

.....

PAUKU 82. Na na Luna Nana i ka manawa e maopopo ai ka nui o na balota i hookomoia no kela a me keia mea holo balota i Alii, e hooili koke aku i ka Makai Nui o ia Mokupuni, a i ole ia, i ka Ilamuku ma ka Mokupuni o Oahu, i palapala hoike no ka nui o ia mau balota i kakauinoia e lakou pakahi. E hooili ia no hoi i kope o ia hoike i ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 83. Na ka Ilamuku a o ka Makai Nui paha mahope koke iho o ka loa ana iaia o na hoike no ke koho ana i na Alii mai na mahele apana koho, e hoomaopopo i ka mea i kohoia me ka hoonoho papa o ia mau hoike. I ka wa e maopopo ai na poe i kohoia mamuli o ka loa ana i na poe i like ka nui me ka huina e kohoia o na balota i oi ae ka nui, e loa i ua poe la he palapala hoike no ko lakou kohoia ana i kakauinoia e ka Ilamuku a Makai Nui paha i like ke ano me ke kumu i hoikeia malalo nei. E hoounaia kekahi kope o ia hoike i hoonoho papa ia i ke Kuhina Kalaiaina me kekahi kope o na palapala no ke kohoia ana a oia kope e lilo no me he palapala kumu la no ka mea nona ka inoa i hoikeia maloko o ia palapala hoike.

PALAPALA HOIKE NO KE KOHOIA ANA I ALII.

Owau o ka Makai Nui o ka Apana Hookolokolo Kaapuni (a o ka Ilamuku paha o ke Aupuni) ke hoike aku nei au ma keia ua koho pono ia o i Alii no ka Apana Koho e noho ma ia ano no na makahiki he mai ka la o Feberuari, 18....aku.

Haawiiia malalo o kuu lima a me ke sila o ko'u oihana i keia la 18....

..... Makai Nui o
(a Ilamuku paha o ke Aupuni.)

NO NA HOAKAKA, HOONOA ANA I NA KOHO ANA, ETC.

PAUKU 84. E hakahaka no ka noho o kekahi hoa i kohoia no ka Ahaolelo, ina e lilo ua hoa nei i Kuhina; ina e make ua hoa nei; haalele maoli a lilo paha i mea kupono ole mamuli o ka hoahewaia ana no kekahi o na hewa e hiki ole ai i kekahi mea e kohoia. Ma kona ahewaia ana no ke kue i kekahi o na mea i hoakakaia maloko o keia Kanawai, e lilo ai kona noho i mea ole mamuli o na hana ino loa a hoohemahema paha i ka hana i kohoia ai oia, mamuli o ka noho mau aku me ka hookuu ole ia mai na halawai ana o kela a me keia la o ka Ahaolelo, a o ka Ahaolelo wale no ka mea nana e hooholo ia mea; mamuli o kona emi ana malalo o kekahi o na mea i kupono ai oia i hoa i kohoia no ka Ahaolelo, a mamuli o kekahi hana kipe, kolohe a apuka e ae a ia mea a o kona agena paha, a kumu e ae e lilo ai kona koho ana i mea pono ole; a ma ke kohoia ana o kekahi mea e ae ma ia noho.

HOONOA ANA I KE KOHO ANA.

NA HANA A KA AHAOLELO.

PAUKU 85. Ua hiki i ka Ahaolelo ke hoomaopopo no kekahi hakahaka a hakahaka paha i oleloia, a hana aku, me ke noi ole ia mai e ko waho, a i ole ia, ua hiki ke hoomaopopoia ma ka palapala hoopii mai ka apana mai nona ka noho i oleloia ua hakahaka; a o ia palapala hoopii e kakauinoaia e na poe koho balota o ka apana aole e emi malalo o kanakolu, a e hoakakaia ma ia palapala hoopii ke kumu a mau kumu paha i manaoia ai ua hakahaka ia noho. E nana pono ia ka ninau no ka hakahaka a hoo-paapaa e pili ana ia hakahaka, a e laweia na hoike piha ma na mea a pau e pili ana, a ina e ikeia ua hakahaka ua noho la, a i ole ia, ua kupono e hooholoia ua hakahaka, e hooholoia no e ka Ahaolelo pela, a e kauoha koke ia e

koho balota hou e ke Kuhina Kalaiaina i kona manawa e hoikeia mai ai no ia hakahaka e ka Peresidena o ka Ahaolelo.

PAUKU 86. I na manawa e loa ai he hakahaka, iloko o ka manawa aole e noho ana ka Ahaolelo, mamuli o ka make ana, haalele maoli ana a no kekahi kumu e ae, na ke Kuhina Kalaiaina e kauoha e koho balota kuikawa e like me ka mea i olelo mua ia ma keia Kanawai. E like no na hana ana a pau i ka manawa koho balota kuikawa me na koho balota mau ana i kela me keia elua makahiki i malamaia mamuli o na olelo o keia Kanawai. Koe nae na mea i kauohaia ma kekahi ano e ae ma keia Kanawai.

HOOPAU ANA I KE KOHO ANA—NA HANA IMUA O KA
AHA HOOKOLOKOLO.

PAUKU 87. Mawaho ae o na ano i hoakaka mua ia ae nei ma keia Kanawai no ka hoopau ana i kekahi noho iloko o ka Ahaolelo, ua hiki no i kekahi mea holo balota, a poe koho paha he kanakolu, a he kuleana paha ko lakou e koho ma ka apana, e waiho aku i palapala hoopii i ka Lunakanawai nui o ka Aha Hookolokolo Kiekie e hoakaka ana i kekahi kumu a mau kumu paha e kupono ai e hoopauia kekahi koho ana, a i ole ia, e hooholoia ai ua hakahaka kekahi noho. E waihoia aku ia palapala hoopii ma ke keena o ke Kakauolelo o ka Aha Hookolokolo Kiekie maloko o kanakolu la mahope iho o kekahi koho ana, a mamua ae o ka hooloheia ana o ia noi, e loa i ke Kakauolelo na koina kupono ma ia hihia. E hiki no e hooloheia imua o kekahi Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie, a e hanaia ma ka Apana Hookolokolo Kaapuni, kahi i hoopapaia ai ia koho ana. Aka nae, aole i loa i ka Aha Hookolokolo Kiekie ka mana e hoo-

kolokolo i kekahi hihia o keia ano oiai e noho ana ka Ahaolelo Kau Kanawai.

KA HANA ANA.

PAUKU 88. E haawiia ka hoolaha aole e emi malalo o umikumamaha la i na Luna Nana o ia koho ana i hoopaa-paaia, a i ka mea holo balota i kohoia a i oleloia paha ua hakahahaka kona noho, a me na poe e ae i pili ko lakou mau pono, i kuhikuhia e ka Lunakanawai Nui o ka Aha Hookolokolo Kiekie. Mawaho ae o ia hoolaha e kauia he olelo hoolaha i kakauia a i paia paha maloko o ia apana, a i ole ia, e paia maloko o kekahi nupepa i laweia ma ia apana, no ka manawa aole e emi malalo o umi la mamua o ka hooloheia ana.

PAUKU 89. Aole no e koiia kekahi mea i koho ma kekahi koho ana e hai i ka mea ana i koho ai ma kekahi hana imua o na Aha Hookolokolo Kanawai.

HOOLOHE ANA.

PAUKU 90. Ma ka hooloheia ana, na ka Lunakanawai e kauoha e kakau piha ia na olelo hoike, a i ole ia, me ke kupono e maopopo ai na mea a pau e pili ana a ma ia mau mea oia e hooholo ai me ka hoakaka i na mea a pau i loa iaia me ke kanawai e pili ana, a e hoounaia ia mea a pau i ke Kuhina Kalaiaina. Ina ua hooholoia ma ua olelo hooholo nei, ua mana ole ke koho ana a ua hakahaka ka noho no ia kumu, e kauoha koke ia e koho hou e ua Kuhina la, ke ole e hoomakaia kekahi hoopii hoohalahala.

NA KOINA ME NA HOOPII HOU ANA.

PAUKU 91. E hooholoia na koina ma na hana o ia ano, e like no me ka mea a ka Aha nana i hoolohe i ka hihia i manao ai. E like na koina me na koina ma na

hana ma ka Aha Hookolokolo Kiekie ma ke Keena. E hiki no ke hoohalahalaia ka olelo hooholo imua o ka Aha Hookolokolo Kiekie ma ka Baneko, a na ia Aha no me ka hakalia ole e hoolohe ia hoohalahala ana a hoopuka i olelo hooholo no ia mea, a e hooiitia aku no ka olelo hooholo i ke Kuhina Kalaiaina. Ina ma ia imi ana e hoolilo ia ana ke koho ana he mea ole, a ua hakahaka ka noho, alaila, e kauoha koke ia kekahi koho hou ana e ua Kuhina la.

PAUKU 92. Ina kekahi o laua, ka Aha Hookolokolo Kiekie, a Ahaolelo paha, mamuli o ko laua manao hope loa, a olelo hooholo paha, e kukala ana ua hakahaka ka noho o kekahi hoa, e lilo ia manao a o ia olelo hooholo paha he mea mana maluna o na mea a pau.

NA RULA.

PAUKU 93. E like no ke ano o ka hana ana me na hana ma ke Keena o ka Aha Hookolokolo Kiekie, a malalo o na rula o ka Aha Hookolokolo Kiekie, e loa i ka Lunakanawai na mana e like me ko na hookolokolo ana ma ke kau mau o ka Aha no ke koi ana aku e hele mai na hoike, hoopai ana no ka hoowahawaha a me na mea a pau e pili ana ia hoolohe ana.

PAUKU 94. O na uku i hoakakaia mahope ae nei e ukuia aku e ke Kuhina Kalaiaina mai loko ae o na hawina i hookaawaleia e ka Ahaolelo no na hana koho balota ina aole i hoakakaia ma kekahi ano okoa ae :

1—O ka Luna Kakau Inoa Koho, na Luna Nana Koho Balota me na kakauolelo o ke koho balota ana, e loa pakaia ia lakou he elima dala no kela a me keia la i hanaia;

2—O na makai kuikawa e malama i ka maluhia ma ke koho balota ana, e loa ia lakou he ekolu dala no kela a me keia la i hanaia;

3—O na lilo kupono o na Luna a me na Luna Nana Koho Balota e hooponoponoia a hoomaopopoia e ke Kuhina.

MANA HOOKOLOKOLO I NA HIHIA.

PAUKU 95. O na hewa i pili i kekahi "hana kipe," e hookolokoloia mamuli o na palapala hoopii wale no. Ma keia ua haawii ka mana i na Lunakanawai Hoomalu me na Lunakanawai Apana e hoolohe a e hooholo no na hihia a pau i pili i ka "hana kue kanawai," "na hana hewa o na luna aupuni" a me "na mikamina" malalo o keia Kanawai, me ka loa no nae o ka mana e hoohalahala a hoopii hou ae e like me ka mea i aeia ma ke kanawai. Ua hiki no ke hoahewaia kekahi mea e hookolokoloia ana no kekahi hewa i hoakakaia ma keia Kanawai, no kekahi hewa i emi iho o ia ano hookahi, a e like me ia i hoakakaia ma ke Kanawai Hoopai Karaima.

MAU HOAKAKA NO KA MALAMA ANA I KA MAEMAE O KE KOHO ANA.

PAUKU 96. O na hana kue a pau i keia Kanawai ua maheleia no iloko o eha papa, penei: "Na hana kipe," "na hana kue kanawai," "na hana hewa a na luna aupuni" a me "na mikamina" e like me ia i hoakakaia mahope iho:

NA HANA KIPE—KIPE.

PAUKU 97. O keia poe mahope iho nei e manaoia ua pili ia lakou "na hana kipe:"

1—O kela a me keia mea nana ponoia a ma o kekahi mea e ae paha a ma kekahi ano e ae i haawi, hoai, a ae e imi a hooikaika e loa kekahi dala a mea waiwai e ae, i kekahi a no kekahi mea koho, a i kekahi mea e ae no kekahi ntea koho, a i kekahi a no kekahi mea i mea e ae ai i kekahi mea koho e koho a e koho ole, a ua hana i kekahi

o ia mau mea no ke koho ana a koho ole ana paha o kekahi poe ma kekahi koho balota ana;

2—O kela a me keia mea nana pono i a ma o kekahi mea e ae paha, i haawi a i imi a loa, a ae e haawi, a e imi a loa, a haawi aku, ae, a ae e imi a loa a hooikaika e loa kekahi oihana a wahi hana no kekahi mea koho balota a no kekahi kanaka e ae no kekahi mea koho balota, a no kekahi mea e ae i mea e ae mai ai kekahi mea koho balota e koho a e koho ole ai oia, a i ole ia, ua hana i kekahi o na hana i hai mua ia ae nei no ke koho ana a koho ole ana paha o kekahi mea koho balota ma kekahi koho balota ana;

3—O kela a me keia mea nana pono i a na kekahi mea e ae paha ma ona pono i a ma o kekahi mea e ae paha e haawi aku he mea makana wale, aie ana, ae e haawi aku ana, ae aia aku, huli ana a ae ana aku e like me ka mea i olelo mua ia; a i kekahi a no kekahi mea, i kumu e ae mai ai ua mea nei e kohoia a e hooikaika paha e koho ia kekahi mea e noho iloko o ka Ahaolelo; a e loa ai ke koho o kekahi mea koho balota ma kekahi koho balota ana;

4—O kela a me keia mea i ae mamuli o kekahi haawii ana, hoai ana, ae ana, huli ana a ae ana e huli a loa a ua loa io, a ua ae aku e huli, a hooikaika e kohoia kekahi mea e noho iloko o ka Ahaolelo, a i ole ia, ua loa iaia ke koho ana o kekahi mea koho ma kekahi koho balota ana;

5—O kela a me keia mea nana i haawi mua a uku aku paha a kauoha paha e ukuia aku kekahi dala i kekahi mea a no ka pono o kekahi mea e ae, me ka manao e hooliloia ia dala a o kekahi hapa o ia dala no na hana kipe ma kekahi koho balota ana, a i ole ia, me ka ike no pela ua hookaa aku a kauoha paha e hookaaia aku kekahi dala i kekahi mea ma ke ano hookaa a hoihoi pani aku i kekahi

dala i hooliloia a pau loa a ma ke ano hapa paha ma na hana kipe ma kekahi koho balota ana ;

6—O kela a me keia mea koho balota mamua iho o ke koho ana, a oiai paha, e koho ana e lawe pono i a ma o kekahi mea e ae paha e lawe, ae aku, a aelike no kekahi dala, mea makana, hoai ana, a kumu waiwai e ae, oihana, a wahi hana nona pono i a no kekahi mea e ae paha, no ke koho ana a ae ana paha e koho, a i ole ia, no ke koho ole ana, a no ka ae ana aole e koho ;

7—O kela a me keia mea mahope iho o kekahi koho balota ana, i lawe pono i a ma o kekahi mea e aku e lawe i kekahi dala a mea waiwai e ae no ke koho ana a no ke koho ole ana o kekahi mea, a no ke koi ana i kekahi mea e koho, a i ole ia, e hoole aole e koho ma kekahi koho balota ana ;

8—O kela a me keia mea holo balota nana i haawi pono i a ma o kekahi mea e ae ua haawi aku, a ma na hana a ano e ae ua haawi aku no kona pono, ma ka la koho balota a ma ka la mamua koke iho, a mahope koke iho paha o kekahi koho ana, ma ke ano haawi pono ana, a ma kekahi ano e ae paha, a kauoha paha e haawii a hoomakaukauia, a nana i uku a pau a ma ke ano hapa paha i na lilo no na mea ai a me na mea inu a mea e ae i hoolakoia i kekahi mea, i kumu e kohoia ai oia, a no kona kohoia ana paha, a i mea paha e ae mai ai ia mea a mea e ae paha e haawi a e haawi ole i kona koho ana ma ia koho balota ana, a no ke koho ana oia mea, a no kona koho ole ana paha, a i ole ia, e aneane ana e koho a koho ole paha ma ia koho balota ana. O na hana hewa a pau i heluia ae la maluna oia iho la no na karaima o ke kipe a me ka hana kipe ;

9—O kela a me keia mea nana pono i a ma ke ano e ae ma ona pono iho, a ma o kekahi mea e ae i lawelawe me

ka limaikaika a hoomaka'uka'u aku e lawelawe me ka limaikaika, hanaino a hoopaa paha i ke kino, a ua hana aku a hooweliweli aku e hana i kekahi poino a mea e poho ai ma kekahi ano, a i ole ia, ua hana i na hana hoomaka'uka'u i kekahi mea, a e pili ana paha i kekahi mea, i mea e ae mai ai, a e koi ia ai ua mea nei e koho ole paha ma kekahi koho balota ana, a i ole ia, no ke koho ana a koho ole ana o ia mea, a i ole, mamuli o ka hoomahuka ana, hoopaa ana, a hana apuka e ae, ua keakea a kue a hiki ole a hana kue e ae i ka lawelawe kuokoa ia ana o ka mana koho balota ;

10—O na mea a pau ma kekahi koho balota ana i noi aku i balota ma ka inoa o kekahi mea e ae e ola ana a ua make paha, a malalo o kekahi inoa kapakapa, a i ole, ina ua koho mua oia ua noi hou aku i balota ma ia koho ana no, ma kona inoa pono, a i ole ia, me ka ike no pela ua haawi aku a oi mamua o hookahi balota i ka manawa e koho ai;

11—O kekahi mea mamua iho, a i ole ia, oiai e koho ana me ka manao maoli e hana pela ua hoolaha i kekahi olelo oiaio ole, ua haalele kekahi moho holo balota ma kekahi koho ana;

12—O kela a me keia mea nana i koi aku, a i ole ia, ua hana i ka mea e haalele ai kekahi mea e holo ana ma kekahi koho balota ana mamuli o kekahi ukuia ana a makana a ae ana e uku a haawi paha i makana, a o kekahi hooweliweli ana paha a me kela a me keia mea i haalele mamuli o ia koiia ana a hanaia ana paha.

HOOPAI NO NA HANA KIPE.

PAUKU 98. O na mea a pau i ahewaia no kekahi "hana kipe" e hoopaiia oia ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o hookahi tausani dala, a i ole ia, ma ka

hoopaahaoia ana ma ka hana olea no kekahi manawa aole i oi aku mamua o elua makahiki, a i ole ia, e hoopai dala ia a hoopaahao pu ia e like me ka manao o ka Aha. Mawaho ae o ia hoopai aole e hiki i ua mea nei e koho balota no eono makahiki, aole hoi e noho ma kekahi oihana malalo o ke Aupuni no ia manawa hookahi aole hoi e kohoia a e noho iloko o ka Ahaolelo no eono makahiki, a o na oihana o ia ano, ina he oihana kohoia a i hookohu ia paha, e pau koke no mamuli o ia hoahewaia ana. Na ke Kakauolelo o ka Aha Hookolokolo, kahi i hoahewaia ai, e hooili aku i ke Kuhina Kalaiaina a i ka Peresidena o ka Ahaolelo, i ka inoa o ua mea nei, kona hewa i ahewaia ai, a me ka hoopai a ka Aha.

NA HANA KUE KANAWAI.

PAUKU 99. E manaoia na mea mahope nei ua ku i "na hana kue kanawai:"

1.—O na mea a pau nona ka makemake e kokua a e kue aku paha i ke kohoia ana o kekahi mea holo balota ma kekahi koho balota ana, ua hana a hoohanaia paha no ka uku a no kona aeia ana aku i ukuia oia, ma ke ano he hope, kakauolelo a elele paha, koe wale no ua hiki no e hoohanaia keia poe mahope iho nei ma ke ano ku i ke kanawai no ka uku o kekahi mea holo balota, oia hoi: (1) hookahi mea kiai no kela a me keia pahu balota, a me hookahi elele no kela a me keia wahi koho ma ka la koho balota, aole oi ae, (2) na kakauolelo a me na elele no ka hana ana i na hana ma na keena komite, aole nae e oi ae mamua o hookahi kakauolelo me hookahi elele no kela a me keia wahi koho ma ka apana, a i ole ia, i hoa o kekahi komite, mea hooikaika, lunahooikaika, mea kiai, mea nana a kiu paha e hana a lawelawe ma kekahi ano, koe wale no

kekahi hana i aeia e ukuia e like me ka mea i ae ia ma ka Pauku 49 o keia Kanawai.

2—O na mea a pau e hoohana aku ana, hoolimalima aku ana, ae aku ana e hoolimalima a uku aku i kekahi no na hana o ia ano, a i ole ia, mahope iho o ka pau ana o ia mea i ka hanaia e mea aku ana e uku aku a e ae aku ana e uku aku no ia hana, a e haawi aku a imi paha i kekahi uku a pomaikai no ia hana i hanaia ;

3—Aole e hanaia kekahi uku ana, a aelike paha no ka uku ana, i mea e kokua ai a e kohoia ai o kekahi mea holo balota ma kekahi holo balota ana; no na bana, kukui lamalama, na hae me na hae liili, a me na hoailona e ae e pomaikai ai; no na bila hoolaha, haiolelo hoolaha kapiliia, a me na mea e ae i paia, kakauia a penaia paha; a no ka lawelawe ana i kekahi hale a hapa paha o kekahi hale no ia mau hana, koe wale no na mea i aeia ma ka Pauku 49. Ina e ukuia a hanaia he aelike no ka uku ana no kekahi mea i hoakakaia ma keia Pauku mamua ae a iloko o ke koho ana a mahope iho paha o ke koho ana, alaila, o ka mea nana i uku aku a i ae e uku aku, a i hana aelike no ka uku ana ma ona pono iho, a i ole ia, ma o kekahi mea okoa aku, a me ka mea nana i lawe i ua uku nei, e manaoia laua a elua ua hewa ma “na hana kue kanawai.”

4—Aole e lawelaweia kekahi wahi i laikiniia no ke kuai ana i ka bia, waina a wai ikaika e ae paha, aole hoi kekahi hapa o ia wahi i keena halawai komite no ke kokua ana a hooikaika ana e kohoia kekahi mea holo balota ma kekahi koho balota ana. Ina ua hoolimalima a hoohana kekahi mea i kekahi wahi o ia ano, a hapa paha o kekahi wahi o ia wahi no na hana o ia ano, ua pili iaia a me ka mea nana i hoolimalima aku ia wahi a hapa paha o ia wahi, i ka hewa “hana kue kanawai.”

HOOPAI NO KA HANA KUE KANAWAI.

PAUKU 100. O na mea a pau i ahewaia no ka hewa "kue kanawai" e hoopaiia no oia i kekahi uku hoopai aole e oi aku mamua o elima haneri dala, a i ole ia, ma ka hoopaa hao ma ka hana oolea no kekahi manawa i oi ole ae mamua o hookahi makahiki, a i ole ia, ma ka hoopai dala a me ka hoopaa hao pu e like me ka manao o ka Aha, a mawaho ae o ia e kupo no ole oia e koho ma kekahi koho balota ana no elua makahiki, a me ka noho ana ma kekahi oihana i hilinaia, a he pomaikai malalo o ke Aupuni no ka manawa i like ka loihi, aole oia e kohoia e noho iloko o ka Ahaolelo no eha makahiki; a ina i ka manawa i hoahewaia ai ua mea nei he oihana kana e paa ana, a he hoa paha no ka Ahaolelo, a ua kohoia paha e noho iloko o ka Ahaolelo, e hakahaka koke ua oihana la me ua noho la. Na ka Lunakanawai nana i hoahewa e hoouna koke aku i ke Kuhina i hoike no ia hoahewaia ana a me ka hoopai i kauia aku, e waihoia aku imua o ka Ahaolelo ina e noho ana, a i ole ia, i ke kau e noho mai ana ma ia hope iho.

NA HEWA O NA LUNA AUPUNI.

PAUKU 101. O kela a me keia Luna Aupuni i kauoha ia e keia Kanawai e hana a e hooko i kekahi mea e pili ana i kekahi o na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, i hana ole me ka manao e hana ole, a hoole e hana a hooko i ua hana nei, a e hana paha ia hana ma ke ano kue i na kauoha o keia Kanawai me kona manaio e hana pela, a i kue i kekahi o na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, e hoopaiia e uku i kekahi hoopai aole e oi aku mamua o hookahi tausani dala, a i ole ia, ma ka hoopaa hao ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mua o elua makahiki, a i ole ia, o ka uku dala a me ka hoopaa hao pu

e like me ka manao o ka Aha, a no na makahiki ekolu, a aole no hoi oia e kupono e noho ma kekahi oihana malalo o ke Aupuni, a aole hoi e noho iloko o ka Ahaolelo, aole no hoi e koho balota. E ili no hoi maluna ona ka uku ana i na poho o kekahi mea i poino.

PAUKU 102. O kela a me keia kanaka e paa ana i kekahi oihana hilineia, a oihana loa malalo o ke Aupuni, e hana kino ana, a i ole, ma o kekahi mea okoa la, ina no ma ka uku, a uku ole paha, ma ke ano he lunahooikaika, komite hooikaika paha, kupakako a kakauolelo paha, a i ole, ma kekahi hana e ae paha, a kokua ana paha i ke kohoia ana o kekahi mea, koe wale no ma kona ano koho balota, a hookomo ana paha i kona balota pono, e hoopaiia oia ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o hookahi haneri dala, a i ole, ma ka hoopaa hao ma ka hana oolea no kekahi manawa e oi ole ana mamua o eono mahina, a i ole, ma ka hoopai dala a me ka hoopaa hao pu no, aia i ka manao o ka Aha Hookolokolo he pono. A mawaho ae oia mau hoopai i oleloia ae la e hoohakahaka koke ia ka noho oihana o ua kanaka la, a e pau ka loa hou ana i ua kanaka la no na makahiki ekolu; o kekahi oihana malalo o ke Aupuni, a me ke kuleana e koho balota ai, a e noho ai paha iloko o ka Ahaolelo. Aole nae e manaoia na haawina o keia Pauku ua pili i ka Aha Kuhina, ma ke ano e papa ana ia lakou aole e hoike ma ke akea a ma ke ano malu paha, ma ka olelo waha a olelo hoakaka paha, i kakauia, i ke kahua hooponopono Aupuni a lakou i manao ai.

NA MIKAMINA.

PAUKU 103. O keia poe mahope iho nei e manaoia ua hana i ka hewa mikamina :

1—O kekahi mea i hana ma ke ano hoohaunaele a ma

ia hana ana ua keakea a kueia kekahi halawai ana o na Luna Nana i kauoha a hoakakaia paha ma keia Kanawai, a i ole ia, ua keakeaia kekahi mea i manao e hele ma ke ano ku i ke kanawai i ua halawai nei no ka hoopaa ana i kona inoa, a i ole ia, no ka hooponopono ana i ka Papa Inoa mai ka hele ana, a i ole ia, ma ia ano like ua houlu ae i kekahi haunaele ma kekahi koho balota ana, a me na mea a pau e kokua ana a e paipai ana ;

2—O kekahi mea holo balota i waiho ole ae i ka hoike i kauohaia ma ka Pauku 48, a i ole ia, i ka hoike i hoohiikii e like me ia i kauohaia ma ka Pauku 49 ;

3—O kela a me keia mea, me ka mana ole, i hoouna ae i kekahi koi e hookomoia ka inoa o kekahi mea e ae ma ka Papa Inoa Koho, a i ole ia, ua hoopili i ka inoa o kekahi mea e ae i kekahi koi o ia ano i mea e manaoia ai oia no ke koi a ia mea, a i ole ia, ua hana aku a loa ka inoa o kekahi mea e ae e hookomoia iloko o ka Papa Inoa, a Papa Inoa Koho paha ;

4—O kela a me keia mea ma ona pono iho a ma o kekahi mea e ae, a ma kekahi ano ua wawahi a hoopau paha, a i ole ia, ua keakea i ka malama ia ana o kekahi halawai o na Luna Nana e like me ia i kauohaia a hoomaopopoia maloko o keia Kanawai, a i ole ia, ma kekahi ano ua hoopau a keakea paha i ka malamaia ana o kekahi koho balota ana.

PAUKU 104. O kekahi mea i hoahewaia no ka hana ana i kekahi mikamina malalo o na hoakaka ana o keia Kanawai e hoopaiia aole e emi malalo o hookahi haneri dala, aole hoi e oi aku mamua o elima haneri dala, a i ole ia, ma ka hoopaaahao ana ma ka hana oolea aole e oia aku mamua o eono mahina, a i ole ia, ma ka uku hoopai dala a me ka hoopaaahao pu e like me ka manao o ka Aha.

PAUKU 105. Ma keia ke hoopau loa ia nei ka Moku-na LXXVI. o na Kanawai o ke Kau o 1888, oia no ke Kanawai i kapaia, "He Kanawai e hoolóli a e hoohuihui ai i na Kanawai Koho Balota o ke Aupuni."

PAUKU 106. Aole e lilo ia hoopau ana i mea e hoopau ai a e ano e ai kekahi mea i hanaia a o kekahi pono e hiki mai ana, i hiki mai a i loa paha, na hana i hoomakia, na hoopai a me na hoopaa ana i loa, na hookohu ana, na kukala ana a me na hooponopono ana i hanaia, a me na papa i hoonohoia malalo o ua Kanawai la i oleloia i hoopauia, a me na hana kivila a karaima paha i hoomakia mamuli o ke kanawai i hoopauia pela, a e waiho ana me ka pau ole ma ka la. o
18., ua hiki no e hoopiiia a paleia a hiki i ka pau loa ana ma ke ano i like me ka mea i hiki malalo o na kanawai e paa ana ma ka la. o
18., ina aole i hoakakaia ma ke ano e ae ma ke Kanawai.

PAUKU 107. O na mea e paa ana i kekahi oihana i ka manawa e lilo ai keia i kanawai malalo o ke kanawai i oleloia i hoopauia ma keia Kanawai e hoomau aku no ma ia oihana e like me kona ano, a me na mana i haawiia iaia a hiki i ka manawa e kohoia ai a kupono ko lakou mau pani, koe na oihana i hoopauia a me na oihana i hoano e ia na hoakaka ana ma ke kanawai.

NA OLELO HOAKAKA I NA POE KOHO BALOTA.

PAUKU 108. 1—E koho ka mea koho balota no hoo-kahi moho holo balota no ka Lunamakaainana. E koho ka mea koho balota no na moho holo balota no na Alii Ahaolelo.

2—O ka mea koho mahope koke iho o kona komo ana iloko o kahi koho balota e hele aku a hiki i ke pakaukau

a ka Lunahoomalu o na Luna Nana Koho a malaila oia e hoike ae ai i kona kuleana koho. Alaila e loa iaia mai ka Lunahoomalu hiai kona balota a mau balota paha i ope ia ina he kuleana koho Alii kona.

3—Ma ka manawa e loa mai ai i ka mea koho balota i kana balota a mau balota paha mai ka Lunahoomalu mai o ke koho balota, e komo koke aku ka mea koho iloko o kekahi keena i hookaawaleia a me ka penikala i hoolakoia ma ia wahi i hookaawaleia, e kaha iho i kaha pe'a ma ka aoao akau o ka pepa balota e kupono ana ma kela aoao mai o ka moho ana i makemake ai e koho ma kahi e kaha ai no ia mea; penei : (X)

4—Ma ia wa e ope hou ae ka mea koho i ka balota e like me ia i loa mai ai iaia mai ka Lunahoomalu mai o ka Papa Nana a e like no hoi me ia i opiia, e haawi aku i ka Luna Nana o ke Koho Balota, ka mea hoi iaia ka malama ana o na Pahu Balota. Nolaila, ma ka pau ana o ia, e haalele iho ka mea koho i kahi koho balota ano.

5—Ina malalo o ka ulia ua poino ka pepa balota i kahi mea koho, ua hiki no iaia ke hoihoi hou aku i ua pepa balota la i ka Lunahoomalu o ke koho balota, a nana hoi e haawi hou mai iaia i balota hou. Aole e hiki i kekahi mea koho balota ke hoihoi aku i ka Lunahoomalu a oi aku mamua o elua mau balota i poino.

6—Ina i kaha kekahi mea koho balota maluna o kana balota a oi aku mamua o hookahi moho Lunamakaainana, a i ole, oi aku mamua o moho Alii Ahaolelo, a i ole, hana paha i kekahi hoailona e hiki ai ke hoomaopopo ia e lilo no kana koho ana i mea ole, a aole hoi e heluia ia balota.

7—Aole e aeia kekahi mea koho balota e lawe ikekahi balota mawaho aku o na wahi malalo iho.

8—Ina i haawi aku ka mea koho balota i ka Luna Nana

nana hoi e malama ana na pahn balota i kekahi balota e ae mawaho ae o ka mea i haawiia aku iaia mai ka Lunahoomalu e lilo kana balota i mea ole. Mahope koke iho o ke komo ana o ka mea koho balota maloko o kahi koho, e hele koke oia a hoes ma ke pakaukau o ka Lunahoomalu o ke koho balota, a malaila e hoike aku ai i kona kupono i ke koho balota. Ma ia wa e loa mai ai iaia mai ka Lunahoomalu mai he balota i opii, a i ole, he mau balota paha ina nae he kuleana kona no ke koho ana i na Alii Ahaolelo.

9—Ua hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke pakui hou mai i mau olelo hoakaka hou mahope mai o keia, ke ike oia he kupono a ua makemake nui ia paha.

PAUKU 109. E mana aku keia Kanawai mai ka la mua aku o Ianuari, 1891.

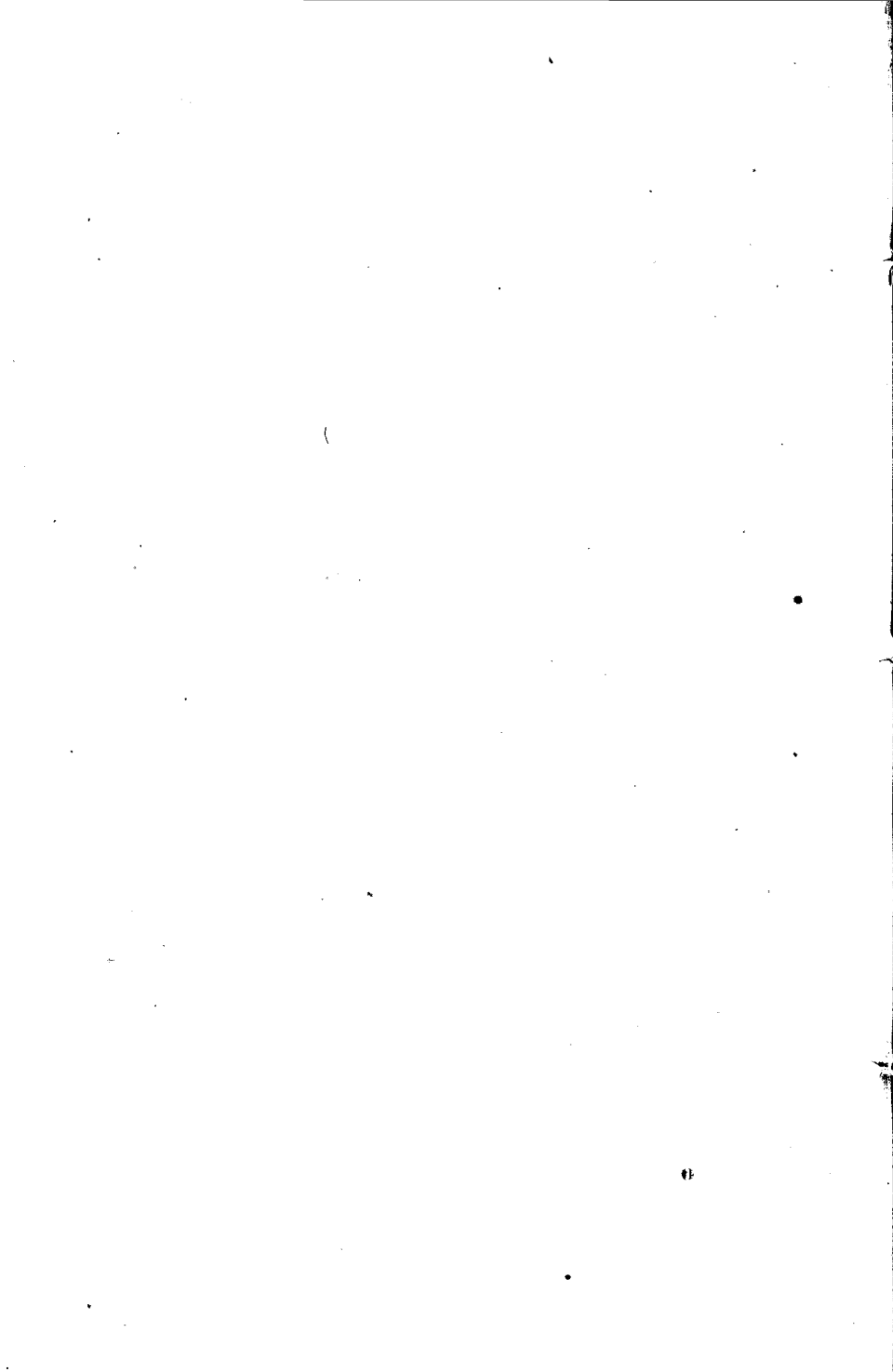
Aponoia i keia la 14 o Novemaba, M. H. 1890.

KALAKAUA REX.

Na ka Moi :

C. N. SPENCER,

Kuhina Kalaiaina.

NA KANAWAI O 1890.

AOAO

- MOKUNA I. He Kanawai e hooaawale ai i Puu Dala no na Lilo o ke Kau Ahaolelo o ka Makahiki 1890 mailoꝰo ae o ka Waihona o ka Lehulehu. - - - - - 3
- MOKUNA II. He Kanawai e pili ana i ke Kinai ana i na Mai o na Mea Kanu, Ponalo, a me na Mea Hoopoino i na Mea Kanu. - - - - - 3
- MOKUNA III. He Kanawai e hoololi ai i ka Malama a Hoomalu ana o na Paahao mai ka Oihana Kalaiaina a i ka Oihana Loio Kuhina. - - - - - 7
- MOKUNA IV. He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna XXXI o na Kanawai o ke Kau o 1882, i kapaia "He Kanawai e Hoomo mai ai i na Mea Hoomomona Lepo me ka Uku ole i ka Dute." - - - - - 8
- MOKUNA V. He Kanawai e hoololi ai i kekahi Kanawai i apono ia ma ka la 13 o Mei, M. H. 1859, i kapaia "He Kanawai e Kokua ana i na Halemai no na Luina Hawaii i loaai ka poino a i ka mai." - - - - - 9
- MOKUNA VI. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 3, Mokuna XXXV o na Kanawai o 1886, e pili ana i na Moni. - 10
- MOKUNA VII. He Kanawai e hoonoho ana i Lunakanawai Hoomalu no ka Apana o Makawao, Mokupuni o Maui. - 11
- MOKUNA VIII. He Kanawai e hoomaopopo ai no ka Uku ana i na Uku o na Luna Aupuni a me na Lilo o ke Aupuni a hiki i ka la 30 o Sepatemaba, A. D. 1890. - - - - - 12

- MOKUNA IX. He Kanawai e pili ana i ka Hooke ana i na Mokraki mamuli o ka Hoolaha a me ke Kuai Kudala ana. - 13
- MOKUNA X. He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e pili ana i ka Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii. - - - 14
- MOKUNA XI. He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e pili ana i ka Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii. - - - 16
- MOKUNA XII. He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e hooi ae ai i na hoopaa ia ana o ka Poe Hoahu Dala iloko o ka Baneko Hunahuna Hale Leta. - - - 17
- MOKUNA XIII. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 915 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololii e ka Mokuna XXII o na Kanawai o 1874. - - - 19
- MOKUNA XIV. He Kanawai e papa ai i ka Hana Kolohe ia ana o na Pooleta o na Aina E, a pela aku. - - - 20
- MOKUNA XV. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku I o ke Kanawai i Aponoia ma ka la 13 o Augate, M. H. 1880, e ae ana e hookukaawale i Laikini Kuai Kamano wale no, oia hoi ka Mokuna XXVI o na Kanawai o 1880: - - - 21
- MOKUNA XVI. He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 893 o ke Kanawai Kivila, e Hoomahuahua ai i ka Mana o na Aha Hoolokoloko Hoomalu ma kekahi mau Hihia Kivila," i Aponoia ma ka la 22 o Iune, M. H. 1868. - - - 22
- MOKUNA XVII. He Kanawai e Hooloihi ai i ka Manawa no ka Hoopau a Hoolako Pono ana i na Uwea Telegarapa Moana Uwila mawaena o na Mokupuni o keia Paeaina. - 23
- MOKUNA XVIII. He Kanawai e hoomaopopo ai no ka Hoakaka ana a Maopopo na Kuleana Waiwai a me na Mahele iloko o ka Waiwai Paa. - - - 24

- MOKUNA XIX. He Kanawai e hoomahuahua ai i ke Dute o ke
Kope o na Ana E, i Hookomo ia mai iloko o keia Aupuni. 25
- MOKUNA XX. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 102 o ke
Kanawai Kivila. - - - - - 26
- MOKUNA XXI. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 72 o ke
Kanawai Kivila, e pili ana i na Laikini o ka Poe Malama
Hotele a me na Hale Aina. - - - - - 27
- MOKUNA XXII. He Kanawai e hoonoho ana i Lunakanawai
Hoomalu no ka Apana o Ewa, Mokupuni o Oahu. * - 28
- MOKUNA XXIII. He Kanawai e hoihoi ae ai i ka Mokupuni o
Kahoolawe mai ka Apana Auhau, Hoonaaauao a Hooko-
lokolo o Lahaina a i ka Apana o Wailuku. ' - - - 29
- MOKUNA XXIV. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 429 o ke
Kanawai Kivila, e like me ia i hoololiia ai e ka Mokuna
X o na Kanawai o ke Kau o 1887. * - - - 30
- MOKUNA XXV. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1 o ka
Mokuna II o na Kanawai o 1886, oia hoi ke Kanawai i
kapaia "He Kanawai e Hooponopono ai i ke Kuku a
me ka hana hou ana i na Hale ma ke Kulanakaukale o
Honolulu maloko o kekahi mau Palena Pale Ahi i hoa-
kakaia." - - - - - 31
- MOKUNA XXVI. He Kanawai e hooponopono ai i ke Kohoia
ana o ka Poe Jure Kui ma na Hookolokolo imua o ke
Jure a e hoololi ai i ka Pauku 1199 o ke Kanawai Kivila. 33
- MOKUNA XXVII. He Kanawai e hoopauloa ai i na Pauku 142,
144, 145, a me 155 o ke Kanawai Kivila a me ka Pauku
143 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololiia ai e ke
Kanawai i Kapaia "He Kanawai e Hoololi ai i na Pau-
ku 143 a me 146 o ke Kanawai Kivila," i aponoia ma ka

- la 31 o Dekemaba, 1864, a me na Pauku 14, 15, 16, 17,
a me 27 o ka Mokuna LXXI o ke Kanawai Hoopai Ka-
raima. - - - - - 35
- MOKUNA XXVIII. He Kanawai e pili ana i na Laikini i hoo-
pukaia e ke Keena Kalaiaina. - - - - - 36
- MOKUNA XXIX. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 2 o ke
Kanawai i Kapaia "He Kanawai e Hookapu ai i ke Kuai,
Kalewa ana i na Meaono nui a Meaono liilii ma kela wahi
keia wahi o keia Aupuni me ka Laikini ole," i aponoia ma
ka la 13 o Iulai, M. H. 1874. - - - - - 37
- MOKUNA XXX. He Kanawai e hiki ai e Hookolokolo ia na Hi-
hia ma ka Aha Hookolokolo Kiekie mawaho ae o na Hi-
hia e Hookolokolo mua ia ana imua o ka Lunakanawai e
noho ana ma ke Kau. - - - - - 38
- MOKUNA XXXI. He Kanawai e kokua hou ai i ke Kukulu me
ka Hanaia ana o na Alahao ma ka Mokupuni o Oahu. - 39
- MOKUNA XXXII. He Kanawai e hookaawale hou ai i Haawina
Dala i mea e uku ia ai na Lilo o ke Kau Ahaolelo o 1890
mai ka Waihona ae o ka Lehulehu. - - - - - 42
- MOKUNA XXXIII. He Kanawai Pakui i ka Mokuna LV o na
Kanawai o ke Kau o 1888 i Kapaia "He Kanawai a Hoo-
ponopono ai i ke Kuai ana i na Waiwai Kalepa iloko o
keia Aupuni e na Agena Kalepa Kaahale mai na Aina E
mai." - - - - - 43
- MOKUNA XXXIV. He Kanawai e kukulu ai i na Poe Hana Paa
Mau maluna o na Alanui o ka Lehulehu. - - - - - 44
- MOKUNA XXXV. He Kanawai e hoomaopopo ana i mau Kokua
hou ana no ka loa ana o na Home Liilii. - - - - - 51
- MOKUNA XXXVI. He Kanawai e hoopau loa ai i ka Mokuna

- LXIX o na Kanawai o ka M. H. 1888, a e Hoala hou ai i na Pauku 2, 3, a me 4 o ka Mokuna LVI o ke Kanawai Karaima, a me na Hoololi a pau o ua Mokuna nei, oia hoi ke Kanawai i Aponoia ma ka la 30 o Iulai, M.H. 1878, a me ke Kanawai i Aponoia ma ka la 19 o Sepatemaba, M.H. 1876. 53
- MOKUNA XXXVII. He Kanawai e hooponopono ai i ka Haawi ia ana o na Laikini no na Hale Hoolimalima ma ka Rumi a me kahi e noho ai ma ka Apana o Kona, Mokupuni o Oahu. - - - - - 55
- MOKUNA XXXVIII. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 65 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololi ia ai a Aponoia ma ka la 5 o Augate, M. H. 1882, e pili ana i na Laikini Kuai Kudala. - - - - - 57
- MOKUNA XXXIX. He Kanawai e Kukulua ai a e Hooponopono ai i ka Oihana Wai o Kohala Akau. - - - - - 58
- MOKUNA XL. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 3 o ka Mokuna XLV o na Kanawai o ke Kau o 1884. - - - - - 60
- MOKUNA XLI. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1 o ka Mokuna V o na Kanawai o ka M. H. 1870, e pili ana no ka Piliwaiwai. - - - - - 61
- MOKUNA XLII. He Kanawai e hoomaopopo ana no ka Hookeo ia ana o Kekahi mau Kuleana Paa e pili ana i Kekahi mau Hana Hou e pili ana i na Alanui o ka Lehulehu. . - - - 62
- MOKUNA XLIII. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 31 o ke Kanawai Kivila, e pili ana i na Hui i hoohui ia. - - - 67
- MOKUNA XLIV. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 13 o ka Mokuna XXXV o na Kanawai o ke Kau o 1888, i Kapaia "He Kanawai e Hoololi a e Hoohui ai i ke Kanawai e pili ana i na Pa Hoopaa Holoholona aea, na Holoholona aea, na Hao Kuni, a me na Hoailona." - - - - - 71

- MOKUNA XLV. He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna XXXV o na Kanawai o ke Kau o 1888, i Kapaia "He Kanawai e Hoololi ai a e Hoohui ai i ke Kanawai e pili ana i na Pa Hoopaa Holoholona Aea, na Holoholona Aea, na Hao Kuni a me na Hoailona," i Aponoia ma ka la 11 o Augate, 1888. - - - - - 72
- MOKUNA XLVI. He Kanawai no ka Hoomama ana i ke Alii ka Moi. - - - - - 73
- MOKUNA XLVII. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 2 o ka Mokuna XVI o na Kanawai o ka M. H. 1888, i Kapaia "He Kanawai e Hoakaka ana i ka Manawa i Lawelawe ia ai na Palapala Ae i na Pake e Komo Iloko o keia Aupuni." 75
- MOKUNA XLVIII. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1463 o ke Kanawai Kivila. - - - - - 76
- MOKUNA XLIX. He Kanawai e hoohoihoi ai i ke Kukulu ia ana o ka Laina Mokumahu Mawaena o Tahiti a me ko Hawaii Paearina. - - - - - 77
- MOKUNA L. He Kanawai e kokua ai i ka Ohi ana i na Aie mai na Poe Ohi i na Uku mai ke Aupuni mai. - - - - - 78
- MOKUNA LI. He Kanawai e hookaawale pono ana i na Haawina Dala no na Hana o ke Aupuni, no na Makahiki Elua e pau ana ma ka la 31 o Maraki, M. H. 1892. - - - - - 88
- MOKUNA LII. He Kanawai e hoomaopopo ai no Kekahi Puali Koa e Kapaia "Puali Koa Kiai Alii o ka Moi. - - - - - 106
- MOKUNA LIII. He Kanawai e kauoha ai e Unuhia ma ka Olelo Hawaii na Olelo Hooholo o ka Aha Kiekie, a e Hoolahaia maloko o na Nupepa. - - - - - 109
- MOKUNA LIV. He Kanawai e Hoonoho ana i Lunakanawai Hoomalu no ka Apana o Hamakua, Mokupuni o Hawaii. - 111

- MOKUNA LV. He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai i Kapaia
 "He Kanawai e hooponopono ana i ka Lawelawe ana i ka
 Oihana Loio ma na Aha Hookolokolo Hoomalu a Apana
 paha," i Aponoia ma ka La 5 o Augate, M. H. 1878, e like
 me ia i Hooholoia e ke Kanawai i Aponoia ma ka la 13 o
 Augate, M. H. 1880. - - - - - 112
- MOKUNA LVI. He Kanawai e hoakaka ai a e hooponopono ai i
 ka Hoouna ana i na Opio Hawaii Maoli ma na Aina E. 113
- MOKUNA LVII. He Kanawai e hooponopono ai i ka Hoopukaia
 ana o na Laikini Kukaa e like me ia i Hoakakaia e ka Pau-
 ku 56 o ke Kanawai Kivila, e like me ia i Hoololiia ai e ka
 Mokuna LVI o na Kanawai o ke Kau o 1876, i Aponoia
 ma ka la 27 o Setatemaba, 1876. - - - - - 115
- MOKUNA LVIII. He Kanawai e hoakaka ai no ka Hookohu ana
 i Elua Lunakanawai Apana Iloko o ka Apana o Hana,
 Mokupuni o Maui, a e hoakaka hou aku ai e Maheleia a e
 Hooholoia i Elua Apana Hookolokolo Kaawale. - - - 116
- MOKUNA LIX. He Kanawai e kukulu ai a e hooponopono ai i
 ka Oihana Wai o Wailuku. - - - - - 117
- MOKUNA LX. He Kanawai e haawi ai i ka Mana e Hana i na
 Alahao no na Hana Mahiai Maluna o na Aina o na Poe i
 Hoopomaikai ole ia e ia mea. - - - - - 119
- MOKUNA LXI. He Kanawai e papa ai i ka Malama ana a me ka
 Hoolaha ana i na Iole Labaki ma ko Hawaii Paeaina. - 121
- MOKUNA LXII. He Kanawai e papa ai i ke Kuai ia ana o ka
 Paka i na Keiki Malalo o Umikumamalima Makahiki. - 123
- MOKUNA LXIII. He Kanawai pakui i ka Mokuna XXXVII o ke
 Kanawai Hoopai Karaima o ko Hawaii Paeaina. - - 124
- MOKUNA LXIV. He Kanawai e hooihoihi ai a e kokua ai i ka

Mahi ana a me ka Hana ana o ka Paka; a no ia Kumu e

Haawi ana i Kekahi mau Kuleana a Pono Okoa; Mamuli
o Kekahi mau Kumu a me Kekahi mau mea i Hoakakaia. 125

MOKUNA LXV. He Kanawai e Hooponopono ai i ka Lawe ana
mai o na Holoholona Ola Iloko o keia Aupuni ma ke Ano
Kuai. - - - - - 127

MOKUNA LXVI. He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 1 a me 3
o ka Mokuna LXX o na Kanawai o ke Kau o 1888, oia hoi
ke Kanawai i Kapaia "He Kanawai e Hoohaiki ai i ka
Lawe ana mai a me ke Kuai ana o ka Opiuma Iloko o keia
Aupuni, a me na Mea i Hanaia no loko mai o ka Opiuma." 128

MOKUNA LXVII. He Kanawai e Ae ana e Hooomoia mai na
Limahana Oihana Mahiai Pake, a e Hoololi ai i ka Mokuna
XXVIII o na Kanawai o 1887, i Kapaia "He Kanawai e
Hooponopono ai i ka Hele ana mai o na Eemoku Pake." 130

MOKUNA LXVIII. He Kanawai e Hooponopono ai a e Hoo-
maopopo ai no ka Nanaia ana, Anaia ana, Hoahua ana, a
me ke Kuai ana i ka Aila Mahu, a e Hoopau loa ai i na
wahi a pau o ke Kanawai i Aponoia ma ka La Umikuma-
makolu o Mei, M. H. 1868, e Hoomaopopo ana "No ka
Hoomalu ana i ke Ola a me ka Waiwai mai ka Poino ana
i na mea Ano Pahupahu, koe na Pauda," i Hoala hou ia
oia ka Mokuna LXXXIX o ke Kanawai Hoopai Karaima,
i Kukalaia oia ke Kanawai o ka Aina e ka Mokuna I o na
Kanawai o 1870, e like me ia i Hoololiia ai e ka Mokuna
XXII o na Kanawai o 1878 a me ka Mokuna XXIV o na
Kanawai o 1880, e kua ana me na Olelo o kela Kanawai. 137

MOKUNA LXIX. He Kanawai e Papa ai i ka Okiokiia o ke Dala
a me ka Haawi aku a Lawe mai paha ia mau mea ma ke
ano Dala. - - - - - 142

- MOKUNA LXX. He Kanawai e Haawi ana i ka Mana i ke Aupuni Hawaii e Hana Aelike aku no ka Hana ana a Malama ana i na Uwea Telegarapa Moana. - - - - 144
- MOKUNA LXXI. He Kanawai e Hoololi ai i na Pauku 1 a me 2 a e Hoopau ai i ka Pauku 3 o ka Mokuna VII o ke Kanawai Hoopai Karaima, e pili ana i ke Karaima Pepehikanaka. - - - - - 148
- MOKUNA LXXII. He Kanawai e Hoololi ai i na Pauku 2 a me 5 o ka Mokuna XVI o na Kanawai o ke Kau o 1886, i Kapaia "He Kanawai e Hooponopono ai i ke Kukulu ana i na Hale Maloko o ke Kulanakauhale o Honolulu a me na wahi e ae Maloko o keia Aupuni. - - - - - 150
- MOKUNA LXXIII. He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 22 o ka Mokuna LV o na Kanawai o 1876, e pili ana i ka Auhau Hoailona Pai, e like me ia i Hoololiia ai e ka Mokuna XX o na Kanawai o 1888. - - - - - 152
- MOKUNA LXXIV. He Kanawai e Ae ai i ka Hui Kaa Alahao Hawaii, Kaupalenaia, e Hoohana ai a e Malama ai i Mea Huki ma o ka Uwila. - - - - - 154
- MOKUNA LXXV. He Kanawai e Kukala ai i kekahi mau Aina he Mahele ia o na Aina Lei Alii a me na Aina Moi. - - - 155
- MOKUNA LXXVI. He Kanawai e hoonoho ai i Kiaaina no kela a me keia o na Mokupuni o Oahu, Maui, Hawaii a me Kauai. - - - - - 157
- MOKUNA LXXVII. He Kanawai e haawi ana i pono i ka Hui Wai o Hamakua. - - - - - 158
- MOKUNA LXXVIII. He Kanawai e Hooponopono ai i ke Kuleana i kekahi mau Aina i hoopuka ole ia na Palapala Kuleana, a e Hoomana ai i kekahi Olelo Aelike me na Kahu

- Waiwai malalo o ka Palapala Kauoha a Bernice Pauahi
Bihopa, i make. - - - - - 161
- MOKUNA LXXIX. He Kanawai e hoakaka ana i ke ano o na
Hana Kokua a ka Poe i Lilo i Kokua no na Mai Lepera e
hana ai. - - - - - 164
- MOKUNA LXXX. He Kanawai e hoihoi ae ai i ka Hale Leta
mai ka Oihana Kalaiaina a i ka Oihana Waiwai. - - - 166
- MOKUNA LXXXI. He Kanawai e pili ana i na Makahiki i Kau-
ohaia ai na Keiki e Hele i ke Kula. - - - - - 168
- MOKUNA LXXXII. He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 2, 3,
4, 6, 8, a me 9 a e Hoopau ai i ka Pauku 12 o ke Kanawai
i Kapaia "He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e pili
ana i na Luna Alanui a me ka Hoolilo ana o na Auhau
Alanui a e Hoonoho i mau Papa Alanui Apana, a e Hoa-
kaka i ka lakou mau hana," i aponoia ma ka la 25 o Nove-
maba, 1887, a e Pakui mai i pauku hou e kapaia Pauku 14. 170
- MOKUNA LXXXIII. He Kanawai e haawi ana i ka Pono Kuo-
koa i ka Hui Hana Ea Aa Hawaii. - - - - - 174
- MOKUNA LXXXIV. He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 3 a
me 8 o ka Mokuna XLV o na Kanawai o 1888, e pili
ana i ka Oihana Kiniaiahi o Honolulu, a me ka Pakui
mai i pauku hou i ua Kanawai la, e kapaia o ka Pauku 8A. 180
- MOKUNA LXXXV. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 2 a me
ka Pauku 3 o ka Mokuna XLV o na Kanawai o 1884, a i
Kapaia "He Kanawai e Kokua ana i ka Loaa ana a me ka
Nohoia ana o na Apana Aina Liiili," i aponoia ma ka la
29 o Augate, 1884. - - - - - 184
- MOKUNA LXXXVI. He Kanawai e Hoololi ai a e Hoohuihui
ai i na Kanawai Koho Balota o ke Aupuni. - - - - - 189

PAPA KUHIKUHI.

A.

	AOAO
Ae ana e hookomoia mai na Limahana Oihana Maihia Pake.	130
Agena Kalepa Kaahale mai na Aina E mai.	43
Ahaolelo o 1890. Puu dala no na lilo o ka	3
Ahaolelo o 1890. Puu dala hou e uku ai i na lilo	42
Aha Hookolokolo Kiekie. E hiki e hookolokolo i na hihia ma- waho ae o na hihia e hookolokolo mua ia ana imua o ka Lunakanawai e noho ana ma ke Kau.	38
Ahewaia no ka Piliwaiwai. Hoololi.	61
Aie. Kokua ana i ka ohi ana i na	78
Aila Mahu. Luna Nana Aupuni i ka	138
Aila Mahu. Hoopau loa ai i na wahi o ke Kanawai o 1868. E hoomaopopo ana no ka	137
Aila Mahu. E hoomaopopo ai no ka nanaia ana, a me ke kuaiia ana o ka	137
Aina Leialii me na Aina Moi. Kukala ai i kekahi mau aina he mahele ia no na	155
Alahao no na hana mahiai. Kanawai e pili ana i na	119
Alahao Mokupuni o Oahu. Kukulu me ka hanaia ana i na	39
Alanui o ka Lehulehu. Poe Hana Paa Mau maluna o na	44
Apana Koho Balota.	193
Apana o Hana, Elua Apana Hookolokolo.	116
Auhau Hoailonapai. Hoololi i ka Pauku 22 o ka Mokuna LV o na Kanawai o 1876.	153

B.

Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii. Hoololi Pauku 19, Mo-	AOAO
kuna 46, Kanawai o 1884.	14
Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii. Hoololi Pauku 7, Mo-	
kuna 46, Kanawai o 1884.	16
Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii. E pili ana i na hookaa	
ana o na Lilo.	17
Bila Haawina 1890-92	88

C.

Cornwell, W. H. Kuleana a Pono Okoa no ka mahi a me ka	
hana ana i ka Paka.	125

D.

Dala Hawaii Keokeo. E lawe ke Kuhina Waiwai i na	11
Dala. E papa ai i ka okiokiia o ke	142
Dala uku no na lilo o ka Ahaolelo o 1890.	3
Dute Kope o na Aina E. Hoomahuahua	25

E.

Ea Aa. Haawi ana i pono kaoko.	174
Eemoku Pake. Kanawai e hoopono pono ai i na	130
Elua Apana Hookoloko o ka Apana o Hana.	116
Elua Lunakanawai o ka Apana o Hana, Maui.	116
E Papa ai i ka okiokiia o ke dala.	142

H.

Haawina Dala hou i mea e uku ai i na Lilo o ka Ahaolelo o 1890.	42
Haawina Dala o ke Aupuni no 1890-92.	88
Haawina o na Lunamakaainana.	197

H.

	AOAO
Halemai o na Luina Hawaii. He Kanawai e kokua ai	9
Hale ma Honolulu. Kukulu ana i na	150
Hale Hooolimalima ma ka Rumi a me kahi e noho ai. Laikini	55
Hoahuia ana a me ke kuaiia ana o ka Aila Mahu.	137
Hoala hou i na Pauku 2, 3, a me 4 o ka Mokuna 56 o ke Kanawai Karaima a me na hoololi a pau o ua mokuna nei.	53
Hoihoi i ka Mokupuni o Kahoolawe no ka Apana o Wailuku.	29
Holoholona Ola. Lawe ana mai iloko o keia Aupuni ma ke ano Kuai.	127
Home Liilii. Mau kokua hou ana no ka loa ana o na	51
Hoohoihoi ai i ka mahi ana o ka Paka.	125
Hooi ae i na hoopaa ia ana o ka poe hoahu dala iloko o ka Bane- ko Hunahuna Hale Leta.	17
Hooko Moraki mamuli o na hoolaha me kuai kudala ana	13
Hookapu kuai meaono me ka Laikini ole.	37
Hookukaawale i ka Laikini Kuai Kamano.	21
Hooko ia ai kekahi mau kuleana paa e pili ana i na hana hou ana i na Alanui o ka Lehulehu.	62
Hookohuia Elua Lunakanawai o ka Apana o Hana, Mokupuni o Maui.	116
Hoolaha maloko o na Nupepa i na Olelo Hooholo o ka Aha Kiekie.	109
Hoolaha Koho Balota.	191
Hoolaha no ke Kuai ana ma ke Kudala.	63
Hoolimalima Waapa ma ke Awa o Honolulu.	26
Hoololi e pili ana i na Hui i Hoohuiia.	67
Hoololi e pili ana i ka nohoia ana o na Apana Aina Liilii.	184
Hoololi e pili ana i na Laikini Kudala.	57

H.

	AOAO
Hoololi i ka Pauku 1, Mokuna 26 o na Kanawai o 1880.	21
Hoololi i ke Kanawai e pili ana i na Luna Alanui.	170
Hoololi i ke Kanawai e pili ana i na Moni.	10
Hoololi i na pauku o ke Kanawai o 1888 e pili ana i ka Opiuma.	128
Hoololi i ka Mokuna 28 o na Kanawai o 1887, e pili ana i na Eemoku Pake.	130
Hoololi o ka Mokuna 22 o na Kanawai o 1874.	19
Hoololi o ka Pauku 915 o ke Kanawai Kivila.	19
Hoololi Kanawai Hunahuna Hale Leta Hawaii.	16
Hoololi Kanawai o 1888, e pili ana i ka Oihana Kinaiahi.	180
Hoololi Pauku 3, Mokuna 45, Kanawai o 1884.	60
Hoololi Pauku 102 Kanawai Kivila, e pili ana i na Waapa Hooli- malima ma ke Awa o Honolulu.	26
Hoololi Pauku 429 Kanawai Kivila, e pili ana i ka hookupa ana.	30
Hoololi Pauku 1199 Kanawai Kivila, e pili ana i na Poe Jure.	33
Hoololi Pauku 1 a me 2, Mokuna 7 o ke Kanawai Hoopai Ka- raima.	148
Hoololi Pauku 2 a me 5, Mokuna 16, Kanawai o 1886.	150
Hoololi Pauku 22, Mokuna 55, Kanawai o 1876.	153
Hoololi Kanawai o 1887, a e pakui ai i Pauku hou, i kapaia ka Pauku 14.	170
Hoomahuahua ai i ka mana o na Aha-Hookolokolo Hoomalu.	22
Hoomahuahua ai i ke Dute maluna o ke Kope o na Aina E.	25
Hoomama ana i ke Alii ka Moi.	73
Hoomaopopo i ke Kuleana Waiwai a me na Mahele iloko o ka Waiwai Paa.	24
Hoomomona Lepo. E hoololi ai i ka Mokuna 31 o na Kanawai o 1882.	8

H.

	AOAO
Hoonoho ana i Lunakanawai Hoomalu no Makawao.	11
Hoonoho ai i Kiaaina no Oahu, Maui, Hawaii a me Kauai.	157
Hoopauloā ai i ka Mokuna 69 o na Kanawai o 1888.	53
Hoopauloā ia na Pauku 142, 143, 145 a me 155 o ke Kanawai Kivila, a me na Pauku 14, 15, 16, 17 a me 27 Mokuna 71 o ke Kanawai Hoopai Karaima.	35
Hooponopopo ai i ke kukulu ana i na hale ma ke Kulanakauhale o Honolulu.	31
Hooponopono ai i ke Kohoia ana o ka Poe Jure Kui.	33
Hooponopono ai i ke Kuleana i kekahi mau aina i hoopuka ole ia na Palapala Kuleana.	161
Hotele me na Haleaina. Laikini o ka poe malama	27
Hui Wai o Hamakua. Haawi ana i ka pono i ka	158
Hui Hana Ea Aa Hawaii. Pono Kuokoa i ka	174

K.

Kaa Alahao Hawaii. Mea Huki me ka Uwila.	154
Kahoolawe. Hoihoiia no ka Apana Koho o Wailuku	28
Kamano. Hoololi i ke Kanawai e pili ana i na Laikini	21
Kanawai e hoololi ai i ka malama ana o na Paahao.	7
Kanawai e hoopauloā ai i ka Mokuna 69 Kanawai 1888.	53
Kanawai e kukulu ai i ka Oihana Wai o Wailuku.	117
Kanawai Laina Mokumahu mawaena o Tahiti me Hawaii nei.	77
Kanawai no ka Hoomama ana i ke Alii ka Moi.	73
Kanawai no ke koho ana i Poe Kiure Kui.	33
Kanawai e papa ana i ka malama ana i na Iole Labaki.	121
Kanawai e papa ana i ka hana kaloheia o na pooleta o na Aina E.	20
Kanawai e pili ana i na Hui i Hoohuiia. ;	67

K.

	AOAO
Kanawai e pili ana i ka hooko ana i na Moraki.	13
Kanawai e pili ana i ka Lawelawe ana i ka Oihana Loio. He Hoololi.	112
Kanawai e pili ana i na Waapa Hoolimalima.	26
Kanawai e pili ana i ka Baneko Hunahuna Hale Leta Hawaii.	17
Kanawai e pili ana i na Aina Leialii me na Aina Moi.	155
Kanawai e pili ana i na Olelo' Hooholo o ka Aha Kiekie.	109
Kanawai Hoopai Karaima. Pakui i ka Mokuna 37	124
Kanawai Hoopai Karaima, e pili ana i ke Karaima Pepehikanaka	148
Kanawai Hoopai Karaima, e pili ana i na pauku i hoopauloiaia.	35
Kanawai Kivila. Hoololi i ka Pauku 1463.	76
Kanawai Kivila, e pili ana i na pauku i hoopauloiaia.	35
Kanawai o 1888. Pa Hoopaa Holoholona Aea. Hoololi	72
Kanawai Koho Balota. Hoololi	189
Karaima Pepehikanaka. Hoololi i na Pauku 1 me 2, Mokuna 7 o ke Kanawai Hoopai Karaima.	148
Keiki Hele Kula. Makahiki i kauoha ia ai na	168
Keena Kalaiaina. Laikini i hoopukaia e ke	36
Kiaaina o na Mokupuni. Hoonoho ai i na	157
Kinai i na Mai o na Mea Kanu.	3
Kohala Akau. E pili ana i ka Oihana Wai o	58
Koho Balota. Ke Kanawai	189
Koho ana o ka Poe Kiure Kui ma na Hookoloko imua o ke Kau Kiure.	33
Kokua hou ai i na Alahao, Mokupuni o Oahu.	39
Kokua i ka ohi ana i na aie.	78
Kokua i ka Halemai o na Luina Hawaii.	9
Kokua no ka Mahi a Hana ana i ka Paka.	125

K.

	AOAO
Komisina Oihana Mahiai.	4
Kope o na Aina E. Hoomahuahua i ke Dute.	25
Kuai ana i na Waiwai Kalepa iloko o keia Aupuni.	43
Kuai Kudala ana. E pili ana i na Moraki.	13
Kuai Kudala. E pili ana i na Laikini	57
Kuhina Waiwai e hookaa i na Aie o ke Alii ka Moi.	74
Kuhina Kalaiaina e hana i Aelike.	77
Kukulu ana i na Hale ma Honolulu a me na wahi e ae maloko o keia Aupuni.	150
Kukulu ai i poe Hana Paa Mau maluna o na Alanui.	44
Kulanakauhale o Honolulu. Kukulu ana i na Hale.	150
Kuleana Waiwai me Mahele iloko o ka Waiwai Paa.	24
Kupono o ka poe koho i na Alii.	198

L.

Laikini e pili ana i na Hale Hoolimalima.	55
Laikini e pili ana i ka poe malama Hotele me Hale Aina.	27
Laikini i hoopukaia e ke Keena Kalaiaina.	36
Laikini Kuai Kukaa. E pili ana i ka hoopuka ana	115
Laikini Kuai Kamano. E pili ana i ka	21
Laikini Kuai Kudala. He hoololi.	57
Laina Mokumahu mawaena o Tahiti me ko Hawaïi Paeaina.	77
Limahana Oihana Mahiai Pake. E ae ana e hookomoia mai	130
Loio Kuhina. Ia ia ka Malama a Hoomalu ana i na Paahao.	7
Luina Hawaii i loa i ka pino a i ka mai. Hoololi.	9
Luna Buke Helu o ke Aupuni. E pili ana i ka	153
Lunakanawai Hoomalu no Makawao.	11
Lunakanawai Hoomalu no ka Apana o Ewa.	28

L.

Lunakanawai Hoomalu no ka Apana o Hamakua, Hawaii.	AOAO . 111
Lunamakaaina. Haawina o na 197

M.

Mahele a e hooliloia Elua Apana Hookolokolo Kaawale, Apana o Hana. 116
Mahele iloko o ka Waiwaipaa. Kuleana me ka 24
Makahiki i kauohaia ai na Keiki e hele i ke Kula. 168
Malama Hotele me Haleaina. Laikini 27
Malama a Hoomalu ana i na Paahao malalo o ka Oihana Loio Kuhina. 7
Mea Hoomomona Lepo. Hookomoia me ka Dute ole. 8
Mokumahu mawaena o Tahiti me ko Hawaii Paeaina. 77
Mokuna LXXI o ke Kanawai Hoopai Karaima, e pili ana i na pauku i hoopauloa. 35
Mokuna 5 Kanawai 1870. Hoololi Pauku 1, pili i ka Piliwaiwai	61
Mokuna 31 Kanawai 1882. Hoololiia 8
Mokuna 35 Kanawai 1886, e pili ana i na Moni. Hoololiia 11
Mokuna 37 Pakui Kanawai Hoopai Karaima. 124
Mokuna 45 Kanawai 1884. Hoololi Pauku 3 60
Mokuna 56 Kanawai Hoopai Karaima, pili i na pauku i Hoalaia.	53
Mokuna 69 Kanawai 1888. Hoopauloia. 53
Mokuna 71 Kanawai Hoopai Karaima. Mau pauku i hoopauloia.	35
Moraki. Ma ke Kuai Kudala i ka 13

N.

Na Apana Koho Balota. 193
Na hoakaka o ka Hoolaha Kuai. 63

N.

	AOAO
Na Keiki hele Kula. Na makahiki e kupono ai	168
Na lilo Aupuni, e ukuia a hiki i ka la 30 o Sepatemaba, 1890.	12
Na Paahao malalo o ka Oihana Loio Kuhina. Hoololi	7
Noi e lilo i kupa Hawaii. Hoolol Pauku 429 Kanawai Kivila.	30
No na Alii o ka Ahaolelo.	191

O.

Ohi ana i na aie o na poe hana malalo o ke Aupuni.	78
Oihana Hookolokolo. Na haawina dala no 1890-92.	89
Oihana Hoonaaauao. Na haawina dala no 1890-92.	97
Oihana Kinaiahi o Honolulu. Hoololi Kanawai	180
Oihana Koa o ke Aupuni.	106
Oihana Kalaiaina mai a i ka Oihana Waiwai ka Hale Leta.	166
Oihana Kalaiaina. Na haawina dala no 1890-92.	91
Oihana Kiaaina. Kanawai e hoonoho ai i ka	151
Oihana Loio Kuhina, Na haawina dala no 1890-92.	97
Oihana Loio Kuhina. Malama a Hoomalu ana i na Paahao i ka	7
Oihana o ko na Aina E. Na haawina dala no 1890-92.	91
Oihana Waiwai. Na haawina dala no 1890-92.	95
Oihana Waiwai. Hale Leta hoihoia i ka	166
Oihana Wai o Kohala Akau. Kuku a hooonopono ai i ka	58
Oihana Wai o Wailuku. Hooonopono ai i ka	117
Okiokii o ke Dala. E papa ai i ka	142
Olelo Aelike me Kahu Malama Waiwai o B. P. Bihopa i make.	161
Olelo Hooholo Aha Kiekie. E hoolahaia ma na Nupepa na	109
Opio Hawaii maoli e hoonaaauoia ma na Aina E.	113
Opiuma. Hoohaiki ka lawe ia ana mai o ka	128

P.

	AOAO
Pa Hoopaa Holoholona Aea. Hoololi e pili ana	71
Paka. Papa ai i na keiki ke kuaiia ana o ka	123
Pakui i ka Mokuna 37 o ke Kanawai Hoopai Karaima.	124
Pakui i ka Mokuna 55 o na Kanawai o 1888.	43
Pakui pauku hou Pauku 14 Kanawai o 1887.	170
Palapala Ae i na Pake e komo iloko o ke Aupuni Hawaii.	75
Palapala Kuleana i Hoopuka ole ia.	161
Palapala Paihakahaka. E pili ana i na	153
Papa ai i ka malama a hoolaha ana i na Iole Labaki.	121
Papa ai i ka okiokiia o ke Dala.	142
Papa Ola. Na haawina dala no 1890-92.	93
Pauku o ke Kanawai Kivila i hoopauloa ia.	35
Piliwaiwai. Kanawai o 1870, hoololi e pili ana i ka	61
Poe Hana Paa Mau maluna o na Alanui o ka Lehulehu.	44
Poe Hoahu Dala Baneko Hunahuna Hale Leta.	17
Poe Holo Balota. E pili ana i ka	209
Poe Kokua i na Poe Mai Lepera. E pili ana i na	164
Poe Ohi i na Uku mai ke Aupuni mai. E pili ana i na	78
Ponalo a me na Mea Hoopoino Mea Kanu.	3
Pono kaokoa i ka Hui Hana Ea Aa Hawaii.	174
Pooleta o na Aina E, e papa ana i ka hana kolohe i na	20
Pualikoa Kiai o ka Moi.	106
Puu Dala no na Lilo o ka Ahaolelo o 1890.	3

R.

Rula o ka Oihana Mahiai. Hoolaha i na	6
---	---

S.

Schaefer, F. A. a me S. Parker. Hui Wai o Hamakua.	158
--	-----

T.

Tahit me ko Hawaii Paeaina. Laina Mokumahu mawaena o	AOAO	77
Telegarapa Moana Uwila. E pili ana i ka		23

U.

Uku o na Luna Aupuni a ka la 30 o Sepatemaba, 1890.		12
Uwea Telegarapa Moana mawaena o keia mau mukupuni.		23
Uwea Telegarapa Moana. Hana Aelike ke Aupuni Hawaii		144
Uwila, mea huki Kaa Alāhao.		154

W.

Waihona o ka Lehulehu. Na Lilo o ka Ahaolelo 1890.		3
Wailuku. Kukulu i Oihana Wai no		117
Waiwai Paa. Kuleana iloko o ka		24
Waiwai Kalepa. Pakui Kanawai o 1888, pili i na		43